

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3001/2024. (I. 12.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2
3002/2024. (I. 12.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	15
3003/2024. (I. 12.) AB határozat	utólagos normakontroll indítvány elutasításáról	28
3004/2024. (I. 12.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	37
3005/2024. (I. 12.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	47
3006/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	56
3007/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	61
3008/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	64
3009/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	68
3010/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	72
3011/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	76
3012/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	83
3013/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	87
3014/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	90
3015/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	93
3016/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	97
3017/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	103
3018/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	107
3019/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	112
3020/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	115
3021/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	119
3022/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	123
3023/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	129
3024/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	133
3025/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	140
3026/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	144
3027/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	149
3028/2024. (I. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	153
1/2024. (I. 12.) elnöki utasítás	az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatáról szóló 1/2023. (VII. 5.) elnöki utasítás módosításáról	158

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3001/2024. (I. 12.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Handó Tünde, dr. Márki Zoltán, dr. Patyi András és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes, dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 24.Szef.23/2021/3. számú végzése alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, jogi képviselő útján (*dr. Bieber Ivóna* ügyvéd) eljárva alkotmányjogi panaszt nyújtottak be a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 24.Szef.23/2021/3. számú végzése ellen. Álláspontjuk szerint a támadott bírói végzés sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozók (akik közül ketten a cselekmény elkövetésekor kiskorúak voltak) 2020. augusztus 26-án 19 óra 30 perckor a Külgazdasági és Külügyminisztérium (a továbbiakban: KKM) Nagy Imre tér 4. szám alatti épületének parkolójában egy sablon segítségével, festékszóróval „LADY MRD” feliratot festettek az aszfaltra (az ezzel okozott kár 4 500 Ft volt), majd ezt követően egy „FIDESZ jachtparkoló” feliratú táblát hagytak hátra a helyszínen a járdaszegélynek támasztva.
- [3] Az indítványozókkal szemben a Budapesti Rendőr-főkapitányság VIII. Kerületi Rendőrkapitányságának Központi Szabálysértési Előkészítő Osztálya feljelentést tett a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 177. § (1) bekezdés b) pontja szerint minősülő szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértés miatt. Az ügyben eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) meghallgatás nélküli eljárásban hozott végzésében 2021. január 19-én az indítványozók szabálysértési felelősségét megállapította, és őket figyelmeztetésben részesítette (az egyik kiskorú indítványozó esetében gyámhatósági eljárást is kezdeményeztek). Az indítványozók törvényes határidőn belül tárgyalás tartását kérték.
- [4] A PKKB tárgyalás tartása során hozott végzésében a korábbi végzés érdemi részét hatályban tartotta, azaz az indítványozók szabálysértési felelősségét megállapította. A PKKB végzésének indokolásában kiemelte, hogy az indítványozók elmondása szerint cselekményüknek a célja a politikai véleményük kinyilvánítása, és nem pedig rongálás volt (ezért is használtak lemosható festéket, amelyet megerősít, hogy tudomásuk szerint a feliratokat már másnapra eltávolították). A PKKB végzésében hangsúlyozta, hogy a szabálysértés törvényi tényállása megvalósult, az indítványozók esetében pedig megáll az eshetőleges szándékosság esete, mivel legalábbis belenyugodtak cselekményük lehetséges károkozó jellegébe. Az ugyan valóban megállapítható, hogy cselekményüknek nem a rongálás volt az elsődleges célja, de ezzel együtt tudatuknak ki kellett terjednie arra, hogy a festéssel értékcsökkenést okozhatnak az aszfalt felületén. A politikai véleménynyilvánítási jellegre való hivatkozással kapcsolatban a PKKB arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kívülállók számára nem volt értelmezhető, hogy

a cselekménnyel mi volt az indítványozók motivációja, így azonban az erre való hivatkozás nem állja meg a helyét, sőt súlyosító körülmény, hogy az utóbbi időben elszaporodtak az ilyen festékszórós akciók.

- [5] 3. A PKKB végzésével szemben az indítványozók fellebbezéssel fordultak a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amely azonban végzésével az elsőfokú bíróság végzésének érdemi részét hatályában fenntartotta.
- [6] A jogerős végzés indokolásában a másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a PKKB helytállóan állapította meg a tényállást és minősítette az indítványozók cselekményét. A politikai véleménynyilvánításra történő hivatkozás tekintetében kiemelte a másodfokú bíróság, hogy az arra való hivatkozás azért sem fogadható el, mert a vélemény kifejezésének eszköze (aszfaltra fúj felirat) nem csak az akció alatt, hanem utána hosszabb ideig is megmaradt. A rongálás tényét erősíti a másodfokú bíróság szerint, hogy a festékekkel fúj felirat nem tűnt el magától, annak eltávolítása emberi beavatkozást igényelt. Ezzel kapcsolatban arra is kitért a jogerős végzés, hogy a szabálysértési felelősség szempontjából közömbös, hogy a festéket elmosta volna egy eső is, mivel a nyári időszakban teljesen kiszámíthatatlan, hogy mikor fog esni az eső, ezért a felirat emberi beavatkozás nélkül hetekig is ott lehetett volna. A cselekménynek a véleménynyilvánítás szabadságával való kapcsolata tekintetében a másodfokú bíróság arra is felhívta a figyelmet, hogy az önkényesen nem gyakorolható. A parkolóban elhelyezett felirat pedig továbbá azért is problémás volt, mivel az azt a látszatot kelthette, hogy a parkolóhely nem mindenki számára nyitott, így a cselekmény a közlekedés rendjének a megzavarására is alkalmas volt.
- [7] 4. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban kifejtették, hogy véleményük szerint cselekményük a véleménynyilvánítás szabadságának hatálya alá tartozott, amit azonban az eljáró bíróságok nem ismertek fel, így a támadott végzés alaptörvény-ellenes. Az indítványozók hivatkoztak az Alkotmánybíróság 14/2019. (IV. 17.) AB határozatára (a továbbiakban: Abh1.), kiemelve, hogy álláspontjuk szerint az ügyükben rögzített tényállás analóg az ebben a határozatban érintett tényállással, ezért a hivatkozott Abh1. szerint az ügyükben is sérült az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése. A fentiek mellett hangsúlyozták, hogy a véleménynyilvánítás kiemelt alkotmányos védelmet élvez, amely jelen ügyben a bíróságok döntése miatt sérült, mivel cselekményük egyértelműen védett alapjoggyakorlásnak minősült. Az alkotmányjogi panasz indokolásában azt is hangsúlyozták, hogy az Abh1.-ben foglalt tesztnek cselekményük mindenben megfelelt (azonosítható volt az üzenet, és az okozott sérelem is csekély mértékű volt). A „LADY MRD” felirat egyértelműen politikai üzenetet hordozott, és összeköthető volt a külgazdasági és külügyminiszterrel (a továbbiakban: KKM miniszter), és ezáltal a KKM parkoló érintettsége is igazolható. A tulajdonjoggal való kollízió kapcsán is megállapítható, hogy mivel a felirat könnyen eltávolítható volt, ezért fel sem merülhet a visszafordíthatatlan állagsérelem lehetősége. A cselekményük egyértelműen politikai véleménynyilvánítás volt, ezért az is analóg a hivatkozott Abh1.-gyel, hogy őket politikai véleményük miatt büntették meg. Kiemelték azt is, hogy cselekményük elkülönül a 17/2020. (VII. 17.) AB határozatban foglaltaktól, mivel cselekményükkel nem korlátoztak más versengő véleményt. A fentiekre tekintettel az indítványozók az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt kérték a másodfokú bíróság végzésének a megsemmisítését.

II.

- [8] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

III.

- [9] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [10] 2. Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett. A panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozók megjelölték továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv.

52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolták, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozók kifejezett kérelmet fogalmaztak meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [11] 3. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló szabálysértési eljárás alá vont személyek nyújtották be az ügyüket érdemben lezáró bírói végzéssel szemben. A végzéssel szemben a Szabs. tv. 116. § (3) bekezdése alapján fellebbezésnek nem volt helye.
- [13] 4. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [14] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás jogának hatályát és határait érintő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet föl. A bírói végzés alkotmányossági vizsgálata kapcsán vizsgálni kell, hogy a szabálysértési eljárásban minősített cselekmény a szólásszabadság hatálya alatt áll-e, és ha igen, akkor fennálltak-e alkotmányos korlátozásának indokai.
- [15] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [16] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [17] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [18] Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [19] Az Alkotmánybíróság fontosnak tartja kiemelni azt az 1/2019. (II. 13.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh2.) valamint Abh1.-ben már rögzített szempontot is, miszerint egy cselekmény büntettségének a megítélése során arra is figyelemmel kell lenni, hogy bár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) és a Szabs. tv. is (többek között) az alkotmányos (az Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami) rend sérelméhez, illetve annak veszélyeztetéséhez köti az egyes cselekmények társadalomra veszélyességének megítélését, amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjog-gyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), fokozottabb körültekintéssel kell vizsgálni annak társadalomra veszélyességét {lásd e tekintetben: Abh2., Indokolás [44], továbbá Abh1., Indokolás [21]}.
- [20] Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszeljárásokban a jogszabály (adott esetben a Szabs. tv.) rendelkezésének alaptörvény-ellenessége fel sem merül, az viszont igen, hogy a bíróság az indítványozó alapjogát (azaz így az Alaptörvényt) megsértve hozott döntést. Valamennyi, az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörben folytatott eljárásban az Alkotmánybíróságnak végső soron erről kell döntenie. Ha pedig a vizsgálat eredményeképp az Alkotmánybíróság azt állapítja meg, hogy az indítványozó alapjoga sérült, akkor ez abban az esetben is a bírói döntés megsemmisítését eredményezi, ha egyébként a döntés alapjául szolgáló jogszabály alkotmányos. Ennek magyarázata,

hogy az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének az alapja [R] cikk (1) bekezdés]; az Alaptörvénnyel ellentétes döntés abban az esetben is megsemmisítendő, ha egyébként jogszabályszerűsége nem vitatott. Ha az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjedne ki egy büntető vagy szabálysértési ítélet alkotmányossági vizsgálatára azon az alapon, hogy az indítványozó magatartása egyébként tényállásszerű, akkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja kiüresedne {17/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]}.

- [21] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján tehát azt vizsgálta, hogy az eljáró bíróság helyesen ítélte-e meg a szóban forgó ügynek a véleménynyilvánítás szabadságával való kapcsolatát. A bíróságnak ugyanis választ kellett adnia arra a kérdésre, hogy a megállapított tényállás keretei között a kifogásolt cselekmény a szólásszabadság hatálya alatt áll-e, azaz alkalmazni kell-e rá a szólásszabadság védelmét biztosító alkotmányjogi mércéket.
- [22] 2. A fenti kérdés vizsgálata során az Alkotmánybíróság mindenekelőtt – korábbi gyakorlata alapján – röviden áttekintette, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének értelmezési körében milyen feltételek mellett vonható egy aktus a szólásszabadság fogalmi körébe. Ezen tesztet a testület az Abh2.-ben fektette le, és később az Abh1.-ben, valamint a 17/2020. (VII. 17.) AB határozatában, továbbá a 3048/2022. (II. 4.) AB határozatában és a 3050/2022. (II. 4.) AB határozatában is megerősítette.
- [23] 2.1. E tekintetben az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás jogának a hatálya, vagyis a „véleménynyilvánítás” fogalma normatív természetű, amely ugyan nem öleli fel a véleményalkotás valamennyi megnyilvánulását, viszont egyúttal magában foglal a szóbeli vagy írásbeli kommunikáción túli aktusokat is. Határait ezért nem önmagukban a köznapi értelemben vett megszólalások jelölik ki, hanem az, hogy mely aktusok állnak kapcsolatban a véleményszabadság alkotmányos igazolásával. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint ugyanis a véleménynyilvánító nemcsak szavakkal, hanem például képek, szimbólumok használatával vagy ruhadarabok viselésével is megoszthatja gondolatait – a jelképhasználatban megnyilvánuló szimbolikus beszéd a véleményszabadság klasszikus kérdései közé tartozhat [vö. 4/2013. (II. 21.) AB határozat].
- [24] A 7/2014. (III. 7.) AB határozat többször megerősített értelmezése szerint a szólásszabadság igazolása kettős: egyrészt a politikai közösség demokratikus működése, másrészt az egyéni önkifejezés is igényli, hogy a polgárok szabadon fejthessék ki gondolataikat. A véleménynyilvánítás alapjoga hatályának meghatározásakor elsődlegesen a demokratikus társadalmi kommunikációban való részvétel szempontja nyújt segítséget. Eszerint azok a kommunikatív aktusok állnak kapcsolatban a szólásszabadsággal, amelyekkel az érintettek a nyilvános társadalmi párbeszédben vesznek részt. Ebben azonban a polgárok sokszínűbb módon vehetnek részt, mint a hagyományos értelemben vett beszéd vagy írás, ezért a véleménynyilvánítás jogának a hatálya is szélesebb a verbális kifejezéseknél. A szólásszabadság alkotmányjogi szempontjai tehát a hétköznapi „szólásokon” túl más kommunikatív tettek esetén is relevánsak lehetnek, és kötelező elemeivé válhatnak a jogi mérlegelésnek (lásd e tekintetben: Abh2., Indokolás [31]–[32]).
- [25] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben kiemelte, hogy egy tett véleménynyilvánításként kezelésének szükséges, de semmiképp sem elégséges feltétele, hogy a cselekményt elkövető a véleménye kifejezésének céljából cselekedjen annak ellenére, hogy egy tett véleményszabadság oldaláról történő megítélése szempontjából a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy a cselekvőnek mi volt a célja, illetve motívuma a cselekvése során. A véleményszabadság alkalmazásához ugyanis az is szükséges, hogy a közlés választott formája objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője legyen gondolatok közlésének (Abh2., Indokolás [36]), azaz a külvilág számára is érthető legyen a nonverbális véleménynyilvánítás kommunikációs üzenete {3048/2022. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [26] 3. Egy konkrét cselekmény vonatkozásában az Alkotmánybíróságnak nem feladata annak eldöntése, hogy a szabálysértési hatóságok, illetve az eljáró bíróságok mely cselekményeket tekintik a társadalomra veszélyesnek. Azt azonban vizsgálnia kell az Alkotmánybíróságnak, hogy a társadalomra veszélyesség megállapítása nem eredményezi-e egy védett alapjog gyakorlásának alkotmányellenes korlátozását.
- [27] E tekintetben az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen ezért arra kellett választ adnia, hogy az indítványozók cselekménye, tekinthető-e a véleménynyilvánítás alkotmányosan védett tárgykörébe tartozónak, és amennyiben igen, akkor azt az eljáró bíróság figyelembe vette-e a cselekmény társadalomra való veszélyességének megítélése során.

- [28] 3.1. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben már foglalkozott a járdákra, aszfaltra felfestett feliratok, és egyéb felfestések kérdésével. Ezzel összefüggésben kimondta a testület, hogy egy cselekményeknek a véleménynyilvánítás szabadságával való kapcsolata nem ítélt meg egységes módon. Egy gyermekek által elhelyezett aszfaltrajznak ugyanis jellemzően nincs a közélettel kapcsolatos kommunikációs üzenete, szemben pl. egy figyelemfelhívó jelleggel befestett, repedezett járdaszakasszal (vagy épp egy elhelyezett felirattal). A közterületnek minősülő út- vagy járdaszakaszon könnyen eltávolítható festékekkel elhelyezett feliratok, színezések ugyanis minősülhetnek a véleménynyilvánítás jogának hatálya alá eső szimbolikus szólásnak. Ennek megítélése során elsősorban arra kell figyelemmel lenni, hogy a véleményközlés személyes szándékán túl az adott cselekmény (pl. felfestett felirat) objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője lehet-e gondolatok közlésének. Amennyiben ugyanis erre igenlő választ tudunk adni, akkor ezen cselekményt a véleménynyilvánítás körébe tartozó cselekménynek kell tekintenünk (Abh1., Indokolás [31]).
- [29] 3.2. Természetesen ezzel együtt sem állítható, hogy a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozással valamennyi ilyen cselekmény automatikusan megengedett lenne. Így például a véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körén kívül esik – az Abh2.-ben kimondottakhoz hasonlóan – egy közterületi út- vagy járdaszakasz olyan mértékű rongálása, amely a tulajdon tárgyában, azaz magában az út- vagy járdaszakaszban visszafordíthatatlan, vagy csak jelentős költségek árán visszafordítható (pl. csak újraaszfaltozással javítható) sérelmet okoz.
- [30] Annak megítélése tehát, hogy adott esetben a véleménynyilvánítás szabadságának hatálya alatt vizsgálandó, erős alkotmányos védelemre igényt tartó cselekményről, avagy vandalizmusról van-e szó, az egyedi tényállás elemei alapján a bíróságok feladata. E tekintetben azonban jelentősége van annak, hogy a konkrét cselekmény mind a „véleménynyilvánító” személy szubjektív szándéka, mind az objektív értékelés szerint – legalább hipotetikusán – a nyilvánosság előtt értelmezhető közlés-e (Abh1., Indokolás [33]).
- [31] 3.3. Az Abh2. a fenti szempontok mellett azt is rögzítette, hogy az ítélező bíróságoknak – egy cselekmény véleménynyilvánításként történő kezelésének megítélése során – figyelemmel kell lennie a szólásszabadságnak más alapjogokkal való kollíziójára is – így különösen a tulajdonhoz való joggal történő kapcsolatára. A véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog ugyanis akkor áll tényleges kollízióban, ha a tetteges véleménynyilvánítás a tulajdon tárgyában állagsérelmet okoz, a tulajdon értékét csökkenti. Ilyen esetben a kollízió feloldásánál gondos körütekintéssel kell eljárni, és figyelembe kell venni, hogy csak kivételes esetekben igazolható alkotmányosan az a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja (Abh2., Indokolás [38], továbbá Abh1., Indokolás [34]).
- [32] Ennek vizsgálata során – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján – egyfelől figyelembe kell venni, hogy a tulajdonhoz való jog korlátozásának szükségessége tekintetében indokoltnak tekinthető-e a cselekvő véleményének tetteges magatartás által történő kifejezésre juttatása (vagy az más, olyan eszközzel is – pl. felszólalással, molinóval, táblákkal stb. – kifejezhető lenne, amely a tetteges magatartással azonos súlyú figyelemfelkeltésre lenne alkalmas). Másfelől vizsgálni kell azt is, hogy a tett által megvalósuló véleménynyilvánítás során bekövetkező tulajdonjogkorlátozás arányban áll-e a véleménynyilvánító cselekvés céljával. E tekintetben a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy az érintett személynek a véleménye közlésére szolgáló cselekménye nem korlátozza-e oly mértékben másnak a tulajdonhoz való jogát, amely a tulajdon öncélú, a vélemény közlésének kereteit túllépő, visszafordíthatatlan, vagy csak jelentős költségráfordítással visszafordítható károsodását eredményezi (Abh1., Indokolás [35]).
- [33] 4. A korábbi alkotmánybírósági gyakorlatban kialakított teszt alapján jelen ügyben az alábbiak állapíthatóak meg.
- [34] 4.1. Jelen ügyben elsősorban azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozók cselekményének volt-e a külső szemlélő számára is azonosítható kommunikációs üzenete. Ennek kapcsán megállapítható, hogy az indítványozók cselekménye véleménynyilvánításként volt értékelhető, hiszen az aszfalton elhelyezett „LADY MRD” felirattal és a helyszínen kihelyezett és hátrahagyott táblával tiltakozni akartak a KKM miniszter általuk luxusjachtozásnak minősített hajózása ellen, és ezzel a cselekményükkel akarták felhívni a figyelmet a KKM miniszter és a jacht tulajdonosának vélt kapcsolatára. Azt is fontos kiemelni, hogy jelen ügyben a felfújtt felirat, továbbá az elhelyezett tábla a politikai vélemény hordozója volt: az indítványozók azért festették fel a vitatott feliratot, mert ezzel akarták felhívni a figyelmet a sajtóban nem sokkal korábban megjelent eseményre. A konkrét cselekmény az objektív értékelés szerint is a nyilvánosság számára értelmezhető közlés volt. Ezt az objektív értelmezhetőséget alátámasztja az is, hogy a feliratot a KKM épülete előtt helyezték el, időben közel az érintett

eseményhez, a jacht nevét festették fel, és a hozzá kapcsolódó táblát is kihelyezték. A felfújt felirat tehát objektív módon is alkalmas volt az üzenet közvetítésére.

- [35] 4.2. Az indítványozók által támadott bírósági végzés tekintetében fontos kiemelni, hogy a PKKB és a másodfokú bíróság az indítványozók cselekményét azért minősítette szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértésnek, mivel álláspontja szerint a festék eltávolítása emberi beavatkozást igényelt, és ennek költségei voltak, amely kimeríti a rongálás tényállását. A feliratot az indítványozók lemosható festékekkel készítették, amellyel nem okoztak visszafordíthatatlan állagsérelmet és ebből eredő értékcsökkenést, illetve kárt az aszfalt felületében. Ugyanakkor a felirat az aszfalt felületén a tulajdonos akarata és hozzájárulása nélkül megváltoztatta annak az eredeti állapotát: olyan állagváltozást idézett elő, amely nem önmagától szűnt meg, hanem az eredeti állapotot a tulajdonosnak kellett helyreállítania, a saját költségviselése mellett. Az indítványozók a felirattal és a járdaszegély mellett otthagytott táblával nonverbálisan kifejezték a politikai véleményüket a közéleti kérdésben, azonban az alapjog gyakorlás befejezésével annak helyszínét úgy hagyták el, hogy a feliratot nem távolították el, az aszfalt felület eredeti állapotát nem állították helyre, amivel szükségtelen költséget okoztak a tulajdonosnak. Az indítványozók cselekménye a szólásszabadsághoz kötődött, felismerhető üzenete volt, azaz egyfajta – a közügyekkel összefüggő – kritikaként volt értékelhető.
- [36] 4.3. A fentiek figyelembe vétele mellett az indítványozók cselekménye kétségtelenül kollíziót okozott az alkotmányosan kiemelt védelmet élvező tulajdonhoz való alapjoggal, amit a PKKB és a másodfokú bíróság is felismert. Ezért az Alkotmánybíróságnak azt is vizsgálnia kellett, hogy a bíróságok az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelő alkalmazásával oldották-e fel a két alkotmányosan kiemelten védett alapjog kollízióját, és ennek eredményeként helytállóan jutottak-e arra a következtetésre, hogy a vizsgált esetben az indítványozók által politikai véleményük kifejezésére a véleménynyilvánítás nonverbális formájaként választott kifejezési mód a tulajdonhoz való alapjog sérelmét okozta. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben és az Abh2.-ben már megállapította, hogy tényleges kollízió áll fenn a véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog között, ha a tetteles véleménynyilvánítás a tulajdon tárgyában állagsérelmet okoz, a tulajdon értékét csökkenti. A kollízió feloldásánál gondos körültekintéssel kell eljárni, figyelembe kell venni, hogy csak kivételes esetekben igazolható alkotmányosan az a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is kiemeli, hogy az alkotmányossági vizsgálat során a bíróságok által megállapított tényállásból indul ki, illetve hogy szakjogi kérdésekben nem mérlegelheti felül a bíróságokat.
- [37] A bíróságok a vizsgált esetben a tényállás részeként megállapították, hogy az indítványozók úgy helyezték el a közterületi parkoló aszfalt felületén a feliratot, hogy az az eredeti állapothoz képest a tulajdonos akarata és hozzájárulása nélkül állagváltozást okozott. Az eredeti állapotot a tulajdonosnak kellett helyreállítani a saját költségén, mivel az indítványozók úgy hagyták el a helyszínt, hogy az egyébként helyreállítható eredeti állapotot nem állították helyre, az állagváltozást nem szüntették meg a lemosható felirat lemosásával. A másodfokú bíróság a támadott végzésében rámutatott arra, hogy az irányadó bírói gyakorlat értelmében nemcsak a tulajdon tárgyának állagváltozását, értékének csökkenését és az ebből eredő kárt okozó szándékos magatartás tekinthető szabálysértési, illetve büntető szakjogi értelemben rongálásnak. Szabálysértési jogilag a tulajdon tárgyában a tulajdonos akarata és hozzájárulása ellenére bekövetkező olyan állagváltozás („esztétikai kár”), amely esetében az eredeti állapot helyreállítható, és azt a tulajdonos a saját költségén állítja helyre szintén rongálásnak minősül, ilyen esetben az eredeti állapot helyreállításának a tulajdonos által viselt igazolt költsége kárnak tekintendő.
- [38] A vizsgált esetben az indítványozók a közterületi parkoló aszfaltjának a felületét a tulajdonos akarata és hozzájárulása nélkül változtatták meg, az eredeti állapotot azonban a helyszín elhagyását megelőzően nem állították helyre, azt helyettük a tulajdonos a saját költségére végeztette el. Bár az indítványozók a közügyek megvitatásához kapcsolódóan, a politikai véleményük kifejezése céljából helyezték el a feliratot az aszfalton úgy, hogy annak állagában visszafordíthatatlan állagváltozást, és ebből eredő értékcsökkenést nem okoztak, a tulajdonos akarata és hozzájárulása nélkül elhelyezett és a helyszín elhagyása előtt el nem távolított felirat megváltoztatta a felület eredeti állapotát, esztétikai megjelenését, továbbá az eredeti állapot helyreállítása szükségtelenül költséget okozott a tulajdonos számára. Az Alkotmánybíróság szerint a vizsgált esetben a tetteles véleménynyilvánítás indítványozók által választott formája valós kollízióba került a tulajdonhoz való alapjoggal, ezért az Abh1. és Abh2. indokolásában a kollízió feloldásánál irányadó alkotmányossági szempontok a vizsgált esetben is megfelelően irányadók.
- [39] E körben elsőként az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés alapján azt kellett vizsgálni, hogy a tulajdonhoz való alapjog korlátozására kivételesen került-e sor, nem állt-e rendelkezésre a konkrét esetben az indítványozók számára az alkotmányosan védett véleményük kifejezésére olyan általuk választható egyéb verbális, illetve nonverbális

lis kifejezési forma, ami nem járt volna a tulajdonhoz való alapjog sérelmével (szükségességi vizsgálat). A bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozók a parkolóban egy táblát is otthagytak, amelyen kifejezték a politikai véleményüket. Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben utalt arra, hogy a nonverbális vélemény kifejezhető úgy is, hogy az nem okoz állagsérelmet, értékcsökkenést és ebből eredő kárt a tulajdon tárgyában, ilyen nonverbális kifejezési forma lehet – egyebek mellett – a táblára vagy molinóra írt üzenet, vagy beszéd tartása. Az Alkotmánybíróság a tulajdoni korlátozás szükségességének vizsgálata körében figyelembe vette továbbá azt is, hogy az indítványozók egy olyan „politikai akció” keretében éltek a nonverbális véleménynyilvánítással, amelynek célja szintén a nonverbálisan is kifejezett politikai vélemény kifejezésre juttatása volt, erre tekintettel jelent meg táblára felírt üzenetként is a kifejezett politikai véleményük. Az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben figyelembe vette továbbá azt is, hogy az indítványozók a közéleti kérdéshez kapcsolódóan a politikai véleményüket az általuk választott nonverbális formában szabadon kifejezésre juttathatták. A véleménynyilvánítás szabadságának az indítványozók által választott nonverbális kifejezési formája azonban a vizsgált esetben nem terjed ki arra, hogy a tulajdonos az akarata és hozzájárulása nélkül az aszfalt felületében a felirat elhelyezése következtében bekövetkezett állagváltozást, ami az alapjog gyakorlás befejezésekor, a helyszínről való távozás előtt az indítványozók szerint az eredeti állapotnak megfelelően helyreállítható lett volna (a felirat lemosható lett volna) korlátlan ideig elviseljék.

- [40] Az Alkotmánybíróság a jelen döntés *ratio decidendi*-ként az alábbiakat emeli ki.
- [41] Az alkotmányosan védett véleménynyilvánítás szabadságának oltalmi körébe tartozó tetteges (nonverbális) véleménynyilvánítás választott formája (aszfalt felületre vízzel vagy egyéb, könnyen eltávolítható festékkel való felirat elhelyezés) esetén az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjog tényleges kollízióba kerülhet a tulajdonhoz való alapjoggal. A kollízió nemcsak akkor tényleges, ha a tulajdon tárgyában vissza nem fordítható állagsérelmet, értékcsökkenést és az ebből eredő kár következik be, hanem akkor is, ha az eredeti állapotnak megfelelően helyreállítható állagváltozás történik, amit a tulajdonosnak kell a saját költségén helyreállítani. Ebben az esetben a bíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával oldja fel az ütköző alapjogok konfliktusát. A tulajdonhoz való alapjog korlátozásának a szükségességi-arányossági vizsgálatánál ilyen esetben is megfelelően irányadók az Abh1.-ben és az Abh2.-ben meghatározott szempontok azzal, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága ebben az esetben is csak kivételesen korlátozhatja a tulajdonhoz való jogot és a szükséges korlátozásnak is meg kell, felelnie az arányosság követelményének.
- [42] Ha a nonverbális véleménynyilvánítás választott kifejezési formája valós konfliktusba kerül a tulajdonhoz való alapjoggal, akkor a tulajdonhoz való alapjog korlátozásának a szükségességénél az Alkotmánybíróság vizsgálja azt, hogy a konkrét esetben (és nem általában) rendelkezésre állt-e a vélemény kifejezésére egyéb olyan kifejezési forma, ami a választott nonverbális kifejezési formával azonosan kifejezésre juttathatta a véleményt.
- [43] Ha a konkrét esetben ilyen rendelkezésre állt, akkor a nonverbális véleménynyilvánítás választott kifejezési formája nem tekinthető kivételesnek, az szükségtelenül támaszt alapjogi konfliktust a tulajdonhoz való alapjoggal, azt szükségtelenül korlátozza.
- [44] Ha a véleményt nyilvánító az alapjog gyakorlás befejezését követően a helyszín elhagyását megelőzően nem állítja helyre az eredeti állapotot, nem távolítja el az aszfalt felületről a feliratot, hanem ezt a tulajdonosnak kell a saját költségén elvégeznie/elvégeztetnie, akkor a nonverbális véleménynyilvánítás választott formája szintén szükségtelenül korlátozza a tulajdonhoz való alapjogot, szükségtelenül idézi elő az alapjogi konfliktust.
- [45] Az ütköző alapjogok méltányos kiegyenlítését szolgálhatja az, ha a véleményt nyilvánító az alapjog gyakorlás befejezését követően, a helyszín elhagyása előtt helyreállítja az aszfalt felület eredeti állapotát (pl. lemossa a vízzel eltávolítható feliratot), elkerülve ezzel az alapjogi konfliktust és a tulajdonhoz való alapjog szükségtelen korlátozását.
- [46] Az Alkotmánybíróság a kifejtettek alapján megállapította, hogy a vizsgált esetben a bíróságok felismerték az előttük fekvő ügy alapjogi vonatkozásait és azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának alapjoga összeütközésbe került a tulajdonhoz való alapjoggal. Helyesen állapították meg azt, hogy a vizsgált esetben a véleménynyilvánítás szabadságának az indítványozók által politikai véleményük kifejezésére választott nonverbális kifejezési formája nem látszólagos, hanem valós kollízióba került a tulajdonhoz való alapjoggal, és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelően az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján helytállóan alkalmazták az alapjogi konfliktus feloldására a szükségességi-arányossági tesztet.
- [47] Az Alkotmánybíróság szerint a vizsgált ügyben alkotmányosan helytálló következtetésre jutottak a bíróságok akkor, amikor – az ügy összes körülményét figyelembe véve – az ütköző alapjogok konfliktusát a tulajdonhoz való alapjog javára oldották fel, mivel az indítványozók által választott nonverbális véleménynyilvánítási forma

nem felelt meg az Abh1.-ben és Abh2.-ben foglalt kivételesség követelményének, szükségtelenül korlátozta a tulajdonhoz való alapjogot.

- [48] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a PKKB és a másodfokú bíróság megfelelően értékelte az indítványozók cselekményét. Körültekintő módon vizsgálta annak a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggő jellegét, emellett elvégezte az indítványozók cselekményének az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján történő összevetését a tulajdonhoz való joggal, és helytállóan következtetett arra, hogy az indítványozók által választott nonverbális kifejezési forma szükségtelen módon korlátozta a tulajdonos tulajdonhoz való jogát. A bíróság az ügy elbírálása során arra is figyelemmel volt, hogy a cselekmény társadalomra való veszélyessége jelen ügyben megállapítható, mivel a cselekmény (az eset összes körülményét figyelembe véve, jelen ügy tényállása mellett) szükségtelenül korlátozta a tulajdonhoz való jogot és ekként nem állt a véleménynyilvánítás szabadságának oltalma alatt.
- [49] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság elutasította a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 24.Szef.23/2021/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló panaszt.

Budapest, 2023. december 19.

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Handó Tünde alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [50] 1. Az indítvány elutasításával egyetértek, de a többségi határozatban foglaltaktól eltérő indokolással.
- [51] 2. Az alkotmányjogi panasz elbírálásánál abból kellett volna kiindulni, hogy a véleményszabadság gyakorlására hivatkozás a szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértést megvalósító cselekményt jogszerűvé teheti-e, vagyis a tetteles véleményszabadság megszüntetheti-e a jogellenességét a más személy tulajdona ellen intézett támadásnak. Véleményem szerint bármilyen, fizikai tettben megnyilvánuló fellépés állami vagy magántulajdonban lévő épületek és ezek környezete ellen túl van az véleményszabadság védelmi körén. A szólásszabadság olyan gyakorlása, amely egyúttal tulajdon elleni szabálysértést valósít meg, a felelősségre vonás akadályának nem tekinthető; nem lehet teret engedni annak, hogy bárki erre az Alaptörvényben biztosított jogára hivatkozva tulajdon elleni szabálysértést követhessen el. Valamely cselekmény, magatartás jogalkotó általi szabálysértéssé nyilvánítása kizárja azt, hogy ilyen magatartás tanúsítása a véleménynyilvánításhoz való alapjog gyakorlására hivatkozással alkotmányos védelem alá eshessen. Vagyis, ha tulajdon elleni szabálysértés valósul meg, fel sem merülhet ütközés a tulajdonhoz való jog és a véleményszabadság között. A véleményszabad-

ság védelmi körét részben az általános törvények jelölik ki, vagyis az olyan törvények, amelyek nem a véleménynyilvánítási szabadság ellen irányulnak, hanem más jogi érdek védelmét szolgálják. A tulajdon elleni cselekményt tiltó törvények ilyen törvények. A tetteges véleménynyilvánítást az Alaptörvény addig védi, amíg az nem korlátozza más alapjogát. A jelen esetben az általános hatáskörű bíróság szerint a megállapított tényállás a tulajdon elleni szabálysértést megvalósította, ezért eleve kizárt, hogy a véleménynyilvánításnak az adott módja megengedett lehessen.

- [52] 3. Álláspontom szerint a határozat érvelése túlmegy a konkrét ügy keretein, amikor a tetteges véleménynyilvánításnak az indítványra okot adó konkrét ügytől eltérő, hipotetikus esetei sokaságát is számba veszi. Az indokolás különféle élethelyzeteket említ (pl. lemosható festék használata, visszafordíthatatlan állagsérelem hiánya, a felirat és ábra eltávolítása a helyszín elhagyása előtt, a megrongált dolog helyreállítása), amikor a többségi álláspont szerint a tulajdonot sértő cselekmény mégsem jelent tulajdon elleni szabálysértést, vagyis a tulajdonsérelem ellenére az elkövető magatartása, bizonyos feltételekkel, utóbb, kizárólag véleménynyilvánításként volna értékelhető. Nem értek egyet azzal, hogy az Alkotmánybíróság a konkrét ügy kereteit túllépi a feltételezett esetek mikénti jövőbeni megítélésére kiható érveléssel. Nem értek egyet a többségi döntés indokolásának azzal az üzenetével sem, hogy a felületmegváltoztatással megvalósult dologrongálás később, a helyreállítással, vagyis ennek a költségei átvállalásával az elkövető vagy más személy által, meg nem történtté tehető. Annak a körülménynek, hogy a helyreállítás költsége nem a tulajdonost, hanem más személyt terhel, legfeljebb a tulajdon elleni szabálysértés jogkövetkezményei kiválasztásánál lehet jelentősége, azonban a cselekmény tényállásszerűsége vizsgálatánál ez a körülmény közömbös kell legyen. Hasonló következtetésre jut a jelen ügyben felmerülttel összehasonlító tényállások mikénti minősítéséről a Kúria 4/2022. Jogegységi határozata (a továbbiakban: JEH), amikor idegen vagyontárgy felületén, a tulajdonos vagy vagyonkezelésre jogosult engedélye nélkül létrehozott változtatás büntetőjogi megítéléséről szól.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [53] 1. A határozat rendelkezése szerinti elutasítással egyetértek. Mindemellett, a határozat indokolása kapcsán párhuzamos indokolást csatolok [Abtv. 66. § (3) bekezdés].
- [54] 2. Álláspontom szerint a véleménynyilvánítás szabadsága által (címén) nem igazolható (nem lehet igazolt) – eként nem válhat a büntetőjogtól túrést érdemlővé (illetve a büntető természetű szabálysértés felróhatósága alól kimentetté) – a támadó célzatú, a támadott dologra, annak rendeltetésével (természetével) ellenesen, fizikaiságban megnyilvánuló, fizikai hatást gyakorló magatartás.
- [55] Ehhez képest ilyen magatartás esetében a büntetőjogi felelősség (szabálysértés miatti felróhatóság) megállapíthatósága szempontjából közömbös a helyreállíthatóság, vagy megtérítés, illetve helyreállítási készség, képesség, avagy a magatartás intenzitása.
- [56] Jelentősége annak van, hogy másban, másnak kárt okozott-e vagy sem. A kár mértéke a jogalkotónak lehetőséget ad a megosztott (büntetőjogra/szabálysértésre osztott) szabályozásra, a helyreállítási/megtérítési készség/képesség pedig csupán a büntetés/szankció kiszabásához ad mérlegelési támpontot.
- [57] Kétségtelen, hogy a jogalkotó belátására bízott, hogy utóbbit esetlegesen a felelősségre vonás akadályaként, megszüntető okként szabályozza; ennek hiányában viszont a jogalkalmazónak nincs kompetenciája ezt a felelősséget közömbösítőnek tekinteni.
- [58] 3. Álláspontom szerint a büntetőjogi/szabálysértési fellépés igénye közösségi érdekből való. A határozat nem foglalkozik a társadalomra veszélyesség fogalmával – helyesen. Nincs tehát hiányérzetem.
- [59] Ugyanakkor indokoltnak látom megemlíteni, hogy – álláspontom szerint – rigid, leegyszerűsített, ha csupán a büntetőjogi/szabálysértési fenyegetettség önmagában vett léte lenne meghatározó jelentőségű.
- [60] A társadalomra veszélyesség mint tényállást létesítő megfontolás valójában nem mond semmit az adott (büntetendő, tényállásszerű) magatartásról, nem a jogból magából fakadó, nem jogon belüli, hanem jogon kívüli fogalom. Kétségtelen, hogy karrierje során számos kisajátításnak lett szolgálja, szolgálója.

- [61] Eredeti jelentéstartalma viszont időtlen, minden időben tartható, mivel a büntetőjog alaprendeltetését kifejező, és minden bűncselekmény esetére felidézi a közösség felelősségét. Ez pedig az, hogy mivel elvetjük a magánbosszút, ezért minden bűncselekmény közügy. Valójában ezt fejezi ki, hogy egy büntetendő magatartás (írnyuljon bárki, vagy bármi ellen) a társadalomra veszélyes, az egész társadalomra veszélyes.
- [62] Ehhez képest pedig nem az a kérdés sora, hogy egy magatartás alapjogot gyakorolt-e, hanem az, hogy sértette-e a közösségi érdekből való tilalmat. Nem a tilalom önmagában, hanem a tilalom közösségi érdekből való sága az igazodási szempont. A tilalom közösségi érdekből való sága, helyénvalósága kétségtelen válhat alkotmányos vizsgálat tárgyává, azonban nem kapitulálhat csupán egyéni szándék előtt.
- [63] 4. A határozat indokolása kapcsán megemlítem, miszerint kétségtelen hogy amennyiben a jog az alkotmányos vita tárgya, akkor adható perspektíva a helyes jogra. Ám ha a vita tárgya valamely bűncselekmény, szabálysértés elkövetési magatartása, akkor nem látom indokoltnak magatartási alternatívának említését. (Ettől nyilvánvalóan más – magának a jognak a vitatását jelentő – kérdés, hogy az elkövetőnek volt-e választási lehetősége, illetve az reális-e.)

Budapest, 2023. december 19.

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Patyi András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [64] Egyetértek a határozat rendelkező részében foglaltakkal. Az alkotmányjogi panaszt azonban az alábbiak szerint a többségi állásponttól részben eltérő indokok alapján látom megalapozatlannak, ezért a határozathoz az Abtv. 66. § (3) bekezdése alapján párhuzamos indokolást csatolok.
- [65] 1. A határozat indokolása kiemeli, hogy az indítványozók az aszfalt felületét „a tulajdonos akarata és hozzájárulása nélkül változtatták meg, az eredeti állapotot azonban a helyszín elhagyását megelőzően nem állították helyre, azt helyettük a tulajdonos a saját költségére végeztette el”. Megítélésem szerint a panasz e körülményre való hivatkozás nélkül is elbíráható, a panaszt elutasító következtetés e nélkül is megáll. Másfelől azonban a többségi álláspont ezen a ponton némileg túlterjeszkedik a panaszban felvetett konkrét problémán.
- [66] A JEH a Btk. 371. § (2) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontját – a rongálás szabálysértési értéket meg nem haladó kárt okozó, falfirka elhelyezésével elkövetett alakzata –, valamint 459. § (1) bekezdés 16. pontját – a „kár” büntetőjogi értelemben használt fogalma – egymásra vetítve értelmezte. A JEH indokolása különös figyelmet fordított a kérdés alkotmányossági elemzésére is, az indokolás, különösen annak IV. része a vonatkozó alkotmánybírói gyakorlatra épül. Az Alkotmánybíróság jelen határozatának többségi indokolása több helyen inkorporálja a JEH-ben rögzített jogértelmezési megfontolásokat. Rámutat arra, hogy „a festék eltávolítása emberi beavatkozást igényelt és ennek költségei voltak”, továbbá az okozott állagváltozás „nem önmagától szűnt meg, hanem az eredeti állapotot a tulajdonosnak kellett helyreállítania”, ami lényegében a JEH rendelkező része 2. és 4. pontjainak más szóhasználattal való megisméltése. Noha a JEH kifejezetten a falfirka elhelyezésével elkövetett rongálásra vonatkozóan tartalmaz iránymutatást, a konkrét tényálláson túlmutató mércét állít fel annak rögzítésével, hogy „[a] véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető” {Indokolás [46]}. Ez összhangban áll azzal a korábban kialakított bírói gyakorlattal, amely szerint „[a] vagyontárgy felületén elhelyezett felületbevonat alapvetően a támadott idegen vagyontárgy külső megjelenésének, állapotának háborítatlanságához fűződő vagyoni érdek védelme szempontjából képez büntetendő magatartást”, továbbá „[a] véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető. Alapjoggyakorlásra hivatkozás önkényt nem igazolhat (EBH2019. B12., Indokolás [29], [31]).
- [67] A jelen ügyben a bíróság jogerősen megállapította, hogy az indítványozók magatartása tényállásszerű, az megvalósította a Szabs. tv. 177. § (1) bekezdés *b)* pontjába ütköző és aszerint minősülő, szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértést. A többségi indokolás felhívja a figyelmet arra, hogy az indítványozók az aszfalt eredeti állapotát nem állították helyre, ezzel kimondatlanul is azt a következtetést előre vetítve, hogy a felfestés önkéntes eltávolítása a felületről automatikusan a marasztaló bírói döntés alaptörvény-ellenességét eredményezné. Álláspontom szerint ez a JEH burkolt felülbírálatát eredményezheti. A többségi indokolásnak ez az eleme ugyanis ellentétbe kerül azzal az állásfoglalással, hogy a véleménynyilvánítás a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályát nem képezheti.

- [68] A jelen határozattal elbírált alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdésén alapszik, ezért az Alkotmánybíróság vizsgálatának a támadott bírói döntés vizsgálatára kell korlátozódnia. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés g) pontja, valamint az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján rendelkezik hatáskörrel a jogegységi határozat Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára, a konkrét ügyben azonban erre irányuló indítványt nem nyújtottak be, a JEH-et nem alkalmazták az eljáró bíróságok.
- [69] Mind ezek alapján a többségi indokolásban levezetett következtetést önmagában az is megalapozza, hogy a véleménynyilvánítás nem igazolhatja a Szabs. tv.-be ütköző – a törvényalkotó által társadalomra veszélyesnek ítélt – cselekmény büntetlenségét, és a tulajdonhoz való jog védelme elsőbbséget élvez a törvénysértő véleménykifejezéssel szemben.
- [70] 2. Az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése a Nemzeti Hitvallást teszi meg az Alaptörvény értelmezésének zsinórmértékévé. A Nemzeti Hitvallás szerint „a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése”. Ennek alapján az Alaptörvény értékrendjével nem összeegyeztethető a véleménynyilvánításnak a törvény által szankcionált, szándékosan rendbontó módja. Az Alaptörvény I. cikk (2) bekezdése értelmében „Magyarország elismeri az ember egyéni és közösségi jogait”. Az Alkotmánybíróság ezt az emberi méltóságból fakadó önrendelkezési jog alkotmányos tartalmát kialakítva úgy értelmezte, hogy „[a]z egyén az őt megillető alkotmányos jogokat, így az emberi méltóság alapjogából eredő önrendelkezési jogát is a közösség tagjaként gyakorolja. A közösség minden tagját egyenlően illetik meg az alkotmányos jogok, az egyén az önrendelkezési joga gyakorlása során is úgy kell, gyakorolja az alkotmányos jogát, hogy azzal mások alkotmányos joggyakorlását – a szükségesség-arányosság követelményrendszerének szem előtt tartásával – ne sértse. [...] Az egyén az alkotmányos jogai gyakorlása, illetve alkotmányos kötelezettségei teljesítése során együttműködni köteles nemcsak a közösség tagjaival, de az objektív intézményvédelem biztosítására köteles állammal is” {19/2019. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [60]}.
- [71] Álláspontom szerint a fentieknek megfelelően a Nemzeti Hitvallásban és az Alkotmánybíróság alaptörvény-értelmezésében foglaltak irányadóak a jelen ügyben a véleménynyilvánítási szabadság, a szólás szabadsága korlátainak kijelölése során is. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához”, ez azonban a vélemény kifejezésének szabadságát foglalja magában. A véleménynyilvánítási szabadság kontextusában a Szabs. tv. rendszere szerint tényállásszerű, a tulajdonhoz való jogot sértő magatartás nem egyeztethető össze az Alaptörvény emberképével, amely a korábban hatályos Alkotmánynál nagyobb jelentőséget tulajdonít a közösségben élő, ezért mások iránt felelősséggel tartozó ember fogalmának.
- [72] 3. Az alkotmányjogi panasz elutasítását e további szempontok figyelembevételével látom indokoltnak.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [73] A határozat rendelkező részében foglaltakkal, az indítvány elutasításával egyetértek, indokaim azonban a döntésben foglaltaktól eltérnek.
- [74] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének rendelkezésével kapcsolatban korábban számos ügyben kifejtett álláspontomnak megfelelően {ld. pl. 17/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [87]–[88]} az elutasításnak általam elfogadott indoka az, hogy „valamely cselekmény, magatartás jogalkotó általi bűncselekménnyé, vagy (törvényi szinten) szabálysértéssé történő nyilvánítása kizárja, hogy ilyen magatartás tanúsítása a véleménynyilvánításhoz való alapjog gyakorlására hivatkozással alkotmányos védelem alá essen” {ld. 3048/2022. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [60]; 3050/2022. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [75]; tartalmilag: 1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [48]–[53] és 17/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [84]–[94]}. A Btk. illetve a Szabs. tv. vonatkozó rendelkezései ugyanis az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére figyelemmel a véleménynyilvánításhoz való jog alkotmányos korlátozását valósítják meg.

- [75] Ezzel az álláspontommal nézetem szerint a JEH-ben foglaltak – különösen az indokolásának [67]–[68] bekezdésében kifejtettek – is harmonizálnak.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró különvéleménye

- [76] A határozat rendelkező részével és az indokolásával nem értek egyet, álláspontom szerint a támadott bírósági végzést az Alkotmánybíróságnak meg kellett volna semmisítenie.
- [77] 1. Egyetértek azzal, hogy a határozat megerősíti, hogy az Abh1.-ben és az Abh2.-ben kialakított, és azóta több ügyben is alkalmazott tesztet – a tettleges véleménynyilvánítás tesztjét – továbbra is irányadónak tekinti. Ugyanakkor a többségi döntés (mintegy „*ratio decidendi*”-ként) hangsúlyt helyez arra a megállapításra is, hogy a tettleges, vagyis nonverbális véleménynyilvánítás, ha kollízióba kerül a tulajdonhoz való joggal, akkor csak abban az esetben élvez elsőbbséget, ha más eszközzel (pl. táblákkal vagy molinóval) egyáltalán nem fejezhető ki a vélemény. Ez a tételmondat eltér az Abh1.-ben, valamint az Abh2.-ben kimondottaktól, ugyanis azokban az Alkotmánybíróság a fenti összevetésben csupán azt vizsgálta, hogy a vélemény ugyanolyan hatékonysággal lett volna-e kifejezhető más eszközzel, mint akkor, ha az tettleges formában valósul meg. A határozat ezzel jelentősen szűkíti az Abh1.-ben és az Abh2.-ben felállított teszt mozgásterét. Álláspontom szerint – bár kétségtelenül fontos értékelné az alternatív eszközök jelentőségét – nem lehet eleve kizárni a tettleges formát pusztán azon az alapon, hogy lett volna más eszköz is a vélemény kifejezésére. A véleménynyilvánítás szabadságának értelme és célja ugyanis az, hogy a véleménynyilvánító a közlés által részt vegyen a társadalmi diskurzusban, hatással legyen a közvéleményre. Amennyiben egy alkotmányossági vizsgálat alapvetően azt vizsgálja, hogy volt-e más mód is a vélemény kifejezésére, akkor épp ez a társadalmi hatás vész el. Aligha képzelhető el olyan helyzet, amikor ne lehetne más módon is kifejezni a véleményt, azonban ilyen esetekben épp az üzenet szimbolikus, megdöbbentő vagy szatirikus jellege hiúsul meg, és így a közvéleményre gyakorolt hatás nem érvényesül.
- [78] Szintén kiemeli a tervezet, hogy amennyiben a véleményt nyilvánító a tevékenységének befejezését követően úgy hagyja el a helyszínt, hogy az eredeti állapotot nem állítja helyre (nem mossa le a tulajdon tárgyára elhelyezett üzenetét), hanem ezt a tulajdonosnak kell megtennie, akkor ez a helyzet eleve szükségtelenül fogja korlátozni a tulajdonhoz való jogot. Álláspontom szerint ezen szempontnak a tesztbe történő beemelése eleve, minden vizsgálat nélkül a tulajdonhoz való jog javára dönti el a kollíziót, így a fentiekhez hasonlóan a korábbi határozatokban felállított teszt érvényesülését erodálja. Életidegennek tűnik ugyanis, hogy az Alkotmánybíróság tudomásul veszi ugyan, hogy a véleményt nyilvánító a tulajdon tárgyát (a köztulajdont) „használja” véleménye kifejezéséhez, de azt már eleve indokolatlannak és a szükségtelennek tekinti, ha a véleményt nyilvánító a helyszínt úgy hagyja el, hogy a véleményét „ott hagyja” a tulajdon tárgyán. Amennyiben a teszt előírná, hogy a vélemény nonverbális kifejezése csak akkor megengedhető (csak abban az esetben szükséges és arányos a tulajdonhoz való jog korlátozása) ha a tetteivel megszólaló „feltakarít-e maga után”, abszurd eredményre jutunk: Nem várhatjuk egy megemlékezés résztvevőitől, hogy a rendezvény végén maguk vigyék el az elhelyezett koszorúikat. Ami vizsgálat tárgya lehet, az a tulajdonban okozott sérelem mértéke: valójában okozott-e tényleges „kárt” a kommunikációs üzenet elhelyezése, a felirat/üzenet eltávolítható-e, és ha igen milyen költségekkel. Találón állapította meg *dr. Varga Zs. András* alkotmánybíró az Abh1.-hez fűzött párhuzamos indokolásában, hogy az adott ügyben a tulajdonos önkormányzat ráutaló magatartásából okkal lehetett arra következtetni, hogy a tulajdonos bizonyos fokú szennyezést eltűr. Más kérdés, hogy a szennyezés eltakarításának költségét a tulajdonos adott esetben jogosan követelhetné a szennyezőtől – a szankcionálás ugyanakkor nem függ össze a takarítási költség megtérülésével.
- [79] 2. Szintén fontos körülmény, hogy az indítványozók cselekménye közügyekkel összefüggő kritikaként volt értékelhető. A PKKB és a másodfokú bíróság az indítványozók cselekményének megítélése során annak közéleti kritikai jellegére is figyelemmel volt, ugyanakkor álláspontom szerint a határozat ezt a szempontot nem értékelte megfelelően. Számos más közterületi járdaszakaszon vagy aszfaltfelületen helyeznek el időről időre különböző feliratokat, rajzokat (lemosható krétával vagy festékkel, de akár vízbázisú, száradás után nehezen eltüntethető)

hető festékekkel is), amelyekkel szemben a szabálysértési hatóságok nem, vagy csak kivételesen lépnek fel. Ezzel összefüggésben fontos kiemelni a jelen ügy kapcsán (hasonlóan az Abh1.-ben kimondottakhoz – lásd: Abh1., Indokolás [37]), hogy az eljáró bíróságok pusztán azért kezelték másképp az indítványozók cselekményét a fentiekben felhozott esetekhez képest, mivel az indítványozói cselekménynek megállapítható volt a véleménynyilvánításhoz kapcsolódó jellege. Ha hasonló festékekkel ugróiskolát rajzoltak volna egy óvodai csoport számára, aligha került volna sor szabálysértési eljárásra. Az ügy körülményei alapján akár az a következtetés is levonható, hogy az indítványozókat kifejezetten azért szankcionálták, mivel közéleti kérdésben véleményüknek az adott módon adtak hangot. A közügyek szabad megvitatásának értéke éppen ellenkező megközelítést igényelt volna a hatóságoktól és a bíróságtól: közéleti kérdésben kifejezésre juttatott véleményt, amikor a kifejezés módja ténylegesen nem károsítja meg a tulajdon tárgyát, nem kisebb, hanem nagyobb toleranciával kell kezelni, mint egy ugróiskolát.

- [80] 3. Kétségtelen, hogy egy szabálysértésnek vagy bűncselekménynek minősített cselekménnyel szemben nem lehet parttalanul a vélemény szabadság sérelmére hivatkozni. Azonban egy kommunikációs célú cselekmény megítélésakor a bíróságoknak vizsgálniuk kell a vélemény szabadság szempontját, amikor büntető jellegű szankciót mérlegelnek. A mérlegelés során fokozott körültekintéssel kell vizsgálni, hogy megállapítható-e a cselekmény társadalomra veszélyessége. Ha arra a következtetésre jut az eljáró bíróság, hogy az Abh2.-ben felállított teszt szerint van azonosítható kommunikációs üzenet, és a teszt többi feltétele is teljesül, valamint a szankcionálásra kifejezetten a véleményközlés, illetve annak módja miatt kerülne sor, akkor ugyan csak kivételesen, de megállapítható lesz a vélemény szabadság elsőbbsége az állam büntetőhatalmának érvényesítésével szemben. Önmagában egy cselekmény formális tényállásszerűsége nem jelenti társadalomra veszélyességét. A társadalomra veszélyességet a bíróságnak külön értékelnie kell – ha egy cselekedet az alapjoggyakorlás védett körébe tartozik, társadalomra veszélyessége sem állapítható meg. Adott esetben a bíróságnak fel kellett volna ismernie az azonosítható, közéleti, kommunikációs tartalmat, és a „kár” mértékét figyelembe véve a társadalomra veszélyesség hiányát kellett volna megállapítania. A bíróság ezzel olyan helyzetben alkalmazta a tényállást, ami annak rendeltetésétől idegen. Ettől elkülöníthető, magánjogi kérdés lenne a (köz)tulajdonnal kapcsolatban keletkezett költségek megtérítésére vonatkozó felelősség érvényesítése, ez azonban nem volt tárgya a jelen eljárásnak.
- [81] 4. Az indítványozók könnyen letisztítható módon készítették a feliratukat, amelyek nem okoztak visszafordíthatatlan károsodást, de még számottevő nehézséggel eltávolítható szennyeződést sem az aszfalt felületében, következésképpen véleménynyilvánításuk nem okozott aránytalan sérelmet a (köz)tulajdon tárgyában. Így összességében, álláspontom szerint a támadott bírói döntés megsemmisítése lett volna indokolt, tekintettel arra, hogy az eljáró bíróság a véleménynyilvánítás szabadságának és a tulajdonhoz való jognak a kollízióját nem az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában kialakított tetteges véleménynyilvánítás tesztje alapján ítélte meg.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

- [82] A különvélemény 3. és 4. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

- [83] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3642/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3002/2024. (I. 12.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Handó Tünde, dr. Márki Zoltán, dr. Patyi András és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes, dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 24.Szef.44/2021/4. számú végzése alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, jogi képviselő útján (*dr. Bieber Ivóna* ügyvéd) eljárva alkotmányjogi panaszt nyújtottak be a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 24.Szef.44/2021/4. számú végzése ellen. Álláspontjuk szerint a támadott bírói végzés sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozók 2021. február 5-én 17 óra 15 perckor a Külgazdasági és Külügyminisztérium (a továbbiakban: KKM) Nagy Imre tér 4. szám alatti épületének parkolójában egy sablon segítségével, festékszóróval „LADY MRD” feliratot, valamint egy „luxuszjacht” ábrát festettek az aszfaltra (az ezzel okozott kár összesen – ÁFÁ-val együtt számolva – 37 389 volt).
- [3] Az indítványozókkal szemben a Budapesti Rendőr-főkapitányság VIII. Kerületi Rendőrkapitányságának Központi Szabálysértési Előkészítő Osztálya feljelentést tett a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 177. § (1) bekezdés *b)* pontja szerint minősülő szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértés miatt. Az ügyben eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) meghallgatás nélküli eljárásban hozott végzésében 2021. május 19-én az indítványozók szabálysértési felelősségét megállapította, és őket figyelmeztetésben részesítette. Az indítványozók törvényes határidőn belül tárgyalás tartását kérték.
- [4] A PKKB tárgyalás tartása során hozott végzésében a korábbi végzést hatályban tartotta, azaz az indítványozók szabálysértési felelősségét megállapította. A PKKB végzésében indokolásában kiemelte, hogy az indítványozók elmondása szerint cselekményüknek a célja a politikai véleményük kinyilvánítása, és nem pedig rongálás volt (ezért is használtak vízbázisú lemosható krétafestéket). Ezt támasztja alá az is, hogy cselekményükről felvettelt készítettek, azt mindketten megosztották a közösségi média felületükön (Facebook), és azok a pártjuk (Momentum Mozgalom) oldalára is felkerültek, valamint a sajtónak is megküldték. Mindketten hivatkoztak az Alkotmánybíróság 14/2019. (IV. 17.) AB határozatára (a továbbiakban: Abh1.) is, amely alapján álláspontjuk szerint cselekményük védett alapjoggyakorlásnak minősült. A PKKB végzésében hangsúlyozta, hogy a szabálysértés törvényi tényállása megvalósult (az indítványozóknak az eshetőleges szándékossága megállapítható, mert bár ugyan nem károkozásra irányult a cselekményük, de tudatában kellett lenniük annak, hogy a felirat eltávolításának költségei lesznek, azt az eső magától nem fogja eltüntetni), az aszfaltra került feliratok eltávolításának pedig költsége volt, amely jelen esetben a rongálással okozott kárnak minősült. A politikai véleménynyilvánítási jellegre való hivatkozással kapcsolatban a PKKB arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kívülállók számára nem volt egyértelmű, hogy a cselekménnyel mi volt az elkövetők motivációja, ezért a szükségességi-arányossági tesztet elvégezve megállapítható volt, hogy a cselekmény nem állt a véleménynyilvánítás szabadságának oltalma alatt.
- [5] 3. A PKKB végzésével szemben az indítványozók fellebbezéssel fordultak a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amely azonban végzésével az elsőfokú bíróság végzését hatályában fenntartotta.
- [6] A jogerős végzés indokolásában a másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a PKKB helytállóan állapította meg a tényállást és minősítette az indítványozók cselekményét. A másodfokú bíróság az indítványozók által hivatko-

zott véleménynyilvánítás szabadságának a tulajdonjoggal való kollíziója tekintetében kiemelte, hogy egyetlen alapjog gyakorlása sem eredményezheti mások tulajdonában illetve javaiban való kár okozását. A bírósági gyakorlat alapján értelmezve az indítványozók cselekményét, a másodfokú bíróság szerint megállapítható, hogy a rongálás megvalósult, hiszen nem csak az lehet rongálás, amely jelentős, valódi kárt okoz, hanem az is, amely a dologban értékcsökkenést eredményez (pl. azáltal, hogy a helyreállításnak, eltávolításnak költségei vannak). A másodfokú bíróság szerint az indítványozók ugyan véleménynyilvánítási szabadságukat gyakorolták, de azzal indokolatlanul rongálták más tulajdonát, úgy, hogy cselekményüket nem indokolta semmilyen kényszerítő körülmény, az indítványozók véleménynyilvánítása ezért önkényes volt. A végzés indokolása azt is kiemelte, hogy az indítványozók üzenete nem csak az akciójuk ideje alatt, hanem hosszabb időre is látható maradt, így az állagsérelem a tulajdon tárgyában megállapítható volt. A másodfokú bíróság szerint annak nem volt relevanciája, hogy a feliratot az eső is elmoshatta volna, ugyanis annak időpontja kiszámíthatatlan, és ezen bizonytalan ideig a tulajdonosnak nem kell eltérnie a felirat meglétét.

- [7] 4. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban kifejtették, hogy véleményük szerint cselekményük a véleménynyilvánítás szabadságának hatálya alá tartozott, amit azonban az eljáró bíróságok nem ismertek fel, így a támadott végzés alaptörvény-ellenes. Az indítványozók hivatkoztak az Abh1.-re, kiemelve, hogy álláspontjuk szerint az ügyükben rögzített tényállás analóg az ebben a határozatban érintett tényállással, ezért a hivatkozott AB határozat szerint az ügyükben is sérült az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése. A fentiek mellett hangsúlyozták, hogy a véleménynyilvánítás kiemelt alkotmányos védelmet élvez, amely jelen ügyben a bíróságok döntése miatt sérült, mivel cselekményük egyértelműen védett alapjoggyakorlásnak minősült. Az alkotmányjogi panasz indokolásában azt is hangsúlyozták, hogy az Abh1.-ben foglalt tesztnak cselekményük mindenben megfelelt (azonosítható volt az üzenet, és az okozott sérelem is csekély mértékű volt). A „LADY MRD” felirat egyértelműen politikai üzenetet hordozott, és összeköthető volt a külgazdasági és külügyminiszterrel (a továbbiakban: KKM miniszter), és ezáltal a KKM parkoló érintettsége is igazolható. A tulajdonjoggal való kollízió kapcsán is megállapítható, hogy mivel a felirat könnyen eltávolítható volt, ezért fel sem merülhet a visszafordíthatatlan állagsérelem lehetősége. A cselekményük egyértelműen politikai véleménynyilvánítás volt (ezt az általuk megosztott felvételek is igazolják, amelyben nyíltan vállalták a cselekményüket), ezért az is analóg a hivatkozott Abh1.-gyel, hogy őket politikai véleményük miatt büntették meg. Kiemelték azt is, hogy cselekményük elkülönül a 17/2020. (VII. 17.) AB határozatban foglaltaktól, mivel cselekményükkel nem korlátoztak más versengő véleményt. A fentiekre tekintettel az indítványozók az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt kérték a másodfokú bíróság végzésének a megsemmisítését.

II.

- [8] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

III.

- [9] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [10] 2. Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett. A panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozók megjelölték továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolták, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozók kifejezett kérelmet fogalmaztak meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [11] 3. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló szabálysértési eljárás alá vont személyek nyújtották be az ügyüket érdemben lezáró bírói végzéssel szemben. A végzéssel szemben a Szabs. tv. 116. § (3) bekezdése alapján fellebbezésnek nem volt helye.
- [13] 4. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [14] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás jogának hatályát és határait érintő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet föl. A bírói végzés alkotmányossági vizsgálata kapcsán vizsgálni kell, hogy a szabálysértési eljárásban minősített cselekmény a szólásszabadság hatálya alatt áll-e, és ha igen, akkor fennálltak-e alkotmányos korlátozásának indokai.
- [15] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [16] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [17] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [18] Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [19] Az Alkotmánybíróság fontosnak tartja kiemelni azt az 1/2019. (II. 13.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh2.), valamint az Abh1.-ben már rögzített szempontot is, miszerint egy cselekmény büntethetőségének a megítélése során arra is figyelemmel kell lenni, hogy bár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) és a Szabs. tv. is (többek között) az alkotmányos (az Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami) rend sérelméhez, illetve annak veszélyeztetéséhez köti az egyes cselekmények társadalomra veszélyességének megítélését, amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjog-gyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), fokozottabb körültekintéssel kell vizsgálni annak társadalomra veszélyességét {lásd e tekintetben: Abh2., Indokolás [44], továbbá Abh1., Indokolás [21]}.
- [20] Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszeljárásokban a jogszabály (adott esetben a Szabs. tv.) rendelkezésének alaptörvény-ellenessége fel sem merül, az viszont igen, hogy a bíróság az indítványozó alapjogát (azaz így az Alaptörvényt) megsértve hozott döntést. Valamennyi, az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörben folytatott eljárásban az Alkotmánybíróságnak végső soron erről kell döntenie. Ha pedig a vizsgálat eredményeképp az Alkotmánybíróság azt állapítja meg, hogy az indítványozó alapjoga sérült, akkor ez abban az esetben is a bírói döntés megsemmisítését eredményezi, ha egyébként a döntés alapjául szolgáló jogszabály alkotmányos. Ennek magyarázata, hogy az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének az alapja [R] cikk (1) bekezdés]; az Alaptörvénnyel ellentétes döntés abban az esetben is megsemmisítendő, ha egyébként jogszabályszerűsége nem vitatott. Ha az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjedne ki egy büntető vagy szabálysértési ítélet alkotmányossági vizsgálatára azon az alapon, hogy az indítványozó magatartása egyébként tényállásszerű, akkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja kiüresedne. {17/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]}.

- [21] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján tehát azt vizsgálta, hogy az eljáró bíróság helyesen ítélte-e meg a szóban forgó ügynek a véleménynyilvánítás szabadságával való kapcsolatát. A bíróságnak ugyanis választ kellett adnia arra a kérdésre, hogy a megállapított tényállás keretei között a kifogásolt cselekmény a szólásszabadság hatálya alatt áll-e, azaz alkalmazni kell-e rá a szólásszabadság védelmét biztosító alkotmányjogi mércéket.
- [22] 2. A fenti kérdés vizsgálata során az Alkotmánybíróság mindenekelőtt – korábbi gyakorlata alapján – röviden áttekintette, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének értelmezési körében milyen feltételek mellett vonható egy aktus a szólásszabadság fogalmi körébe. Ezen tesztet a testület az Abh2.-ben fektette le, és később az Abh1.-ben, valamint a 17/2020. (VII. 17.) AB határozatában, továbbá a 3048/2022. (II. 4.) AB határozatában és a 3050/2022. (II. 4.) AB határozatában is megerősítette.
- [23] 2.1. E tekintetben az Alkotmánybíróság ismételt hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás jogának a hatálya, vagyis a „véleménynyilvánítás” fogalma normatív természetű, amely ugyan nem öleli fel a véleményalkotás valamennyi megnyilvánulását, viszont egyúttal magában foglalja a szóbeli vagy írásbeli kommunikáción túli aktusokat is. Határait ezért nem önmagukban a köznap értelemben vett megszólalások jelölik ki, hanem az, hogy mely aktusok állnak kapcsolatban a véleményszabadság alkotmányos igazolásával. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint ugyanis a véleménynyilvánító nemcsak szavakkal, hanem például képek, szimbólumok használatával vagy ruhadarabok viselésével is megoszthatja gondolatait – a jelképhasználatban megnyilvánuló szimbolikus beszéd a véleményszabadság klasszikus kérdései közé tartozhat [vö. 4/2013. (II. 21.) AB határozat].
- [24] A 7/2014. (III. 7.) AB határozat többször megerősített értelmezése szerint a szólásszabadság igazolása kettős: egyrészt a politikai közösség demokratikus működése, másrészt az egyéni önkifejezés is igényli, hogy a polgárok szabadon fejthessék ki gondolataikat. A véleménynyilvánítás alapjoga hatályának meghatározásakor elsődlegesen a demokratikus társadalmi kommunikációban való részvétel szempontja nyújt segítséget. Eszerint azok a kommunikatív aktusok állnak kapcsolatban a szólásszabadsággal, amelyekkel az érintettek a nyilvános társadalmi párbeszédben vesznek részt. Ebben azonban a polgárok sokszínűbb módon vehetnek részt, mint a hagyományos értelemben vett beszéd vagy írás, ezért a véleménynyilvánítás jogának a hatálya is szélesebb a verbális kifejezéseknél. A szólásszabadság alkotmányjogi szempontjai tehát a hétköznapi „szólásokon” túl más kommunikatív tettek esetén is relevánsak lehetnek, és kötelező elemeivé válhatnak a jogi mérlegelésnek (lásd e tekintetben: Abh2., Indokolás [31]–[32]).
- [25] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben kiemelte, hogy egy tett véleménynyilvánításként kezelésének szükséges, de semmiképp sem elégséges feltétele, hogy a cselekményt elkövető a véleménye kifejezésének céljából cselekedjen – annak ellenére, hogy egy tett véleményszabadság oldaláról történő megítélése szempontjából a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy a cselekvőnek mi volt a célja, illetve motívuma a cselekvése során. A véleményszabadság alkalmazásához ugyanis az is szükséges, hogy a közlés választott formája objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője legyen gondolatok közlésének (Abh2., Indokolás [36]), azaz a külvilág számára is érthető legyen a nonverbális véleménynyilvánítás kommunikációs üzenete [3048/2022. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [23]].
- [26] 3. Egy konkrét cselekmény vonatkozásában az Alkotmánybíróságnak nem feladata annak eldöntése, hogy a szabálysértési hatóságok, illetve az eljáró bíróságok mely cselekményeket tekintik a társadalomra veszélyesnek. Azt azonban vizsgálnia kell az Alkotmánybíróságnak, hogy a társadalomra veszélyesség megállapítása nem eredményezi-e egy védett alapjog gyakorlásának alkotmányellenes korlátozását.
- [27] E tekintetben az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen ezért arra kellett választ adnia, hogy az indítványozók cselekménye, tekinthető-e a véleménynyilvánítás alkotmányosan védett tárgykörébe tartozónak, és amennyiben igen, akkor azt az eljáró bíróság figyelembe vette-e a cselekmény társadalomra való veszélyességének megítélése során.
- [28] 3.1. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben már foglalkozott a járdákra, aszfaltra felfestett feliratok, és egyéb felfestések kérdésével. Ezzel összefüggésben kimondta a testület, hogy egy cselekményeknek a véleménynyilvánítás szabadságával való kapcsolata nem ítéhető meg egységes módon. Egy gyermekek által elhelyezett aszfaltrajznak ugyanis jellemzően nincs a közélettel kapcsolatos kommunikációs üzenete, szemben pl. egy figyelemfelhívó jelleggel befestett, repedezett járdaszakasszal (vagy épp egy elhelyezett felirattal). A közterületnek minősülő

út- vagy járdaszakaszon könnyen eltávolítható festékekkel elhelyezett feliratok, színezések ugyanis minősülhetnek a véleménynyilvánítás jogának hatálya alá eső szimbolikus szólásnak. Ennek megítélése során elsősorban arra kell figyelemmel lenni, hogy a véleményközlés személyes szándékán túl az adott cselekmény (pl. felfestett felirat) objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője lehet-e gondolatok közlésének. Amennyiben ugyanis erre igenlő választ tudunk adni, akkor ezen cselekményt a véleménynyilvánítás körébe tartozó cselekménynek kell tekintenünk (Abh1., Indokolás [31]).

- [29] 3.2. Természetesen ezzel együtt sem állítható, hogy a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozással valamennyi ilyen cselekmény automatikusan megengedett lenne. Így például a véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körén kívül esik – az Abh2.-ben kimondottakhoz hasonlóan – egy közterületi út- vagy járdaszakaszon olyan mértékű rongálása, amely a tulajdon tárgyában, azaz magában az út- vagy járdaszakaszon visszafordíthatatlan, vagy csak jelentős költségek árán visszafordítható (pl. csak újraszfaltozással javítható) sérelmet okoz.
- [30] Annak megítélése tehát, hogy adott esetben a véleménynyilvánítás szabadságának hatálya alatt vizsgálándó, erős alkotmányos védelemre igényt tartó cselekményről, avagy vandalizmusról van-e szó, az egyedi tényállás elemei alapján a bíróságok feladata. E tekintetben azonban jelentősége van annak, hogy a konkrét cselekmény mind a „véleménynyilvánító” személy szubjektív szándéka, mind az objektív értékelés szerint – legalább hipotetikusán – a nyilvánosság előtt értelmezhető közlés-e (Abh1., Indokolás [33]).
- [31] 3.3. Az Abh1. a fenti szempontok mellett azt is rögzítette, hogy az ítélező bíróságoknak – egy cselekmény véleménynyilvánításként történő kezelésének megítélése során – figyelemmel kell lennie a szólásszabadságnak más alapjogokkal való kollíziójára is – így különösen a tulajdonhoz való joggal való kapcsolatára. A véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog ugyanis akkor áll tényleges kollízióban, ha a tetteges véleménynyilvánítás a tulajdon tárgyában állagsérelmet okoz, a tulajdon értékét csökkenti. Ilyen esetben a kollízió feloldásánál gondos körültekintéssel kell eljárni, és figyelembe kell venni, hogy csak kivételes esetekben igazolható alkotmányosan az a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja (Abh2., Indokolás [38], továbbá Abh1., Indokolás [34]).
- [32] Ennek vizsgálata során – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján – egyfelől figyelembe kell venni, hogy a tulajdonhoz való jog korlátozásának szükségessége tekintetében indokoltnak tekinthető-e a cselekvő véleményének tetteges magatartás által történő kifejezésre juttatása (vagy az más, olyan eszközzel is – pl. felszólalással, molinóval, táblákkal stb. – kifejezhető lenne, amely a tetteges magatartással azonos súlyú figyelemfelkeltésre lenne alkalmas). Másfelől vizsgálni kell azt is, hogy a tett által megvalósuló véleménynyilvánítás során bekövetkező tulajdonjog korlátozás arányban áll-e a véleménynyilvánító cselekvés céljával. E tekintetben a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy az érintett személynek a véleménye közlésére szolgáló cselekménye nem korlátozza-e oly mértékben másnak a tulajdonhoz való jogát, amely a tulajdon öncélú, a vélemény közlésének kereteit túllépő, visszafordíthatatlan, vagy csak jelentős költségráfordítással visszafordítható károsodását eredményezi (Abh1., Indokolás [35]).
- [33] 4. A korábbi alkotmánybírósági gyakorlatban kialakított teszt alapján jelen ügyben az alábbiak állapíthatók meg.
- [34] 4.1 Jelen ügyben elsősorban azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozók cselekményének volt-e a külső szemlélő számára is azonosítható kommunikációs üzenete. Ennek kapcsán megállapítható, hogy az indítványozók cselekménye véleménynyilvánításként volt értékelhető, hiszen az aszfalton elhelyezett „LADY MRD” felirattal valamint „luxusjacht” piktogrammal tiltakozni akartak a KKM miniszter általuk luxusjachtoszáznak minősített hajózása ellen, és ezzel a cselekményükkel akarták felhívni a figyelmet a KKM miniszter és a jacht tulajdonosának vélt kapcsolatára. Azt is fontos kiemelni, hogy jelen ügyben a felfújtt felirat, és ábra a politikai vélemény hordozója volt: az indítványozók azért festették fel a vitatott feliratot és ábrát, mert ezekkel akarták felhívni a figyelmet a sajtóban korábban megjelent eseményre. A konkrét cselekmény az objektív értékelés szerint is a nyilvánosság számára értelmezhető közlés volt. Ezt az objektív értelmezhetőséget alátámasztja az is, hogy a feliratot és az ábrát a KKM épülete előtt helyezték el. A felfújtt felirat és ábra tehát objektív módon is alkalmas volt az üzenet közvetítésére.
- [35] 4.2. Az indítványozók által támadott bírósági végzés tekintetében fontos kiemelni, hogy a PKKB és a másodfokú bíróság az indítványozók cselekményét azért minősítette szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértésnek, mivel álláspontja szerint a festék eltávolítása emberi beavatkozást igényelt, és ennek költsé-

gei voltak, amely kimeríti a rongálás tényállását. A feliratot és az ábrát az indítványozók lemosható festékekkel készítették, amellyel nem okoztak visszafordíthatatlan állagsérelmet és ebből eredő értékcsökkenést, illetve kárt az aszfalt felületében. Ugyanakkor a felirat és az ábra az aszfalt felületén a tulajdonos akarata és hozzájárulása nélkül megváltoztatta annak az eredeti állapotát: olyan állagváltozást idézett elő, amely nem önmagától szűnt meg, hanem az eredeti állapotot a tulajdonosnak kellett helyreállítania, a saját költségviselése mellett. Az indítványozók a felirattal és az ábrával nonverbálisan kifejezték a politikai véleményüket a közéleti kérdésben, azonban az alapjog gyakorlás befejezésével annak helyszínét úgy hagyták el, hogy a feliratot és ábrát nem távolították el, az aszfalt felület eredeti állapotát nem állították helyre, amivel szükségtelen költséget okoztak a tulajdonosnak. Az indítványozók cselekménye a szólásszabadsághoz kötődött, felismerhető üzenete volt, azaz egyfajta – a közügyekkel összefüggő – kritikaként volt értékelhető.

- [36] 4.3. A fentiek figyelembe vétele mellett az indítványozók cselekménye kétségtelenül kollíziót okozott az alkotmányosan kiemelt védelmet élvező tulajdonhoz való alapjoggal, amit a PKKB és a másodfokú bíróság is felismert. Ezért az Alkotmánybíróságnak azt is vizsgálnia kellett, hogy a bíróságok az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelő alkalmazásával oldották-e fel a két alkotmányosan kiemelten védett alapjog kollízióját, és ennek eredményeként helytállóan jutottak-e arra a következtetésre, hogy a vizsgált esetben az indítványozók által politikai véleményük kifejezésére a véleménynyilvánítás nonverbális formájaként választott kifejezési mód a tulajdonhoz való alapjog sérelmét okozta. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben és az Abh2.-ben már megállapította, hogy tényleges kollízió áll fenn a véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog között, ha a tetteges véleménynyilvánítás a tulajdon tárgyában állagsérelmet okoz, a tulajdon értékét csökkenti. A kollízió feloldásánál gondos körültekintéssel kell eljárni, figyelembe kell venni, hogy csak kivételes esetekben igazolható alkotmányosan az a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is kiemeli, hogy az alkotmányossági vizsgálat során a bíróságok által megállapított tényállásból indul ki, illetve hogy szakjogági kérdésekben nem mérlegelheti felül a bíróságokat.
- [37] A bíróságok a vizsgált esetben a tényállás részeként megállapították, hogy az indítványozók úgy helyezték el a közterületi parkoló aszfalt felületén a feliratot és ábrát, hogy az az eredeti állapothoz képest a tulajdonos akarata és hozzájárulása nélkül állagváltozást okozott. Az eredeti állapotot a tulajdonosnak kellett helyreállítani a saját költségén, mivel az indítványozók úgy hagyták el a helyszínt, hogy az egyébként helyreállítható eredeti állapotot nem állították helyre, az állagváltozást nem szüntették meg a lemosható felirat és ábra lemosásával. A másodfokú bíróság a támadott végzésében rámutatott arra, hogy az irányadó bírói gyakorlat értelmében nemcsak a tulajdon tárgyának állagsérelmét, értékének csökkenését és az ebből eredő kárt okozó szándékos magatartás tekinthető szabálysértési, illetve büntető szakjogi értelemben rongálásnak. Szabálysértési jogilag a tulajdon tárgyában a tulajdonos akarata és hozzájárulása ellenére bekövetkező olyan állagváltozás („esztétikai kár”), amely esetében az eredeti állapot helyreállítható, és azt a tulajdonos a saját költségén állítja helyre szintén rongálásnak minősül, ilyen esetben az eredeti állapot helyreállításának a tulajdonos által viselt igazolt költsége kárnak tekintendő.
- [38] A vizsgált esetben az indítványozók a közterületi parkoló aszfaltjának a felületét a tulajdonos akarata és hozzájárulása nélkül változtatták meg, az eredeti állapotot azonban a helyszín elhagyását megelőzően nem állították helyre, azt helyettük a tulajdonos a saját költségére végeztette el. Bár az indítványozók a közügyek megvitatásához kapcsolódóan, a politikai véleményük kifejezése céljából helyezték el a feliratot és az ábrát az aszfalton úgy, hogy annak állagában visszafordíthatatlan állagváltozást, és ebből eredő értékcsökkenést nem okoztak, a tulajdonos akarata és hozzájárulása nélkül elhelyezett és a helyszín elhagyása előtt el nem távolított felirat megváltoztatta a felület eredeti állapotát, esztétikai megjelenését, továbbá az eredeti állapot helyreállítása szükségtelenül költséget okozott a tulajdonos számára. Az Alkotmánybíróság szerint a vizsgált esetben a tetteges véleménynyilvánítás indítványozók által választott formája valós kollízióba került a tulajdonhoz való alapjoggal, ezért az Abh1. és Abh2. indokolásában a kollízió feloldásánál irányadó alkotmányossági szempontok a vizsgált esetben is megfelelően irányadók.
- [39] E körben elsőként az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés alapján azt kellett vizsgálni, hogy a tulajdonhoz való alapjog korlátozására kivételesen került-e sor, nem állt-e rendelkezésre a konkrét esetben az indítványozók számára az alkotmányosan védett véleményük kifejezésére olyan általuk választható egyéb verbális, illetve nonverbális kifejezési forma, ami nem járt volna a tulajdonhoz való alapjog sérelmével (szükségességi vizsgálat). A bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozók a KKM parkolójában a felirat illetve az ábra felfestése előtt beszédet is tartottak, amelyben verbálisan is kifejezték a politikai véleményüket. Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben utalt arra, hogy a nonverbális vélemény kifejezhető úgy is, hogy az nem okoz állagsérelmet, értékcsökkenést és ebből eredő kárt a tulajdon tárgyában, ilyen nonverbális kifejezési forma lehet – egyebek mel-

lett – a táblára vagy molinóra írt üzenet, vagy beszéd tartása. Az Alkotmánybíróság a tulajdoni korlátozás szükségességének vizsgálata körében figyelembe vette továbbá azt is, hogy az indítványozók egy olyan „politikai akció” keretében éltek a nonverbális véleménynyilvánítással, amelynek célja szintén a nonverbálisan is kifejezett politikai vélemény kifejezésre juttatása volt, erre tekintettel fejezték ki verbálisan is a KKM parkolójában tartott beszédükben a politikai véleményüket. Az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben figyelembe vette továbbá azt is, hogy az indítványozók a közéleti kérdéshez kapcsolódóan a politikai véleményüket az általuk választott nonverbális formában szabadon kifejezésre juttathatták. A véleménynyilvánítás szabadságának az indítványozók által választott nonverbális kifejezési formája azonban a vizsgált esetben nem terjed ki arra, hogy a tulajdonos az akarata és hozzájárulása nélkül az aszfalt felületében a felirat és ábra elhelyezése következtében bekövetkezett állagváltozást, ami az alapjog gyakorlás befejezésekor, a helyszínről való távozás előtt az indítványozók szerint az eredeti állapotnak megfelelően helyreállítható lett volna (a felirat és ábra lemosható lett volna) korlátlan ideig elviseljék.

- [40] Az Alkotmánybíróság a jelen döntés *ratio decidendi*-jeként az alábbiakat emeli ki.
- [41] Az alkotmányosan védett véleménynyilvánítás szabadságának oltalmi körébe tartozó tetteges (nonverbális) véleménynyilvánítás választott formája (aszfalt felületre vízzel vagy egyéb, könnyen eltávolítható festékkel való felirat és ábra elhelyezés) esetén az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjog tényleges kollízióba kerülhet a tulajdonhoz való alapjoggal. A kollízió nemcsak akkor tényleges, ha a tulajdon tárgyában vissza nem fordítható állagsérelem, értékcsökkenés és az ebből eredő kár következik be, hanem akkor is, ha az eredeti állapotnak megfelelően helyreállítható állagváltozás történik, amit a tulajdonosnak kell a saját költségén helyreállítani. Ebben az esetben a bíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával oldja fel az ütköző alapjogok konfliktusát. A tulajdonhoz való alapjog korlátozásának a szükségességi-arányossági vizsgálatánál ilyen esetben is megfelelően irányadók az Abh1.-ben és az Abh2.-ben meghatározott szempontok azzal, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága ebben az esetben is csak kivételesen korlátozhatja a tulajdonhoz való jogot és a szükséges korlátozásnak is meg kell, felelnie az arányosság követelményének.
- [42] Ha a nonverbális véleménynyilvánítás választott kifejezési formája valós konfliktusba kerül a tulajdonhoz való alapjoggal, akkor a tulajdonhoz való alapjog korlátozásának a szükségességénél az Alkotmánybíróság vizsgálja azt, hogy a konkrét esetben (és nem általában) rendelkezésre állt-e a vélemény kifejezésére egyéb olyan kifejezési forma, ami a választott nonverbális kifejezési formával azonosan kifejezésre juttathatta a véleményt.
- [43] Ha a konkrét esetben ilyen rendelkezésre állt, akkor a nonverbális véleménynyilvánítás választott kifejezési formája nem tekinthető kivételesnek, az szükségtelenül támaszt alapjogi konfliktust a tulajdonhoz való alapjoggal, azt szükségtelenül korlátozza.
- [44] Ha a véleményt nyilvánító az alapjog gyakorlás befejezését követően a helyszín elhagyását megelőzően nem állítja helyre az eredeti állapotot, nem távolítja el az aszfalt felületéről a feliratot, hanem ezt a tulajdonosnak kell a saját költségén elvégeznie/elvégeztetnie, akkor a nonverbális véleménynyilvánítás választott formája szintén szükségtelenül korlátozza a tulajdonhoz való alapjogot, szükségtelenül idézi elő az alapjogi konfliktust.
- [45] Az ütköző alapjogok méltányos kiegyenlítését szolgálhatja az, ha a véleményt nyilvánító az alapjog gyakorlás befejezését követően, a helyszín elhagyása előtt helyreállítja az aszfalt felület eredeti állapotát (pl. lemossa a vízzel eltávolítható feliratot), elkerülve ezzel az alapjogi konfliktust és a tulajdonhoz való alapjog szükségtelen korlátozását.
- [46] Az Alkotmánybíróság a kifejtettek alapján megállapította, hogy a vizsgált esetben a bíróságok felismerték az előttük fekvő ügy alapjogi vonatkozásait és azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának alapjoga összeütközésbe került a tulajdonhoz való alapjoggal. Helyesen állapították meg azt, hogy a vizsgált esetben a véleménynyilvánítás szabadságának az indítványozók által politikai véleményük kifejezésére választott nonverbális kifejezési formája nem látszólagos, hanem valós kollízióba került a tulajdonhoz való alapjoggal, és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelően az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján helytállóan alkalmazták az alapjogi konfliktus feloldására a szükségességi-arányossági tesztet.
- [47] Az Alkotmánybíróság szerint a vizsgált ügyben alkotmányosan helytálló következtetésre jutottak a bíróságok akkor, amikor – az ügy összes körülményét figyelembe véve – az ütköző alapjogok konfliktusát a tulajdonhoz való alapjog javára oldották fel, mivel az indítványozók által választott nonverbális véleménynyilvánítási forma nem felelt meg az Abh1.-ben és Abh2.-ben foglalt kivételesség követelményének, szükségtelenül korlátozta a tulajdonhoz való alapjogot.
- [48] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a PKKB és a másodfokú bíróság megfelelően értékelte az indítványozók cselekményét. Körültekintő módon vizsgálta annak a véleménynyilvánítási

nítás szabadságával összefüggő jellegét, emellett elvégezte az indítványozók cselekményének az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján történő összevetését a tulajdonhoz való joggal, és helytállóan következtetett arra, hogy az indítványozók által választott nonverbális kifejezési forma szükségtelen módon korlátozta a tulajdonos tulajdonhoz való jogát. A bíróság az ügy elbírálása során arra is figyelemmel volt, hogy a cselekmény társadalomra való veszélyessége jelen ügyben megállapítható, mivel a cselekmény (az eset összes körülményét figyelembe véve, jelen ügy tényállása mellett) szükségtelenül korlátozta a tulajdonhoz való jogot és ekként nem állt a véleménynyilvánítás szabadságának oltalma alatt.

- [49] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság elutasította a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 24.Szef.44/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló panaszt.

Budapest, 2023. december 19.

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Handó Tünde alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [50] 1. Az indítvány elutasításával egyetértek, de a többségi határozatban foglaltaktól eltérő indokolással.

- [51] 2. Az alkotmányjogi panasz elbírálásánál abból kellett volna kiindulni, hogy a véleményszabadság gyakorlására hivatkozás a szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértést megvalósító cselekményt jogszerűvé teheti-e, vagyis a tetteges véleményszabadság megszüntetheti-e a jogellenességét a más személy tulajdona ellen intézett támadásnak. Véleményem szerint bármilyen, fizikai tettben megnyilvánuló fellépés állami vagy magántulajdonban lévő épületek és ezek környezete ellen túl van az véleményszabadság védelmi körén. A szólásszabadság olyan gyakorlása, amely egyúttal tulajdon elleni szabálysértést valósít meg, a felelősségre vonás akadályának nem tekinthető; nem lehet teret engedni annak, hogy bárki erre az Alaptörvényben biztosított jogára hivatkozva tulajdon elleni szabálysértést követhessen el. Valamely cselekmény, magatartás jogalkotó általi szabálysértéssé nyilvánítása kizárja azt, hogy ilyen magatartás tanúsítása a véleménynyilvánításhoz való alapjog gyakorlására hivatkozással alkotmányos védelem alá eshessen. Vagyis, ha tulajdon elleni szabálysértés valósul meg, fel sem merülhet ütközés a tulajdonhoz való jog és a véleményszabadság között. A véleményszabadság védelmi körét részben az általános törvények jelölik ki, vagyis az olyan törvények, amelyek nem a véleménynyilvánítási szabadság ellen irányulnak, hanem más jogi érdek védelmét szolgálják. A tulajdon elleni cselekményt tiltó törvények ilyen törvények. A tetteges véleménynyilvánítást az Alaptörvény addig védi, amíg az nem korlátozza más alapjogát. A jelen esetben az általános hatáskörű bíróság szerint a megállapított tényállás

a tulajdon elleni szabálysértést megvalósította, ezért eleve kizárt, hogy a véleménynyilvánításnak az adott módja megengedett lehessen.

- [52] 3. Álláspontom szerint a határozat érvelése túlmegy a konkrét ügy keretein, amikor a tetteles véleménynyilvánításnak az indítványra okot adó konkrét ügytől eltérő, hipotetikus esetei sokaságát is számba veszi. Az indokolás különféle élethelyzeteket említ (pl. lemosható festék használata, visszafordíthatatlan állagsérelem hiánya, a felirat és ábra eltávolítása a helyszín elhagyása előtt, a megrongált dolog helyreállítása), amikor a többségi álláspont szerint a tulajdont sértő cselekmény mégsem jelent tulajdon elleni szabálysértést, vagyis a tulajdonsérelem ellenére az elkövető magatartása, bizonyos feltételekkel, utóbb, kizárólag vélemény-nyilvánításként volna értékelhető. Nem értek egyet azzal, hogy az Alkotmánybíróság a konkrét ügy kereteit túllépi a feltételezett esetek mikénti jövőbeni megítélésére kiható érveléssel. Nem értek egyet a többségi döntés indokolásának azzal az üzenetével sem, hogy a felületmegváltoztatással megvalósult dologrongálás később, a helyreállítással, vagyis ennek a költségei átvállalásával az elkövető vagy más személy által, meg nem történtté tehető. Annak a körülménynek, hogy a helyreállítás költsége nem a tulajdonost, hanem más személyt terhel, legfeljebb a tulajdon elleni szabálysértés jogkövetkezményei kiválasztásánál lehet jelentősége, azonban a cselekmény tényállásszerűsége vizsgálatánál ez a körülmény közömbös kell legyen. Hasonló következtetésre jut a jelen ügyben felmerülttel összehasonlító tényállások mikénti minősítéséről a Kúria 4/2022. Jogegységi határozata (a továbbiakban: JEH), amikor idegen vagyontárgy felületén, a tulajdonos vagy vagyonkezelésre jogosult engedélye nélkül létrehozott változtatás büntetőjogi megítéléséről szól.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [53] 1. A határozat rendelkezése szerinti elutasítással egyetértek. Mindemellett, a határozat indokolása kapcsán párhuzamos indokolást csatolok [Abtv. 66. § (3) bekezdés].
- [54] 2. Álláspontom szerint a véleménynyilvánítás szabadsága által (címén) nem igazolható (nem lehet igazolt) – eként nem válhat a büntetőjogtól túrést érdemlővé (illetve a büntető természetű szabálysértés felróhatósága alól kimentetté) – a támadó célzatú, a támadott dologra, annak rendeltetésével (természetével) ellenesen, fizikaiságban megnyilvánuló, fizikai hatást gyakorló magatartás.
- [55] Ehhez képest ilyen magatartás esetében a büntetőjogi felelősség (szabálysértés miatti felróhatóság) megállapíthatósága szempontjából közömbös a helyreállíthatóság, vagy megtérítés, illetve helyreállítási készség, képesség, avagy a magatartás intenzitása.
- [56] Jelentősége annak van, hogy másban, másnak kárt okozott-e vagy sem. A kár mértéke a jogalkotónak lehetőséget ad a megosztott (büntetőjogra/szabálysértésre osztott) szabályozásra, a helyreállítási/megtérítési készség/képesség pedig csupán a büntetés/szankció kiszabásához ad mérlegelési támpontot.
- [57] Kétségtelen, hogy a jogalkotó belátására bízott, hogy utóbbit esetlegesen a felelősségre vonás akadályaként, megszüntető okként szabályozza; ennek hiányában viszont a jogalkalmazónak nincs kompetenciája ezt a felelősséget közömbösítőnek tekinteni.
- [58] 3. Álláspontom szerint a büntetőjogi/szabálysértési fellépés igénye közösségi érdekből való. A határozat nem foglalkozik a társadalomra veszélyesség fogalmával – helyesen. Nincs tehát hiányérzetem.
- [59] Ugyanakkor indokoltnak látom megemlíteni, hogy – álláspontom szerint – rigid, leegyszerűsített, ha csupán a büntetőjogi/szabálysértési fenyegetettség önmagában vett léte lenne meghatározó jelentőségű.
- [60] A társadalomra veszélyesség mint tényállást létesítő megfontolás valójában nem mond semmit az adott (büntetendő, tényállásszerű) magatartásról, nem a jogból magából fakadó, nem jogon belüli, hanem jogon kívüli fogalom. Kétségtelen, hogy karrierje során számos kisajátításnak lett szolgálja, szolgálója.
- [61] Eredeti jelentéstartalma viszont időtlen, minden időben tartható, mivel a büntetőjog alaprendeltetését kifejező, és minden bűncselekmény esetére felidézi a közösség felelősségét. Ez pedig az, hogy mivel elvetjük a magán-

bosszút, ezért minden bűncselekmény közügy. Valójában ezt fejezi ki, hogy egy büntetendő magatartás (írnyuljon bárki, vagy bármi ellen) a társadalomra veszélyes, az egész társadalomra veszélyes.

- [62] Ehhez képest pedig nem az a kérdés sora, hogy egy magatartás alapjogot gyakorolt-e, hanem az, hogy sértette-e a közösségi érdekből való tilalmat. Nem a tilalom önmagában, hanem a tilalom közösségi érdekből való sága az igazodási szempont. A tilalom közösségi érdekből való sága, helyénvalósága kétségtelen válhat alkotmányos vizsgálat tárgyává, azonban nem kapitulálhat csupán egyéni szándék előtt.
- [63] 4. A határozat indokolása kapcsán megemlítem, miszerint kétségtelen hogy amennyiben a jog az alkotmányos vita tárgya, akkor adható perspektíva a helyes jogra. Ám ha a vita tárgya valamely bűncselekmény, szabálysértés elkövetési magatartása, akkor nem látom indokoltnak magatartási alternatívának említését. (Ettől nyilvánvalóan más – magának a jognak a vitatását jelentő – kérdés, hogy az elkövetőnek volt-e választási lehetősége, illetve az reális-e.)

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [64] Egyetértek a határozat rendelkező részében foglaltakkal. Az alkotmányjogi panaszt azonban az alábbiak szerint a többségi állásponttól részben eltérő indokok alapján látom megalapozatlannak, ezért a határozathoz az Abtv. 66. § (3) bekezdése alapján párhuzamos indokolást csatolok.
- [65] 1. A határozat indokolása kiemeli, hogy az indítványozók az aszfalt felületét „a tulajdonos akarata és hozzájárulása nélkül változtatták meg, az eredeti állapotot azonban a helyszín elhagyását megelőzően nem állították helyre, azt helyettük a tulajdonos a saját költségére végeztette el”. Megítélésem szerint a panasz e körülményre való hivatkozás nélkül is elbírálható, a panaszt elutasító következtetés e nélkül is megáll. Másfelől azonban a többségi álláspont ezen a ponton némileg túlterjeszkedik a panaszban felvetett konkrét problémán.
- [66] A JEH a Btk. 371. § (2) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontját – a rongálás szabálysértési értéket meg nem haladó kárt okozó, falfirka elhelyezésével elkövetett alakzata –, valamint 459. § (1) bekezdés 16. pontját – a „kár” büntetőjogi értelemben használt fogalma – egymásra vetítve értelmezte. A JEH indokolása különös figyelmet fordított a kérdés alkotmányossági elemzésére is, az indokolás, különösen annak IV. része a vonatkozó alkotmánybíró-sági gyakorlatra épül. Az Alkotmánybíróság jelen határozatának többségi indokolása több helyen inkorporálja a JEH-ben rögzített jogértelmezési megfontolásokat. Rámutat arra, hogy „a festék eltávolítása emberi beavatkozást igényelt és ennek költségei voltak”, továbbá az okozott állagváltozás „nem önmagától szűnt meg, hanem az eredeti állapotot a tulajdonosnak kellett helyreállítania”, ami lényegében a JEH rendelkező része 2. és 4. pontjainak más szóhasználattal való megisméltése. Noha a JEH kifejezetten a falfirka elhelyezésével elkövetett rongálásra vonatkozóan tartalmaz iránymutatást, a konkrét tényálláson túlmutató mércét állít fel annak rögzítésével, hogy „[a] véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető” (Indokolás [46]). Ez összhangban áll azzal a korábban kialakított bírói gyakorlattal, amely szerint „[a] vagyontárgy felületén elhelyezett felületbevonat alapvetően a támadott idegen vagyontárgy külső megjelenésének, állapotának háborítatlanságához fűződő vagyoni érdek védelme szempontjából képez büntetendő magatartást”, továbbá „[a] véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető. Alapjoggyakorlásra hivatkozás önkényt nem igazolhat (EBH2019. B12., Indokolás [29], [31]).
- [67] A jelen ügyben a bíróság jogerősen megállapította, hogy az indítványozók magatartása tényállásszerű, az megvalósította a Szabs. tv. 177. § (1) bekezdés *b)* pontjába ütköző és aszerint minősülő, szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértést. A többségi indokolás felhívja a figyelmet arra, hogy az indítványozók az aszfalt eredeti állapotát nem állították helyre, ezzel kimondatlanul is azt a következtetést előre vetítve, hogy a felfestés önkéntes eltávolítása a felületről automatikusan a marasztaló bírói döntés alaptörvény-ellenességét eredményezné. Álláspontom szerint ez a JEH burkolt felülbírálatát eredményezheti. A többségi indokolásnak ez az eleme ugyanis ellentétbe kerül azzal az állásfoglalással, hogy a véleménynyilvánítás a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályát nem képezheti.

- [68] A jelen határozattal elbírált alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdésén alapszik, ezért az Alkotmánybíróság vizsgálatának a támadott bírói döntés vizsgálatára kell korlátozódnia. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés g) pontja, valamint az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján rendelkezik hatáskörrel a jogegységi határozat Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára, a konkrét ügyben azonban erre irányuló indítványt nem nyújtottak be, a JEH-et nem alkalmazták az eljáró bíróságok.
- [69] Mindezek alapján a többségi indokolásban levezetett következtetést önmagában az is megalapozza, hogy a véleménynyilvánítás nem igazolhatja a Szabs. tv.-be ütköző – a törvényalkotó által társadalomra veszélyesnek ítélt – cselekmény büntetlenségét, és a tulajdonhoz való jog védelme elsőbbséget élvez a törvénysértő véleménykifejezéssel szemben.
- [70] 2. Az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése a Nemzeti Hitvallást teszi meg az Alaptörvény értelmezésének zsinórmértékévé. A Nemzeti Hitvallás szerint „a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése”. Ennek alapján az Alaptörvény értékrendjével nem összeegyeztethető a véleménykifejezésnek a törvény által szankcionált, szándékosan rendbontó módja. Az Alaptörvény I. cikk (2) bekezdése értelmében „Magyarország elismeri az ember egyéni és közösségi jogait”. Az Alkotmánybíróság ezt az emberi méltóságból fakadó önrendelkezési jog alkotmányos tartalmát kialakítva úgy értelmezte, hogy „[a]z egyén az őt megillető alkotmányos jogokat, így az emberi méltóság alapjogából eredő önrendelkezési jogát is a közösség tagjaként gyakorolja. A közösség minden tagját egyenlően illetik meg az alkotmányos jogok, az egyén az önrendelkezési joga gyakorlása során is úgy kell, gyakorolja az alkotmányos jogát, hogy azzal mások alkotmányos joggyakorlását – a szükségesség-arányosság követelményrendszerének szem előtt tartásával – ne sértse. [...] Az egyén az alkotmányos jogai gyakorlása, illetve alkotmányos kötelezettségei teljesítése során együttműködni köteles nemcsak a közösség tagjaival, de az objektív intézményvédelem biztosítására köteles állammal is” {19/2019. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [60]}.
- [71] Álláspontom szerint a fentieknek megfelelően a Nemzeti Hitvallásban és az Alkotmánybíróság alaptörvény-értelmezésében foglaltak irányadóak a jelen ügyben a véleménynyilvánítási szabadság, a szólás szabadsága korlátainak kijelölése során is. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához”, ez azonban a vélemény kifejezésének szabadságát foglalja magában. A véleménynyilvánítási szabadság kontextusában a Szabs. tv. rendszere szerint tényállásszerű, a tulajdonhoz való jogot sértő magatartás nem egyeztethető össze az Alaptörvény emberképével, amely a korábban hatályos Alkotmánynál nagyobb jelentőséget tulajdonít a közösségben élő, ezért mások iránt felelősséggel tartozó ember fogalmának.
- [72] 3. Az alkotmányjogi panasz elutasítását e további szempontok figyelembevételével látom indokoltnak.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [73] A határozat rendelkező részében foglaltakkal, az indítvány elutasításával egyetértek, indokaim azonban a döntésben foglaltaktól eltérnek.
- [74] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének rendelkezésével kapcsolatban korábban számos ügyben kifejtett álláspontomnak megfelelően {ld. pl. 17/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [87]–[88]} az elutasításnak általam elfogadott indoka az, hogy „valamely cselekmény, magatartás jogalkotó általi bűncselekménnyé, vagy (törvényi szinten) szabálysértéssé történő nyilvánítása kizárja, hogy ilyen magatartás tanúsítása a véleménynyilvánításhoz való alapjog gyakorlására hivatkozással alkotmányos védelem alá essen” {ld. 3048/2022. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [60], 3050/2022. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [75]; tartalmilag: 1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [48]–[53] és 17/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [84]–[94]}. A Btk. illetve a Szabs. tv. vonatkozó rendelkezései ugyanis az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére figyelemmel a véleménynyilvánításhoz való jog alkotmányos korlátozását valósítják meg.

- [75] Ezzel az álláspontommal nézetem szerint a JEH-ben foglaltak – különösen az indokolásának [67]–[68] bekezdésében kifejtettek – is harmonizálnak.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró különvéleménye

- [76] A határozat rendelkező részével és az indokolásával nem értek egyet, álláspontom szerint a támadott bírósági végzést az Alkotmánybíróságnak meg kellett volna semmisítenie.
- [77] 1. Egyetértek azzal, hogy a határozat megerősíti, hogy az Abh1.-ben és az Abh2.-ben kialakított, és azóta több ügyben is alkalmazott tesztet – a tettleges véleménynyilvánítás tesztjét – továbbra is irányadónak tekinti. Ugyanakkor a többségi döntés (mintegy „*ratio decidendi*”-ként) hangsúlyt helyez arra a megállapításra is, hogy a tettleges, vagyis nonverbális véleménynyilvánítás, ha kollízióba kerül a tulajdonhoz való joggal, akkor csak abban az esetben élvez elsőbbséget, ha más eszközzel (pl. táblákkal vagy molinóval) egyáltalán nem fejezhető ki a vélemény. Ez a tételmondat eltér az Abh1.-ben, valamint az Abh2.-ben kimondottaktól, ugyanis azokban az Alkotmánybíróság a fenti összevetésben csupán azt vizsgálta, hogy a vélemény ugyanolyan hatékonysággal lett volna-e kifejezhető más eszközzel, mint akkor, ha az tettleges formában valósul meg. A határozat ezzel jelentősen szűkíti az Abh1.-ben és az Abh2.-ben felállított teszt mozgásterét. Álláspontom szerint – bár kétségtelenül fontos értékelné az alternatív eszközök jelentőségét – nem lehet eleve kizárni a tettleges formát pusztán azon az alapon, hogy lett volna más eszköz is a vélemény kifejezésére. A véleménynyilvánítás szabadságának értelme és célja ugyanis az, hogy a véleménynyilvánító a közlés által részt vegyen a társadalmi diskurzusban, hatással legyen a közvéleményre. Amennyiben egy alkotmányossági vizsgálat alapvetően azt vizsgálja, hogy volt-e más mód is a vélemény kifejezésére, akkor épp ez a társadalmi hatás vész el. Aligha képzelhető el olyan helyzet, amikor ne lehetne más módon is kifejezni a véleményt, azonban ilyen esetekben épp az üzenet szimbolikus, megdöbbentő vagy szatirikus jellege hiúsul meg, és így a közvéleményre gyakorolt hatás nem érvényesül.
- [78] Szintén kiemeli a tervezet, hogy amennyiben a véleményt nyilvánító a tevékenységének befejezését követően úgy hagyja el a helyszínt, hogy az eredeti állapotot nem állítja helyre (nem mossa le a tulajdon tárgyára elhelyezett üzenetét), hanem ezt a tulajdonosnak kell megtennie, akkor ez a helyzet eleve szükségtelenül fogja korlátozni a tulajdonhoz való jogot. Álláspontom szerint ezen szempontnak a tesztbe történő beemelése eleve, minden vizsgálat nélkül a tulajdonhoz való jog javára dönti el a kollíziót, így a fentiekhez hasonlóan a korábbi határozatokban felállított teszt érvényesülését erodálja. Életidegennek tűnik ugyanis, hogy az Alkotmánybíróság tudomásul veszi ugyan, hogy a véleményt nyilvánító a tulajdon tárgyát (a köztulajdont) „használja” véleménye kifejezéséhez, de azt már eleve indokolatlannak és a szükségtelennek tekinti, ha a véleményt nyilvánító a helyszínt úgy hagyja el, hogy a véleményét „ott hagyja” a tulajdon tárgyán. Amennyiben a teszt előírná, hogy a vélemény nonverbális kifejezése csak akkor megengedhető (csak abban az esetben szükséges és arányos a tulajdonhoz való jog korlátozása) ha a tettevel megszólaló „feltakarít-e maga után”, abszurd eredményre jutunk: Nem várhatjuk egy megemlékezés résztvevőitől, hogy a rendezvény végén maguk vigyék el az elhelyezett koszorúikat. Ami vizsgálat tárgya lehet, az a tulajdonban okozott sérelem mértéke: valójában okozott-e tényleges „kárt” a kommunikációs üzenet elhelyezése, a felirat/üzenet eltávolítható-e, és ha igen milyen költségekkel. Találón állapította meg *dr. Varga Zs. András* alkotmánybíró az Abh1.-hez fűzött párhuzamos indokolásában, hogy az adott ügyben a tulajdonos önkormányzat ráutaló magatartásából okkal lehetett arra következtetni, hogy a tulajdonos bizonyos fokú szennyezést eltűr. Más kérdés, hogy a szennyezés eltakarításának költségét a tulajdonos adott esetben jogosan követelhetné a szennyezőtől – a szankcionálás ugyanakkor nem függ össze a takarítási költség megtérülésével.
- [79] 2. Szintén fontos körülmény, hogy az indítványozók cselekménye közügyekkel összefüggő kritikaként volt értékelhető. A PKKB és a másodfokú bíróság az indítványozók cselekményének megítélése során annak közéleti kritikai jellegére is figyelemmel volt, ugyanakkor álláspontom szerint a határozat ezt a szempontot nem értékelte megfelelően. Számos más közterületi járdaszakaszon vagy aszfaltfelületen helyeznek el időről időre különböző feliratokat, rajzokat (lemosható krétával vagy festékkel, de akár vízbázisú, száradás után nehezen eltüntet-

hető festékekkel is), amelyekkel szemben a szabálysértési hatóságok nem, vagy csak kivételesen lépnek fel. Ezzel összefüggésben fontos kiemelni a jelen ügy kapcsán (hasonlóan az Abh1.-ben kimondottakhoz – lásd: Abh1., Indokolás [37]), hogy az eljáró bíróságok pusztán azért kezelték másképp az indítványozók cselekményét a fentiekben felhozott esetekhez képest, mivel az indítványozói cselekménynek megállapítható volt a véleménynyilvánításhoz kapcsolódó jellege. Ha hasonló festékekkel ugróiskolát rajzoltak volna egy óvodai csoport számára, aligha került volna sor szabálysértési eljárásra. Az ügy körülményei alapján akár az a következtetés is levonható, hogy az indítványozókat kifejezetten azért szankcionálták, mivel közéleti kérdésben véleményüknek az adott módon adtak hangot. A közügyek szabad megvitatásának értéke éppen ellenkező megközelítést igényelt volna a hatóságoktól és a bíróságtól: közéleti kérdésben kifejezésre juttatott véleményt, amikor a kifejezés módja ténylegesen nem károsítja meg a tulajdon tárgyát, nem kisebb, hanem nagyobb toleranciával kell kezelni, mint egy ugróiskolát.

- [80] 3. Kétségtelen, hogy egy szabálysértésnek vagy bűncselekménynek minősített cselekménnyel szemben nem lehet parttalanul a vélemény szabadság sérelmére hivatkozni. Azonban egy kommunikációs célú cselekmény megítélésakor a bíróságoknak vizsgálniuk kell a vélemény szabadság szempontját, amikor büntető jellegű szankciót mérlegelnek. A mérlegelés során fokozott körültekintéssel kell vizsgálni, hogy megállapítható-e a cselekmény társadalomra veszélyessége. Ha arra a következtetésre jut az eljáró bíróság, hogy az Abh2.-ben felállított teszt szerint van azonosítható kommunikációs üzenet, és a teszt többi feltétele is teljesül, valamint a szankcionálásra kifejezetten a véleményközlés, illetve annak módja miatt kerülne sor, akkor ugyan csak kivételesen, de megállapítható lesz a vélemény szabadság elsőbbsége az állam büntetőhatalmának érvényesítésével szemben. Önmagában egy cselekmény formális tényállásszerűsége nem jelenti társadalomra veszélyességét. A társadalomra veszélyességet a bíróságnak külön értékelnie kell – ha egy cselekedet az alapjoggyakorlás védett körébe tartozik, társadalomra veszélyessége sem állapítható meg. Adott esetben a bíróságnak fel kellett volna ismernie az azonosítható, közéleti, kommunikációs tartalmat, és a „kár” mértékét figyelembe véve a társadalomra veszélyesség hiányát kellett volna megállapítania. A bíróság ezzel olyan helyzetben alkalmazta a tényállást, ami annak rendeltetésétől idegen. Ettől elkülöníthető, magánjogi kérdés lenne a (köz)tulajdonnal kapcsolatban keletkezett költségek megtérítésére vonatkozó felelősség érvényesítése, ez azonban nem volt tárgya a jelen eljárásnak.
- [81] 4. Az indítványozók könnyen letisztítható módon készítették a feliratukat, amelyek nem okoztak visszafordíthatatlan károsodást, de még számottevő nehézséggel eltávolítható szennyeződést sem az aszfalt felületében, következésképpen véleménynyilvánításuk nem okozott aránytalan sérelmet a (köz)tulajdon tárgyában. Így összességében, álláspontom szerint a támadott bírói döntés megsemmisítése lett volna indokolt, tekintettel arra, hogy az eljáró bíróság a véleménynyilvánítás szabadságának és a tulajdonhoz való jognak a kollízióját nem az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában kialakított tetteges véleménynyilvánítás tesztje alapján ítélte meg.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

- [82] A különvélemény 3. és 4. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

- [83] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4147/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3003/2024. (I. 12.) AB HATÁROZATA

utólagos normakontroll indítvány elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény 20. § (5a) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény 2023. december 1-jétől hatályos 24. § (1), (2) és (3) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó országgyűlési képviselők az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján kezdeményezték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a választási eljárási szabályoknak az elektronikus ügyintézővel összefüggő módosításáról szóló 2023. évi XXIV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 3. §-a és 4. §-a alaptörvény-ellenességét, és azokat a kihirdetésük napjára visszamenőlegesen semmisítse meg, mivel sértik az Alaptörvény B) cikk (1), (2), (3) és (4) bekezdését, az I. cikk (3) bekezdését, a XXIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 35. cikk (1) bekezdését. Az indítványozók azt is kezdeményezték, hogy az Alkotmánybíróság döntsön a sérelmezett rendelkezéseknek a folyamatban lévő ügyekben való kizárásáról.
- [2] 2. Az indítványban foglaltak szerint a Módtv. egyebek mellett a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló törvényt módosítja. Az új szabályozás szerint, ha a képviselő, a polgármester vagy a főpolgármester megbízatása 2024. október 1-jét megelőzően megszűnik, időközi választás nem tűzhető ki. A Módtv. értelmében, ha jelölőszervezet jelöltjeként indult egyéni választókerületi képviselő megbízatása szűnik meg, és az időközi választás nem tűzhető ki, a mandátumot a jelölőszervezet – közös kompenzációs lista esetén az érintett jelölőszervezetek – által a kompenzációs listán szereplő jelöltek közül megnevezett jelölt, ennek hiányában a kompenzációs listán soron következő jelölt szerzi meg, azaz a megüresedett helyeket a 2019-es kompenzációs listákról lehet majd feltölteni.
- [3] Az indítvány szerint a Módtv. 3. §-ában és 4. §-ában foglaltak sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, miszerint Magyarország független, demokratikus jogállam, a (3) bekezdését, amely szerint a közhatalom forrása a nép és a (4) bekezdését, amely szerint a nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja. Az indítványozók megjelölték továbbá az Alaptörvény B) cikk (2) bekezdését is mint az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Az indítvány szerint a támadott rendelkezések az alapjogok korlátozhatóságának zsinórmértékéül szolgáló I. cikk (3) bekezdésébe is ütköznek. Ellentétesek továbbá az Alaptörvény 35. cikkével, amely szerint a helyi önkormányzati képviselőket és polgármestereket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító válasz-

táson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják. Végezetül sértik az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdését, miszerint minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

- [4] 3. A támadott rendelkezések (Módtv. 3. § és 4. §) együttes értelmezése szerint a törvény hatályba lépésétől, azaz 2023. május 2.ától a következő önkormányzati választások időpontjáig, azaz 2024. június 9-ig az önkormányzati képviselők, a polgármesteri vagy a főpolgármesteri tisztség megüresedése esetén az állampolgárok közvetlenül nem gyakorolhatják a választójogukat, mivel időközi választás nem tűzhető ki (közvetlenség sérelme). Ezen a kompenzációs listáról való mandátumszerzés sem változtat. Mivel így mandátumhoz juthat olyan személy is, akinek az adott választóközethez semmi köze sincs, a választóknak az új képviselő személyének kiválasztására semmilyen befolyásuk nem lehet, így a rendelkezés nem szolgálja a választók akaratának szabad kifejezését (a választók akaratának szabad kifejezéséhez való jog sérelme). A rendelkezések a már kitűzött és elmaradó időközi választások kapcsán, továbbá a törvény hatálybalépését követő egy évre megfosztják az állampolgárokat attól, hogy választók és választhatók legyenek, ezért azok ellentétesek az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdésével.
- [5] Szemben a 3. §-hoz fűzött jogalkotói indokolással, a képviselő-testületek működőképességét sem a képviselői hely esetleges megüresedése, sem az ennek nyomán kitűzött időközi választás nem befolyásolja érdemben, így a korlátozásnak nincs legitim célja (a korlátozás alkotmányos céljának hiánya). Az alapjog több mint egyéves korlátozása a képviselői mandátum közel egynegyedét teszi ki, ami az egyébként sem legitim cél elérése érdekében nem minősül feltétlenül szükséges mértékű korlátozásnak (a korlátozás aránytalansága.) Az indítvány szerint nincs olyan rendkívüli indok (pl. egészségügyi veszélyhelyzet, vagy más, a választásokkal ténylegesen összefüggésbe hozható körülmény) ami a választójog több mint egy évig történő korlátozását indokolná.
- [6] A támadott rendelkezések ezen túlmenően sértik az Alaptörvény B) cikkében foglalt demokrácia és népszuverenitás követelményét is, mert a választójog korlátozása szükségképpen sérti a B) cikkben foglaltakat, áll az indítványban.
- [7] Az indítvány szerint a Nemzeti Választási Iroda csatolt közleménye alapján a szabályozás eredményeként 10 időközi önkormányzati választás marad el.
- [8] 4. Az igazságügyi miniszter az ügyben *amicus curiae* beadványt nyújtott be, melyben foglaltakat az Alkotmánybíróság a döntéshozatal során figyelembe vette.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvénynek az indítvány által felhívott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

(2) Magyarország államformája köztársaság.

(3) A közhatalom forrása a nép.

(4) A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XXIII. cikk (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.”

„35. cikk (1) A helyi önkormányzati képviselőket és polgármestereket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.”

[10] 2. A Módtv. indítvány által felhívott rendelkezései:

„3. § A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény 20. §-a a következő (5a) bekezdéssel egészül ki:

»(5a) Ha jelölő szervezet jelöltjeként indult egyéni választókerületi képviselő megbízatása szűnik meg és az időközi választás nem tűzhető ki, a mandátumot a jelölő szervezet – közös kompenzációs lista esetén az érintett jelölő szervezetek – által a kompenzációs listán szereplő jelöltek közül megnevezett jelölt, ennek hiányában a kompenzációs listán soron következő jelölt szerzi meg.«”

„4. § A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény 24. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

»24. § (1) Ha a képviselő, a polgármester vagy a főpolgármester megbízatása 2024. október 1-jét megelőzően megszűnik, időközi választás nem tűzhető ki.

(2) Ha az egyéni listás, kompenzációs listás, vármegyei listás vagy fővárosi kompenzációs listás képviselő megbízatása 2024. október 1-jét megelőzően megszűnik, a mandátum betöltésére a 21. § (1)–(3) bekezdésének rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) A 20. § (5) bekezdése és a 21. § (4) bekezdése alkalmazásában a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2024. évi általános választásán megválasztott képviselőt, polgármestert és főpolgármestert úgy kell tekinteni, mintha a megbízatása a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2024. évi általános választása eredményének jogerőre emelkedésekor keletkezett volna.«”

III.

[11] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján az ügyben tanácsban járt el.

[12] 1. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat megkezdése előtt megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja, és az Abtv. 24. § (1) bekezdése alapján az indítvány az arra jogosultaktól származik, mivel azt az országgyűlési képviselők egynegyedét elérő számú országgyűlési képviselő nyújtotta be.

[13] Az Alkotmánybíróság jelen esetben is rögzíti, hogy az Abtv. 52. § (2) bekezdésével összhangban absztrakt utólagos normakontroll hatáskörben folytatott vizsgálata is az indítványozó által megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Alkotmánybíróság tehát jelen eljárásban is az indítvány érvei alapján, annak a keretei között járt el.

[14] 2. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményének csak részben tesz eleget. Nem tartalmaz az indítvány érvelést az Alaptörvény B) cikk (2) bekezdése sérelmét illetően, ezért ebben a körben nem lehetett vizsgálni.

[15] Az indítvány szerint az időközi választásra irányadó moratóriumnak a Módtv. támadott rendelkezései szerinti szabályozása is sérti az Alaptörvényt, mivel politikai alapjogot korlátoz, azáltal, hogy az időközi választások kitűzésének moratóriumát egy évben határozza meg. Ezen indítványi elemmel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítvánnyal támadott rendelkezések (a Módtv. 2023. május 26-tól hatályos 3. §-a, valamint a 2023. december 1-től hatályos 4. §-a) nem tartalmaznak ilyen kifejezett előírást. Az indítvány ugyanakkor nem jelöli meg és nem támadja a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvénynek (a továbbiakban: Ve.) azt a szabályát, amely a választási moratórium jogintézményéről, illetve annak kezdő időpontjáról rendelkezik [Ve. 8. § (2) bekezdés, 353/F. § (1) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság ezért ezen indítványi elemet a Módtv. 3. és 4. §-ának támadott rendelkezései alapján szintén nem vizsgálhatta érdemben.

[16] Az Alkotmánybíróság ezen indítványi elem kapcsán megjegyzi, hogy az igazságügyi miniszter *amicus curiae* beadványában rámutatott arra, hogy az időközi választásra vonatkozó moratórium jogintézményét nem a Módtv. vezette be, az a rendszerváltást követő első választási eljárási törvény óta a választási joganyag részét képezi.

[17] Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a Módtv. megsemmisíteni kért 4. § (1), (2) és (3) bekezdései az Alaptörvény további, indítványban felhívott rendelkezéseit milyen okból sértik. Az Alkotmánybíróság ezért a Módtv. 4. § (1), (2) és (3) bekezdéseire, illetve az azt 2023. december 1-től inkorporáló, a helyi önkormányzati képviselők és

polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény (a továbbiakban: Törvény) 2023. december 1-től hatályos 24. § (1), (2) és (3) bekezdéseire vonatkozó indítványi elemek vizsgálatát az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

- [18] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményének csak a Módtv. 3. §-a tekintetében tesz eleget. Az indítvány a Módtv. 3. §-a kapcsán az Alaptörvény B) cikk (1), (3) és (4) bekezdése, I. cikk (3) bekezdése, XXIII. cikk (1) bekezdése, valamint a 35. cikk (1) bekezdése tekintetében az eljárás megindításának indokait is tartalmazza.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint, ha az indítványozó egy új rendelkezés tartalmának alaptörvény-ellenességét állítja, akkor az Alkotmánybíróság nem az új rendelkezést hatályba léptető, hanem a módosítás révén az új rendelkezést magába foglaló (inkorporáló) jogszabály alkotmányellenességét vizsgálja meg [3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [61]; 30/2022. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [48]; 3058/2023. (II. 16.) AB határozat, Indokolás [28]]. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a jelen ügyben sem a Módtv. 3. §-ának az indítványozók által megjelölt rendelkezését, hanem az indítványozók másodlagos kérelmére tekintettel az inkorporáló jogszabályi rendelkezést, így a Törvény 2023. május 26-tól hatályos 20. § (5a) bekezdését vizsgálta.
- [20] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – a Törvény 20. § (5a) bekezdése vonatkozásában – érdemben bírálta el.

IV.

- [21] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [22] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette a választójog gyakorlásával és az időközi választásokkal összefüggő gyakorlatát, valamint a Törvény 20. § (5a) bekezdése vonatkozásában a törvénymódosítás jogalkotói indokait.
- [23] 1.1. Az 1/2013. (I. 7.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.) az Alkotmánybíróság korábbi határozataira is figyelemmel rámutatott, hogy az „Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. A B) cikk (3) bekezdése szerint a közhatalom forrása a nép, amely hatalmát a (4) bekezdés szerint a választott képviselői útján, illetve kivételesen közvetlenül gyakorolja. A népszuverenitás elve alapján a nép az alkotmány elfogadását követően annak keretei között érvényesítheti a közhatalom gyakorlására vonatkozó döntési jogát. Az Alaptörvény szerint a nép nem csupán forrása a közhatalomnak, hanem annak konstituálását követően a B) cikk (4) bekezdésében foglaltak alapján részt is vesz a közhatalom gyakorlásában. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a választópolgárok kizárólag az aktív választójog négy évenkénti gyakorlása révén tudnak befolyást gyakorolni a képviseleti szervek, különösképpen az Országgyűlés összetételére. Éppen ezért, »akár az egyenlőség, akár az általánosság bármiféle korlátozása csak igen jelentős elvi indokból fogadható el és egyeztethető össze az Alkotmánnyal.« [6/1991. (II. 28.) AB határozat, ABH 1991, 19, 20.]” (Abh1., Indokolás [52]).
- [24] Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a „választójogot az Alaptörvény XXIII. cikke garantálja. Az itt található választójogi szabályok a népszuverenitás elvének, valamint a demokrácia követelményének konkrét megvalósulási formái. Ebből következik, hogy a nép közvetett hatalomgyakorlásának, vagyis az aktív választójognak a korlátozása egyszerre mind a B) cikkben foglalt demokrácia és népszuverenitás elveinek a korlátozását is jelenti. »A demokrácia elvén alapuló politikai rendszer elengedhetetlen feltétele a stabil, jogszerűen és kiszámítható módon működő választási rendszer.« A választói akaratnak a választások révén való kifejezése ugyanis a közhatalmat gyakorló képviseleti szerveket »konstituálja, legalizálja és legitimizálja« [39/2002. (IX. 25.) AB határozat, ABH 2002, 273, 279.]” (Abh1., Indokolás [53]).
- [25] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata során azt is kimondta, hogy a választójog „[o]lyan alapvető jog, amely az állampolgároknak az állami hatalom gyakorlásában való részvételét hivatott biztosítani és amelynek érvényesülése azt a követelményt támasztja az állammal szemben, hogy biztosítsa gyakorlásának feltételeit és jogszabály – az Alkotmány 8. § (2) bekezdésben foglalt előírásnak megfelelően törvény – határozza meg gyakorlásának módját, rendjét, valamint garanciáit.« [63/B/1995. AB határozat, ABH 1996, 509, 516.] Ebből következően a választójog olyan alapjog, amely kizárólag az arra vonatkozó szabályozásban megnyilvánuló állami közreműködés révén érvényesülhet, vagyis gyakorlásának feltételeit, körülményeit az állam biztosítani hivatott. A választójog ebből a szempontból tehát kettős funkcióval rendelkező alapjog; egyrészt a választójog a köz-

ügyek vitelében való részvételt, valamint a közhatalmi döntéshozatal közvetett formáját testesíti meg az állampolgárok oldaláról, másrészt a képviseleti szerv létrehozásának és legitimációs bázisának eszközeként is szolgál.” (Abh1., Indokolás [54])

- [26] „A választójog alanyi oldalán a választójogosultság, mint az állampolgár politikai alapjoga áll. A választójog az Alaptörvényben elismert, – a népszuverenitás elvének érvényre juttatását garantáló – alapvető jog. A választójog alanyi oldalán alapvetően a választásra jogosult állampolgár azon szabadsága áll, amelynek birtokában jogosult eldönteni, hogy gyakorolja-e a választójogát vagy sem, illetve, hogy kire adja le szavazatát. A választójog gyakorlásának biztosítása érdekében az államnak aktív magatartást kell tanúsítania. A választójog intézményvédelmi oldalán az állam a választójog gyakorlását lehetővé tevő, azt elősegítő szabályok megalkotására, és azok érvényesítésére köteles. Az állam intézményvédelmi kötelezettségéből következik, hogy nem gördíthet olyan akadályt a választójog gyakorlása elé, amely a választási részvételt alaptörvény-ellenesen korlátozná. A választójog, mint alanyi jog érvényesíthetőségének feltétele tehát, hogy az állam a választójog gyakorlását biztosítsa, és azt megfelelő garanciákkal védje.” (Abh1., Indokolás [55]–[56])
- [27] A választójog alanyi oldala és az azt garantáló állami intézményvédelmi kötelezettség keretei között a választójogi rendszer konkrét szabályozására nézve az Alkotmánybíróság a következő gyakorlatot alakította ki. „Az Alkotmánybíróság a 63/B/1995. AB határozatban kimondta, hogy »az Országgyűlés széles döntési szabadsággal rendelkezik a választási rendszer megválasztása, a választási eljárás szabályainak megállapítása során. A törvényhozó szabadon határozza meg a választókerületi rendszereket, a jelöltállítás, a szavazás és a mandátumszerzés rendjét. Az Országgyűlés ezt a döntési szabadságát a választójogi szabályok megalkotása során is, csak az Alkotmány keretei között gyakorolhatja, úgy köteles ezeket a szabályokat meghozni, hogy azok az Alkotmány rendelkezéseivel ne ütközzenek, Alkotmányban szabályozott alapvető jogot alkotmányellenes módon ne korlátozzanak.« (ABH 1996, 509, 513.)” (Abh1., Indokolás [57])
- [28] „Az Alkotmánybíróság gyakorlatából a fentiek szerint az következik, hogy a választójognak lényeges szerepe van a ténylegesen működő demokrácia érvényesülésében. Az általános és egyenlő választójog maradéktalan biztosítása által érhető el, hogy a megválasztott (törvényhozó) hatalom és az általa elfogadott döntések (törvények) legitimitása ne legyen megkérdőjelezhető. Az állam alapvetően széles mérlegelési lehetőséget élvez a konkrét szabályozás területén, a választójog gyakorlásának feltételei azonban nem nehezíthetik meg a népakarat szabad kifejezését, továbbá nem gátolhatják a választójogban kiteljesedő döntési szabadságot. Ritkán lehet önmagában egyetlen választási szabályról vagy valamely választójogi jogintézményről megállapítani, hogy az a szabad választást korlátozza. A választási szabályoknak összességében kell megfelelniük annak a követelménynek, hogy mindenek felett a választók véleményének szabad kifejezését segítsék elő.” (Abh1., Indokolás [58])
- [29] A 26/2014. (VII. 23.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) elemzés alá vont a választás közvetlenségének fogalmát. Az Abh2. értelmében „[a] választás közvetlensége azt jelenti, hogy a választópolgárok közvetlenül a jelöltekre szavaznak a választások során. Közvetett választásnak az a választási mód minősül, amikor a választópolgárok nem közvetlenül a jelöltre szavaznak, hanem választási megbízottakat (elektorokat) választanak, akik majd maguk gyakorolják a választópolgárok nevében a betöltendő tisztségre történő megválasztás jogát. A választások tipikus formája kétségtelenül a közvetlen szavazás, ám a demokratikus országokban a közvetett választásra több példát találhatunk. Így például az Egyesült Államok elnökét is közvetett módon választják, ahol a választópolgárok választási megbízottakra, elektorokra szavaznak, és az elektorok lesznek jogosultak a tényleges választásra.” (Abh2., Indokolás [21])
- [30] Az Abh2. a közelmúltból két példát is hozott a közvetett választásra. Egyrészt rámutatott, hogy az önkormányzati választások kapcsán 1990-ben az Alkotmány és a régi helyi önkormányzatokról szóló törvény két esetben is intézményesítette a közvetett választást. Egyrészt a fővárosi közgyűlés huszonnégy tagját a fővárosi kerületek képviselőtestületei választották meg, a megyei képviselőtestület tagjait pedig a községi és városi képviselőtestületek által választott küldöttgyűlés választotta meg, másrészt az 1993–2010. közötti időszakban a nemzeti és etnikai kisebbségi választásokon a területi és az országos önkormányzat tagjait ugyancsak elektorok közbejöttével, közvetett módon választották meg (vö. Abh2., Indokolás [22]–[23]).
- [31] Az Abh2. hangsúlyozta, hogy „[a] jelenlegi közjogi szabályozás mind az országgyűlési, mind a helyi önkormányzati választásokra (de a nemzetiségi önkormányzati választásokra is) a közvetlen szavazással történő választást intézményesíti.” (Abh2., Indokolás [24])
- [32] Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben azt vizsgálta, hogy az indítványozók által támadott szabályozás, tekintettel a közvetlen és a közvetett választás fogalmára, sérti-e a közvetlen választás alapelvét, továbbá rámutatott, hogy a közvetett választás fogalmi ismerve, hogy a választópolgárok által felhatalmazott személyek választanak a választópolgárok nevében képviselőket (vö. Abh2., Indokolás [25]).

- [33] Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben rámutatott arra is, „hogy korábban az országgyűlési választások kapcsán vizsgálta a választási rendszer egyes szabályozási megoldásainak alkotmányosságát. A választójogi alapelvek tekintetében azonban nem volt és jelenleg sincs különbség az országgyűlési és az önkormányzati választások között, ezért az országgyűlési választások tekintetében kialakított alkotmánybíróági határozatok elvi megállapításait az Alkotmánybíróság a jelen ügyben *mutatis mutandis* figyelembe vette.” (Abh2., Indokolás [31])
- [34] Az Alkotmánybíróság a 3002/2015. (I. 12.) AB határozatban emlékeztetett arra, hogy az Abh2. alapján „az Alaptörvény a választójog gyakorlásának pontosabb kereteiről, és magáról a választási rendszerről néhány választási alapelv előírásán kívül, közvetlenül nem tartalmaz részletesebb rendelkezéseket; a törvényhozásra bízva a választási rendszerre vonatkozó szabályok megalkotását, így a garanciarendszer kialakítását is. Ezért továbbra is irányadó az Alkotmánybíróság gyakorlatából származó azon alapvető tétel, amely szerint »[...] az Országgyűlés széles döntési szabadsággal rendelkezik a választási rendszer megválasztása, a választási eljárás szabályainak megállapítása során. A törvényhozó szabadon határozza meg a választókerületi rendszereket, a jelöltállítás, a szavazás és a mandátumszerzés rendjét« (Abh 2., Indokolás [33]), valamint, hogy e törvényhozói szabadságnak csak az Alaptörvény szab kereteket.” {3002/2015. (I. 12.) AB határozat, Indokolás [24]}
- [35] A választási rendszer az Alaptörvény által csak annyiban behatárolt, hogy azt a jogalkotó a választással összefüggő alaptörvényi rendelkezések érvényre juttatása mellett alakíthatja {vö. 3063/2022. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [36] 1.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően áttekintette az időközi választásokra vonatkozó korábbi szabályozást és gyakorlatát.
- [37] Az Alkotmánybíróság 51/2002. (X. 24.) AB határozatában kifejtette, hogy „az Alkotmány 2. § (2) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást elsősorban választott képviselői útján gyakorolja. Az egyéni választókerületi megbízatás megszűnése esetén azonban az adott választókerület képviselő nélkül maradhat az Országgyűlésben, s – a hatályos szabályozás szerint – megtörténhet, hogy a megbízatás betöltésére ésszerű és indokolt határidőn belül nem kerül sor. Amennyiben valamely rendkívüli esemény folytán jelentős számban üresednének meg az egyéni választókerületi megbízatások, akkor annak alapján az Országgyűlés működőképessége, határozatképessége is veszélybe kerülhet. A törvényhozónak meg kell tehát teremtenie azokat a feltételeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az egyéni választókerületi képviselői mandátum konkrét határidőn belül ismét betöltésre kerülhessen, és ezáltal az adott egyéni választókerület vonatkozásában is teljes körben érvényesülhessen az Alkotmány 2. § (2) bekezdésének a rendelkezése. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította: mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség áll fenn annak folytán, hogy az Országgyűlés nem határozta meg az egyéni választókerületi országgyűlési képviselők megbízatásának megszűnésével összefüggésben az időközi választás kitűzésének határidejét. Az Alkotmánybíróság a hiány pótlására a rendelkező részben megállapított határidőn belül kötelezte a törvényhozót.” [51/2002. (X. 24.) AB határozat, ABH 2002, 321, 325.]
- [38] Az Alkotmánybíróság 51/2002. (X. 24.) AB határozatára tekintettel szabályozott úgy a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: régi Ve.), hogy az időközi országgyűlési választásokon az Országos Választási Bizottságnak a mandátum megüresedésétől számított 4 hónapon belülre kell kitűznie az időközi választást.
- [39] A régi Ve. 86/A. §-a rendelkezett az időközi választás jogintézményéről, a 86/A. § (4) bekezdése pedig a választási moratóriumról. A Ve. 86. § (4) bekezdés alapján az országgyűlési választásokra vonatkozó moratórium szerint: „Nem lehet időközi választást tartani az általános választások évében január 1-je és augusztus 31-e között.” Hasonlóan, a régi Ve. 115. § (1) bekezdése szólt az önkormányzati választásokkal kapcsolatos időközi választásról és arra vonatkozó moratóriumról is. Eszerint: „Időközi választást az önkormányzati általános választást megelőző, valamint az azt követő 6 hónapon belüli időpontra nem lehet kitűzni. Az időközi választásra az általános választás szabályait kell alkalmazni.” A régi Ve. szerint tehát a helyi önkormányzati választásokra irányadóan eredetileg 12 hónapos választási moratórium volt hatályban.
- [40] A régi Ve. módosításáról szóló 2005. évi LXXI. törvény 49. §-a megváltoztatta e rendelkezést, és a moratórium idejét lerövidítette: „Ve. 115. § (1) Az időközi választást az ok felmerülésétől számított 30 napon belül az illetékes választási bizottság tűzi ki. Az időközi választást a mandátum megüresedésétől számított négy hónapon belülre, a képviselő-testület feloszlata vagy feloszlása esetén három hónapon belülre kell kitűzni. Nem lehet időközi választást tartani az általános önkormányzati választások évében április 1-je és az általános választás napja között. Az időközi választásra az általános választás szabályait kell alkalmazni.” A jogalkotói indokolás szerint: „Az Alkotmánybíróság 51/2002. (X. 24.) AB határozatában megállapította, hogy »mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség áll fenn annak folytán, hogy az Országgyűlés nem határozta meg az egyéni

választókerületben az országgyűlési képviselők időközi választása kitűzésének határidejét.«” Ez az alkotmányos mulasztás a helyi önkormányzati időközi választások esetén is fennállt, ezért a régi Ve. módosítása határidőt határozott meg az időközi választás kitűzésével kapcsolatosan.

- [41] A fentiek alapján megállapítható, hogy az egyéni választókerületi mandátumokra vonatkozóan a magyar választójogi rendszerben mandátumüresedés esetén időközi választás volt előírva, ám annak időbeli korlátja is volt. Ilyen időbeli korlátot állapított meg később is a jogalkotó. Az időközi választásokra, illetve a népszavazásokra vonatkozó korlátozás lépett életbe többek között a koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény alapján, melynek 6. § (2) bekezdése szerint „[a] veszélyhelyzet megszűnését követő napig időközi választás nem tűzhető ki, a már kitűzött választások elmaradnak”. A jogalkotói indoklás szerint amennyiben „a választási és népszavazási eljárások során valamennyi választópolgár személyes részvétele válna szükségessé, az a humánjárvány megelőzését, illetve következményeinek elhárítását súlyosan veszélyeztetné.
- [42] A jogalkotó tehát egyes esetekben az időközi választások lehetőségének felfüggesztése mellett döntött, annak indokát adva.
- [43] 1.3. A Módtv. 3. §-ához fűzött indoklás szerint a „módosítás elősegíti, hogy [...] a képviselő-testületek működőképessége biztosított legyen abban az időszakban is, amikor időközi választás kitűzésére már nincs lehetőség. A választások előtti egy éves időszakban különösen fontos szempont, hogy a népképviselői szervezetekben a választópolgárok akaratának megfelelő testületi összetétel a lehető legkisebb mértékben változzon, ezért szükséges annak a lehetőségnek a megteremtése, hogy a párt jelöltjeként indult egyéni választókerületi képviselő megbízatása megszűnése esetén a mandátumot a párt által – [...] a kompenzációs listán szereplő jelöltek közül – megnevezett jelölt szerezhesse meg.”
- [44] Figyelemmel a törvényhelyhez fűzött jogalkotói indoklásra, az igazságügyi miniszter az *amicus curiae* beadványában hangsúlyozta, hogy a támadott szabályozás az állam intézményvédelmi kötelezettségének tesz eleget azáltal, hogy az időközi választásra vonatkozó moratórium esetén is biztosítja a megüresedett mandátum betöltését, mivel lehetővé teszi, hogy egyes esetekben bár időközi választás nem tűzhető ki, a megüresedett mandátum az új szabályozás szerint betölthető.
- [45] 2. Az indítványozók szerint a Módtv.-vel módosított, a Törvény 20. § (5a) bekezdése szerinti szabályozás (a kompenzációs listáról való mandátumszerzés) közvetlen és titkos szavazás hiányában az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe ütközően korlátozza a választók szabad akaratának kifejezését [Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdés], mivel a választóknak az új képviselő személyének kiválasztására semmilyen befolyásuk nem lehet, így megfosztja az állampolgárokat attól, hogy választók és választhatók legyenek [Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdés]. Ezzel egyúttal az Alaptörvény B) cikkében foglalt demokrácia és népszuverenitás követelményét is sérti.
- [46] Az Alkotmánybíróság ezért az Abh2.-ben kifejtettek alapján azt vizsgálta, hogy Törvény 20. § (5a) bekezdése szerinti, a jogalkotó által választott szabályozás (kompenzációs listás mandátumszerzés) az indítványban foglaltak alapján sérti-e az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdése szerinti közvetlen választás alapelvét, valamint ezzel összefüggésben az indítványozók által az Alaptörvény további felhívott rendelkezéseit.
- [47] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választása rendszer szintű szabályainak meghatározása az Alaptörvény értelmében sarkalatos törvényre tartozik [35. cikk (1) bekezdés]. Így az Országgyűlés széles, de nem korlátlan döntési szabadsággal rendelkezik az önkormányzati választási rendszer megválasztása, a választási eljárás szabályainak megállapítása során is. Ugyanakkor az Alaptörvény keretet szab a jogalkotásnak. Ilyen keretnek tekinthetők az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdésében foglalt alapelvek, valamint a jogállami jogbiztonság követelménye [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] is.
- [48] Az Alaptörvény az időközi választásokra vonatkozóan nem tartalmaz kifejezett szabályozást. Az Alaptörvény 35. cikk (3) bekezdése csupán a jelöltek hiányában elmaradt választásra tartalmaz rendelkezéseket, amikor is rögzíti, hogy jelöltek hiányában elmaradt választás esetén a képviselő-testület megbízatása az időközi választás napjáig meghosszabbodik. A kifejtettek alapján az időközi választásra vonatkozó szabályok megalkotása is a törvényhozóra tartozik, így ezek kialakítása tekintetében a jogalkotó szintén széleskörű döntési szabadsággal rendelkezik.
- [49] A Törvény, valamint a Ve. határozza meg a választási rendszer anyagi jogi, illetve eljárási jogi szabályait. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a vizsgálat tárgyát képező rendelkezés a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló törvényi szabályozást egészítette ki, a soron következő (2024. évi) önkormányzati általános választás időpontját több mint egy évvel megelőzően.
- [50] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a vizsgált esetben egy a jelölőszervezet jelöltjeként indult egyéni választókerületi képviselő megbízatása megszűnése esetére vonatkozó mandátum betöltési szabályról van szó,

ami a moratórium időszaka alatt, amikor időközi választás nem tartható, rendezi a megüresedett és betöltetlen egyéni képviselői mandátum sorsát. A kompenzációs listán alapuló mandátum betöltési szabály nem az általános választás időszaka alatt, hanem a moratórium időszakában rendelkezik, azt célozza, hogy a korábbi szabályozás értelmében betöltetlen mandátum betöltött legyen.

- [51] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy amint arra a korábbi gyakorlatában utalt: „[m]inden választópolgár maga dönt arról, hogy az ajánlásokat független jelöltként gyűjti-e, és a többi választópolgáron múlik, hogy a szükséges számú ajánlással támogatják-e ezt a törekvést”, illetve „»a független jelölti minőség önmagában, fogalmilag kizárja, hogy a jelölő szervezetek (pártok) számára biztosított listás választási rendszer alapján az ilyen minőségben induló jelöltek listát állítsanak. A független jelöltek és a pártok a választási rendszerben a listaállítás kérdésében nem tekinthetőek összehasonlítható csoportnak« (408/H/1998. AB határozat, ABK 2000. január, 10, 12.)” [Lásd: 32/2000. (X. 20.) AB határozat, ABH 2000, 215, 219]. Ezen megállapításokat az Alkotmánybíróság jelen ügyben a kompenzációs listákra és a jelölő szervezetekre vonatkozóan is *mutatis mutandis* irányadónak tekinti.
- [52] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a] kompenzációs lista – azokban az országokban, ahol azt alkalmazzák – azt a célt szolgálja, hogy a mandátumot nem eredményező szavazatok se vesszenek kárba, az ezeket a szavazatokat leadó választópolgárok akaratát is tartsa tiszteletben a választási rendszer, és lehetőség szerint juttassa képviselőhöz.” (Abh2., Indokolás [43])
- [53] A egyes választási rendszerben a kompenzációs lista intézménye az arányosítás elvét szolgálja [lásd a Törvény 10. §-ához fűzött jogalkotói indokolás]. Mindezekből jelen esetben is az következik, hogy kompenzációs lista (mint az ún. egyes választási rendszer egyik összetevője) alapvető rendeltetése, hogy az egyéni választókerületekben mandátumot nem eredményezett szavazatok is hasznosuljanak. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a támadott szabályozás figyelemmel van a kompenzációs lista jellemzőire, mivel a korábbi közvetlen választás során, a pártpreferenciákra, illetve a jelölő szervezetekre tekintettel leadott és kompenzációs listára felkerülő töredékszavazatok jönnek figyelembe a mandátum-betöltési szabály alapján. A szabályozás szerint ugyanis a megüresedett mandátumot a jelölőszervezet – közös kompenzációs lista esetén az érintett jelölőszervezetek – által a kompenzációs listán szereplő jelöltek közül megnevezett jelölt, ennek hiányában a kompenzációs listán soron következő jelölt szerzi meg. A kompenzációs lista eleve jelölőszervezetekhez kötött, azon csak jelölő szervezetek jelöltjei szerepelnek.
- [54] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Abh2.-ben foglalt ismertetett gyakorlata alapján {lásd: jelen határozat IV/1.1. pontja (Indokolás [23] és köv.)} a vizsgált esetben nincs szó közvetett választásról, mivel a szabályozás értelmében a kompenzációs listán szereplő jelöltek közül a kompenzációs listáról való mandátumszerzésre nem elektorok közbejöttével kerül sor, hanem az érintett jelölőszervezet(ek) döntése alapján, ennek hiányában pedig automatikusan a kompenzációs listán soron következő jelölt szerzi meg a megüresedett mandátumot.
- [55] A jelen határozat IV/1.2. pontjában (Indokolás [36] és köv.) kifejtettek alapján megállapítható, hogy az időközi választásoknak van bizonyos alkotmányos minimuma: annak érdekében, hogy a népakarat érvényesüljön, nem lehet olyan rendszert alkotni, amelyben a népképviselési elvet a két általános választás között teljesen felfüggesztené, így például az időközi választások kitűzési határideje meghatározásának hiánya alaptörvény-ellenes helyzetet eredményezhet. Azonban az időközi választások kiírásának is létezhetnek alkotmányosan elfogadható, legitim korlátai: ilyen a moratórium jogintézménye, melyet indokolhatnak célszerűségi, költségvetési, egészségügyi szempontok is. Szélsőséges helyzetben, rendkívüli események okán, ha a népképviselési szerv működése megbénulna, az időközi választásokkal lehet a kieső mandátumokat pótolni. Amennyiben nem áll fenn rendkívüli esemény, a népképviselési szerv működőképessége, tevékenysége nincs veszélyben (pl. csupán egy kieső mandátumot kell pótolni), valamint fennáll olyan további ok, amely a moratórium bevezetését legitim módon indokolja, akkor a jogalkotó mérlegeléssel döntheti el, hogy a választási időszak közeledtével, vagy egyéb körülmények miatt a célszerűségi, költségvetési indokoknak, esetleg egészségügyi kockázatok elkerülése érdekében él a moratórium bevezetésével.
- [56] Az Alkotmánybíróság nem hagyhatta figyelmen kívül azt sem, hogy az Alaptörvény N) cikke értelmében a ki-egyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvének érvényesítéséért elsődlegesen az Országgyűlés és a Kormány felelős. {27/2017. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [57] Az Alaptörvény tizenegyedik módosítása által bevezetett 35. cikk (2) bekezdése szerint a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választását a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek előző általános választását követő ötödik év április, május, június vagy július hónapjában, az európai parlamenti képviselők választásával egyidejűleg kell megtartani.
- [58] Magyarország Alaptörvényének tizenegyedik módosítása végső előterjesztői indokolása értelmében: „A 2022. évi országgyűlési képviselők általános választása és a 2022. évi országos népszavazás közös eljárásban történő

lebonyolítása igazolta, hogy a választási eljárások egy időpontban történő lebonyolítása jelentős költségmegtakarítást eredményez, amely a konkrét esetben több mint 10 milliárd forint volt. Ezért a javaslat az európai parlamenti képviselők választásának és a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásának egy időpontban történő megtartását írja elő.”

- [59] Maga az alkotmányozó emelte tehát prioritássá azt, hogy a helyi önkormányzati választások során jelentős költséget takarítson meg.
- [60] A fenti, költségvetési indok időlegesen tehát szintén elfogadhatóan korlátozhatja az időközi választások megtartását a moratórium időszaka alatt is, ugyanakkor a törvényhozó feladata olyan mandátumpótlási szabályról gondoskodni, amely az általános választások során a népakarat szerint kialakult pártpreferenciákat, a jelölő szervezetek támogatását tükrözi. Ennek megfelelő eszköze, ha a jogalkotó a kompenzációs listára eső töredékszavazatokat veszi alapul, hiszen ezzel az általános önkormányzati választások napján az általános, egyenlő választójog alapján leadott közvetlen és titkos szavazás eredménye, valamint az Alaptörvény B) cikk (1), (3) és (4) bekezdéséből folyó alapelvek tiszteletben tarthatók. A vizsgált szabályozás e követelménynek tesz eleget.
- [61] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapítja, hogy az Alaptörvényből nem vezethető le, hogy az állam intézményvédelmi kötelezettségére tekintettel, a képviselőtestületek működésének biztosítása érdekében a jogalkotó kellően alátámasztott indokok alapján, koncepcionálisan ne alkothasson olyan választási rendszert, amely az időközi választásra vonatkozó moratórium alatt (amely időszakban, annak rendeltetése szerint az aktív választójog egyébként sem gyakorolható) megüresedett mandátum betöltését célozza. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat, hogy ha a vizsgált esetben a moratórium alatt megüresedő mandátum betöltésénél is biztosítani kellene a szavazás lehetőségének megteremtését, az lényegében feloldaná az időközi választás moratórium időszakára eső tilalmát. A kompenzációs listás megoldás (mandátumpótlás) alkalmazásával a megüresedett mandátum betöltése végső fokon a korábbi választáson leadott állampolgári közvetlen szavazaton alapul, mivel a választópolgárok a kompenzációs listára jutó szavazatokat általános és egyenlő választójog alapján, közvetlenül és titkos szavazással adták le. A szabályozás egyúttal biztosítja azt, hogy időközi választásra vonatkozó moratórium ideje alatt az egyéni választókerületi mandátum betöltött legyen.
- [62] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a módosításnak alkotmányosan elfogadható indoka volt, hogy a jogalkotó az intézményvédelmi kötelezettségére tekintettel a vizsgált mandátumbetöltési szabály alapján – a jövőre nézve – a képviselő-testületek működőképességének biztosítása érdekében, élve az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdéséből eredő széleskörű döntési szabadságával, lehetővé kívánta tenni a korábban betöltött, de megüresedett mandátum betöltését az időközi választásra vonatkozó moratórium esetére is.
- [63] A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdése szerinti közvetlenség elvének, valamint a választói akarat szabad kifejeződésének a sérelme nem áll fenn. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel úgy foglalt állást, hogy a vizsgált szabályozás [a Törvény 20. § (5a) bekezdése] az indítványban foglaltak alapján nem sérti az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezéseit.
- [64] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Törvény 20. § (5a) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és a hatálybalépésére visszamenőleges hatályú megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította, valamint a Törvény 2023. december 1-jétől hatályos 24. § (1), (2) és (3) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és a hatálybalépésére visszamenőleges hatályú megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/1529/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3004/2024. (I. 12.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályos 2. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze, a 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályos 2/A. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze és a 3. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására, megsemmisítésére és a Szegedi Törvényszék 101.K.700.867/2023. ügyszám alatt folyamatban lévő ügyben, továbbá valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyben való alkalmazásának kizárására irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Szegedi Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 101.K.700.867/2023. szám alatt folyamatban lévő közigazgatási bírság tárgyú közigazgatási pert felfüggesztette és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz
– az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakban: KR.) 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályos 2. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze,
– a KR. 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályos 2/A. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze, valamint
– a KR. 2023. július 31. napjáig hatályos 3. § (2) bekezdés a) pontja megsemmisítése, továbbá az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben történő és általános alkalmazásuk kizárása iránt.
- [2] 2. A felfüggesztésre került alapügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványra okot adó ügy felperese egy kiskereskedelmi üzletlánc (a továbbiakban: felperes vagy üzletlánc), amelynek egyik üzletében az indítványozó előtt folyamatban lévő per alperese, a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes vagy hatóság) „az egyes alapvető élelmiszerek hatósági árának ellenőrzése” című, országosan lefolytatandó témavizsgálat keretében 2023. február 1. napján helyszíni ellenőrzést tartott. A felperes a vizsgálat időpontjában rendelkezett ugyan öt termékkör – kristálycukor, finomított napraforgó étolaj, búzafinomliszt (BL 55), UHT 2,8%-os zsírtartalmú tehéntej és friss tojás – esetében a 2021., illetve 2022. évi átlagos, a hét adott napjára vonatkozó átlagosan értékesített mennyiséggel, ennek mértéke azonban nem érte el a KR. 2022. november 10-től hatályos rendelkezéseiben foglalt napi készleten levő mennyiséget. Az indítványozó szerint minden fogyasztó hozzájutott az érintett termékekhez, és arra is utalt, hogy a felperes kristálycukor beszállító partnerei az általuk előre meghatározott mennyiséget szállítják a felperes raktárába, akinek nem volt lehetősége az előre meghatározott mennyiségen felüli rendelés leadására.
- [4] A hatóság nem fogadta el a felperes érvelését, ami szerint a KR. által előírt mennyiség tartása megvalósul azzal, hogy a termékek folyamatosan elérhetőek voltak, és az eladótérben áruhiány nem keletkezett. Az alperes az üzletláncsal szemben 2 200 000 forint összegű fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki, és kötelezte a KR. 2/A. § (1) bekezdése szerinti mennyiség forgalmazására. A hatóság a bírság kiszabása során mérlegelte az ügy körülményeit, figyelembe vette – egyebek mellett – az érintett fogyasztók körének méretét, a jogsértés jellegét, súlyát – utóbbi vonatkozásban kifejezetten azt is, hogy az alapvető élelmiszerek esetében a hatósági árak betartása

mellett a megfelelő mennyiség biztosítása kiemelten fontos szempont a fogyasztók számára, a felperes ellenőrzés során tanúsított együttműködési hajlandóságát, s hogy az üzletlánc már korábban is megsértett fogyasztóvédelmi szabályt. Az alperes határozata rögzítette, hogy a KR. 3. § (2) bekezdés a) pontja értelmében kötelező a bírság kiszabása, attól nem tekinthet el.

- [5] 2.2. Az üzletlánc a hatóság döntésével szemben jogorvoslással él, keresetlevelében a hatóság döntésének megsemmisítését kérte. Hivatkozott arra, hogy a KR. 2. § (1) bekezdése és 2/A. § (1) bekezdése nem határozta meg, hogy mit ért árusítási kötelezettség alatt: raktáron tartási, eladótérbe kihelyezési, esetlegesen tényleges értékesítési kötelezettséget. Álláspontja szerint a hatósági áras szabályozás a kereskedők lényeges jogait korlátozza (tulajdonjog, vállalkozás szabadsága, szerződési szabadság), ezért értelmezési bizonytalanság esetén az e jogokat legkevésbé korlátozó jogszabályi értelmezést szükséges és indokolt elfogadni figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkére. A jogalkotó célja szerint a fogyasztói igény kell, hogy a fókuszban álljon, a kereskedőnek minden esetben a ténylegesen jelentkező fogyasztói igényeket kell kielégítenie. Tehát amennyiben a kereskedő minden fogyasztói igényt kielégít, volt zárókészlete a termékből, akkor nem volt szükség további mennyiség árusítására.
- [6] A felperes keresetében részletesen bemutatta, hogy mely, a vásárlói igényektől független körülmény befolyásolta a 2021/2022. évi készlet mennyiségét. Ilyen körülmények voltak: termékek akcióérzékenysége; üzletek, melyek elhelyezkedésük folytán szezonüzletek; termékek helyettesíthetősége; ünnepek hatása mint szezonális; készletépítés. Utalt továbbá arra is, hogy az áruházak területe véges, tehát azért, mert – bármely oknál fogva – a 2021/2022. bázisévekben több termék volt készleten adott áruházban, annak a mennyiségnek a jelenlegi ott tartása a fogyasztók más termékekkel történő ellátásának biztosítását veszélyeztetné, mivel a lakosság nem kizárólag a hatósági áras termékeket keresi az áruházakban.
- [7] 2.3. Az alperes a határozatában foglalt indokokkal egyezően kérte a kereset elutasítását. Hivatkozott a Kúria Kfv.I.37.861/2022/8. számú ítéletére, mely szerint a KR. hatálya alá tartozó hatósági áras termékek vonatkozásában az árusítási kötelezettség mennyiségi követelményét – a folyamatos áruellátás biztosítása érdekében – átlagos napi mennyiségben határozza meg, ezáltal a mennyiségi előírásnak a nyitva tartás minden napján meg kell felelnie. Az alperes a Kúria Kfv.I.37.863/2022/7. számú döntését (BH2023.202) is felhívta, amely szerint a kereskedő felelőssége független a vétkességtől vagy felróhatóságtól, s köteles a hatósági áras termékekből a KR.-ben meghatározott árumennyiséget biztosítani.
- [8] 3. Az indítvány szerint a KR. több része ellentétes az Alaptörvény különböző rendelkezéseivel.
- [9] 3.1. Az indítvány szerint a KR. 2. § (1) és 2/A. § (1) bekezdéseinek „a kereskedőnél készleten lévő” fordulata az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, az M) cikk (2) bekezdésébe, a T) cikk (3) bekezdésébe, a XII. cikk (1) bekezdésébe és a 15. cikk (4) bekezdésébe ütközik.
- [10] Az indítványozó értelmezésében a kifogásolt szövegrész KR. 2. § (1) bekezdésébe és a 2/A. § (1) bekezdésébe beemelő módosítása mögött nincs gazdaságossági megfontolás, ugyanis olyan elvárásokat támaszt (a „készleten lévő” hatósági áras termékek árusítási volumene kapcsán), amelyek nem igazolhatók közérdekű céllal. A jogalkotói cél – nevezetesen a fogyasztói igények kielégítése – elérhető volt a 2021. évi átlagos napi mennyiség árusítási kötelezettség előírásával, ezért a KR. 2022. november 10-től hatályos, 2021., illetve 2022. évi átlagos napi, a kereskedőnél készleten lévő mennyiség árusítására való kötelezést tartalmazó szabályai az Alaptörvény veszélyhelyzeti előírásaiba ütköznek.
- [11] Az indítvány szerint a hatósági áras termékek árusítási volumenének a referenciaévekben készleten lévő mennyiséghez igazítása „érinti” az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében deklarált vállalkozáshoz való jogot, valamint az M) cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozás szabadságát és az M) cikk (2) bekezdésében foglalt szerződési szabadságot.
- [12] Az indítvány felhívja a Magyar Nemzeti Bank egy – a hatóságilag maximált árak (a továbbiakban: ársapkák) fogyasztói árindexre gyakorolt hatásait közgazdaságtani szempontból elemző – tanulmányát, amely szerint az élelmiszer-árstopok nem mérsékeltek a helyettesítő termékek inflációját, mivel a rögzített árú termékek esetében elmaradt áremelkedéseket a kereskedők teljes egészében áthárították más termékekre. Ekképpen az ársapka által nem érintett termékeknél bekövetkezett áremelkedés kioltotta az intézkedés 1,2 százalékpontos technikai inflációcsökkentő hatását.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint a KR. 2022. november 10-től hatályos, a 2021., illetve 2022. évi átlagos napi, a kereskedőnél készleten lévő mennyiség árusítására kötelezésre való előírása szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a kereskedők vállalkozáshoz való jogát és a szerződési szabadságát. Véleménye szerint a fo-

gyasztói keresletet nem a raktárkészlet, hanem a fogyasztók tényleges vásárlása mutatja meg. Indokolatlan, gazdaságtalan cél az átlagos készletmennyiség rendelkezésére tartására kötelezni a kereskedőt, miközben a fogyasztói igényeket kielégítik, ezen utóbbi cél elérésére alkalmas volt az átlagos napi mennyiség előírása.

- [14] A fentiek alapján a KR. 2. § (1) bekezdése, valamint 2/A. § (1) bekezdése „a kereskedőnél készleten lévő” szövegfordulata ellentétes a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Vbő.) 81. § (1) bekezdésével, mert a 2021., illetve 2022. évi készletmennyiség rendelkezésre tartási kötelezettség az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozás való jogot, az M) cikk (2) bekezdése szerinti szerződési szabadságot szükségtelenül és aránytalanul korlátozza. Ebből következően a KR. vitatott rendelkezései a normahierarchia elvének, a jogállamiságból levezetett jogbiztonság követelményének nem felelnek meg, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése, 15. cikk (4) bekezdése alapján alaptörvény-ellenesek.
- [15] 3.2. Az indítványozó szerint a KR. 3. § (2) bekezdés a) pontja az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvével ellentétes, ugyanis a jogalkotó nem tartotta be a különleges jogrendre vonatkozó alaptörvényi szabályokat a kötelező bírság előírásával.
- [16] A támadott rendelkezés nem differenciál a jogsértés súlyát illetően, ezért a fogyasztóvédelmi hatóságnak a 2022. november 10-től hatályos jogszabályi rendelkezések alapján akkor is 50 ezer forinttól 3 millió forintig terjedő bírságot kellett kiszabnia, ha a fogyasztókat semmilyen érdeksérelem nem érte abból kifolyólag, hogy a kereskedő nem a 2021/2022. évi átlagos napi, a kereskedőnél készleten lévő mennyiséget árusította. Ezek alapján az indítványozó szerint a kötelező bírság túlzó mértékű és aránytalan, valamint alkalmatlan annak a célnak az elérésére, hogy a lakosságnak az ársapkás termékekhez való hozzáférését biztosítsa.
- [17] 4. Az igazságügyi miniszter levélben tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az indítvánnyal kapcsolatos álláspontjáról. Ezek szerint az indítvány elutasításának van helye.
- [18] Álláspontja szerint a vállalkozáshoz való jog azt a követelményt rója az államra, hogy ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást. A támadott rendelkezések azonban nem zárják ki az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalkozások működésének lehetőségét.
- [19] A raktárkészlet nagyságának gazdaságosságával összefüggésben arra mutatott rá az igazságügyi miniszter, hogy különleges jogrendben annak eldöntése, hogy az adott helyzet leküzdéséhez milyen intézkedés szükséges, célszerűségi kérdés, amelynek mérlegelése a Kormány hatáskörébe tartozik. Különböző médiumoknál megjelent híradásokra is hivatkozva hangsúlyozta, hogy a KR. raktárkészlet nagyságára vonatkozó szabályának megalkotása annak érdekében vált szükségessé, hogy a fogyasztók a hatósági áras termékekhez hozzájuthassanak, ugyanis a szabályozás bevezetését megelőző időszakban gyakorivá vált, hogy az érintett termékekből készlet hiány lépett fel, így a vásárlók az üzletekben üres polcokkal találkozhattak. Kiemelte továbbá, hogy az ársapkaszabályozás egyfajta „fordított adó” bevezetését jelenti, amelyet a fogyasztó kap meg a kiskereskedőtől, a válság okozta terhek szétterítése így összhangban van az Alaptörvény O) cikkével. A kialakult inflációs helyzet orvoslása, az ebből fakadó gazdasági-társadalmi krízis kialakulásának megakadályozása és a szociális ellátórendszer egyensúlyának biztosítása érdekében döntött ezen intézkedés bevezetése mellett a Kormány.
- [20] Az igazságügyi miniszter szerint az, hogy a KR. által előírt készletmennyiségre vonatkozó szabály megsértése abban az esetben is bírságot vont maga után, ha az adott napon a tényleges fogyasztói kereslet nem érte el az előírt mennyiséget, a közigazgatási bírságok objektív jellegére való tekintettel nem sérti a jogállamiság elvét, így nem eredményez alaptörvény-ellenességet. A fogyasztói társadalom védelme olyan közösségi érdeknek tekinthető, amely a bírság kiszabását a felróhatóságtól függetlenül indokoltá teszi.

II.

- [21] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„M) cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik. (2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”

„T) cikk (3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.”

„XII. cikk (1) Mindenkinnek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

„15. cikk (4) A Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes.”

[22] 2. A KR. érintett, 2022. november 10. és 2023. július 31. napja között hatályos rendelkezései:

„2. § (1) A kereskedő az 1. melléklet szerinti, 2021. október 15. napján forgalmazott termékek forgalmazására és naponta legalább a hét adott napjára vonatkozó, 2021. évi átlagos napi, a kereskedőnél készleten lévő mennyiség árusítására köteles.”

„2/A. § (1) A kereskedő a 2. melléklet szerinti, 2022. szeptember 30. napján forgalmazott termékek forgalmazására és naponta legalább a hét adott napjára vonatkozó, 2022. évi átlagos napi, a kereskedőnél készleten lévő mennyiség árusítására köteles.”

„3. § (2) Ha a hatóság az 1. és 2. § szerinti kötelezettségek megsértéséről ellenőrzése során tudomást szerez, az Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 38/B. §-ától és az Ártörvény 16. §-ától eltérően

a) 50 000 forinttól 3 000 000 forintig terjedő bírságot szab ki, vagy

b) döntésével elrendelheti, hogy a kereskedő tevékenységét ideiglenesen nem folytathatja, amelynek időtartama legalább egy nap, legfeljebb fél év lehet.”

III.

[23] 1. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó ügyeket az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének a)–g) pontjai sorolják fel. Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének megfelelően – az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként alkotmányos kötelezettségeit hatáskörei gyakorlása folytán teljesíti {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}. Ennek során nemcsak az eljárásait kezdeményező indítványok jogalapját köteles vizsgálni, de nem mellőzheti annak vizsgálatát sem, hogy az egyes indítványok formája és tartalma megfelel-e az Alaptörvényben szabályozott típuskényszernek, továbbá a törvényi feltételeknek {3058/2015. (III. 31.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [9]}.

[24] Az Alkotmánybíróság ezért elsőként azt vizsgálta, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében, valamint az Abtv. 25. § (1) bekezdésében, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjában, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdésében foglaltakból következő formai és tartalmi követelményeknek.

[25] 2. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja és az Abtv. 25. § (1) bekezdése a bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll-hatáskörrel kapcsolatos különös feltételeket tartalmazzák.

[26] Az Alkotmánybíróság konzekvens gyakorlata szerint az „eljáró bíró [...] csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, melyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene). Ebből következően alapvető feltétel a támadott norma és a folyamatban lévő egyedi ügy közötti közvetlen összefüggés. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő (az Alkotmánybírósághoz fordulás miatt felfüggesztésre került) üggyel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye.” (Abv., Indokolás [22])

[27] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy vonatkozásában megállapította, hogy az indítvány alapjául szolgáló ügy bírságot kiszabó közigazgatási határozat felülvizsgálatára irányuló perként a bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügynek minősül. Az indítványozó bíró az előtte folyamatban lévő eljárást felfüggesztette.

[28] Az alperesi határozat szerint a felperes a KR. 2. § (1) bekezdése, valamint a 2/A. § (1) bekezdése szerinti árusítási volumennel kapcsolatos kötelezettségét sértette meg. Jelen indítvány alapját képező közigazgatási per tár-

gya az alperesi határozat jogszerűségének vizsgálata. Mivel az indítvánnyal támadott rendelkezések az alperesi határozatban a KR. 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján kiszabott bírság jogalapját képezték, s mivel a felperes keresetlevelében ennek jogszerűségét vitatta, a KR. 2. § (1) bekezdésének és a 2/A. § (1) bekezdésének és a 3. § (2) bekezdésének a) pontja alkalmazásának vizsgálatától a bíróság nem tekinthet el.

- [29] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezések időközben hatályukat veszítették: 2023. augusztus 1. napjával a KR. támadott rendelkezéseit a veszélyhelyzeti kormányrendeletek módosításáról szóló 347/2023. (VII. 27.) Korm. rendelet 3. §-a hatályon kívül helyezte. Az Alaptörvénnyel való összhang megállapítására hatályon kívül helyezett norma esetén is van hatásköre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 41. § (3) bekezdése alapján. Ennek feltétele a támadott, hatályon kívül helyezett norma konkrét esetben való alkalmazandósága. A jelen ügyben ezért jelentőséggel bír a KR. 2023. augusztus 1. napja óta hatályos 7. §-a, amelynek értelmében „[a]z e rendelet 2023. július 31-én hatályos 1–2/A. §-ára tekintettel az e rendelet 2023. július 31-én hatályos 3. §-a alapján indított eljárásokat az eljárást megalapozó kötelezettségszegés időpontjában hatályos anyagi jogi szabályok szerint kell elbírálni”. Erre figyelemmel egyértelmű, hogy a KR. 2. § (1) bekezdésének támadott szövegrészét, a 2/A. § (1) bekezdését és a 3. § (2) bekezdésének a) pontját – azok hatályvesztése ellenére – az indítványra okot adó ügyben a bíróságnak alkalmaznia kell.
- [30] 3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte azt az alaptörvényi [24. cikk (2) bekezdés b) pont], illetve a törvényi rendelkezést [Abtv. 25. § (1) bekezdés], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítványozó előadta az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a KR. 2. § (1) bekezdésének és a 2/A. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrészei miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], valamint az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára: azok alaptörvény-ellenességének megállapítását, valamint egyedi és általános alkalmazási tilalmának kimondását kérve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [31] A KR. 3. § (2) bekezdés a) pontjának alaptörvény-ellenességével kapcsolatos érvelés a jogállamiság elvére korlátozódik, az indítványozó azonban az Alaptörvény B) cikkének állított sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi szempontú indokolás kifejtésével adós maradt. Ezen indítványelem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd: 3080/2019 (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [27]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [32] 4. A fentiekre figyelemmel az indítvány érdemi elbírálásra részben – a KR. 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályos 2. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze, a 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályos 2/A. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze tekintetében – alkalmas.

IV.

- [33] Az indítvány nem megalapozott.
- [34] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítvány által felvetett, szerződési szabadsággal kapcsolatos gyakorlatát tekintette át.
- [35] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a szerződési szabadság az Alaptörvény M) cikke alapján védelmet élvez {22/2018. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ezen alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság a 33/2015. (XII. 3.) AB határozatban kifejtette, hogy „nem alkalmazandó rá az alapvető jogok korlátozhatóságáról rendelkező I. cikk (3) bekezdése sem, vagyis a szerződési szabadságnak még lényeges tartalma is korlátozható», illetve, hogy »a szerződési szabadság mint önálló alkotmányos jog védelmi szintje más, [...] korlátozása akkor lehet alaptörvény-ellenes, ha a korlátozásnak nincs alapos oka, a korlátozás nem ésszerű» {3298/2014. (XI. 11.) AB határozat, Indokolás [29]}. A szerződési szabadság emellett szoros összefüggésben áll az Alaptörvény által védett tulajdonhoz való joggal is. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdon szabadságát, a tulajdonosok magánautonómiájának a védelmét is garantálja. A tulajdon egyik részjogosítványa a tulajdonosi »rendelkezés« szabadsága, amelynek szükségszerű tartalmi eleme a szerződési szabad-

ság. Összefoglalóan: a szerződési szabadság az Alaptörvény M) cikkéből és a XIII. cikk (1) bekezdéséből következik, tehát nem alapvető jog, azonban önálló alkotmányos jogként élvezzi az Alaptörvény védelmét, és olyan, Alaptörvényben biztosított jognak minősül, amelynek sérelmére az Abtv. szerinti alkotmányjogi panasz alapítható. A korlátozás alkotmányossága azonban nem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján, hanem – figyelemmel a közérdekre is – az észszerűségi tesztet alkalmazva bírálendő el.”(Indokolás [24]–[26])

- [36] 2. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a KR.-t a Kormány az Alaptörvény – 2022. január 14-én hatályos – 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 51/A. §-ára figyelemmel bocsátotta ki. A KR. a kibocsátásának jogalapját jelentő, a koronavírus-világjárvány miatt bevezetett veszélyhelyzet megszüntetése után sem veszítette hatályát, mivel azt – annak 6. §-a kivételével – az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel az egyes, a koronavírus-világjárvány következményeinek elhárítása céljából kihirdetett veszélyhelyzet során kiadott kormányrendeletek hatálybalépéséről és veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló 190/2022. (V. 26.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés 16. pontja a KR. 2022. május 31-én hatályos szövegével, 2022. június 1. napján hatályba léptette. Az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítására – tehát a különleges jogrend alkotmányi szintű szabályozásának novellájára – tekintettel 2022. november 1. napján az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló 423/2022. (X. 28.) Korm. rendelet a KR.-t is hatályon kívül helyezte. Az ugyanazon napon hatályba lépett, az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelettel a Kormány ismételt veszélyhelyzetet hirdetett ki, amely – többszöri módosítással – az Alkotmánybíróság jelen döntésének elfogadásakor is fennáll. Az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása nyomán megszűnt veszélyhelyzet miatt 2022. november 1. napján hatályát veszítő KR.-t a veszélyhelyzet során kiadott kormányrendeletek hatálybalépéséről és veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló 425/2022. (X. 28.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének 12. pontja ismételt, 2022. november 1. napjával hatályba léptette.
- [37] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KR. megalkotására veszélyhelyzeti kormányrendeletként került sor, ezért az Alkotmánybíróságnak e körülményre is figyelemmel kell megítélnie jelen ügyben a szerződési szabadság kérdését.
- [38] 3. Az Alkotmánybíróság még nem vizsgálta a szerződési szabadság különleges jogrendben való érvényesülését, ezért elsőként szükséges meghatározni azokat a szempontokat, amelyek alapján különleges jogrendi időszakban a szerződési szabadságba való beavatkozás alaptörvény-ellenessége megítélhető.
- [39] Ehhez kiindulópontként az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a szerződési szabadság nem minősül ugyan alapvető jognak, de gyakorlata alapján azt Alaptörvényben foglalt jognak tekinti. Ebből következik az is, hogy az Alaptörvény 52. cikk (2) bekezdése – amely szerint „[k]ülönleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható” – nem irányadó a szerződési szabadságra. Ugyanakkor a szerződési szabadság mint Alaptörvényben foglalt jog különleges jogrendi korlátozhatóság standardjainak meghatározása során sem hagyható figyelmen kívül az Alaptörvény 52. cikk (2) bekezdésében is tükröződő koncepció, miszerint a különleges jogrend rendeltetéséből fakadóan a Kormány jogalkotói mozgásterét nagyobb, mint normál jogrendben, azon okból, hogy a társadalmat, államot fenyegető veszély elhárításához, következményeinek enyhítéséhez szükséges intézkedéseket minél nagyobb hatékonysággal fogantatosíthassa.
- [40] A fentiek alapján – figyelemmel az ún. észszerűségi tesztre is {legutóbb lásd: 22/2023. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [37]} – az Alkotmánybíróság a szerződési szabadság korlátozásának megengedhetőségével kapcsolatos vizsgálatának alábbi lépéseit különítette el:
- történt-e beavatkozás a szerződési szabadságba;
 - a beavatkozásnak volt-e tárgyilagos mérlegelés szerinti – így különösen a közérdekkel alátámasztható – észszerű indoka, vagy az önkényes volt;
 - a beavatkozás alkalmas volt-e a fenti indok szerinti cél elérésére.

- [41] 4. Az előző pont szerinti szempontokat az Alkotmánybíróság a KR. 2. § (1) bekezdése és 2/A. § (1) bekezdés „kereskedőnél készleten lévő” szövegrészeire alkalmazta.
- [42] 4.1. A hatósági árazás valamennyi típusa, így a KR. vonatkozó előírásai – a forgalmazandó mennyiségre tekintet nélkül – a szerződési szabadság korlátozását jelentik. Ennek oka, hogy a kereskedő nem élhet – egyébként az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jog lényeges elemének tekintett rendelkezési jogból is fakadó – azon lehetőséggel, hogy a piaci viszonyokra, így a kereslet és kínálat mindenkor helyzetére tekintettel állapítsa meg az általa forgalmazott termék(ek) kiskereskedelmi árát. Ennek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KR. vizsgált rendelkezéseinek előírásával a jogalkotó beavatkozott a szerződési szabadságba.
- [43] 4.2. Az indítványozó azért kifogásolta a vizsgált szövegrészt, mert álláspontja szerint a jogalkotó célja – a lakosság alapvető élelmiszerekhez elérhető áron és kellő mennyiségben való hozzáférése – a módosítást megelőző forgalmazási volumen mellett is biztosított volt. Ez a felvetés tartalmilag megfeleltethető a tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indok hiányával, különösen, hogy a jogalkotó megjelölt célja kétségkívül közérdekűnek minősíthető, hiszen az alapvető élelmiszerekhez való tényleges hozzáférés még alapvető jogok érvényesülésével is alátámasztható.
- [44] Az indítványozó érvelése elsősorban az alapügy azon sajátosságán nyugszik, hogy az abban érintett kereskedelmi egység az ellenőrzés időpontjában a vásárlók számára elérhetővé tette az ársapkás termékeket, azokból még raktárkészlete – a fogyasztók szemszögéből nézve „feleslege” – is maradt, azonban az értékesített mennyiség és a raktárkészlet együttesen nem érte el a KR. szerinti forgalmazási volument. Ebből az indítványozó arra következtet, hogy a szabályozás célja a konkrét esetben megvalósult, mert minden fogyasztó tudott vásárolni az ársapkás termékekből.
- [45] Rámutat az Alkotmánybíróság az igazságügyi miniszteri állásfoglalásban megjelölt – híradásokra is támaszkodó, és a mindennapi tapasztalatokkal egybevágó – jelenségre, hogy az ársapkás termékekből gyakran alakult ki készlethiány, amit elvi szinten az ársapkán kívüli termékeknél tapasztalható infláció miatt az ársapkás termékek iránti kereslet fokozódása is alátámaszt. Alappal számíthatott arra a jogalkotó, hogy az ársapkás termékek iránti kereslet az infláció növekedésével párhuzamosan az ársapka bevezetése előtti évek átlagos forgalmát meg fogja haladni. A kereslet tehát több esetben meghaladta az üzletek kínálatát az ársapkás termékek vonatkozásában. Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a szerződési szabadságba történő, az ársapkás termékek forgalmazási volumenjének növelésére irányuló beavatkozás tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indokkal bírt.
- [46] 4.3. Amennyiben a kereslet a kínálatot meghaladja egy adott termékkör tekintetében, s e termékkörbe tartozó termékek ára rögzített – ez lévén a hatósági árazás lényege –, a kereslet és kínálat kiegyenlítése a kínálat növelésével érhető el. Minthogy a kifogásolt szabályozás éppen erre irányult, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a szerződési szabadságba történő ezen beavatkozás tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indok szerinti cél elérésére alkalmas volt.
- [47] 4.4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KR. 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályos 2. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze, továbbá a KR. 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályos 2/A. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze nem ellentétes az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdéséből levezethető szerződési szabadsággal.

V.

- [48] 1. Az Alkotmánybíróság másodikként a vállalkozáshoz való joggal összefüggésben vizsgálta meg a KR.-nek az indítvány alapján érdemi elbírálásra alkalmas rendelkezéseit.
- [49] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos gyakorlata szerint „a vállalkozáshoz való jog alapjog, amely azt jelenti, hogy bárkinek az Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, másként megfogalmazva a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga egy meg-

határozott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást [54/1993. (X. 13.) AB határozat, ABH 1993, 340, 341–342.; megerősítette a 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [155]]. Az Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való alapjog alkotmányos tartalmának a meghatározása során arra is rámutatott, hogy »[a] vállalkozáshoz való jognak nem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a már működő vállalkozásokra vonatkozó jogi környezet módosíthatatlan lenne« [282/B/2007. AB határozat, ABH 2007, 2168.; megerősítette a 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [161]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a foglalkozáshoz, vállalkozáshoz való alapjog a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozások és korlátozások ellen. Ezen korlátozások alkotmányossága ugyanakkor más-más mérce alapján minősítendő aszerint, hogy a foglalkozás gyakorlását vagy annak szabad megválasztását korlátozza-e az állam, s az utóbbin belül is eltérő a megítélés az adott foglalkozásba kerülés szubjektív, illetve az objektív korlátokhoz kötésének megfelelően. A foglalkozáshoz, vállalkozáshoz való jogot az veszélyezteti a legsúlyosabban, ha az ember az illető tevékenységtől el van zárva, azt nem választhatja. A szubjektív feltételek előírása is a választási szabadság korlátozása. Ezek teljesítése azonban elvileg mindenkinek nyitva áll (ha nem, akkor a korlát objektív). Ezért a jogalkotó mozgásteret némileg nagyobb, mint az objektív korlátozásnál. Végül a foglalkozás gyakorlásának korlátai jórészt szakmailag és célszerűségi szempontokból indokoltak, alapjogi problémát csak határesetekben okoznak [21/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994, 117, 121.; megerősítette a 3134/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [13]].» [3194/2014. (VII. 15.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [28]; lásd legutóbb: 17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [112]] „Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése ismeri el a vállalkozás szabadságát, alapjogi védelem alá helyezve a vállalkozás megkezdését és folytatását is [vö. 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [30]–[31]; 17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [114]].» [8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [45]; vö. még: 3222/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [14]; 3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [35]]

[50] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a vállalkozáshoz való jogot elsősorban olyan esetek tükrében értékelte, amelyek egy adott típusú vállalkozás megkezdésének, és különösen folytatásának különböző feltételekhez kötésével voltak összefüggésben. Ezen ügyek által felvetett alkotmányossági kérdés így az volt, hogy vállalkozóként a piacra lépés, vagy az adott piacon való maradás milyen szempontok alapján ítéltető meg. Ezen esetekben – így a pénznyerő automaták működtetésének kaszinókra való korlátozása [26/2013. (V. 4.) AB határozat], a dohánytermékek kiskereskedelmében koncessziós rendszer bevezetése (Abh1.), a nemzeti otthonturizmus közösség piacára való belépés [33/2019. (XI. 27.) AB határozat], e-cigaretta és kapcsolódó termékek kiskereskedelme folytatásának korlátozása [3/2020. (I. 3.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.)], az utazásszervező és -közvetítő tevékenység folytatásának új személyi feltételhez kötése [3002/2020. (II. 4.) AB határozat] – az Alkotmánybíróság az általános alapjogvédelmi tesztet vette alapul: „A vállalkozáshoz való jog mint alapjog védelmi köre tehát egyaránt kiterjed a piacra lépésre (egy adott vállalkozási tevékenység szabad »választására«, a vállalkozóvá válásra és a tevékenység megkezdésére), továbbá egy már megkezdett tevékenység folytatására is, hangsúlyozva azonban, hogy a szóban forgó alapjog a jogi környezet változatlanágát nem garantálja. A szubjektív és a szigorúbban megítélendő objektív – azonban mindkét esetben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írt teszt szerint elbírálható – korlátok különbözősége pedig alapvetően abban áll, hogy a szubjektív feltételek teljesítése elvileg bárki számára lehetséges, míg ehhez képest objektív korlátok alatt a vállalkozni kívánó személytől független előírásokat kell érteni.” (Abh2., Indokolás [35])

[51] 2. A támadott szabályozás megalkotására – a határozat indokolásának IV/2. pontjában (Indokolás [36] és köv.) bemutatottak szerint – veszélyhelyzetben került sor, az Alkotmánybíróság erre tekintettel alakította ki a vállalkozáshoz való jog korlátozásának jelen ügyre irányadó tesztjét.

[52] 2.1. Az Alkotmánybíróság már több alkalommal foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésén nyugvó általános alapjogvédelmi teszt hogyan alkalmazható a koronavírus-világjárvány indukálta veszélyhelyzetben. Ezzel kapcsolatban az alábbiakra konkludált: „»A különleges jogrend módosított hatalommegosztási struktúrájából – különösen az Alaptörvény 54. cikk (2) bekezdéséből fakadóan az alkotmányossági korlátok átalakulása következik. Ennélfogva [...] vizsgálendő az, hogy a jogalkotó eleget tett-e azon kötelezettségének, hogy időközönként meggyőződjön a korlátozás fenntartásának, meghosszabbításának indokoltságáról [...]«. Ez következik az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdéséből, miszerint »[a] Kormány (2) bekezdés szerinti rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja«. Kétségtelen, hogy az idézett rendelkezés második fordulata nem tartalmaz határozott időtartamot, de abból – azt az első fordulattal együttesen értelmezve – következik, hogy a ve-

szélyhelyzetben hozott kormányrendeleti jogalkotás az Országgyűlés által adott felhatalmazás alapján is csak korlátozott időtartamú lehet. {27/2021. (XI. 5.) AB határozat, Indokolás [95]} A fentiek alapján az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdés szerinti alapjog-korlátozási teszt alapján vizsgálendő, hogy

- az adott alapjogba történt-e beavatkozás,
- az alapjogkorlátozásnak van-e legitim célja,
- az alapjogkorlátozás alkalmas-e a legitim cél elérésére, valamint – az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdésére is figyelemmel az is, hogy
- a jogalkotó időközönként meggyőződött-e a korlátozás fenntartásának, meghosszabbításának indokoltságáról.” {3128/2022. (IV. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [162]–[163]}

- [53] 2.2. Az idézett megállapításokkal kapcsolatban értelmezendő az, hogy az Abh3. elfogadása óta hatályba lépett az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása, így a különleges jogrend novellája is. Ez a fenti idézetben felhívott alaptörvényi normák átszámolásán túlmutató, tartalmi módosításokkal is járt.
- [54] A novella ugyan a különleges jogrendi alapjog-korlátozás szempontrendszerének legfontosabb elemét, az – ún. abszolút jogok kivételével – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt általános alapjogi tesztől való eltérést változatlanul hagyta [vö. az Alaptörvény 2022. november 1. előtt hatályos 54. cikk (1) bekezdésének és a 2022. november 1. után hatályos 53. cikk (2) bekezdésének tartalmi azonosságát], viszont a veszélyhelyzetre tekintettel megalkotható kormányrendeletek időbeli hatályának konkrét időtartamhoz való kötöttségét [lásd az Alaptörvény 2022. november 1. napját megelőző 53. cikk (3) bekezdését] megszüntette. Mindezek mellett azonban egyúttal az ilyen típusú kormányrendeletek feletti politikai kontroll eljárásokat akként intézményesítette [lásd az Alaptörvény 2022. november 1. napja után hatályos 53. cikk (2) és (3) bekezdését], hogy ezek bevezetése és hatályban tartása indokoltságának megítélését az Országgyűlésre bízta.
- [55] További jelentős változás volt, hogy a veszélyhelyzet elrendelésére okot adó körülmények köre bővült. Az Abh3. elfogadásakor és az azt megelőző időszakban az Alaptörvény tizedik módosításával bevezetett új veszélyhelyzeti indikáció, „a szomszédos államban zajló fegyveres konfliktus” nem volt ismert, így nem is dolgozhatott ki az Alkotmánybíróság olyan alapjogkorlátozási tesztet, ami figyelembe vehette volna a veszélyhelyzet új – jelen ügyben releváns – típusa által jelentett sajátosságokat is. Az említett alaptörvényi novellát megelőzően veszélyhelyzet elrendelésére alapot adó körülmények az emberi életet közvetlenül és (az éppen rendelkezésre álló védekezési módok – szociális távolságtartás, védőoltás – alkalmazása nélkül) tömegesen fenyegető, a pontos veszélyességét és következményeinek súlyát tekintve nehezen felmérhető világjárvány dúlt. A veszélyhelyzet elrendelésének többi indikációja (például természeti vagy ipari katasztrófa) szintén közvetlen és tömeges életveszélyt hordozó helyzet volt.
- [56] A koronavírus-világjárvány miatt elrendelt és a szomszédos országban zajló fegyveres konfliktus miatt bevezetett veszélyhelyzetek tehát eltérő fenyegetések alapján kerültek bevezetésre, így a Kormányának a különleges jogrend átalakult hatalommegosztási rendszeréből fakadó, a különleges jogrend idejére kiszélesedő alkotmányos mozgásteret is eltérő a két veszélyhelyzetben. Ugyancsak a kontrollrendszer eltéréseit mutatja a veszélyhelyzetre tekintettel alkotható kormányrendeletek korlátozott időbeli hatályának megszüntetése.
- [57] Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság a jelen ügyben a vállalkozás szabadságát korlátozó jogalkotás Alaptörvénnyel való összhangját az alábbi, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, az 51. cikk (2) bekezdése és az 52. cikk (1) és (2) bekezdéseire figyelemmel kidolgozott szempontrendszer alapján ítélte meg:
- az adott alapjogba történt-e beavatkozás,
 - az alapjogkorlátozásnak volt-e legitim célja,
 - az alapjogkorlátozás alkalmas-e a legitim cél elérésére,
 - az alapjogkorlátozással okozott hátrányokat meghaladják-e a legitim cél eléréséből fakadó előnyök (arányosság).
- [58] 3. A fentieket a jelen ügyre alkalmazva az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [59] A beavatkozás vonatkozásában releváns körülményekként értékelte az Alkotmánybíróság a következőket. Az értékesítési volumen növelése – a határozat indokolásának V/1. pontjában (Indokolás [48] és köv.) bemutatott ügyekkel ellentétben – nem eredményezte az adott piacra való belépés nehezítését, ellehetetlenítését, továbbá nem valamely tevékenység folytatásával kapcsolatos szubjektív feltételt írt elő. A támadott szabályozás a kiskereskedelmi tevékenységnek csak szűk szegmensét érintette: a boltok jellemzően több ezer termékes kínálatából csak nyolc termékcsoportra vonatkozott. Erre figyelemmel nem állapítható meg az, hogy a támadott szabályozás és az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése között olyan alkotmányjogi összefüggés lenne, amely megalapozná a vállalkozás szabadságába történő beavatkozás fennálltát.

- [60] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KR. 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályos 2. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze, továbbá a KR. 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályos 2/A. § (1) bekezdésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze, nem ellentétes az Alaptörvény XII. cikkében rögzített vállalkozáshoz való alapjoggal.

VI.

- [61] A normahierarchia sérelmét állító egységes indítványozói érveléssel összefüggésben felhívott alaptörvényi rendelkezésekkel – B) cikk (1) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és a 15. cikk (4) bekezdése – kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a KR.-t a Kormány a 2022. január 14-én hatályos Alaptörvény veszélyhelyzeti felhatalmazása [53. cikk (2) bekezdése] és nem az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében foglalt normál jogrendi felhatalmazás alapján alkotta meg. Erre figyelemmel a KR. mint különleges jogrendi kormányrendelet jogforrási státusára nem vonatkozik a normál kormányrendeletek jogforrási helyzetét meghatározó 15. cikk (4) bekezdése. A normál jogrendi jogforrási hierarchia sérelme a KR. vonatkozásában fogalmilag kizárt, s mivel az indítványozó a felhívott alaptörvényi rendelkezésekre nézve egységes érvelést adott elő, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és a T) cikk (3) bekezdésének sérelme sem állapítható meg ilyen összefüggésben.

VII.

- [62] A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1965/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3005/2024. (I. 12.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Színház- és Filmművészetért Alapítványról, a Színház- és Filmművészetért Alapítvány és a Színház- és Filmművészeti Egyetem részére történő vagyonszármazékos jogokról szóló 2020. évi LXXII. törvény alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók (a Színház és Filmművészeti Egyetem oktatói, PhD-hallgatói, hallgatói és a Hallgatói Önkormányzat) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszukban a Színház- és Filmművészetért Alapítványról, a Színház- és Filmművészetért Alapítvány és a Színház- és Filmművészeti Egyetem részére történő vagyonszármazékos jogokról szóló 2020. évi LXXII. törvény egésze (másodlagosan a törvény egyes rendelkezései) alaptörvény-ellenességének megállapítását, és az Alkotmánybíróság határozatának kihirdetése utáni 90 nappal, *pro futuro* megsemmisítését kérték az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének (jogbiztonság elvéből fakadó kellő felkészülési idő követelménye, jogalkotói hatalommal való visszaélés tilalma), IX. cikk (1) bekezdésének (véleménynyilvánítás szabadsága), X. cikkének (tanszabadság és egyetemi autonómia elve) és XV. cikk (2) bekezdésének (diszkriminációtilalom) sérelmére való hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következő.
- [3] Az Országgyűlés 2020. július 3-án elfogadta a Színház- és Filmművészetért Alapítványról, a Színház- és Filmművészetért Alapítvány és a Színház- és Filmművészeti Egyetem részére történő vagyonszármazékos jogokról szóló 2020. évi LXXII. törvényt (továbbiakban: SZFE-törvény), mely több lépcsőben (2020. július 8-án, 2020. szeptember 1-jén és 2022. január 1-jén) lépett és lépett volna hatályba. A törvény alapján az Országgyűlés felhívta a Kormányt, hogy az állam nevében hozza létre a Színház és Filmművészetért Alapítványt (továbbiakban: Alapítvány), amely jogállását tekintve közérdekű vagyonszármazékos alapítvány. Az Alapítvány feladatát az SZFE-törvény 2. §-a rögzíti, ezek között az SZFE-törvény kimondja, hogy a Színház- és Filmművészeti Egyetem (továbbiakban: Egyetem) alapítói, fenntartói jogainak gyakorlása az Alapítvány feladata [SZFE-törvény 2. § (1) bekezdés]. Az alapítói jogok gyakorlására az SZFE-törvény 1. § (3) bekezdése az innovációért és technológiáért felelős minisztert jelöli ki, aki ezt a jogát 2021. december 31-ig gyakorolja, 2022. január 1. után az Alapítvány kuratóriuma is gyakorolhatja az alapítói jogok teljes körét (SZFE-törvény 8. §). A felsőoktatás szabályozására vonatkozó és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2021. évi VIII. törvény 72. §-a megállapította, hogy az SZFE-törvény e szakasza nem lép hatályba, és az SZFE-törvény hatályos rendelkezése szerint az Alapítvány alapító okiratában az alapítói jogok teljes körének gyakorlására az Alapítvány kuratóriuma kerülhet kijelölésre [SZFE-törvény 1. § (3) bekezdés].
- [4] Az Alapítvány kuratóriumának elnökét és tagjait az innovációért és technológiáért felelős miniszter jelöli ki. Az SZFE-törvény további rendelkezései egyrészt az Alapítvány részére történő vagyonszármazékos jogokról rendelkeznek az azal, hogy az SZFE-törvény 3. § (3) bekezdése szerint az Alapítvány további vagyónak (az SZFE-törvényben juttatott vagyona az Egyetem fenntartói joga mint vagyoni juttatás) biztosításáról a Kormány gondoskodik. Az SZFE-törvény az Egyetem részére történő vagyonszármazékos jogokról rendelkezik az 1. melléklet szerinti ingatlanok és a jogelőd központi költségvetési szerv vagyonszármazékos javában lévő, állami tulajdonú ingó vagyontárgyak ingyenes átadásáról, nyilvántartási értéken. Az ingyenesen juttatott ingatlanok közül egy ingatlanon az SZFE-törvény elidegenítési és terhelési tilalmat mond ki, a többi ingatlant a megköthető tulajdonátruházási szerződésben meghatározott célokra lehet használni. Ha az Egyetem a tulajdonába adott ingatlanokat értékesíti, akkor annak bevételét – a költségek kiegyenlítését követően – az alaptevékenységet szolgáló infrastruktúra fejlesztési célokra köteles fordítani, működési költségek finanszírozására a felhasználás lehetőségét az SZFE-törvény 5. § (3) be-

kezdése kizárja. Az indítvány benyújtását követően a vagyonyjuttatásra vonatkozó rendelkezéseket az Országgyűlés például az egyes közjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CXIII. törvény, az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény és egyéb törvények módosításáról szóló 2022. évi I. törvény kiegészítette újabb elemekkel és kötelezettségekkel.

- [5] Az indítványozó 2020. november 27-én kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt alkotmányjogi panaszra szerint az SZFE-törvény kihirdetését és hatálybalépését követően az Innovációs és Technológiai Minisztérium (továbbiakban: Minisztérium) felkérte az Egyetemet az SZFE-törvény alapján a szükséges dokumentumok (alapító okirat, szervezeti és működési szabályzat) megalkotására, melynek az Egyetem 2020. augusztus 12-én eleget tett. Az Alapítvány 2020. augusztus 27-én az Egyetemnek egy előzetes egyeztetés nélküli, a kuratórium által aláírt alapító okiratot és szervezeti és működési szabályzatot küldött, amely a szenátus jogkörének teljes elvonását tartalmazta. Az indítványozó állítása szerint a sajtóból értesültek arról, hogy ezeket az okiratokat az Alapítvány kuratóriuma elfogadta, mely kuratóriumi határozatokat sem az Oktatási Hivatalnál, sem a Fővárosi Törvényszéknél nem találták meg az iratbetekintés során. Az Alapítvány 2020. szeptember 15-én újabb szervezeti és működési szabályzatot adott ki, melyben az indítványozó állítása szerint további, az egyetemi autonómiát sértő rendelkezések találhatók. Az egyetem nem értésük kifejezésére az Egyetem vezetői – a kancellárt kivéve – és a szenátus tagjai lemondtak megbízatásukról. Az indítvány részletesen ismerteti azon jogköröket, amelyek a korábbi szervezeti és működési renddel ellentétben az Alapítványhoz kerültek (Indítvány 8-9. oldal). 2020. szeptember 15-ét követően újabb változtatásokat eszközölt az Alapítvány a szervezeti és működési rendben.
- [6] Az indítvány bemutatta, hogy az alapítványi modellre való áttéréssel több adminisztratív feladatot kellett elvégezni. Számos munkaügyi kérdés merült fel (felmentési idők kezelése, nyugdíjasok, oktatók előmenetele, bérszámfejtés adatmigrációja a teljes állomány adataival, bérekkel, számlaszámokkal, adókedvezményekkel, egyéb adatokkal). Az Egyetem költségvetési szervként való kivezetése a Magyar Államkincstár rendszeréből, költségvetési szervként versenyeztetés során megkötött szerződések a banki, bérszámfejtési, könyvviteli szolgáltatásokról. Az új rendszerhez szükséges volt a munkatársak gyors továbbképzése és a tanulmányi rendszer folyamatosságának biztosítása. A modellváltáshoz kapcsolódott mintegy 150 munkaszerződés módosításához ajánlat elkészítése, átadása, észrevételek kezelése, végleges szerződések előállítása és tájékoztatások biztosítása. További feladatot jelentett az Egyetem új működési alapidokumentumainak elkészítése, szabályos elfogadása, a COVID-19 következtében meghosszabbított tanulmányi év miatt a keletkezett pénzügyi kötelezettségek teljesítése; valamint a modellváltáshoz kapcsolódó vagyonelemtár készítése, a megállapodások előkészítése.
- [7] 3. Az alkotmányjogi panaszban sérelmesnek tartott rendelkezések az alábbiak.
- [8] 3.1. Az indítványozók álláspontja szerint az SZFE-törvény 1. §-a, 2. § (1) bekezdése, 3. §-a és az indítvány benyújtásakor még nem hatályos 8–9. §-ai sértik az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését és X. cikkét. Az indítványozó a nemzetközi joggyakorlat ismertetése során említi meg a véleménynyilvánítás szabadságát, amelyből az Emberi Jogok Európai Bírósága (továbbiakban: EJEB) és az Európai Unió Bírósága (továbbiakban: EUB) a felsőoktatási autonómiára vonatkozó megállapításaikat levezették, egyebekben önálló indokolást erre az alapjogi hivatkozásra nem terjesztett elő.
- [9] Az indítványozók az Alkotmánybíróság és a nemzetközi joggyakorlat [EJEB egyes döntéseinek és az EUB Bizottság kontra Magyarország C-66/18. számú ügyben (ECLI:EU:C:2020:792) hozott határozatának (a továbbiakban: CEU-ítélet)] ismertetése alapján azt állítják, hogy a modellváltás kapcsán az Egyetem nem vált magánegyetemmé. Álláspontjuk szerint az Alapítványt a Kormány hozza létre, a kuratóriumot a miniszter jelöli ki és az Alapítvány vagyonáról a Kormány gondoskodik. Ez utóbbi akkor sem változik, ha a miniszter helyett az alapítói és fenntartói jogokat az Alapítvány gyakorolja. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az egyetemi autonómia letéteményese maga az egyetem és az egyetem polgárai: oktatók, kutatók és hallgatók; az egyetem a választott szervein keresztül gyakorolja az autonómiát, amelynek szervezeti letéteményese a szenátus és a rektor, azaz az egyetemi autonómia lényege a szervezetalakítási, működési és gazdálkodási önállóság, amely az állammal szemben illeti meg a felsőoktatási intézményeket. Az Alapítvány létrehozásával azonban nem szűnt meg az indítványozók szerint az állami kontroll, sőt, a jelenlegi rendszerhez képest szorosabb is lett, amit mutat az is, ahogy a kuratórium az egyetemi autonómiát biztosító jogokat magához rendelte.
- [10] Összefoglalóan az indítványozó szerint az egyedi intézkedésekkel, amelyekre az SZFE-törvény adott lehetőséget, az egyetemi polgároknak lényeges gazdálkodási, szervezeti, intézményi és oktatási kérdésben nem maradt önállósága.

- [11] Az Alapítvány kuratóriumában nem kapott helyet az egyetemi autonómiát gyakorló személyek delegáltja, és erre az SZFE-törvény nem is nyújt lehetőséget és garanciát, mert a kuratórium tagjainak kijelölése az innovációs és technológiai miniszter diszkrecionális hatásköre.
- [12] Az indítványozók utaltak arra, hogy az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdése alapján – a korábbi Alkotmánnyal ellentétben – a felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak, de szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából és az EUB CEU-ítéletéből az következik, hogy valódi egyetemi autonómia nem létezik szervezeti függetlenség nélkül. Álláspontjuk szerint annak a törvénynek, amely a felsőoktatás szervezeti kereteit meghatározza, alkotmányosnak kell lennie, és ezen belül a jogalkotót nagy szabadság illeti meg a konkrét forma kialakítását illetően. Összefoglalóan az indítványozó szerint a szervezeti autonómia teljes elvonását jelenti az SZFE-törvény, amely kizárja az egyetemi polgárságot az egyetemi önkormányzatiság működtetéséből.
- [13] 3.2. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az indítványozók az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából kiindulva állítják, hogy az egyetemi autonómia csorbítására elsősorban nem szakmai okokból került sor, hanem vélt politikai vagy vallási meggyőződésük miatt. Az indítványozók részletesen bemutatják azokat a sajtóhíreket, amelyek állításuk szerint alátámasztják azt, hogy az indítványozók önazonosságát, identitását, művészi világképét meghatározó lényegi tulajdonságuk miatti előítélet alapozta meg a megkülönböztetést, tehát az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében felsorolt védett tulajdonságok közül a „politikai vagy más vélemény”, azaz világnézetük alapján érte őket hátrányos megkülönböztetés, amelynek potenciális eredménye lehet a nagymértékű társadalmi kirekesztés, szakmai ellehetetlenülés. Álláspontjuk szerint a homogén csoportot esetükben a felsőoktatás egésze jelenti. A felsőoktatási intézmények túlnyomó többségénél nem következett be modellváltás, nincs véleményük szerint alkotmányos indoka annak, hogy miért az Egyetemet érintette a modellváltás. A valódi ok véleményük szerint a vélt politikai és vallási nézet, mely diszkriminatív jogkorlátozás szükségtelen eszköze az Egyetem modellváltása. Az egyetemi autonómia elvonása a modellváltás következtében az indítvány szerint aránytalan korlátozásnak tekinthető.
- [14] 3.3. Az indítvány szerint továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeknek nem felelt meg az SZFE-törvény: egyrészt sérült a kellő felkészülési idő követelménye, másrészt a jogalkotói hatalommal való visszaélés valósult meg.
- [15] A kellő felkészülési idő követelményére vonatkozó az indítványban ismertetett alkotmánybírósági gyakorlat alapján az indítványozók szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközik az, hogy egy teljes egyetemi struktúraváltásra kevesebb, mint két hónapot hagyott a jogalkotó. A kellő felkészülési idő kapcsán a fentiekben bemutatott intézkedésekre (munkaügyi, pénzügyi átállás, vagyonfelmérés, vagyonátadás és szabályzók megalkotása és tárgyalása) más intézmények kapcsán a jogalkotó hosszabb időt adott (évekig tartó egyeztetési folyamatok, például a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem esetén 18 hónap). Az SZFE-törvény 3. § (3) bekezdése szerint a Kormány gondoskodik az Alapítvány vagyonáról, melyről érdemi információ az indítvány benyújtásakor nem állt rendelkezésre. Az átállást érintette a COVID-19 pandémia kezelése, ami alapján a tanév időtartama meghosszabbodott. Az átállás teljes egészében az egyetemi munkarend szerinti nyári szünetre esett. Mindezek figyelembevételével az indítványozók szerint a jogszabály címzettje legjobb szándéka és igyekezete ellenére – vagy csak rendkívüli erőfeszítések árán – tudna kötelezettségeiknek eleget tenni, így a kellő felkészülési idő nem volt biztosított.
- [16] Az indítványozók szerint a jogalkotói hatalommal való visszaélés tilalmát is sérti az SZFE-törvény, a korábbi alkotmánybírósági gyakorlattal ugyanis szembemegy a jogalkotás, hiszen a jogintézményeket nem arra használja fel a jogalkotó, ami annak rendeltetészerű célja. Az Országgyűlés az indítványozók szerint visszaélt a jogalkotói hatalmával.
- [17] 4. Az Abtv. 56. § (2) bekezdésében foglalt, a befogadhatóságra vonatkozó formai és tartalmi feltételek kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [18] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított 180 napon belül kell előterjeszteni. Az SZFE-törvény támadott rendelkezései részben 2020. július 9-én léptek hatályba, részben 2020. szeptember 1-jén, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt pedig 2020. október 16-án terjesztette elő, így a törvényben előírt határidő teljesült.
- [19] Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt határozott kérelem követelményeinek.

- [20] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdését, illetve az Abtv. 26. § (2) bekezdését, amelyek megalapozzák az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására.
- [21] Az indítvány tartalmazza az eljárás megindításának okait; az indítványozók az Alaptörvény B cikk (1) bekezdése, X. cikke és XV. cikke tekintetben részletes alkotmányjogi indokolással támasztják alá sérelmezett helyzetüket, amely kimeríti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában előírt követelményeket. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozók az Alaptörvény IX. cikkét is megjelölték ugyan, mivel a nemzetközi joggyakorlat (EJEB, EUB) a felsőoktatással kapcsolatos megállapításait a véleménynyilvánítás szabadságából vezeti le, azonban önálló indokolást az Alaptörvény IX. cikkével összefüggésben nem terjesztettek elő, az indítvány ezen eleme teljes egészében az Alaptörvény X. cikkének sérelméhez kapcsolódik.
- [22] Összhangban az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c)–e*) pontjaival, az indítványozók megjelölték a vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket [SZFE-törvény 1–3. § és 8–9. §] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, illetve részben indokolták az állított alaptörvény-ellenesség mibenlétét. Az SZFE-törvény 8–9. §-ai az indítvány benyújtásakor még nem léptek hatályba, a felsőoktatás szabályozására vonatkozó és egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2021. évi VIII. törvény 78. §-a alapján az SZFE-törvény 8–9. §-ai nem lépnek hatályba, ezért az Alkotmánybíróság ezeket nem vizsgálta.
- [23] Az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a jogállamiság részeként értelmezett visszamenőleges hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalma, illetve a jogszabályok hatálybalépésével kapcsolatos kellő felkészülési idő hiánya szolgálhat alkotmányjogi panasz alapjául {például 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [14]; 3059/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [7]}. Az indítványozó által az Alaptörvény B cikk (1) bekezdés védelmi körén belül felhívott jogalkotói hatalommal való visszaélés {3005/2022. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [19]} nem minősül olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható lenne.
- [24] Az indítvány teljesíti az Abtv. 52. § (1b) *f*) pontjában előírt követelményt, kifejezett kérelmet terjeszt elő a hivatkozott jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére.
- [25] Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítvány részben teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeket, ezért határozottnak tekinthető.
- [26] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálnia kell az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket is.
- [27] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján akkor terjeszthető elő kivételesen alkotmányjogi panaszt, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [28] Az ún. kivételes vagy közvetlen panaszok tekintetében [figyelemmel az Alkotmánybíróság gyakorlatára, lásd 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat] különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának. Mivel az SZFE-törvény az Egyetem mint munkáltató és felsőoktatási intézmény jogállását érinti, és közvetlenül kihat az indítványozók jogviszonyaira, így az indítványozók személyes érintettsége fennáll.
- [29] Az indítványozó által sérelmezett helyzet a törvény hatálybalépésével közvetlenül, bírói döntés nélkül, *ex lege* megvalósul. Az Egyetemet érintő változások az SZFE-törvény 6. § (1) és (2) bekezdései alapján 2020. július 9-én és 2020. szeptember 1-jén hatályba léptek. Az állított sérelem bekövetkezésére közvetlenül, külön jogalkalmazói döntés nélkül került sor, illetve a sérelem az említett rendelkezések hatályba lépésétől folyamatosan fennáll, így az közvetlennek és aktuálisnak minősíthető. Az indítványozó oktatók, hallgatók és a Hallgatói Önkormányzat az intézménnyel fennálló jogviszonyukat okirattal igazolták, melyre a támadott szabályozás kihat, így a személyes érintettség is fennáll {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]; 3053/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [30] Az Abtv. 26. § (2) bekezdés *b*) pontjában foglalt követelmény kapcsán megállapítható, hogy nincs a jogsérelem orvoslására megfelelő jogorvoslati eljárás, az alapjogsértő helyzet *ex lege* következik be. Mivel nem közigazgatási döntés, vagy valamilyen bíróság vagy más hatóság előtt megtámadható aktus hozza létre a sérelmezett állapotot, hanem közvetlenül az SZFE-törvény, így nem lehet szó alternatív jogorvoslati fórumról, illetve lehetőségéről. Maga az SZFE-törvény hozza létre az Alapítványt, a törvény elleni jogorvoslat az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványon kívül más módon nem elképzelhető, így az indítvány az Abtv. 26. § (2) bekezdés *b*) pontjában foglalt feltételnek megfelel.

- [31] 5. Az Abtv. 29. §-a kimondja azt, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Annak a megítélése, hogy mi minősül alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, az Alkotmánybíróság mérlegelése körébe tartozik.
- [32] 5.1. Az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdése szerint Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá – a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében – a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát. A X. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy Magyarország védi a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia tudományos és művészeti szabadságát. A felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak, szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodási rendjét törvény keretei között a Kormány határozza meg, gazdálkodásukat a Kormány felügyeli.
- [33] Az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdésében foglalt egyetemi autonómia kérdésében az Alaptörvény szövege változott az Alkotmányhoz képest. {Az Alkotmány 70/G. § (1) bekezdése értelmében: „A Magyar Köztársaság tiszteletben tartja és támogatja a tudományos és művészeti élet szabadságát, a tanszabadságot és a tanítás szabadságát.” Az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdése szerint: „Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá – a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében – a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.” Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdés szerint „[...] A felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak, szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodási rendjét törvény keretei között a Kormány határozza meg, gazdálkodásukat a Kormány felügyeli.”} Az indítványban szereplő érvek elbírálása az egyetemi autonómia szervezeti oldalának az SZFE-törvényben meghatározott követelményeivel kapcsolatosak.
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozók tartalmilag az Alaptörvény X. cikkében foglalt egyetemi autonómia sérelmét állították. Az érvelésük szerint az SZFE-törvény önmagában alkalmas volt arra, hogy a kuratórium az SZFE működésével kapcsolatban az egyetemi autonómiával összeegyeztethetetlen intézkedéseket tehessen meg. Az indítványozó maga is rámutat arra, hogy nem az egyes jogsérelmek azok, amelyeket sérelmesnek tart, hanem maga a struktúra, amely ezt lehetővé tette. A struktúrát pedig az SZFE-törvény teremtette meg, különösen annak az 1–2. §-ai.
- [35] Az egyetemi autonómiával kapcsolatos érvekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá. Az SZFE-törvény közérdekű vagyongazdálkodási alapítvány létrehozását, annak főbb céljait – köztük az SZFE fenntartói jogainak gyakorlását – határozta meg. Az SZFE-törvény a fenntartói jogok gyakorlójának személyét határozta meg és nem azt, hogy a fenntartó milyen jogkörökkel rendelkezik az egyetemi autonómia letéteményesével szemben. A kuratórium által meghozott intézkedések jogalapján ugyanis nem az SZFE-törvény teremtette meg, hanem a kuratórium mint fenntartói jogait meghatározó, a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (továbbiakban: Nftv.), valamint az indítvány benyújtását követően megalkotott, a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodási alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény (továbbiakban: KEKVA-tv.).
- [36] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy elsődlegesen a 21/2021. (VI. 22.) AB határozatában, továbbá egyes elemeit illetően a 28/2021. (XI. 5.) AB határozatában már vizsgálta az Nftv. és a KEKVA-tv. összhangját az Alaptörvény X. és XI. cikkeivel. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az SZFE-törvényt jelölte meg, az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályként. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a kuratóriumnak és a szenátusnak az indítványban (többször kiegészített indítvány 77–93 pontjai) felhozott döntései tartalmilag vagy az Nftv.-n, vagy a KEKVA-tv.-en alapulnak. Az indítványozó általában sérelmezte azokat a jogokat, amelyek a fenntartót megilletik, melyeket az Alkotmánybíróság a 28/2021. (XI. 5.) AB határozatban már elbírált, valamint az indítványozó külön megjelölte azt, hogy a fenntartó *ultra vires* elvbe ütköző módon gyakorolta jogát a tanulmányi félév érvénytelenítése tárgyában, melyet az Alkotmánybíróság a 28/2021. (XI. 5.) AB határozatban már ugyancsak elbírált. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy mindezekre tekintettel az Alaptörvény X. cikkével kapcsolatban előadott indítványelemek nem vetettek fel új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [37] 5.2. Az indítványozók az indítványukat az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére alapították, amely az alapjogokkal összefüggő diszkriminációt, illetve a (2) bekezdésben felsorolt tulajdonságok alapján történő különbségtételt tiltja. Az indítványban megfogalmazott érvek alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként mérül fel az, hogy a felsőoktatási modellváltás szempontrendszerében alkotmányjogilag értékelhető-e az indítványban felhozott érvek, azaz fennállhat-e az állított politikai, illetve vallási nézetek miatti hátrányos megkülönböztetés.

- [38] 5.3. Az Alaptörvény B) cikkével kapcsolatban az indítványban megfogalmazott érvek alapján a kellő felkészülési idő követelményének a támadott jogszabály tekintetében történő érvényesülése is alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelhető. Az átállási idő, a szükséges kötelezettségek és a szabályozás megismerhetősége, amelynek részét képezi az alapító okirat, a szervezeti és működési rend kiadása is – tekintettel arra, hogy az Egyetem szervezeti és működési alapjait ezen dokumentumok jelentik –, valamint a rendkívüli körülmények (COVID-19) olyan tényezők, illetve konkrét körülmények, amelyek megítélése a kellő felkészülési idő követelményének való megfelelés vizsgálata körében csak érdemi eljárásban lehetséges.
- [39] Az Alkotmánybíróság 2021. március 9-én tartott tanácsülésén az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § alapján befogadta.

II.

- [40] 1. Magyarország Alaptörvényének az alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„X. cikk (3) Magyarország védi a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia tudományos és művészeti szabadságát. A felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak, szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodási rendjét törvény keretei között a Kormány határozza meg, gazdálkodásukat a Kormány felügyeli.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

- [41] 2. Az SZFE-törvény alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezései:

„1. § (1) Az Országgyűlés felhívja a Kormányt, hogy az állam nevében tegye meg a szükséges intézkedéseket a Színház- és Filmművészetért Alapítvány (a továbbiakban: Alapítvány) közérdekű vagyonkezelő alapítvány formájában történő létrehozására.

(2) Az Alapítvány alapítása során az állam képviselőjében az innovációért és technológiáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) jár el.

(3) Az Alapítvány alapító okiratában gondoskodni kell arról, hogy az alapítói jogok teljes körének gyakorlására a miniszter kerüljön kijelölésre.

(4) Az Alapítvány kuratóriuma elnökét és tagjait a miniszter jelöli ki.”

„2. § (1) Az Alapítvány feladata oktatási intézmény, kiemelten a Színház- és Filmművészeti Egyetem (a továbbiakban: Egyetem) alapítói, fenntartói jogainak gyakorlása, működési feltételei, intézményfejlesztési céljai megvalósításának biztosítása, amelynek érdekében gazdasági tevékenysége keretében az alapító által rendelt, valamint az Alapítványhoz csatlakozók által nyújtott vagyont kezeli.

(2) Az Alapítvány a magyar felsőoktatás kulturális, művészeti, gazdasági, társadalmi és nemzetközi kapcsolatainak fejlesztése érdekében

a) oktatási, művészeti, tudományos kutatási, hallgatói, tanulói, oktatói, kutatói, tanári támogatási programot működtet,

b) rászorultsági alapú támogatást biztosít,

c) tehetséggondozó programok működését támogatja.”

„3. § (1) A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) 13. § (3) bekezdésében és az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 36. § (1) bekezdésében foglaltak alapján, a preambulumban meghatározott célok megvalósítása érdekében, az alapító okirat szerint az Egyetem – a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 4. § (2) bekezdésében meghatározott – fenntartói jogát – a Vtv. 36. § (2) bekezdése szerinti rendelkezéstől eltérve – alapítói vagyoni juttatásként az Alapítvány tulajdonába kell adni.

(2) Az (1) bekezdés alapján alapítói vagyoni juttatásként az Alapítvány tulajdonába adott vagyon tekintetében nem kell alkalmazni az Nvtv. 13. § (4) bekezdés *b*) pontjában, valamint (7) és (8) bekezdésében foglaltakat.
(3) Az Alapítvány további vagyónának biztosításáról a Kormány gondoskodik.”

III.

- [42] Az indítvány nem megalapozott.
- [43] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban állított alaptörvény-ellenességeket egyenként bírálta el. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, majd a B) cikk (1) bekezdése sérelmét állító indítványelemeket bírálta el.
- [44] 2. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a diszkrimináció tilalma a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. Ez alapján valamely megkülönböztetés alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó, egymással összehasonlítható jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]; 3031/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [45] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, a (2) bekezdés értelmében pedig Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése tehát a védett tulajdonság szerint tett megkülönböztetést tiltja.
- [46] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a XV. cikk (2) bekezdése megsértését hívta fel, a politikai, világnézet, illetve a vallásos meggyőződés szerinti különbségtétel sérelme miatt. „Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom [...] csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítélettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja” {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]}. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapvető jogok körében, védett tulajdonság tekintetében tett megkülönböztetéseket tiltja, a diszkrimináció súlyosabb esetét fogalmazza meg.
- [47] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés sérelmét állító indítványelemek elbírálása során vizsgálnia kell: fennáll-e megkülönböztetés és ez a megkülönböztetés hátrányos-e, a vizsgált érintettek összehasonlítható helyzetben vannak-e és a különbségtétel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés szerinti teszt alapján igazolható-e.
- [48] Az Alkotmánybíróság a megkülönböztetés tényén kívül, annak hátrányos voltát is vizsgálja {vö. 24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [79]; 3105/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [35]; 3213/2013. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [15]; 22/2014. (VII. 15) AB határozat, Indokolás [117]}. Az indítványozó állítása szerint az SZFE-törvény megalkotása az Egyetemen oktatók vélt vagy valós világnézetére, illetve bizonyos meggyőződés hiányára vezethető vissza (Indítvány 88. bekezdés). Az SZFE-törvényt *preambuluma* szerint „[a] művészeti képzési terület, ezen keresztül az innovációt támogatni kész magyar felsőoktatási intézményrendszer és környezetének megerősítése, a képzést folytató oktatók, kutatók, tanárok, a képzésben részt vevők támogatása érdekében” alkotta meg az Országgyűlés.
- [49] Az SZFE-törvény rendelkezései egy alapítvány létrehozásáról és a részére, valamint az Egyetem részére történő vagyonszármazásról rendelkeznek. Az SZFE-törvény megalkotását magát tartja az indítványozó hátránynak. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján azonban annak megítélése szükséges, hogy milyen jogi hátrányt okozott az indítványozó számára a támadott törvény megalkotása. A felsőoktatási rendszerben az Egyetem az SZFE-törvény megalkotásával a korábban is létező felsőoktatási szakigazgatási csoportok közül az állami helyett átkerült a magán felsőoktatási intézmények közé. A felsőoktatási intézmény működésére az Nftv. vonatkozik, és az SZFE-törvény ebben a tekintetben másodlagos jogszabályi háttér. Az indítványban valójában azon intézkedések bemutatása történt meg, amelyek az új fenntartó joggyakorlását tartják hátrányosnak. Azonban az SZFE-törvény kapcsán az indítványozó nem jelölt meg olyan konkrét hátrányt, amely a XV. cikk (2) bekezdésbe ütközést megalapozná. Az Alkotmánybíróság ezért ezt az indítványelemet elutasította. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványban egyes személyek ellen irányuló vélt vagy valós politikai nézet, világnézeti kérdé-

sekben a sajtóban megjelenő állásfoglalások és ezek jogi következményei egyedi jogviták útján rendes bírósági útra tartoznak, illetve ezek után egyedi alkotmányjogi panasz tárgyát képezhetik.

- [50] 3. Az Alkotmánybíróság következetes joggyakorlata szerint a jogállamiságból és az annak részét képező jogbiztonság követelményéből fakadó elv a kellő felkészülési idő biztosítása, amelynek értelmében a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a címzettek számára a jogszabály alkalmazására való felkészülésre. E követelményt megismétli a Jat. 2. § (3) bekezdése is.
- [51] Az Alkotmánybíróság legutóbb a 9/2021. (III. 17.) AB határozatában foglalta össze az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett kellő felkészülési idővel kapcsolatos gyakorlatát. „A kellő felkészülési idő Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő lényegi eleme, hogy a jogszabályi rendelkezéseknek mindazok a címzettjei, akik részére a jogszabály új, illetve többletkötelezettséget ír elő – legyenek akár a jogszabály végrehajtásáért felelős (jogalkalmazó) szervek, akár az önkéntes jogkövetés szempontjából érintett egyéb személyek és szervek –, a kötelezettségeiket potenciálisan teljesíteni tudják, és akarataik ellenére ne kövessenek el kötelezettség-szegést, ne valósítsanak meg jogellenes magatartást. Mind a jogalkalmazásnak, mind pedig a jogkövető magatartásnak feltétele a jogszabály megismerése, ebből a szempontból tehát a szabály alkalmazására való felkészülés és a jogszabály megismerése a cél-eszköz viszonyban áll egymással {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [233]–[236]; 24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [43]}. A jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges kellő idő megállapítása és biztosítása a jogalkotó felelősséggel terhelt mérlegelésének és döntésének függvénye, mellyel összefüggésben alaptörvény-ellenesség csak a jogszabály alkalmazására való felkészülést szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő elmaradása, illetőleg hiánya esetén állapítható meg {3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [51]}. Az Alkotmánybíróság hatásköre ennek megfelelően a felkészülési idő követelményével összefüggésben nem terjedhet ki annak vizsgálatára, hogy egy konkrét jogszabály esetében pontosan mennyi idő szükséges a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez, az ugyanis nem alkotmányjogi kérdés; az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó felkészülési idő követelményével összefüggésben csak azt értékelheti, ha a felkészülési idő elmarad, vagy annyira kirívóan rövid, hogy nyilvánvaló, hogy a jogszabály címzettjei jóhiszeműségük, legjobb szándékuk és igyekezetük ellenére sem – vagy csak rendkívüli erőfeszítések árán – tudnának kötelezettségeiknek eleget tenni {24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [43]}.” {9/2021. (III. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], idézi 3002/2022. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [24]}
- [52] Az indítványozó – többször kiegészített – indítványának 102–106. pontjaiban összegezte érveit a támadott törvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközését illetően. Az indítványozó szerint mintegy két hónap állt rendelkezésre a teljes egyetemi struktúraváltás végrehajtására. Az indítványozó által felhozott érvek összességében azt mutatják, hogy a törvény hatálybalépésével előidézett helyzet több jogcselekmény megtételét tette kötelezővé. A hatálybalépés időpontját illetően az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a tanév elejére előkészített és megalkotandó munkáltatói, gazdasági intézkedések, valamint egyéb szervezeti szabályozók a felsőoktatási intézmények működési jellegéből adódó intézkedések lehetnek. Ebből fakadóan a felsőoktatási intézmény átalakításához szükséges lépések időbeli ütemezése eleve meghatározott. Az indítványozók által bemutatott tények alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy igazolható az, hogy az előírt jogcselekmények megtételére rövidebb idő állt rendelkezésre, de a bemutatott tények alapján az Egyetem kellő időben előkészítette a szükséges jogi dokumentumokat, melyek igazolhatóan nehézséggel jártak. Az indítványozók által bemutatott helyzetben nem adtak elő olyan érvet, amely a működőképességre kiható olyan hátrányt eredményezett volna számukra, amely a B) cikk (1) bekezdésbe ütközést megvalósítaná.
- [53] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványban bemutatott tények alapján a működőképesség folyamatosan biztosított volt és az Egyetem eleget tett a jogszabályváltozásból fakadó kötelezettségeinek, így bár kétségtelenül felmerült igazolható nehézség a jogszabály végrehajtását illetően, az nem volt teljesíthetetlen, a nehézségek ellenére sem. Az Egyetem eleget tudott tenni a megváltozott jogi szabályozásból eredő kötelezettségeinek, ami azt támasztja alá, hogy a felkészülési idő nem volt kirívóan rövid, ezért az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikkére vonatkozó indítványelemet elutasította.
- [54] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1777/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3006/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az egészségügyben működő szakmai kamarákról szóló 2006. évi XCVII. törvény 2/A. § (1a) és (1b) bekezdése, 14/A. § (1) bekezdése és (1c) bekezdése, 14/C. §, 20/A. §, 32. § és 34. §-a, és az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 140/B. §-a, a 244/I. §-a, továbbá 247. § (1a) bekezdés *m*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdésében foglalt egyesülési jog, valamint ezzel összefüggésben – a kellő felkészülési idő sérelme okán – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből származó jogbiztonság követelményének sérelmére hivatkozással, továbbá az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerinti véleménynyilvánítás szabadsága sérelme miatt kérte a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítását és *ex tunc* hatályú megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz és az alapjául szolgáló előzmények az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az egészségügyi ellátórendszer megújításához szükséges intézkedéseket tartalmazó, egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló T/2031. törvényjavaslat benyújtására 2022. november 15-én került sor. Az indítványozó ugyanezen a napon közzétett állásfoglalásában kifejtette, hogy nem támogatja a tervezett módosítást. Álláspontja szerint a törvényjavaslat elfogadása nyomán megvalósuló centralizáció működési zavarokat okozhat, az anyagi megbecsülés elmaradása miatt pedig kevésbé vonzóvá teszi az orvosi pályát.
- [4] Az Országgyűlés 2022. december 7. napján elfogadta a törvényjavaslatot. Az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXIII. törvény (a továbbiakban: Módtv1.) 2022. december 21. napján került kihirdetésre, s a 2023. július 1. napján hatályba lépő 17. §-a, 22. § *b*) pontja és a 23–24. §-ai kivételével 2023. január 1. napján lépett életbe.
- [5] 2.2. Az indítványozó, aki az előzőekben írtak szerint nem értett egyet a módosításokkal, a 2023. február 4. napján tartott Országos Küldöttgyűlése határozataival felszólította a háziorvosi ellátásban dolgozó tagjait, hogy követeléseik teljesüléséig az Országos Mentőszolgálattal (a továbbiakban: OMSZ) újonnan megkötendő ügyleti ellátási szerződést ne írják alá, s felhívta a háziorvosok figyelmét, hogy a nyomásgyakorlás eszközeiül úgy is dönthetnek, hogy a feladatellátási szerződésük felmondását letétbe helyezik. Felszólította a szakellátásban dolgozó kollégákat, hogy az Önként Vállalt Többletmunka szerződéseik felmondását helyezték letétbe a kamara területi szervezeteinél, azzal, hogy a felmondások élesítéséről majd a Területi Szervezetek Tanácsa dönt. A felszólításhoz mellékelt „A korszerű és humánus egészségügy alapvetései” című dokumentumban az indítványozó hosszú és rövid távú követeléseit fogalmazta meg.
- [6] 2.3. A támadott jogszabályi rendelkezéseket tartalmazó T/3065. számú törvényjavaslatot a Kormány 2023. február 27. napján nyújtotta be. Az Országgyűlés a törvényjavaslatot kivételes eljárásban tárgyalta, elfogadására 2023. február 28. napján került sor. Az egészségügyben működő szakmai kamarákról szóló 2006. évi XCVII. törvény és az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény módosításáról szóló 2023. évi I. törvény (a továbbiakban: Módtv2.) a kihirdetését követő napon, 2023. március 2. napján lépett hatályba. A törvényjavaslathoz fűzött indokolás szerint a Módtv2. megalkotását az tette szükségessé, hogy az indítványozó a tagság feletti hatalmával visszaélve nyomást gyakorolt az orvosokra, ellehetetlenítve a munkájukat, veszélyeztetve a betegek biztonságos egészségügyi ellátáshoz való alapjogát, az ügyleti rendszer működésének akadályozásával pedig a magyar emberek egészségügyi ellátását.

- [7] 3. A támadott jogszabályi rendelkezések (Módtv2.) lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [8] 3.1. Az egészségügyben működő szakmai kamarákról szóló 2006. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Ektv.) 2/A. § (1a) bekezdése értelmében az indítványozó a továbbiakban kizárólag tagjai esetében formálhat véleményt a vezetői kinevezésekről, az (1b) bekezdés pedig rögzíti, hogy az orvosok, fogorvosok, továbbá a nem orvos- és egészségtudományi képzési területen szerzett alap szakképesítéssel rendelkező, de egészségügyi felsőfokú szakirányú szakképzésben egészségügyi szakképesítést szerzett egészségügyi dolgozók (a továbbiakban: orvosok és egészségügyi dolgozók) esetében az egészségügyért felelős miniszter által kiadott rendeletben meghatározott szerv látja el a képzés, szakképzés, szakmai továbbképzés követelményszintjének, a felvételi és képzési keretszámok meghatározásának, valamint a szakképesítések hiányszakmákká való minősítésének és a szakmai továbbképzések minősítésének feladatát.
- [9] Az Ektv. újonnan bevezetett 14/A. § (1) és (1c) bekezdése megszüntette a kötelező kamarai tagságot, az orvosok és egészségügyi dolgozók a továbbiakban akkor is végezhetnek egészségügyi tevékenységet, ha nem tagjai a szakképesítésük szerint illetékes szakmai kamarának. A 14/C. §-a alapján a tagsági viszonyról lemondó orvosok és egészségügyi dolgozók számára az indítványozó köteles az éves tagdíj arányosan fennmaradó részét a tagsági jogviszony megszűnésétől számított 8 napon belül visszatéríteni.
- [10] Az Ektv. 20/A. § szerint az orvosok és egészségügyi dolgozók etikai eljárását törvényben meghatározott eltérésekkel kell lefolytatni. A hivatkozott szakasz rögzíti, hogy az érintett személyi kör esetében törvényben meghatározott szerv jogosult megállapítani az etikai vétség fogalmát, így arra az indítványozó etikai szabálya, alapszabálya és más belső szabályzata a továbbiakban nem alkalmazható.
- [11] Az Ektv. 32. §-a a szakmai kamarai tagság fenntartásának eljárásrendjét szabályozza. Eszerint az indítványozó tagjai a Módtv2. hatálybalépését követő 30 napon belül az országos elnökséghez intézett egyoldalú, írásbeli nyilatkozattal rendelkezhetnek kamarai tagsági jogviszonyuk fenntartásáról. Ilyen nyilatkozat hiányában a kamarai tagság a Módtv2. hatálybalépését követő 31. napon megszűnik. A tagsági jogviszonyukat fenn nem tartó kamarai tagok személyes adatait az indítványozó köteles haladéktalanul – vagy a folyamatban lévő etikai eljárás esetében a vonatkozó adatok és iratok átadását követően – törölni. A tagsági jogviszony megszűnését megelőzően kiszabott jogerős etikai büntetést a nyilvántartást vezető szerv – törvényben meghatározottak szerint – az elévülési idő elteltéig nyilvántartja. A 32. § (4) bekezdése rögzíti továbbá, hogy a folyamatban lévő etikai eljárásokat az Egészségügyi Tudományos Tanács (a továbbiakban: ETT) folytatja le.
- [12] Az Ektv. 34. §-a felhatalmazza az egészségügyért felelős minisztert, hogy a továbbképzések minősítése és véleményezése során eljáró szervet – a felsőoktatásért felelős miniszter egyetértésével kiadott – rendeletben állapítsa meg, és rendeletben határozza meg a minősítés közzétételére, illetve a minősítés alapján megtehető javaslatlételre vonatkozó részletes szabályokat.
- [13] 3.2. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 140/B. § értelmében az orvosokkal és egészségügyi dolgozókkal szemben a szakmai etikai eljárást – közfeladatként – az ETT folytatja le. Az orvosokra és egészségügyi dolgozókra – kamarai tagságtól függetlenül – kiterjedő szakmai- etikai szabályzatot az ETT az egészségügyért felelős miniszter jóváhagyásával adja ki, az indítványozó a továbbiakban véleményezési jog gyakorlására jogosult. Az Eütv. 247. § (1a) bekezdés *m*) pontja felhatalmazza a Kormányt az egészségügyi szakirányú továbbképzés részletes szabályainak megalkotására.
- [14] 4. Az indítványozó a hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben az alábbiakat adta elő.
- [15] 4.1. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdésében rögzített egyesüléshez való jogát, mert a kötelező kamarai tagság megszüntetésével, az etikai kódex kialakításának és az etikai eljárások lefolytatására vonatkozó jogának elvonásával, továbbá a kinevezések és továbbképzések terén korábban meglévő szerepének korlátozásával, megszüntették köztestületi funkciója lényegi részét. Működése ellehetetlenült, jogosítványaitól való megfosztása révén sérült autonómiája, szakmai kamarai léte értelmezhetetlenné válik. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseire [22/1994. (IV. 16.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.) és a 39/1997. (VII. 1.) AB határozat] hivatkozva kifejtette, hogy ez egyúttal az állam intézményvédelmi kötelezettségének a megsértését is jelenti. Jellegadó tulajdonságai hiányában a továbbiakban pusztán az egyesülési jog alatt értelmezendő szervezetként működhet, s ezért nem tudja betölteni eredeti funkcióját. Hatáskörének korlátozására retorzióként, azért került sor, mert tagjai szakmai, anyagi és erkölcsi megbecsülése, valamint a betegek és az egészségügyi ellátás javításának érdekében véleményt formált a Módtv1.-ről.

- [16] 4.2. Az indítványozó szerint az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését azért sértik a támadott jogszabályi rendelkezések, mert megalkotásukra az általa megfogalmazott vélemény miatt került sor. Álláspontja szerint a közéleti megnyilvánulások nem járhatnak retorziókkal, ezért a kötelező tagság megszüntetése és hatáskörei elvonása ellentétesek a véleménynyilvánítás szabadságával. Érvelése alátámasztásaként utalt az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatára.
- [17] 4.3. Az indítványozó az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdésével összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvéből levezethető kellő felkészülési idő sérelmét abban látja, hogy köztestületi jogosítványaitól történő megfosztására négy nap alatt került sor. A támadott jogszabályi rendelkezéseket bevezető Módtv2. kihirdetése és hatálybalépése között mindössze egy nap telt el, s ez álláspontja szerint nem elégséges az új szabályozásra való felkészüléshez. Utalt arra, hogy a kötelező orvosi kamarai tagság 2006-ban történt megszüntetésekor a törvényjavaslat benyújtásától az elfogadásig öt hét telt el, s a fenntartó jognyilatkozat megtételére rendelkezésre álló időtartam 3 hónap volt.
- [18] 5. A belügyminiszter *amicus curiae* beadványban fejtette ki álláspontját.
- [19] 6. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [20] 6.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Ektv. és az Eütv. indítvánnyal támadott rendelkezései 2023. március 2. napján léptek hatályba, ezért a 2023. július 7. napján előterjesztett alkotmányjogi panasz határidőben benyújtottnak minősül.
- [21] 6.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz is csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható {3232/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [22] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvére hivatkozó indítványelem az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint {3045/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [12]} akkor lehet érdemi vizsgálat tárgya, ha a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára, illetve a kellő felkészülési idő mértékére hivatkozik, ahogyan azt az indítvány is teszi. Az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdése {3114/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [18]} és a IX. cikk (1) bekezdése {3488/2022. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [18]} olyan jogosultságot hordoznak, amely az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának minősül, így a befogadásnak e szempontból nincs akadálya.
- [23] Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. Megállapítható, hogy az indítványozó által felhívott alaptörvényi rendelkezések olyan alapvető jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak a természetes személyeket illethetik meg [lásd Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető felkészülési idő tekintetében a 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [16]; VIII. cikk (2) bekezdése tekintetében a 20/2014. (VII. 3.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [138]; a IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a 3350/2022. (VII. 25.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [24] 6.3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján akkor terjeszthető elő alkotmányjogi panasz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [25] A kivételes panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól. A személyes érintettség az indítványozó alapjogát érintő sérelmét jelenti, ám az indítványozó nem csak akkor személyesen érintett, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés maga érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]}.

- [26] Az indítványozó a támadott rendelkezések címzettje, azok jogi helyzetének megváltozását idézik, illetve idézhetik elő, így személyes érintettsége megállapítható. Az Eütv. támadott – a szakmai-etikai eljárás lefolytatásának egyes részletszabályairól szóló – rendelkezéseinek az indítványozó ugyan nem címzettje, azonban hatásköreinek módosítása nyomán alapjogi pozícióját befolyásolhatja.
- [27] Megállapítható, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában a közvetlen alkalmazás Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt feltételei fennállnak. A támadott szabályok ugyanis minden más állami aktus közbejötté nélkül érvényesülnek, az indítványozó által állított jogsérelmet maga a támadott rendelkezés okozza, tehát az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasszal támadható {vö. 33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [14]; 3103/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [28] Mindezek alapján az indítványozó közvetlen, aktuális és személyes érintettsége megállapítható.
- [29] 6.4. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében csak a határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panasz fogadható be, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltételek teljesülését is.
- [30] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeinek részben tesz eleget. Tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [31] E feltétel vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvéből levezethető kellő felkészülési idő követelményének sérelmét pusztán állította, a sérelem mibenlétének kifejtésével, alkotmányjogilag is értékelhető indokolásával azonban adós maradt. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]; 3201/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdése és a IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek megfelel.
- [33] 7. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltétel meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [34] 7.1. Az egyesülési jog mindenkit – természetes személyeket és jogi személyeket egyaránt – megillető alapjog, amelynek értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy másokkal szervezeteket, illetőleg közösségeket hozzon létre, vagy azok tevékenységében részt vegyen (Abh2., Indokolás [138]).
- [35] Rögzíti azonban az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó nem az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény alapján, a tagok önkéntes elhatározásából létrejött, a tagok által meghatározott célú szervezet, hanem az Ektv.-vel köztestületként létrehozott szakmai kamara. Feladatait, hatáskörét törvény szabja meg, működése nem áll közvetlen kapcsolatban az egyesülési szabadsággal, ezért az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdésében rögzített alapjog sérelme az indítványozó által előadott érvek alapján nem merül fel [lásd hasonlóan: Abh1., ABH 1994, 128, 129.; 3049/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [32]–[33]}.
- [36] 7.2. Az indítványozó álláspontja szerint a kötelező tagság megszüntetésére, hatásköre elvonására azért került sor, mert véleményt nyilvánított az egészségügyi rendszer átalakításával kapcsolatban, így a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjogát.
- [37] A véleménynyilvánítás szabadsága kommunikációs alapjog, amellyel összefüggésben az Alkotmánybíróság többször kifejtette, hogy az a gondolat megfogalmazását és másokkal való megosztását védi, megjelenési formájára tekintet nélkül. A véleménynyilvánítási szabadság alapvető célja annak a lehetőségnek a biztosítása, hogy az egyén mások véleményét formálja, meggyőzzön másokat saját álláspontjáról [36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 230]. Amennyiben a szóban forgó tevékenység központi eleme valamely üzenet megjelenítése és továbbítása, akkor ez a cselekmény megjelenési formájától függetlenül az Alaptörvény IX. cikkének védelmét élvezzi [3050/2022. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Módtv1.-el kapcsolatban véleményét több alkalommal – elsőként 2022. november 15-én – is megfogalmazta, majd a 2023. február 4. napján tartott Országos Küldöttgyűlése határozataival felszólította a háziorvosi ellátásban dolgozó kollégákat, hogy az OMSZ-szel újon-

nan megköthető ügyeleti ellátási szerződéseket ne írják alá a követeléseik teljesüléséig. Állásfoglalásában kifejezetten felhívta a figyelmet arra, hogy „[a] házi orvosok úgy is dönthetnek, hogy a nyomásgyakorlás eszközéül feladatellátási szerződésük felmondását letétbe helyezik”. Felszólította továbbá a szakellátásban dolgozó tagjait, hogy az Önként Vállalt Többletmunka szerződéseik felmondását helyezték letétbe a kamara területi szervezeteinél, azzal, hogy a felmondások élesítéséről majd a Területi Szervezetek Tanácsa dönt.

- [39] Az indítványozó e magatartásának a lényegi eleme már nem az üzenet megfogalmazása és továbbítása, azaz nem a véleménynyilvánítás, hanem az érdekérvényesítés, nyomásgyakorlás. A Módtv2. általános indokolása szerint a támadott jogszabályi rendelkezések megalkotását nem az indítványozó – már korábban is megfogalmazott – kritikája, hanem az indítványozó ezt követően tanúsított, a jogalkotó szerint a tagjai feletti hatalmával visszaélő, az emberek egészségügyi ellátáshoz való alapjogát veszélyeztető magatartása tette szükségessé.
- [40] E helyütt utal arra az Alkotmánybíróság, hogy megfelelő keretek között a nyomásgyakorlás, mint a kollektív érdekvédelem, érdekérvényesítés eszköze is lehet legitim, alaptörvény-konform. Tekintettel azonban arra, hogy az indítvány a kollektív érdekvédelemhez való jogra nem hivatkozott, az indítványhoz kötöttség miatt ilyen irányú vizsgálatra az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján nem volt lehetőség [lásd hasonlóan 22/2019. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [120]].
- [41] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által előadott érvelés mentén az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése, valamint a támadott jogszabályi rendelkezések között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem áll fenn és az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel [3273/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [54]].
- [42] 8. A kifejtettek alapján az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ban és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott befogadhatósági feltételeknek, amely okán az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1521/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3007/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.876/2022/4. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Gárdos Péter ügyvéd) útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett a Kúria Pfv.I.20.876/2022/4. számú részítélete ellen, annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó álláspontja szerint a részítélet ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 1.1. A perbeli alperes indítványozó pénzintézet a 2007. április 12-én megkötött szerződés alapján kölcsönt adott az I. rendű felperesnek, aki vállalta annak visszafizetését, míg a II. rendű felperes zálogkötelezettséget vállalt az I. rendű felperes terhelő kötelezettség teljesítéséért. A felperesek közjegyzői okiratba foglaltan egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek. Az indítványozó 2012. április 13-án felmondta a kölcsönszerződést, a felmondást az I. rendű felperes 2012. május 7-én átvette. Az alperes 2012. május 29-én felmondta az önálló zálogjogot alapító szerződést is, a felmondást a II. rendű felperes 2012. június 13-án vette át. Az indítványozó 2017. január 5-én közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatában felmondta a kölcsönszerződést és az önálló zálogszerződést, valamint felszólította a felpereseket a kötelezettségük teljesítésére. A közjegyzői okiratot az I. rendű felperes 2017. január 27-én, a II. rendű felperes 2017. január 30-án átvette. Az indítványozó 2017. május 22-én kérte a felperesek elleni végrehajtás elrendelését, a közjegyző a közokirat záradékolásával 2017. július 25-én rendelte el a végrehajtást.
- [3] A felperesek keretükben az ellenük indult végrehajtás megszüntetését kérték arra hivatkozással, hogy a végrehajtani kívánt követelés és a végrehajtási jog elévült. Hivatkozásuk szerint a kölcsönszerződés felmondása 2012. május 7-én hatályosult, azt az időpontot követő öt éven belül a követelés és a végrehajtási jog elévülését megszakító végrehajtási cselekmény nem történt.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Ítélete indokolásában megállapította, hogy a kölcsönszerződés magánokiratba foglalt felmondását követően az indítványozó alperes követelése végrehajthatóvá vált, a felmondás hatályosulásával megkezdődött a követelés, illetve a végrehajtási jog elévülése, melyet csak végrehajtási cselekmények szakíthattak meg, az indítványozó felszólításai nem. Az indítványozó 2017. január 5-én közjegyzői okiratban nyilatkozott a kölcsönszerződés és a zálogszerződés felmondásáról, egyben felszólította a felpereseket kötelezettségük teljesítésére. Mivel a felmondás tényének közokirati tanúsítása tette lehetővé a közjegyző számára a végrehajtási záradékolást, az a cselekmény végrehajtási cselekménynek minősül, ezért a közjegyzői tanúsítvány kiállítása a felmondásról 2017. január 5-én megszakította a végrehajtási jog elévülését. Ezt követően az elévülés ismételen megkezdődött, a végrehajtani kívánt követelés és a végrehajtási jog nem évült el akkor, amikor 2017. május 22-én kérte az indítványozó a végrehajtás elrendelését a felperesek ellen.
- [5] A felperesek fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, megszüntette a felperesek elleni végrehajtást. Döntését azzal indokolta, hogy a végrehajtani kívánt követelés és a végrehajtási jog elévülése a kölcsönszerződés felmondásának az I. rendű felperes részére történt kézbesítésével 2012. május 7-én kezdődött meg. A végrehajtási jog elévülését végrehajtási cselekmény szakíthatja meg. A felmondás tényének közokirati formában tanúsítása csupán a végrehajtás feltételének megteremtése körében értékelhető, de a végrehajtási jog elévülését megszakító végrehajtási cselekménynek nem tekinthető, ebből következően a végrehajtási jog a végrehajtási záradék kiállítása iránti kérelem előterjesztését megelőzően, 2017. május 7-én elévült, amely a végrehajtások megszüntetését indokolta.
- [6] A jogerős ítélet ellen – hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyása, a kereset elutasítása, másodlagosan a jogerős ítéletnek a végrehajtási költségekre vonatkozó részének hatályon kívül helye-

zése, az őt terhelő végrehajtási költségek leszállítása iránt – az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria álláspontja szerint a per fő tárgya tekintetében a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria indokolásbeli eltéréssel és pontosítással hatályában fenntartotta. A jogerős ítéletben foglalt végrehajtási költségek egyes tételeit illetően a felülvizsgálati kérelem alapos volt. A Kúria a jogerős ítéletet a végrehajtási költségek viselésére vonatkozó részében hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasította.

- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a részítélet ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [8] Az indítványozó álláspontja, hogy a Kúria részítélete nem tartalmaz megfelelő indokolást az ügyben releváns jogkérdésekben, valamint abban a tekintetben sem, hogy egyes jogkérdések miért nem relevánsak az ügyben. Az indítványozó szerint a részítélet nem felel meg az eljárási szabályokban meghatározott feltételeknek, mivel az nem reflektál a felek által felvetett, az ügy elbírálása szempontjából lényeges jogkérdésekre, kérelmekre.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt az indítványozó határidőben nyújtotta be. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) bekezdés], a támadott bírói döntést, a Kúria Pfv.I.20.876/2022/4. számú részítéletét, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [11] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírlására {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki a Kúria döntésével, annak érvelésével, indokolásával kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [13] Az előbbieket mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a Kúria a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, és követhetően számot adott döntése indokairól. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB vég-

zés, Indokolás [14]–[15]} Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésének kételye nem merül fel.

- [14] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [15] 4. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1006/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3008/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.907/2022/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szepesházi Péter ügyvéd) útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett a Kúria Pfv. II.20.907/2022/8. számú ítélete annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó álláspontja szerint az ítélet ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az I. rendű perbeli felperes indítványozó mint adós és zálogkötelezett, a II. rendű felperes mint adós és az I. rendű alperes jogelődjei mint hitelezők és zálogjogosultak devizában nyilvántartott jelzálog alapú kölcsön-szerződést kötöttek. A felek a szerződésben a kölcsön összegét 12 600 000 forintban állapították meg. A felek a szerződést úgy módosították, hogy az indítványozó a jogügyletből mint adós kivonásra került, csak zálogkötelezettként kellett helytállnia. Az I. rendű alperes jogelődje a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta figyelemmel arra, hogy a felperesek többszöri felszólítást követően a szerződésben foglalt fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget. Az I. rendű alperes jogelődje a perbeli szerződésből eredő követelését az I. rendű alperesre engedményezte. 2012-ben az eljáró közjegyző a felmondás alapján végrehajtási záradékot állított ki. A záradékolás után a felperesekkel szemben végrehajtási eljárás indult. 2019-ben a végrehajtási eljárás során a II. rendű alperes a perbeli ingatlant mint árverési vevő megvásárolta.
- [3] A felperesek (köztük az indítványozó) keresetükben a velük szemben folyamatban lévő végrehajtási eljárások megszüntetését kérték a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 369. § a) pontja alapján. Arra hivatkoztak többek között, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) és c) pontja alapján, valamint az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás tisztességtelensége miatt.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a perbeli kölcsönszerződés létrejött, az a felperesek (köztük az indítványozó) által hivatkozott okokból nem érvénytelen. Az elsőfokú bíróság vizsgálta a felmondás jogszerűségét is. Megállapította, hogy az indítványozót a befizetések vonatkozásában tényleges elmaradás terhelte, erről az I. rendű alperes a felpereseket értesítette, a felperesek többszöri felhívás ellenére sem tettek eleget fizetési kötelezettségnek, ezért a felmondás jogszerű volt. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az indítványozónak a kölcsönszerződést illetően nincs kereshetőségi joga, tekintettel arra, hogy szerződés-módosítással az indítványozó a jogügyletből mint adó kivonásra került, a jelzálogszerződés érvényességét érintő keresetet pedig az indítványozó nem terjesztett elő.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel úgy ítélte, az adós a régi Pp. 366. §-a szerint végrehajtás megszüntetés iránti keresetet akkor terjeszthet elő, ha az ellene elrendelt végrehajtási eljárás még folyamatban van. Az indítványozó kereshetőségi jogának megítélése szempontjából ezért annak volt jelentősége, hogy a kereset benyújtásakor az ellene elrendelt végrehajtási eljárás befejeződött-e. A másodfokú bíróság rögzítette, hogy az indítványozóval szemben a végrehajtást, a végrehajtási záradékot kiállító közjegyző kizárólag a zálogtárgy adós tulajdoni hányadának értékesítése érdekében rendelte el, az ingatlant beköltözhető állapotban árverésen értékesítette és a befolyt vételár figyelembevételével felosztási tervet készített. A bírósági végrehajtásról szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 154/A. § (1), (5) és (10) bekezdéseire figyelemmel, ha az adós az ingatlant a meghatározott időpontig nem hagyja el, a kiköltözés ugyanazon végrehajtási eljárás keretében kikényszeríthető. A másodfokú bíróság szerint, ha a pénzkövetelés behajtására irányuló kielégítési végrehajtás során ingatlanárverésre kerül sor,

az ingatlan birtokba adása az árverési vevő részére a kielégítési végrehajtás utócselkménye, nem maga a kielégítési végrehajtás. Figyelemmel arra, hogy az ingatlanra vezetett árverés eredményre vezetett, az indítványozóval szemben indult végrehajtási eljárás már csak az utócselkményre folytatódik, nincs vele szemben olyan végrehajtás, amelynek megszüntetését – a kielégítési végrehajtás alapjául szolgáló követelés érvénytelenség vagy a felmondás jogszerűtlensége miatt – kérhetné. Mindezekre figyelemmel az indítványozó keresetőségi joga a kielégítési végrehajtás – a kereseti kérelme benyújtását megelőző – befejeződésére tekintettel nem áll fenn, ezért a keresetét el kellett utasítani.

- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú bíróságot, másodlagosan a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító határozat meghozatalát kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a régi Pp. 369. §-ba és a régi Pp. 3. § (1) és (2) bekezdésébe ütköző módon állapította meg, hogy az indítványozó nem rendelkezett keresetőségi joggal. Egyetértett azzal, hogy a kielégítési és a kiürítési végrehajtást el kell egymástól választani, de az indítványozó azzal, hogy a végrehajtás megszüntetés iránti per indokaként a kölcsönszerződést támadta, nem választott a két végrehajtásrész között. A kereseti kérelem határozottan a teljes végrehajtás megszüntetésére vonatkozott, amelynek része a kielégítési és a kiürítési végrehajtási rész is.
- [7] A Kúria döntése szerint az érdemben elbírálható felülvizsgálati kérelem nem volt alapos. A Kúria utalt arra, hogy a régi Pp. 366. §-a alapján a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti per mindaddig megindítható, amíg a végrehajtás folyamatban van. Ha a végrehajtási eljárás már nincs folyamatban, mert az adós – önkéntes – teljesítése vagy a követelés összegének behajtása folytán befejeződött, a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti per indítása fogalmilag kizárt (BH2014. 308.). Arra vonatkozóan, hogy a végrehajtás mikor tekinthető befejezettnek, a Kúria a BH2015. 12. számon közzétett eseti döntésében rámutatott: ha a pénzkövetelés behajtására irányuló végrehajtás során beköltözhető módon elérvezik az adós ingatlanát és ezzel a „kielégítési” végrehajtás befejeződik, az ingatlan birtokba adása az árverési vevő részére olyan utócselkmény, amely az árverés realizálásához szükséges de a birtokba adás már nem a kielégítési végrehajtás eljárási cselkménye. Az indítványozó keresetőségi joga tekintetében kiemelt jelentősége volt annak, hogy a perbeli szerződéses jogviszonyban – annak módosítását követően – kizárólag zálogkötelezettként vett részt. A perbeli kölcsönszerződésből eredő követelésért így kizárólag – a régi Ptk. 251. § (3) bekezdése alapján – a zálogtárgy erejéig vállalt felelősséget. A kölcsönszerződés felmondását követően a vele szemben indult végrehajtási eljárásban a zálogtárgyat a végrehajtó értékesítette, az ingatlan árverés útján értékesítette, az az árverési vevő tulajdonába került. Az indítványozó a végrehajtás megszüntetése iránti keresetét mindezeket követően terjesztette elő. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság helyesen, jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy az indítványozó keresetőségi joga a kielégítési végrehajtás – kereset benyújtását megelőző – befejeződésére tekintettel nem áll fenn.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét jelenti, hogy a Kúria önkényesen értelmezte az indítványozó felülvizsgálati kérelmét. Önkényes mérlegelés és ekként a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése az, hogy bár a Kúria a felülvizsgálati eljárást érdemben lefolytatta, azonban annak egyes kiemelt részeit önkényesen eldöntve nem vizsgálta. A Kúria a jelen panasszal támadott ítéletében az önkényes mérlegelés tilalmát és a tisztességes indokoláshoz való jog sérelmét valósította meg azzal, hogy iratellenesen, és a saját eljárásjogának önálló értelmezésével (figyelmen kívül hagyva a Pp. előírásait is) a felülvizsgálati kérelem lényegi tárgyait nem vizsgálta.
- [10] Az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésébe (tulajdonhoz való jog) ütközés azért következett be az indítványozó szerint, mert a pereszteség befolyásolta a kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettséget, ideértve a perköltség-teljesítési kötelezettséget, ezek végrehajthatóságát, a vagyoni hátrány pedig sérti a tulajdonhoz való jogot.
- [11] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [12] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt az indítványozó határidőben nyújtotta be. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése], a támadott bírói döntést, a Kúria Pfv.II.20.907/2022/8. számú ítéletét,

továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.

- [13] Alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést az indítvány a sérülni vélt alaptörvényi rendelkezésekkel kapcsolatban tartalmaz, kivéve az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét tekintve. Ennek kapcsán azt Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz e részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek, ugyanis a XV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az indítványozó egyáltalán nem adott elő érvelést, a XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában az indítványozó pedig nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést az ügye vonatkozásában. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány az Alaptörvény fent hivatkozott rendelkezései tekintetében nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadálya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]}.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki a Kúria döntésével, annak érvelésével, indokolásával kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [16] Az előbbiek mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a Kúria a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, és követhetően számot adott döntése indokairól. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésének kételye nem merül fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.

[18] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1441/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3009/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.690/2022/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Kelemenné dr. Kardos Edit ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.III.20.690/2022/4. számú ítélete, valamint a másodfokon eljáró Pécsi Törvényszék 1.Gf.20.027/2022/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény 28. cikkét és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. A bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapügy alperese) és a szállító 2016. május 2-án szállítási keretszerződést kötött, ami alapján a szállító villamossági cikkek, kábelek, vezetékek szállítását vállalta az alperes telephelyére. A keretszerződésben a szállító kijelentette, hogy a kábelek, vezetékek vonatkozásában rendelkezik olyan beszerzési lehetőséggel, ami biztosítja, hogy képes ellátni az alperes igényét, és megfelelő gyártói műbizonylatokkal igazolni tudja, hogy a forgalmazott termékek megfelelnek a hatályos szabványoknak.
- [4] A szállító előzetesen jelezte az alperesnek, hogy a szállítási keretszerződésből eredő számlaköveteléseket szeretné faktoráltatni, ugyanis a nagy mennyiségű kábel beszerzéséhez szükséges önerővel nem rendelkezik.
- [5] A szállító 2016. április 26-án hitelbiztosítással fedezett faktoring keretszerződést kötött a felperessel.
- [6] A szállító 2016. május 11-én több számlát bocsátott ki, az alperes pedig az egyes számlák összegének megfelelő értékű áru kiszolgáltatásáról teljesítési igazolásokat állított ki. Az SZ1-6/2016. számú számlákon szereplő termékek kiszolgáltatásáról nem készültek az alperes által aláírt átvételi elismervények. A szállító az SZ1-6/2016. számlákat sztornírozta.
- [7] Az alperes tájékoztatta a felperest, hogy az esedékessé vált SZ1-6/2016. számú számlákat azért nem egyenlített ki, mert hiányzott ezekhez a kábelekhez a műbizonylat és enélkül az áru nem hozható forgalomba, a szállító már el is szállította, a kereskedelmi ügyletet tehát visszavonták.
- [8] A szállító a felperes által neki folyósított összeget pénzügyi forrás hiányában visszafizetni nem tudta. A szállítóval szemben kényszerőrlési eljárás indult, majd a cégnyilvántartásból való törléssel megszűnt.
- [9] A szállító ügyvezetője a felperes kérésére kijelentette, hogy az alperes minőségi reklamációja után az SZ1-6/2016. számú számlákkal érintett termékeket visszáruként a szállító részére nem szállították vissza és a számlák mögött nem volt teljesítés (áruszállítás), illetve gazdasági esemény.
- [10] A felperes ismeretlen tettes ellen büntető feljelentést tett jelentős kárt okozó csalás büntetének megalapozott gyanúja miatt. A büntetőeljárás során a nyomozóhatóság által kirendelt igazságügyi könyvszakértő szakvéleményében arra a következtetésre jutott, hogy a rendelkezésre álló dokumentációk alapján a szállító az SZ1-6/2016. számú, utóbb sztornírozott számlái nem valós teljesítésen alapultak.
- [11] A fizetési meghagyással indult, ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a felperes több millió forint kártérítés és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét arra alapozta, hogy az alperes nem tudta igazolni, hogy a vitatott számlakövetelések alapjául szolgáló árumennyiség hozzá megérkezett, hogy azt a raktárkészletben bizonylattal átvette, vagy a raktárban elhelyezte, hogy a vitatott minőségű árut a szállító részére átadta, fuvar eszközre felrakta. Az alperes a faktorálási értesítő aláírásával a felperest tévedésbe ejtette, a felperes abban a hiszemben folyósított a szállító részére pénzkölcsönt, hogy ezen összeg valós áruszállításból eredő tartozás megfizetésén keresztül majd megtérül.
- [12] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek több millió forintot, és ezen összeg

után késedelmi kamatot. A másodfokú bíróság ítélete ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

- [13] A Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem részletes levezetést tartalmaz a felperes és a szállító közötti faktoring szerződés mibenlétét illetően (valódi és nem valódi faktoring), azonban a felperes keresete az alperessel szemben nem alapult, nem alapulhatott a faktoring szerződésen, minthogy annak az alperes nem volt részese. Az alperes magatartása annyiban volt releváns, hogy az SZ1-6/2016. számú számlák vonatkozásában teljesítési igazolást állított ki, amelynek következményeként a felperes a szállító felé a faktoring szerződés alapján teljesített. A jogerős ítélet nem sértette a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:405. §-át.
- [14] A felperes az alperes kártérítési felelősségét megalapozó jogellenes magatartásaként a teljesítési igazolás kiállítását jelölte meg, mert ez volt az a közvetlen ok, ami alapján az SZ1-6/2016. számú számlák szerinti árut a szállítónak megfinanszírozta.
- [15] A Kúria kifejtette, hogy téves az az alperesi okfejtés, hogy a másodfokú bíróság az alperesre hárította volna a bizonyítás terhét. A bizonyítás a felperest terhelte annak ellenére, hogy ő nem lehetett abban a helyzetben, hogy az alperes és a szállító közötti, a felperes előtt nyilvánvalóan elhallgatandó szándékot és magatartást okirattal, tanúval bizonyítsa. Ennek bizonyítására egyedül a szakértői bizonyítás állt rendelkezésre, mert a szállító és az alperes által kiállított okiratok (számla, teljesítési igazolás) vagy éppen kiállítani elmulasztott okiratok (raktári bevételi, kiadási bizonylat), illetve szükségképpen kiállítandó, alperesi vagy szállítói érdekkörbe tartozó, de nem csatolt okiratok (fuvar-, szállító- vagy menetlevél, a szállító általi beszerzés számlája), továbbá a szállítóval a konkrét áru biztosítására szerződéses kapcsolatban álló (vagy ilyennek állított) más gazdasági szereplők dokumentációjának a számbavételével a szakértő tudott arról nyilatkozni, hogy az SZ1-6/2016. számú számlák mögött valós gazdasági esemény megállapítható-e. A szakértői bizonyítás ezt a valós gazdasági eseményt kizárta, ezzel a felperes eleget tett bizonyítási kötelezettségének.
- [16] Itt rögzíti a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság minden alperesi mulasztást menthetőnek minősített, holott azok abban a sorozatban és nagyságrendben, ahogy megvalósultak, csak egyetlen célt szolgáltak, a felperes finanszírozza a szállítót, jóllehet az okirattal igazoltak szerinti gazdasági események nem történtek meg, a valós teljesítés hiányzik. Az alperes álláspontja szerint a teljesítési igazolás önmagában igazolja a szállító teljesítését. A teljesítési igazolás a felpereshez címzett irat, ami a faktoring szerződés teljesítésére volt hivatott. Az átvételi elismervény (átadás-átvételi irat) a szállítási szerződésben részes felek bizonylata. E két irat tehát a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben nem feleltethető meg egymásnak. Annak is jelentősége van, hogy az SZ1-6/2016. számla szerinti áruról az alperes nem írt alá átvételi elismervényt, míg a perben nem vitatottan megtörtént teljesítések esetén készültek ilyen átvételi elismervények.
- [17] Rámutat a Kúria: téves a másodfokú ítéletnek az az alperes általi értelmezése, hogy egy ügylet valóságtartalma tekintetében rendelkezésre álló bizonylatoknak nincs bizonyító ereje, de a hiányzóknak van. Ugyanis, ha az a kérdés, hogy valami megtörtént-e, és ez dokumentumok meghatározott körével igazolható, amelyek jelentős részben hiányoznak, jelentősége van a hiálynak, nemcsak a meglévő dokumentumoknak, mert azok részlegességük folytán nem elegendőek az esemény megtörténtének a bizonyítására.
- [18] A jogerős ítélet részletesen foglalkozott az egyes rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésével, azzal, hogy abból milyen következtetésre jutott és döntése során mely jogszabályokat tekintett irányadónak, nem sérült tehát a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 221. § (1) bekezdése.
- [19] A Kúria rámutat arra, hogy még ha a szállító az SZ1-6/2016. számú számlák szerinti árut az alperesnek le is szállította volna, az alperest terhelte annak megvizsgálása, hogy az áru rendelkezik-e a kereskedelmi forgalomba hozatalhoz szükséges műbizonylattal, mert e műbizonylat hiányában a teljesítés nem szerződésszerű. Az alperesnek a teljesítési igazolást mindaddig meg kellett volna tagadnia, amíg a szállító a műbizonylatot nem szolgáltatja. Ezzel a teljesítési igazolással – ha az áru leszállítása meg is történt volna – az alperes megtévesztette a felperest, olyan magatartásra, a faktoring szerződés szállító felé történő teljesítésére vezette, amiből őt kár érte. A nem létező gazdasági esemény igazolása az alperes részéről jogellenes magatartás volt, aminek következménye a Ptk. 6:519. §-a szerinti kártérítési felelősség.
- [20] Kifogásolta az alperes, hogy a bíróságok a felperes tekintetében nem értékelték, teljesítette-e a kármegelőzési kötelezettségét [Ptk. 6:525. § (1)–(2) bekezdés], mert nem vizsgálta a szállító hitelképességét. A Kúria kifejtette, hogy a felperes kára amiatt következett be, mert az alperes leigazolta a perben nem bizonyított gazdasági eseményeket. Az ebből eredő kárt a felperes nem előzhette meg. Az alperes a felperes és a szállító közötti szerződési konstrukciót támadta. A felperesnek az adott tartalmú szerződés megkötésekor nem kellett feltételeznie, hogy a vele szerződő fél, a szállító az alperessel összejátszva olyan helyzetet teremt, amiből őt kár éri.

- [21] Mindezekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben meghatározott okból nem volt jogszabálysértő, ezért a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [22] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.III.20.690/2022/4. számú ítélete, valamint a másodfokon eljáró Pécsi Törvényszék 1.Gf.20.027/2022/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény 28. cikkét és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [23] Az indítványozó szerint a másodfokú bíróság és a Kúria tévesen jutott arra a következtetésre, hogy közte és a szállító között nem történt valós jogügylet és ezzel okozati összefüggésben érte a kár a felperest követelésének meg nem térülése miatt. Az indítványozó szerint a faktort amiatt érte kár, mert olyan adósnak hitelezett, aki nem volt teljesítőképes. Az indítványozó szerint a másodfokú bíróság és a Kúria *contra legem* alkalmazták a Ptk. 6:405. §-át és nem vették figyelembe a hozzá fűzött T/7971. számú törvényjavaslat indokolását. Sérelmezte továbbá, hogy a másodfokú bíróság önkényesen járt el, mivel nem a fent megjelölt jogszabály rendelkezéséből, hanem a felperes által becsatolt Magyar Faktoring Szövetség állásfoglalásból indult ki. Kifogásolta, hogy a Kúria kizárólag az eljárásjogi kifogásait vizsgálta, és nem indokolta meg, hogy az általa állított anyagi jogi jogszabálysértéseket miért hagyta figyelmen kívül. Véleménye szerint a másodfokú bíróság és a Kúria nem indokolta meg, hogy a Ptk. 6:405. §-át, 6:519. §-át és a 6:525. §-át miért nem alkalmazta. A Kúria jogértelmezése során nem vetette érdemben össze a szerződéses jogviszony természetét a szerződésen kívüli károkozással.
- [24] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt a benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [26] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [27] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként a 28. cikket jelölte meg. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi rendelkezés címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül erre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3181/2023. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [33]}.
- [28] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [29] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [30] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszja valójában a bírói döntések felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszja egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok jogalkalmazásának és jogértelmezésének helytállóságát vitatja és a támadott kúriai ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.

- [32] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. A jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági ítéletek érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, a Kúria ítéletében számot adott az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [34] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [35] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/719/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3010/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 111. § (5) bekezdés „a (2) és (3) bekezdés esetében” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla Pkf.III.25.473/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó I. és az indítványozó II. jogi képviselőjük (dr. Stefán Tamás ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése alapján. Az alkotmányjogi panaszban kérték az indítványozók egyrészt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 111. § (5) bekezdés „a (2) és (3) bekezdés esetében” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítását, és erre tekintettel a folyamatban lévő peres eljárásban az Abtv. rendelkezései szerinti jogkövetkezmények alkalmazását, másrészt kérték a Győri Ítéltábla Pkf.III.25.473/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Győri Törvényszék P.20.535/2011/84. számú végzésére is kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését is. Az indítványozók – főtítkári felhívásra kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt – indítványukat az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésére és XXVIII. cikkének (1) bekezdésére alapították.
- [2] A támadott bírósági végzések alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Győri Törvényszék a P.20.535/2011/84. számú végzésével az indítványozó I. mint IX. rendű alperes félbeszakadás megszüntetése, ügygondnok kirendelése és eljárás folytatása iránti kérelmét ismételt elutasította. A bíróság határozatának indokolása szerint a törvényszék korábban a P.20.535/2011/27. számú végzésével megállapította, hogy az eljárás a IV. rendű alperes 2010. április 12-én bekövetkezett halálával a jogutód perbelépéséig, illetve perbevonásáig félbeszakad, amely félbeszakadás indoka az alperes pertársaság megléte okán a régi Pp. 51. § a) pontja. Az indítványozó I. a félbeszakadás megszüntetésén és az ügygondnok kirendelésén túl kérte, hogy a bíróság hívja fel a felperest és a VI. rendű alperest perbeli jogaik jóhiszemű gyakorlására, és nyilatkoztassa őket arról, hogy ismerik-e a IV. rendű alperes törvényes örökösait, továbbá hívja fel a felperest a jogutódok perbehívására. Indítványozó I. kérelme szerint ugyanis a felperes és a VI. rendű alperes vélhetően ismeri a IV. rendű alperes jogutódait, de rosszhiszemű magatartásuk arra irányul, hogy a per ne folytatódjék.
- [4] A törvényszék az indítványozó kérelmének elutasítását azzal indokolta, hogy a régi Pp. 111. § (1) bekezdése alapján, ha valamelyik fél meghal, vagy megszűnik, az eljárás a jogutód perbelépéséig, illetve perbevonásáig (rég Pp. 61–62. §) félbeszakad. A 111. § alkalmazása során – a rendelkezésből következően – ügygondnok kirendelésére kizárólag a (2) és (3) bekezdés esetköreibe van lehetőség, azaz, ha a fél „megvan” csupán cselekvőképességét veszíti el a per alatt, s nincs meghatalmazottja, illetve, ha a törvényes képviselője hal meg. Egyéb esetben nincs lehetőség ügygondnok kirendelésére, a fél hiánya ügygondnokkal nem pótolható, ezért az eljárás mindaddig nem folytatható, amíg a IV. rendű alperes jogutóda önként perbe nem lép, illetve a jogutódot a felperes – szintén önként – nem vonja perbe.
- [5] 1.2. A Győri Ítéltábla a panasszal támadott Pkf.III.25.473/2022/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság azon – a régi Pp. 61. § (1) bekezdésére alapított – álláspontját, mely szerint a bíróság a felperes részére nem teheti kötelezővé az elhunyt alperes jogutódjának perbevonását, és amennyiben a felperes a jogutódokat önként nem vonja perbe, vele szemben a rosszhiszemű pervitel következményei sem alkalmazhatóak, továbbá a VI. rendű alperes sem rendelkezik a perbevonás és a

jogutódok felkutatása terén semmiféle joggal, kötelezettséggel, így vele szemben sem alkalmazhatók a régi Pp. 8. §-a szerinti jogkövetkezmények. A másodfokú bíróság szerint a jogutód perbelépése, vagy perbevonása nélkül a félbeszakadás megszüntetésére és az eljárás folytatására kizárólag a régi Pp. 111. § (5) és (6) bekezdései rendelkezése esetén, a (2) és (3) bekezdés szerinti – a perbelitől eltérő – okból van lehetőség, míg a régi Pp. 111. § (7) bekezdése azon esetre teszi ezt lehetővé, ha a megszünt (tehát nem természetes személy) félnek nincs jogutódja.

- [6] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban elsőként érintettségükről nyilatkoztak, a következők szerint.
- [7] Az indítványozó I. az időközben megszünt bank magyarországi fióktelepének külföldi székhelyű (anya)vállalkozása, eljárásának jogalapjaként a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviselteleiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény 24. § (3) bekezdését jelölte meg.
- [8] Az indítványozó II. – aki a félbeszakadás miatt a perbe alperesi jogutódként belépni nem tud –, az eredeti állapot helyreállítása iránt indított perrel érintett ingatlan bejegyzett zálogjogosultja, amely jogosultság az indítványozó I. Magyarországról történt kivonulása során a[z] [...] Bank Nyrt.-vel kötött üzletág átruházási szerződést követően, engedményezés útján jött létre.
- [9] Az indítványozók előjáróban a főtktári tájékoztatásra reflektálva kifejtették, hogy nem értenek egyet azzal, miszerint a régi Pp. rendelkezései azért ne lennének alkotmányjogi panasz eljárás során megsemmisíthetők, mert rendelkezéseik már nem hatályosak, továbbá „kiegészítő érvelésük” szerint a hatályos, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 119. § (2) bekezdése is alaptörvény-ellenes az indítványban kifejtett okból. Ugyancsak nem értettek egyet az indítványozók – hivatkozva a 3111/2021. (IV. 14.) AB határozatra is –, a tájékoztató azon érvelésével, hogy a bírói döntések nem érdemi és nem eljárást befejező határozatok, álláspontjuk szerint a peres felek többségét a véglegesség erejével zárják el attól, hogy az eljárás folytatását és az ügy érdemi elbírálását kikényszerítsék.
- [10] A pertörténetet illetően előadták az indítványozók, hogy az egy 2007. október 29-i keltezésű keresettel indult, és a pert első fokon a felperes elveszítette a Győri Törvényszék 31.P.20535/2011/13. sorszámú 2011. október 20-án keltezett ítélete szerint, amely egyébként kedvezőtlen volt a VI. rendű alperesre nézve is. Ezt követően, a IV. rendű alperes halálára tekintettel, a 2012. május 29-én jogerőre emelkedett végzéssel került sor az eljárás félbeszakadásának megállapítására, visszamenőlegesen 2010. április 12. napjára.
- [11] Az indítványozók állítása szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőséget sérti a jelenlegi szabályozás, amely egyenlőtlen eljárási jogokat biztosít a peres felek részére, adott esetben a nem jóhiszemű peres felek javára, továbbá a perben nem álló örökösöknek úgy biztosít jogokat határidő, vagy feltétel nélkül, hogy az, e parttalanság következtében szintén a törvény előtti egyenlőség sérelméhez vezet. Az indítványozók úgy vélik, hogy ha a régi Pp. 111. § (1) bekezdése szerinti egyik fordulat sem következik be, úgy szükséges lett volna annak törvényi szabályozása, hogy bizonyos idő elteltét követően, ha az eljárás félbeszakadása, annak észszerűtlen ideig történő elhúzódása már bármelyik fél számára igazolható érdeksérelemmel jár, úgy az egyenlőségi szabály alapján a többi fél is eljárásjogi eszközt kaphasson az eljárás folytatása érdekében. Indítványozói álláspont szerint, a régi Pp. 111. § (5) bekezdésében foglalt szűkítő feltétel kért megsemmisítése megszüntetné a hivatkozott jogszabályhely alaptörvény-ellenességét és bizonyos feltétel, illetve időtartam elkövetkezése és igazolása esetén visszaállítaná a felek egyenlőségét.
- [12] Az indítványozók szerint a támadott törvényi szabályozás olyan esetekben, amikor a fél hal meg, és örököse nem kíván önként perbe lépni, illetve az ellenérdekű fél valamilyen okból nem vonja perbe a jogutódot, a perben álló többi fél perbe vitt jogát nem engedi elbírálni észszerű időn belül, ahogyan pedig azt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alkotmányos alapjogként előírja. Az indítványozó I. állítása szerint a tizenhárom éve félbeszakadt eljárásban neki, mint peres félnek sérült az a joga, hogy ügyét észszerű időn belül elbírálják, és az értelmetlenül eltelt hosszú idő egyben az eljárás (elbírálás) tisztességes jellegét is megkérdőjelezi. Az indítványozó I. – arra tekintettel, hogy 2017 januárjától nem bejegyzett zálogjogosult, az ingatlanra vonatkozóan érintettsége már megszűnt –, azonban beláthatatlan ideig nem tudja bejelenteni és érvényesíteni azt az igényét, hogy a perből menesszék, a perből szabadulhasson.
- [13] A perben félként nem álló indítványozó II. sérelmét pedig az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az igazolja, hogy a perbe félként, alperesi jogutódként belépni nem tud, semmiféle ráhatása nincs a peres eljárásra, miközben az ingatlanra bejegyzett perindítás ténye beláthatatlan ideig megakadályozza őt, mint engedményest, a javára 2017-ben bejegyzett zálogjog alapján fennálló kielégítési joga és kielégítési elsőbbsége érvényesítésétől.
- [14] Végül az indítványozók hivatkozása szerint, nem csak a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenes, hanem azok a bírói döntések is, amelyek meghozatala során a Törvényszék és az Ítéletábrla az Alaptörvény

28. cikkében foglaltakkal ellentétesen, az alkotmányos és az ezzel összefüggő törvényi alapelvi szintű normákat figyelmen kívül hagyva járt el.

- [15] 3. Az igazságügyi miniszter 2023. június 26-án kelt, az Alkotmánybíróságra 2023. június 29-én érkezett *amicus curiae* beadványban fejtette ki álláspontját a normakontrollra irányuló panaszbeadvánnyal kapcsolatosan.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [17] 4.1. Az indítványozó I. jogi képviselője a Győri Ítéletábla jogerős végzését 2023. január 17. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2023. március 14. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntéseket és jogszabályi rendelkezést [a régi Pp. 11. § (5) bekezdés „a (2) és (3) bekezdés esetében” szövegrésze], az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az állított alaptörvény-ellenesség indoklását, valamint kifejezett kérelmet tartalmaz a sérelmezett jogszabályi rendelkezés és a végzések megsemmisítésére. Az indítványozó I. és az indítványozó II. érintettségét az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések vonatkozásában az Alkotmánybíróság mérlegelése során megállapította, úgyszintén azt is, hogy a támadott jogszabályi rendelkezést az ügyben eljáró bíróságok alkalmazták, továbbá a jogorvoslati lehetőség kimerítésre került.
- [18] 4.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán a) az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és b) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az indítványozók állítása szerint a régi Pp. 111. § (5) bekezdése támadott szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításával megnyílna az út az elhunyt alperes részére ügygondnok kirendelésére, és ezzel elhárulna az akadály az eljárás folytatása, és az érdemi döntés meghozatala elől.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint azonban az adott ügyben a régi Pp. 111. § (2) és (3) bekezdés szerinti egyik esetkör (a fél cselekvőképességének elvesztése, a fél törvényes képviselőjének halála, illetve jogosultságának megszűnése) sem állt fenn, amelyből egyenesen következik, hogy a (2) és (3) bekezdésnek, a régi Pp. 111. § (5) bekezdésében lévő speciális szabálya a fél halála esetére nyilvánvalóan nem vonatkoztatható. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozók maguk is akként nyilatkoztak, hogy „szükséges lett volna annak törvényi szabályozása, hogy bizonyos idő elteltét követően, ha az eljárás félbeszakadása, annak ésszerűtlen ideig történő elhúzódása már bármelyik fél számára igazolható érdeksérelemmel jár, úgy az egyenlőségi szabály alapján a többi fél is eljárásjogi eszközt kaphasson az eljárás folytatása érdekében.” Az indítványozók tehát valószínűleg nem a régi Pp. támadott szövegrészeinek alaptörvényellenességét indokolták, hanem azt indítványozták, hogy az Alkotmánybíróság egyedi ügyben történő alkalmazási tilalom kimondásával az indítványozók által választott ponton módosítsa a már nem hatályos régi Pp.-t a peres eljárás félbeszakadásának megszüntetése érdekében, azaz az indítvány a régi Pp. módosítására, mintegy mulasztás kimondására irányul.
- [21] Az Alkotmánybíróság eljárása során számos alkalommal mutatott rá, hogy „az Abtv. 2012. január 1-jei hatálybalépése óta annak 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, mint az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményt szabályozza, nem önálló eljárásként. Ebből következően külön mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére az Abtv. hatálybalépése óta nincs jogszabályi lehetőség.” {Lásd például 3358/2021. (VII. 28.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [22] 4.3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [23] Az Abtv. rendelkezése egyértelművé teszi, hogy alkotmányjogi panasszal csak az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező döntés támadható, márpedig az indítványozó I. folyamatban lévő eljárásban előterjesztett ügygondnok kirendelése iránti kérelmét elutasító bírósági határozatok e kritériumok egyikének sem felelnek meg.
- [24] 5. Az Alkotmánybíróság a fentieket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében és 27. §-ának (1) bekezdésében meghatározott feltételnek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *h* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/663/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3011/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 6/D. § (1) és (6) bekezdése, 6/J. §-a, 8/A. §-a, 12. § (1) bekezdés *f*) pontja és (4) bekezdés *a*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről szóló 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése, 4/A. §-a, 5. § (3), (6)–(7) bekezdése, 6. § (2) bekezdése, 7/A. § (3) és (6) bekezdése, 12. § (1) bekezdése, 13. § (1a) bekezdése, 21. §-a, 21/A. §-a, valamint 21/B. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a szakterületek ágazati követelményeiért felelős szervek kijelöléséről, valamint a meghatározott szakkérdésekben kizárólagosan eljáró egyes szakterületeken szakvéleményt adó szervekről szóló 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet 3. számú melléklet 14. sora alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) 6/D. § (1) és (6) bekezdése, 6/J. §-a, 8/A. §-a, 12. § (1) bekezdés *f*) pontja és (4) bekezdés *a*) pontja; valamint a szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről szóló 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet (továbbiakban: Szálláskr.) 4. § (1) bekezdése, 4/A. §, 5. § (3), (6)–(7) bekezdése, 6. § (2) bekezdés *e*) pontja, 7/A. § (3) és (6) bekezdése, 12. § (1) bekezdése, 13. § (1a) bekezdése, 21. §-a, 21/A. §-a, 21/B. §-a; továbbá a szakterületek ágazati követelményeiért felelős szervek kijelöléséről, valamint a meghatározott szakkérdésekben kizárólagosan eljáró és egyes szakterületeken szakvéleményt adó szervekről szóló 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szakkr.) 3. számú mellékletében foglalt táblázat 14. sora alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján.
- [2] Az indítványozó kérte annak megállapítását is, hogy a Magyar Turisztikai Minőség Tanúsító Testület Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: MTMT NKft.) honlapján közzétett szálláshelyekre vonatkozó kritériumrendszer és útmutató, valamint eljárásrend kötelező erővel nem rendelkezik. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy a Kertv. 12. § (1) bekezdés *f*) pontjában foglalt felhatalmazásnak nem tett eleget, ezért mulasztásban megnyilvánuló alkotmány sértést követett el a jogalkotó.
- [3] 2. Érintettségét illetően az indítványozó előadta, hogy 2013 óta magánszálláshelyet működtet, ezért rá a támadott rendelkezések közvetlenül hatályosulnak. Ezen kívül potenciális vendégként is érintettnek minősül.
- [4] Az indítványozó szerint a támadott rendelkezések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I) cikk (3) bekezdését, VI. cikk (1)–(3) bekezdését, XII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [5] 2.1. Az indítványozó előadta, hogy a Szálláskr. 2009. október 25-én lépett hatályba, ez helyezte hatályon kívül a magánszálláshelyek idegenforgalmi célú hasznosításáról szóló 110/1997. (VI. 25.) Korm. rendeletet, valamint a kereskedelmi és fizetővendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről szóló 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendeletet. 2021. július 25-én került kihirdetésre az egyes törvényeknek a turizmus-vendéglátás ágazatot érintő stratégiai célú módosításáról szóló 2021. évi XCVIII. törvény (a továbbiakban: Módtv.), amely módosította a Kertv.-t, megalkotva szálláshely-minősítésre vonatkozó törvényi szabályokat. A Módtv. felhatalmazása alapján az egyes kormányrendeleteknek a turizmus-vendéglátás ágazatot érintő stra-

tégiai célú módosításáról szóló 501/2021. (VIII. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Módkr.) módosította a Szakkr.-t és a Szálláskr.-t.

- [6] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy míg korábban a Szálláskr. mellékletében kerültek meghatározásra az egyes szálláshely-típusokra vonatkozó kritériumok részletes szabályai, a Szálláskr. 2022. január 1-től hatályos szövege már nem tartalmazza azokat. Az új szabályozás alapján a magánszálláshelyek 2023. január 1-től, illetve a hatályos szabály szerint 2024. január 1-től önminősítésen alapuló regisztráció és minősítési eljárás alapján folytathatnak szálláshely-üzemeltetési tevékenységet. Vagyis bár a minősítés kritériumai nem jogszabályban kerültek meghatározásra, a jogalkotó szankciót fűz azok megsértéséhez. Ezzel összefüggésben hivatkozott az indítvány a Kertv. Módtv.-nyel hatályba lépett 6/D. § (6) bekezdésére, amely a szálláshely-minősítést az állam hatáskörébe tartozó tevékenységnek minősíti, amit az állam kormányrendeletben kijelölt szálláshely-minősítő szervezet útján lát el, nemzetközileg általánosan elfogadott és közzétett kritériumok alapján. A Kertv. 6/D. § (2) bekezdése, valamint 12. § (1) bekezdés *f*) pontja felhatalmazta a kormányt a szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatása részletes feltételeinek, a szálláshely-üzemeltetési bejelentés rendjének és feltételeinek, a jogszabályban vagy hatósági határozatban előírt kötelezettségek be nem tartásának esetén alkalmazandó jogkövetkezményeknek, a szálláshely-minősítő szervezet és a szálláshely-minősítés rendjének, valamint a nemzetközileg általánosan elfogadott kritériumok közzétételének rendeleti szabályozására. Felhatalmazást adott a kormánynak továbbá arra, hogy rendeletben szabályozza a szálláshelyek nyilvántartásának személyes adatot nem tartalmazó adattartalmát és a nyilvántartás vezetésére vonatkozó részletes eljárási szabályokat, a szálláshely-szolgáltató tájékoztatási és adatszolgáltatási kötelezettségeit, valamint az adatszolgáltatás rendjét.
- [7] Az indítványozó arra hivatkozott, hogy a Kertv. felhatalmazó rendelkezése alapján a Szálláskr. – a Módkr.-rel megállapított – 3. § (3) bekezdése úgy rendelkezett, hogy „[a] Kormány a Kertv. 6/D. § (6) bekezdése alapján a szálláshely-minősítési tevékenység ellátására a Magyar Turisztikai Minőségtanúsító Testület Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaságot (a továbbiakban: MTMT NKft., illetve szálláshely-minősítő szervezet) jelölte ki. Ugyanígy rendelkezett a Szakkr. 1. számú melléklete is a Módkr.-rel megállapított 14. sorában.
- [8] A Kertv. 12. § (4) bekezdés *a*) pontja a turizmusért felelős minisztert hatalmazta fel, hogy – az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben – rendeletben szabályozza a szálláshely-minősítő szervezet által végzett igazgatási jellegű szolgáltatásokat és közigazgatási hatósági eljárásokat, az igazgatási szolgáltatási díj fizetésére kötelezett szálláshely-típusok körét, a fizetendő díj mértékét, a beszedésével, kezelésével, nyilvántartásával, viszatérítésével kapcsolatos részletes szabályokat, valamint a fizetésre vonatkozó egyéb szabályokat.
- [9] 2.2. Az indítványozó szerint a hatósági eljárás részletszabályai a hivatkozott felhatalmazó rendelkezések ellenére az MTMT NKft. honlapján kerültek meghatározásra és nem jogszabályban. Ezek a szabályok rendszeresen módosulnak és visszamenőleg is alkalmazandó szabályokat állapítanak meg, ami az indítványozó szerint bizonytalan jogi helyzetet teremt az érintett jogalanyok számára. Ez a minősítési szabályoknak való meg nem felelés lehetséges jogkövetkezményei és a jogorvoslati eljárás hiánya miatt vet fel alkotmányossági problémát. Ezért az indítványozó szerint a támadott jogszabályi rendelkezések a B) cikk (1) bekezdését, a T) cikk (1)–(2) bekezdését, valamint I. cikk (3) bekezdését is sértik.
- [10] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán az indítványozó arra hivatkozott, hogy a jogalkotó – lemondva arról, hogy maga szabályozzon – jogalkotási jogot biztosított egy jogalkotási felhatalmazással nem rendelkező szervezet számára a kötelező kritériumrendszer és eljárási szabályok megalkotására és alkalmazására. Ezen túlmenően egy jogalkotási felhatalmazással nem rendelkező szervezet honlapján található kritériumrendszer, útmutató és eljárásrend be nem tartásához is szankciót fűzött a jogalkotó. Ennek további következménye, hogy ezek a szabályok bármikor módosíthatók, azokra sem a felkészülési idő, sem a megfelelő hatályba léptetés egyéb jogbiztonságból fakadó és a jogalkotási törvényben meghatározott követelményei nem vonatkoznak. Kiemelte az indítványozó, hogy az indítványban felhívott alapjogokat is sérti az olyan szabályozás, ami nem normatív szinten fogalmaz meg alapjogot korlátozó rendelkezéseket.
- [11] 2.3. Az indítványozó szerint az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény VI. cikk (1)–(3) bekezdését, mivel nincs olyan jogszabályi rendelkezés, ami a minősítési eljárás során az érintettek, így a vendégek, a szállásadók és más személyek személyiségi jogainak védelmét garantálják, illetve mivel a kritériumrendszer és eljárásrend jogi normának nem minősülő formában került meghatározásra. Az indítványozó ennek keretében az Eljárásrend indítvány benyújtásakor szövegállapotból idézve arra hivatkozott, hogy az törvényi felhatalmazás nélkül rendelkezett személyes adatok kezeléséről és közzétételéről (ld. Eljárásrend II.3. pont, 2022. februári állapot). Ugyancsak a felhatalmazás hiányára hivatkozott az indítvány azzal kapcsolatban, hogy az Eljárásrend szerint eseti ellenőrzési eljárást folytathat (ld. Eljárásrend III.2.9. pont, 2022. februári állapot). Az

indítványozó szerint a magánélet és magánlakás sérelme valósul meg azáltal, hogy a helyszíni ellenőrzés során a felhatalmazott szakértők a szálláshely területére beléphetnek és ott képfelvételt készíthetnek (Eljárásrend II.4. pont, 2022. februári állapot). Álláspontja szerint a szálláshely-minősítő szervezet nem rendelkezik jogszabályi felhatalmazással ellenőrzés lefolytatására. A magánlakáshoz való jogát sértőnek tartja az indítványozó, hogy a magánlakásán működő szálláshely minőségét jelző tábla kihelyezésével gyakorlatilag a magánlakását is minősítik (Eljárásrend III.2.7. pont, 2022. februári állapot).

- [12] 2.4. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, vagyis a vállalkozáshoz való jog sérelme kapcsán arra hivatkozott az indítvány, hogy az alapjog gyakorlását érintő általánosan kötelező magatartási szabályt – összhangban az Alaptörvény T) cikkével és I. cikk (3) bekezdésével – csak jogalkotási hatáskörrel rendelkező szerv állapíthat meg. A Kertv. 6/D. § (6) bekezdése is az állam hatáskörébe tartozó feladatként határozza meg a szállás-minősítést, illetve az idézett rendelkezések szerint „nemzetközileg általánosan elfogadott és közzétett kritériumok alapján” kerül sor a szálláshelyek minősítésére. Az indítványozó szerint azonban ilyen nemzetközi kritériumrendszer csak a szállodák esetében létezik, amire az MTMT NKft. honlapja is hivatkozik (Hotelstars Union kritériumrendszer). A magánszálláshelyek esetében azonban ilyen nemzetközileg elfogadott kritériumrendszer nincs. A Szálláskr. 4/A. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a] szállodák esetében nemzetközileg általánosan elfogadott főbb kritériumok a többi szálláshelytípus esetében is figyelembevételre kerülnek”. Ez az indítványozó szerint ellentétes a Kertv. 6/D. § (1) bekezdésével, mivel a szállodákkal szembeni követelményeket nem lehet a magánszálláshelyeken számonkérni. Ezért az indítványozó szerint a Kertv. 6/D. § (6) bekezdése a magánszálláshelyek tekintetében jogalkotást tenne szükségessé. A szállodákra vonatkozó kritériumok teljesítésének általános követelménye, illetve a magánszálláshelyekre vonatkozó specifikus jogszabályi rendelkezések hiánya szubjektív jogalkalmazásra vezethet az indítványozó szerint, illetve jogbizonytalanságot okoz a jogalanyok számára, s ezért sérti a vállalkozáshoz való jogot. Az indítvány ebben az összefüggésben is hangsúlyozta, hogy szankció fűződik a követelmények nem teljesítéséhez, ugyanakkor a követelmények maguk egyrészt nem jogi normában találhatóak, másrészt nem egyértelműen meghatározottak. Ez az alapjog aránytalan korlátozására vezet, és ellehetetleníti a vállalkozáshoz való jog gyakorlását. Az MTMT NKft. által meghatározott Eljárásrend alapján a magánszálláshelynek házirendet kell készítenie, amely kötelezettség előírására nincs jogszabályi felhatalmazás, ugyanakkor a házirend hiányához szankciót fűz a jogalkotó. Arra is hivatkozott az indítvány, hogy a kritériumrendszernek való megfelelés követelményi szintje a magánszálláshelyekre hátrányos az Eljárásrend alapján, mivel a szállodákra vonatkozó követelményeket kéri számon, ezáltal a magánszálláshelyek a vállalkozáshoz való jog érvényesülésével összefüggésben hátrányosabb helyzetbe kerülnek (Eljárásrend III.2.4.1. és 2.4.3. pont, 2022. februári állapot).
- [13] 2.5. A hatósági tisztességes eljáráshoz való jog (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés) sérelmét eredményezi az indítványozó szerint, hogy a Kormány nem alkotta meg a Kertv. felhatalmazó rendelkezései szerinti minősítési rendszert, ennek következtében nincsenek jogi garanciák az eljárás határidejére, az eljáró személyek összeférhetetlenségére, a szakmai követelmények érvényesülésére, a tisztességes, részrehajlás nélküli hatósági eljárásra. Az indítványozó szerint a minősítési eljárásban nem érvényesülnek a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szátv.) 19. §-a szerinti összeférhetlenségi szabályok, mivel a minősítési eljárás nem közigazgatási hatósági eljárásként került meghatározásra.
- [14] Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy bár a Szakkr. 1. számú melléklet 14. pontja alapján az MTMT NKft. szakvélemény adására jogosult szerv, a szálláshely-minősítéssel foglalkozó szakértők neve nem szerepel az igazságügyi szakértői névjegyzékben. Ennek ellenére a jegyző előtti eljárásban szakvélemény adására jogosult szervként szabályozza a jogalkotó.
- [15] Az indítványozó szerint az is a hatósági tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét veti fel, hogy a jegyző előtti eljárásban a szálláshely minősítésének bejegyzésére a szálláshely-minősítő szervezet tanúsítványa alapján kerül sor. Amennyiben erről nem hoz formális határozatot, nincs lehetőség a minősítés megtámadására. Ez a jogorvoslathoz való jog sérelmét is felveti.
- [16] 2.6. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot sérti az indítványozó szerint, hogy az MTMT NKft. ellenőrei szakértőként vehetnek részt olyan bírósági eljárásban, amelynek tárgya egy olyan eljárás, amelyben részt vettek, és az ő tevékenységük felülvizsgálatára irányul. Az összeférhetlenségi szabályokkal ellentétes ez a megoldás, ami a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti.

- [17] 2.7. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben az alábbiakat kifogásolta az indítványozó. A Kertv. 6/J. §-a szerint amennyiben a szálláshely-minősítési eljárás jog- vagy érdeksérelemmel jár, az eljárással kapcsolatban panasszal fordulhat a szálláshely-minősítő szervezet vezetőjéhez, aki a panaszt közigazgatási hatósági eljárásban bírálja el. Az indítványozó szerint a „panasz” elnevezés miatt nem egyértelmű annak jogági jellege, nevezetesen, hogy arra melyik eljárási törvény alkalmazandó, illetve hogy van-e ezzel szemben helye a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény alapján közigazgatási pernek. Ebben a körben is kifogásolta az indítványozó a szálláshely-minősítő szervezet szakértői minőségével kapcsolatos rendelkezéseket. A jegyző előtti eljárásban az indítványozó szerint akkor sincs helye jogorvoslatnak, ha a szálláshely-minősítő tanúsítványa alapján a minősítés bejegyzéséről nem hoz határozatot: határozat hiányában a minősítés megtámadására nincs lehetőség. Mivel a szálláshely-minősítési eljárásban jog- és érdeksérelem esetén nincs biztosítva a hatékony jogorvoslat az indítványozó szerint, ezért ebben az összefüggésben is sérül a jogorvoslatihoz való jog.
- [18] 2.8. Az indítvány benyújtását követően az indítványozó több indítvány-kiegészítést is előterjesztett. Az indítvány-kiegészítések tartalmilag az eredeti indítvány érvelését egészítették ki.
- [19] Az indítványozó előadta, hogy a jegyző eljárása és az MTMT NKft. eljárása között lényeges különbségnek azt tartja, hogy míg a jegyzőt jogszabály hatalmazza fel az ellenőrzésre és annak keretében helyszíni szemle tartására, addig az MTMT NKft. vonatkozásában nincsenek jogszabályban biztosított eljárási garanciák. A minősítési eljárás az indítványozó álláspontja szerint nem átlátható, többek között azért, mert a kritériumrendszer folyamatosan változik, és nem jogszabályban meghatározott. Ezzel összefüggésben arra is hivatkozott, hogy a kellő felkészülési idő onnan számít, amikor a kritériumrendszert vagy annak módosítását az MTMT NKft. honlapján közlésezzik, s ennek vonatkozásában a kellő felkészülési idő a kritériumrendszer folyamatos módosítása miatt nem biztosított. Az eljárás során nincsenek garanciák az eljárás határidejére és az eljáró személyek összeférhetetlenségre, feddhetetlenségére, gazdasági transzparenciájára. A minősítési eljárásban előterjeszhető panasszal és annak a szervezet vezetőjénél történő megtámadásával kapcsolatban úgy vélte, hogy ez csak formálisan jelent jogorvoslatot. Utalt arra is, hogy a minősítési eljárás nem hatósági eljárás, ugyanakkor a minősítési eljárásban előterjeszhető panasz alapján folytatott eljárás hatósági eljárás, ami az indítványozó szerint ellentmondást jelent. A panasz alapján hozott döntéssel szembeni felülvizsgálat keretében a bíróság az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) szabályainak megtartását tudja vizsgálni, azonban a minősítés szabályai nem jogszabályban kerültek meghatározásra. Végül hangsúlyozta, hogy a magánszálláshelyek esetében nincs nemzetközi minősítési rendszer, a Hotelstars kritériumai szállodákra vonatkoznak.
- [20] 3. Az indítvány benyújtását követően a Kormány turizmusért felelős minisztere *amicus curiae*-t terjesztett elő.
- [21] Az *amicus curiae* szerint a szálláshely minősítésével összefüggésben a szálláshelyen tartózkodó magánszemélyek adatainak védelméről a szálláshely-szolgáltató köteles gondoskodni, köteles megteremteni az olyan körülményeket, amelyek a vendégek személyes adatainak védelméhez szükségesek, és az is a szálláshely-szolgáltató feladata, hogy a minősítés vagy annak ellenőrzése során kizárólag olyan helyiségek vizsgálatára kerüljön sor, ami nem jár a vendégek szükségtelen zavarásával.
- [22] Az *amicus curiae* szerint a szálláshelyek helyszíni ellenőrzése a Szálláskr.-rel bevezetett eljárás analógiájára került kialakításra. A Szálláskr. alapján a jegyző hatósági eljárás keretében rendszeres ellenőrzést folytat, ezzel összefüggésben helyszíni szemlét is tarthat. Az *amicus curiae* hangsúlyozza, hogy ehhez képest a szálláshely-minősítés nem hatósági eljárás, így a szállásadó és a vendégek nem kötelezhetők eljárási cselekmények tételére. A szálláshely-minősítés során a személyiségvédelem a Polgári Törvénykönyv vonatkozó rendelkezései alapján biztosított. Az MTMT NKft. a minősítési feladatok ellátása során helyszíni ellenőrzésre jogosult a szálláshely önminősítését követően. Ez az ellenőrzés csak eseti jellegű lehet az *amicus curiae* szerint. Ezért az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezések folytán nem állhat elő a személyiségi jogokat sértő helyzet, mivel a Szálláskr. szerinti jegyzői hatósági ellenőrzéssel azonos eljárásról van szó, másrészt mivel a szálláshely-szolgáltató feladata a jogsérelem bekövetkezésének megakadályozása, továbbá mert adatvédelmi jogsérelem esetén az érintett igénybe veheti az erre vonatkozó jogérvényesítési lehetőségeket.
- [23] Az *amicus curiae* szerint a minősítésre vonatkozó szabályok többnyire törvényi szinten szabályozottak, a részletszabályok megállapítására adott a törvényhozó felhatalmazást rendeleti szintű szabályozásra. A szálláshely-szolgáltatási tevékenység feltételeit ugyanis az Szátv. és a Szálláskr. határozza meg. Az MTMT NKft. ezek alapján teszi közzé honlapján a szálláshely-minősítés kritériumait, aminek kialakításában a nemzetközileg elfogadott kritériumokat is figyelembe veszi (ld. Hotelstars kritériumrendszere). Valamennyi szálláshely-szolgáltató megszerezheti az általa igényelt minősítést, ha a kritériumokat teljesíti. Az *amicus curiae* szerint, ha minden előírás és szabály jogszabályban kerülne meghatározásra, az ellentétes volna a deregulációs elvvel és a gazda-

sági szektorra jellemző gyors reagálás követelményével. A kellő felkészülési idő az *amicus curiae* szerint biztosított volt, illetve a magánszálláshelyek számára a minősítés kezdeményezésére biztosított 2023. január 1-i határidő 2024. január 1-re történt módosításával a magánszálláshelyek számára a kellő felkészülést biztosította a jogalkotó. Az *amicus curiae* szerint a minősítési eljárásban az auditorok összeférhetlenségi nyilatkozatot tesznek az adott szálláshely vonatkozásában, és így csak azok járhatnak el a minősítési eljárásban, amelyek nem bizonyulnak összeférhetetlenek. Ezért a tisztességes eljáráshoz való jog sem sérül. A jogorvoslati jog kapcsán pedig arra hivatkozott, hogy a szálláshely-minősítő szervezet vezetőjéhez előterjesztett panasz jelenti a jogorvoslatot a szálláshely-minősítési eljárásban, a szervezet vezetője pedig közigazgatási hatósági jogkörben bírálja el a panaszt, amire az Ákr. az irányadó. Az Ákr. 114. § (1) bekezdése alapján közigazgatási per indítható a szervezet vezetőjének döntésével szemben.

- [24] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [25] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerint dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26. § (2) bekezdése szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [26] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a sérelmezett rendelkezések hatálybalépését követő száznyolcvan napon belül nyújtható be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. A Kertv. indítvánnyal támadott 6/D. §-ának, 6/J. §-ának, 8/A. §-ának és 12. §-ának rendelkezéseit a Módtv. 1-5. §-a állapította meg, amely rendelkezések 2021. szeptember 1-től léptek hatályba. A Szálláskr. és a Szakkr. indítvánnyal támadott rendelkezéseit a Módkr. 1. §-a és 1. számú melléklete, valamint 5–18. §-a állapította meg. A Módkr. 9. § (3) bekezdése, 11. §-a és 15. §-a 2021. augusztus 19-től, 5–6. §, 9. § (4) bekezdése, 16. §-a 2021. szeptember 1-től, 1. §-a, 7–8. §-a 9. § (1)–(2) bekezdése, 10. §-a 12–14. §-a 17. §-a, valamint 1. számú melléklete 2022. január 1-től lépett hatályba. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. február 1. napján – határidőben – küldte meg az Alkotmánybíróságnak.
- [27] 5. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése alapján az indítvány elbírálására akkor van lehetőség, ha határozott kérelmet tartalmaz. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel, megjelöli azt a törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (2) bekezdése], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét, megjelöli az eljárás megindításának indokait, a sérelmezett jogszabályokat, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére [Abtv. 41. § (1) bekezdés, 52. § (1b) bekezdés f) pont], továbbá indokolást arra, hogy jogorvoslati lehetőség miért nem áll fenn.
- [28] 6. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban megállapította, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az absztrakt utólagos normakontrollt felváltó speciális eljárásfajta, mely személyes érintettséget feltételez. A panaszra tehát a jogszabály alkalmazása vagy hatályosulása ad okot, azonban úgy, hogy konkrét (bírói) eljárás nem folyt/folyik az ügyben {vö. 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [29] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának. Amint arra az Alkotmánybíróság már több esetben rámutatott, „a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális (jelenváló) sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól”, így a következőkben az Alkotmánybíróság ezen három feltétel teljesülését vizsgálta. Az Alkotmánybíróság az érintettség kritériumai kapcsán a következőket állapította meg: „A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Ha a norma címzettje harmadik személy [...], a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia.” {Először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}

- [30] 6.1. A személyes érintettség kapcsán az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. Ezzel összefüggésben az Abtv. 52. § (4) bekezdése rögzíti, hogy az alkotmánybírói eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia, továbbá az Abtv. 52. § (6) bekezdése alapján az indítvány mellékleteként meg kell küldeni az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják.
- [31] Az indítványozó az érintettségét a magánszálláshely-üzemeltetési tevékenység nyilvántartásba vételéről hozott jegyzői határozatokkal igazolta. Az Alkotmánybíróság ez alapján megállapította, hogy mivel az indítványozó a támadott rendelkezések címzettjének minősül, ezért a személyes érintettsége fennáll.
- [32] 6.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványban állított jogsérelem közvetlenségének feltételei fennállnak-e. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján akkor terjeszthető elő alkotmányjogi panasz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [33] Az indítványozó ezzel összefüggésben arra hivatkozott, hogy a támadott rendelkezések alapján megszűnhet az általa működtetett magánszálláshely szolgáltatás.
- [34] Az Alkotmánybíróság annak megállapítása érdekében, hogy a közvetlen hatályosulás kritériuma teljesül-e, megvizsgálta az indítvánnyal érintett jogszabályi rendelkezéseket. A Kertv. 6/D. § (1) bekezdése alapján szálláshely-szolgáltatás a szálláshely-minősítésre vonatkozó rendelkezések megtartásával és a kereskedelmi hatóság (vagyis a Szálláskr. 3. § (1) bekezdése értelmében: a jegyző) részére történt bejelentést (és ennek nyilvántartásba vételét) követően folytatható. Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Kertv. már a Módtv. hatálybalépését megelőzően is a szálláshely-szolgáltatás feltételeként írta elő a kereskedelmi hatóság (jegyző) részére történő bejelentést. A jegyző előtti bejelentési kötelezettségről és megszűnés jegyző általi megállapításáról nem az indítvánnyal támadott jogszabályi módosítás rendelkezett: a Kertv. 2015-ös módosítása – a korábbi engedélyezési kötelezettség helyett – vezette be a kereskedelmi hatóságnál történő bejelentést. A Módtv. magát a bejelentési kötelezettséget mint a szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának feltételét nem érintette. A Szálláskr. 13. §-a alapján a szálláshely megszűnését a szálláshely-szolgáltató bejelentése alapján szintén a jegyző állapítja meg, és törli a szálláshelyet a nyilvántartásból.
- [35] A Módtv. és a Módokr. alapján a hatályba lépéskor már működő szálláshelyek esetében önminősítésre és szálláshely-minősítés kezdeményezésére kötelesek. A szálláshely minősítés sikertelensége, illetve annak – a szálláshelyet üzemeltető döntése alapján – elmaradása esetén a jegyző, hatósági jogkörben eljárva állapíthatja meg a magánszálláshely megszűnését.
- [36] A szálláshely-minősítő szervezet eljárásával összefüggésben külön panasznak van helye, amit a szálláshely-minősítő szervezet vezetője – a Kertv. 6/J. § (2) bekezdése alapján – közigazgatási hatósági jogkörben eljárva bírál el. Ebből következőleg a panasz alapján hozott döntés bírósági felülvizsgálatát is kezdeményezheti a panasz előterjesztője.
- [37] Tekintettel arra, hogy a szálláshely nyilvántartásba vétele, illetve megszűnésének megállapítása nem közvetlenül a támadott rendelkezések alapján, hanem a jegyző aktusa alapján történik, továbbá mivel a minősítő szervezet eljárásával szembeni panasz alapján közigazgatási hatósági eljárásnak van helye, megállapítható, hogy a közvetlen hatályosulás feltétele nem teljesül az indítványban felvetettek vonatkozásában. Mindezek alapján az indítvány nem felel meg az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt azon követelménynek, hogy a jogsérelem közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be, mivel biztosított a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. Tekintettel arra, hogy a szálláshely-minősítés határidejét a Szálláskr. indítvány elbírálásakor hatályos 21/A. § (1) bekezdés g) pontja alapján 2024. január 1-re módosította a jogalkotó, az indítványozó (még) nincs abban a helyzetben, hogy jogorvoslati jogait kimeríthette volna. Ezért az indítvány nem felel meg az Abtv. 26. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelménynek.
- [38] 6.3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz esetében az Alkotmánybíróság vizsgálja továbbá a jogsérelem aktuális fennállását. A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[n]em állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális).” {33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [33]–[35]}
- [39] Az érintettség az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján akkor is aktuális, „ha jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik” {4/2018. (IV. 27.) AB határozat, Indokolás [28], ld. még 33/2012. (VII. 17.) AB határozat}.

- [40] A támadott rendelkezések alapján a szálláshely megszűnését a jegyző akkor állapíthatja meg – többek között –, ha az nem rendelkezik szálláshely-minősítéssel. A szálláshely-minősítésre az indítványozó kezdeményezése alapján kerülhet sor, mely esetben a szálláshely nem szűnik meg feltétlenül és kényszerítően. Ezért nem állapítható meg, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően következne be.
- [41] Az Alkotmánybíróság erre tekintettel azt állapította meg, hogy a kifogásolt rendelkezések önmagukban nem érintik az indítványozó jogait, mivel csupán formális jogalkalmazói döntés közbejöttével (jegyző megszűnés megállapító döntése szálláshely-minősítés elmaradására, illetve sikertelenségére tekintettel), közvetetten vezethetnek az indítványozó jogsérelméhez. A konkrét ügyben jogsérelem (még) nem következhetett be, mivel a kifogásolt jogszabályokat az indítványozóval szemben a jegyző nem alkalmazta. Erre a jogkövetkezményre is csak a szálláshely-minősítési eljárási határidőt követően, annak indítványozó általi elmulasztása esetén kerülhet sor. A Szálláskr. 21/A. § (1) bekezdés g) pontját az indítvány benyújtását követően a jogalkotó módosította és 2024. január 1-ben állapította meg a magánszálláshelyek minősítésének határidejét. A szálláshely-minősítési eljárás eljárásrendje (és annak különböző szövegváltozatai) tekintetében sem teljesül az Abtv. 26. § (2) bekezdésének követelménye, miszerint jogszabály lehet az eljárás alapja: az MTMT NKft. honlapján közzétett dokumentumok nem minősülnek jogszabálynak, így normatív erejük nincs.
- [42] Az érintettség feltételei konjunktívák, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbírálható legyen {ld. 3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [43] Önmagában az, a panaszban a mellékletekkel igazolt egyetlen személyes körülmény, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtója magánszálláshelyet működtet, nem alkalmas annak megalapozására, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések az indítványozóval szemben közvetlenül és aktuálisan hatályosulnak. A jelen ügyben ezek miatt a körülmények miatt az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján nem állapíthatók meg az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz fennállásának a feltételei az indítványozót illetően.
- [44] 7. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt törvényi feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és e) pontja alapján visszautasította azokat.
- [45] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz visszautasítása nem fosztja meg az indítványozót attól a lehetőségtől, hogy egy hasonló tárgyú eljárásban hozott jogerős döntés kapcsán más típusú alkotmányjogi panaszt nyújtson be, amely hatékony alapjogi jogvédelmet biztosíthat számára.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/492/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3012/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozata, a foglalkozás-egészségügyi alkalmasságról szóló másodfokú orvosi vélemény szakvéleménynek minősítéséről szóló 1/2004. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat, valamint a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 16. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésre irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Tóth Ákos kamarai jogtanácsos) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, amelyben kérte a Kúria Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozata, a foglalkozás-egészségügyi alkalmasságról szóló másodfokú orvosi vélemény szakvéleménynek minősítéséről szóló 1/2004. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat, valamint a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 16. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyidejűleg kérte a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Mfv.VIII.10.101/2022/9. számú ítélete, a Pécsi Ítéltábla Mf.I.30.009/2022/3/I. számú ítélete valamint a Kaposvári Törvényszék 22.M.70.040/2020/63/II. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését is. Az Alkotmánybíróság főtítkára elkülönítette a Kúria Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozata, a foglalkozás-egészségügyi alkalmasságról szóló másodfokú orvosi vélemény szakvéleménynek minősítéséről szóló 1/2004. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat, valamint a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 16. §-a elleni alkotmányjogi panaszt, és a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Mfv. VIII.10.101/2022/9. számú ítélete, a Pécsi Ítéltábla Mf.I.30.009/2022/3/I. számú ítélete, valamint a Kaposvári Törvényszék 22.M.70.040/2020/63/II. számú ítélete elleni alkotmányjogi panaszt, ezért az utóbbi alkotmányjogi panaszt a IV/1878/2023. ügyszámú eljárásban bírálja el. A jelen alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság csak a Kúria Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozata, a foglalkozás-egészségügyi alkalmasságról szóló másodfokú orvosi vélemény szakvéleménynek minősítéséről szóló 1/2004. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat, valamint a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 16. §-a elleni alkotmányjogi panaszt bírálja el. Az indítványozó álláspontja szerint a jogegységi panasz eljárásban hozott kúriai határozat, valamint a kifogásolt jogegységi határozat és jogszabályhely ellentétesek az Alaptörvény az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, I. cikk (3) bekezdésével, a XXIV. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint a felperes magánszemély 2001-ig folyamatosan hivatásos szolgálatot teljesített, majd szolgálati nyugdíjba vonult, amely mellett kereső tevékenységet folytatott. 2018-ban súlyos agyhártyagyulladás szövődményeként súlyos hallásvesztés alakult ki nála, ezért hallókészülék viselésére szorult. A felperes 2019 őszére gyógyult fel a betegségéből, idegrendszeri sérülése nem volt. Az alperes indítványozó 2019 őszén foglalkozás-egészségügyi vizsgálatot rendelt el, az elsőfokú orvosi alkalmassági vélemény a felperes alkalmassága hiányát állapította meg, a felperes fellebbezése folytán eljáró Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztálya szintén nem találta alkalmasnak a felperest a munkavégzésre. Az orvosi vélemények alapján az alperes felmondással megszüntette a felperes munkaviszonyát. A felperes keresetében jogellenes munkaviszony-megszüntetés jogkövetkezményeként elmaradt jövedelem címén kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperes indítványozót, vitatva, hogy egészségi állapota miatt alkalmatlan lenne munkaköre ellátására.
- [3] Az elsőfokon eljáró Kaposvári Törvényszék 22.M.70.040/2020/63/II. számú ítéletében helyt adott a felperes keresetének, mert az alperes indítványozónak kellett volna bizonyítania, hogy a felperes a munkaszerződésben

meghatározott területi vezető munkakörben történő foglalkoztatására foglalkozás-egészségügyi szempontból nem volt alkalmas, azaz a felmondás indoka valós.

- [4] Az alperes indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla Mf.I.30.009/2022/3/I. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [5] Az alperes indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria Mfv.VIII.10.101/2022/9. számú ítéletében hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet.
- [6] Ezt követően az alperes indítványozó jogegységi panaszt nyújtott be, a Kúria Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozatában a jogegységi panaszt elutasította.
- [7] 2. Az indítványozó a Kúria jogegységi panasz eljárásban hozott határozata alaptörvény-ellenességnek a megállapítását és megsemmisítését kérte az Abtv. 27. §-a alapján, illetve az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte a foglalkozás-egészségügyi alkalmasságról szóló másodfokú orvosi vélemény szakvéleménynek minősítéséről szóló 1/2004. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: jogegységi határozat), valamint a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) 16. §-a alaptörvény-ellenességnek megállapítását és megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát azzal indokolta, hogy álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, hogy az indítványozót, mint munkáltatót nem illeti meg jogorvoslati jog a másodfokú foglalkozás-egészségügyi szerv döntésével szemben.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és az I. cikk (3) bekezdésének a megsértésére is hivatkozott.
- [10] Az indítványozó szerint az NM rendelet esetében vélhetően mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség esete áll fenn. A támadott jogegységi határozat vonatkozásában az indítványozó azt kifogásolta, hogy az meghaladottá, ily módon alaptörvény-ellenessé vált, mivel csak a munkavállaló számára biztosít jogorvoslati jogot a másodfokú foglalkozás-egészségügyi szerv döntésével szemben, ráadásul ezen jogorvoslatra közigazgatási perben kellene sort keríteni.
- [11] Az indítványozó előadta, hogy a jogegységi határozat alapján a munkáltatói felmondás vizsgálatának keretében kerül sor a másodfokú foglalkozás-egészségügyi szerv döntésének munkaügyi peres felülvizsgálatára annak ellenére, hogy a munkáltató az NM rendelet 16. §-a alapján kötelezettséget hajt végre a munkaviszony megszüntetésével.
- [12] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát azzal indokolta, hogy a Kúria támadott Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozatában alkalmazta a jogegységi határozatot.
- [13] Az indítványozó szerint a jogegységi panasz eljárásban hozott kúriai határozat megsértette az indokolt bírói döntéshez való jogát, illetve a törvényes bíróhoz való jogát, amikor akként foglalt állást, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem és az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelem tárgyában nem szükséges alakszerű végzést hoznia az eljáró bíróságoknak.
- [14] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság egyesítse a jelen ügyet a felülvizsgálati eljárásban hozott kúriai ítélet és a másod- valamint elsőfokú ítéletekkel szemben benyújtott IV/1878/2023. ügyszám alatt elkülönítésre került alkotmányjogi panaszával.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [16] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontja alapján az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [17] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [18] A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [19] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezésként az Abtv. 26. § (1) bekezdését és a 27. §-át. Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (3) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit.
- [20] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, valamint az I. cikk (3) bekezdése vonatkozásában alkotmányjogi panaszát külön nem indokolta. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3033/2013. (II. 12.) AB határozat, Indokolás [7]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem ezen esetekre alapította, ezért az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján sem felel meg a befogadhatósági feltételeknek. Mindazonáltal az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [22] Az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában lényegében mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet kifogásol a támadott jogegységi határozat és NM rendelet vonatkozásában. Az Abtv. 2012. január 1-jétől a 46. § (1) bekezdésében már nem önálló hatáskörként, hanem hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza a jogalkotó mulasztásának megállapítását. Következésképpen az indítványozó indítványozói jogosultsága nem terjed ki mulasztás megállapításának indítványozására az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján {ld. 25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [23] Az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszt az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján azzal indokolta, hogy a Kúria jogegységi panaszeljáráásban hozott határozata azért alaptörvény-ellenes, mert az alaptörvény-ellenes jogegységi határozatot és NM rendeletet alkalmazta. Tekintettel arra, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítványában az indítványozó mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességre hivatkozott, amelyre vonatkozóan az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján indítványozói jogosultsággal nem rendelkezik, az Abtv. 27. §-a alapján sem kifogásolhatja ugyanezen indokolás mentén a Kúria jogegységi panaszeljáráásban hozott határozatát.
- [24] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [25] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha alkotmányjogi panasz esetén egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az e) pont szerint egyértelműen indokolni kell, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint az f) pont szerint kifejezett kérelmet kell előterjeszteni a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.
- [26] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott, mely nem a bírósági eljárásokra, hanem a hatósági eljárásokra vonatkozik. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban támadott jogegységi panaszeljáráásban hozott kúriai határozattal szemben megfogalmazott indítványozói érvek tartalmilag a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének vonatkozásában a bíróság jogértelmezésére és jogi következtetéseire irányulnak.
- [27] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti indokolást.
- [28] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [29] Az Alkotmánybíróság előljáróban kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

- [30] Az indítványozó az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a Kúria jogegységi panaszeljáráásban hozott határozatában arra az álláspontra helyezkedett, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem és az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelem tárgyában nem szükséges alakszerű végzést hoznia az eljáró bíróságoknak.
- [31] Tekintettel arra, hogy a jogegységi panaszeljáráásban a Kúria Jpe.I.60.005/2023/5. számú alakszerű, külön végzésével is elutasította az indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás valamint az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmét, valamint Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozata [61]–[62] bekezdéseiben külön megindokolta, hogy e kérelmek teljesítését azért tartotta szükségtelennek, mert az eljáró bíróságok nem tértek el az indítványozó által megjelölt ítélkezési gyakorlattól.
- [32] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértését állító indítványi résszel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó bizonyítékértékelési, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben [3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [33] A Kúria jogegységi panaszeljáráásban hozott határozatában részletesen megvizsgálta és összevetette az indítványozó által hivatkozott bírósági határozatokat a perbeli bírósági határozatokkal és arra a következtetésre jutott, hogy a felvetett jogkérdésekben nem állapítható meg eltérés (Kúria jogegységi panaszeljáráásban hozott határozata [60] bekezdés).
- [34] Az Alkotmánybíróság egyebekben nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [35] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság egyesítse a jelen eljárást a IV/1878/2023. ügyszámon elkülönített eljárással. Az Alkotmánybíróság nem tartotta szükségesnek az ügyek egyesítését, mivel az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32. § (4) bekezdése a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 405. § (3) bekezdésével és a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról 2011. évi CLXI. törvény 41/C. §-ával összhangban megerősíti, hogy a Kúria jogegységi panaszt elutasító döntése – a jogegységi panasz sui generis jellege révén – önállóan támadható alkotmányjogi panasszal. {Ld. IV/893/2023. számú ügyben hozott határozat III. része} Ezzel összefüggésben utal arra az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria jogegységi panasz tanácsának határozata elleni alkotmányjogi panaszt a Kúrián, míg a felülvizsgálati eljárásban hozott kúriai ítélet elleni alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróságon szükséges benyújtani.
- [36] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 26. § (1) bekezdése, 27. §-a, illetve a 29. §-ában írt befogadási feltételek teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a* és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1948/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3013/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.VIII.10.101/2022/9. számú ítélete, a foglalkozás-egészségügyi alkalmasságról szóló másodfokú orvosi vélemény szakvéleménynek minősítéséről szóló 1/2004. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat, valamint a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 16. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésre irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Tóth Ákos kamarai jogtanácsos) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, amelyben kérte a Kúria Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozata, a foglalkozás-egészségügyi alkalmasságról szóló másodfokú orvosi vélemény szakvéleménynek minősítéséről szóló 1/2004. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat, valamint a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 16. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyidejűleg kérte alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését is. Az Alkotmánybíróság főtítkára elkülönítette a Kúria Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozata, a foglalkozás-egészségügyi alkalmasságról szóló másodfokú orvosi vélemény szakvéleménynek minősítéséről szóló 1/2004. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat, valamint a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 16. §-a elleni alkotmányjogi panaszt, és a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Mfv. VIII.10.101/2022/9. számú ítélete, a Pécsi Ítéltábla Mf.I.30.009/2022/3/I. számú ítélete, valamint a Kaposvári Törvényszék 22.M.70.040/2020/63/II. számú ítélete elleni alkotmányjogi panaszt. Az Alkotmánybíróság a Kúria Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozata, a foglalkozás-egészségügyi alkalmasságról szóló másodfokú orvosi vélemény szakvéleménynek minősítéséről szóló 1/2004. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat, valamint a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 16. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt a IV/1948/2023. ügyszámú eljárásban bírálja el. Az indítványozó álláspontja szerint a felülvizsgálat eljárásban hozott kúriai határozat, illetve a másod- és elsőfokú ítéletek valamint a kifogásolt jogegységi határozat és jogszabályhely ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, I. cikk (3) bekezdésével, a XXIV. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint a felperes magánszemély 2001-ig folyamatosan hivatásos szolgálatot teljesített, majd szolgálati nyugdíjba vonult, amely mellett kereső tevékenységet folytatott. 2018-ban súlyos agyhártyagyulladás szövődményeként súlyos hallásvesztés alakult ki nála, ezért hallókészülék viselésére szorult. A felperes 2019 őszére gyógyult fel a betegségéből, idegrendszeri sérülése nem volt. Az alperes indítványozó 2019 őszén foglalkozás-egészségügyi vizsgálatot rendelt el, az elsőfokú orvosi alkalmassági vélemény a felperes alkalmassága hiányát állapította meg, a felperes fellebbezése folytán eljáró Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztálya szintén nem találta alkalmasnak a felperest a munkavégzésre. Az orvosi vélemények alapján az alperes felmondással megszüntette a felperes munkaviszonyát. A felperes keresetében jogellenes munkaviszony-megszüntetés jogkövetkezményeként elmaradt jövedelem címén kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperes indítványozót, vitatva, hogy egészségi állapota miatt alkalmatlan lenne munkaköre ellátására.
- [3] Az első fokon eljáró Kaposvári Törvényszék 22.M.70.040/2020/63/II. számú ítéletében helyt adott a felperes keresetének, mert az alperes indítványozónak kellett volna bizonyítania, hogy a felperes a munkaszerződésben meghatározott területi vezető munkakörben történő foglalkoztatására foglalkozás-egészségügyi szempontból nem volt alkalmas, azaz a felmondás indoka valós.
- [4] Az alperes indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla Mf.I.30.009/2022/3/I. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

- [5] Az alperes indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria Mfv.VIII.10.101/2022/9. számú ítéletében hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet.
- [6] Ezt követően az alperes indítványozó jogegységi panaszt nyújtott be, a Kúria Jpe.I.60.005/2023/6. számú határozatában a jogegységi panaszt elutasította.
- [7] 2. Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítélete, illetve a másod- és elsőfokú ítéletek alaptörvény-ellenességnek a megállapítását és megsemmisítését kérte az Abtv. 27. §-a alapján, illetve az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte a foglalkozás-egészségügyi alkalmasságról szóló másodfokú orvosi vélemény szakvéleménynek minősítéséről szóló 1/2004. Közigazgatási-polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: jogegységi határozat), valamint a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) 16. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát azzal indokolta, hogy álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, hogy az indítványozót, mint munkáltatót nem illeti meg jogorvoslati jog a másodfokú foglalkozás-egészségügyi szerv döntésével szemben.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és az I. cikk (3) bekezdésének a megsértésére is hivatkozott.
- [10] Az indítványozó szerint az NM rendelet esetében vélhetően mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség esete áll fenn. A támadott jogegységi határozat vonatkozásában az indítványozó azt kifogásolta, hogy az meghaladottá, ily módon alaptörvény-ellenessé vált, mivel csak a munkavállaló számára biztosít jogorvoslati jogot a másodfokú foglalkozás-egészségügyi szerv döntésével szemben, ráadásul ezen jogorvoslatra közigazgatási perben kellene sort keríteni.
- [11] Az indítványozó előadta, hogy a jogegységi határozat alapján a munkáltatói felmondás vizsgálatának keretében kerül sor a másodfokú foglalkozás-egészségügyi szerv döntésének munkaügyi peres felülvizsgálatára annak ellenére, hogy a munkáltató az NM rendelet 16. §-a alapján kötelezettséget hajt végre a munkaviszony megszüntetésével.
- [12] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát azzal indokolta, hogy a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletében, illetve a másod- és elsőfokon eljáró bíróságok ítéletükben alkalmazták a jogegységi határozatot.
- [13] Az indítványozó előadta, hogy a felülvizsgálati eljárásban hozott kúriai határozat ellen azért nem nyújtott be külön alkotmányjogi panaszt, mert jogegységi panaszeljárást kezdeményezett a Kúria előtt, ezért álláspontja szerint jogorvoslati lehetőségeit a felülvizsgálati eljárásban hozott kúriai ítélet kézhezvételekor még nem merítette ki.
- [14] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság egyesítse a jelen ügyet a jogegységi panaszeljáráásban hozott kúriai határozattal szemben benyújtott IV/1948/2023. szám alatt elkülönítésre került alkotmányjogi panaszával.
- [15] Az indítványozó előadta továbbá, hogy IV/3247/2021. ügyszám alatti alkotmányjogi panaszában kérte a jelen ügygel összefüggő Pécsi Ítéltábla Mpkf.I.35.008/2021/3. számú, szakértői díjmegállapító végzésének megsemmisítését.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [17] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontja alapján az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [18] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az indítványozó egységesen benyújtott, az Alkotmánybíróság főtikára által elkülönített alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria jogegységi panaszeljáráásban hozott határozata, valamint Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítélete illetve a másod- és elsőfokú ítéletek, valamint a jogegységi határozat és az NM rendelet 16. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

- [20] Az indítványozó a felülvizsgálati eljárásban hozott Mfv.VIII.10.101/2022/9. számú kúriai ítéletet a letöltési igazolás tanúsága szerint 2022. december 19-én, míg a jogegységi panaszeljáráásban hozott Jpe.I.60.005/2023/6. számú kúriai határozatot a letöltési igazolás tanúsága szerint 2023. július 10-én vette kézhez.
- [21] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2023. szeptember 1-jén nyújtotta be az elsőfokú bíróságon.
- [22] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése értelmében a döntés közlésétől számított száznyolcvan nap elteltével alkotmánybírói eljárás megindításának nincs helye.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a felülvizsgálati eljárásban hozott kúriai ítélet ellen száznyolcvan napon túl nyújtott be alkotmányjogi panaszt, ezért indítványa elkésett.
- [24] Tekintettel arra, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 405. § (3) bekezdésével és a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/C. §-a alapján a Kúria jogegységi panaszeljárása egy önálló, *sui generis* eljárás, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32/B. § (4) bekezdése ezen törvényi rendelkezésekkel összhangban akként rendelkezik, hogy „[a] Kúria jogegységi panaszt elutasító döntése alkotmányjogi panasszal önállóan támadható. Ilyen esetben az Alkotmánybíróság a jogegységi panasszal támadott határozatot és az azzal felülvizsgált bírói döntést nem vizsgálja.”
- [25] Az Alkotmánybíróság csak abban az esetben vizsgálja a jogegységi panaszeljáráásban hozott kúriai határozattal együtt az azzal felülvizsgált bírói döntéseket, amennyiben azok ellen külön, az Abtv. 30. §-a szerinti törvényes határidőben az elsőfokú bíróság útján alkotmányjogi panaszt terjesztenek elő az indítványozók {ld. 1/2024. (I. 9.) AB határozat indokolásának III. része (Indokolás [42] és köv.)}.
- [26] Az elkészttség hiánya körében az Alkotmánybíróság nem tudta figyelembe venni az indítványozó azon érvét, hogy korábban IV/3247/2021. ügyszám alatti alkotmányjogi panaszában kérte a jelen ügygel összefüggő Pécsi Ítéltábla Mpkf.I.35.008/2021/3. számú, szakértői díjmegállapító végzésének megsemmisítését, hiszen az ezen ügyben támadott bírói végzés az Abtv. 27. §-a alapján nem minősült az ügy érdemében hozott, vagy a bírói eljárást befejező végzésnek, ezért az Alkotmánybíróság egyesbírói eljárásban IV/3247-4/2021. ügyszámú egyesbírói végzésével az alkotmányjogi panaszt visszautasította.
- [27] Tekintettel arra, hogy a Kúria Mfv.VIII.10.101/2022/9. számú ítéletével – és ezáltal a Pécsi Ítéltábla Mf.I.30.009/2022/3/I. számú ítéletével és a Kaposvári Törvényszék 22.M.70.040/2020/63/II. számú ítéletével szemben, valamint a bíróságok által alkalmazott jogegységi határozattal és NM rendelettel – szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz elkésett az Alkotmánybíróság nem vizsgálta a további befogadási feltételeket.
- [28] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság egyesítse a jelen eljárást az IV/1948/2023. ügyszámon elkülönített eljárással [az eljárást befejező végzés: 3012/2024. (I. 12.) AB végzés]. Az Alkotmánybíróság nem tartotta szükségesnek az ügyek egyesítését, mivel az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32/B. § (4) bekezdése a Pp. 405. § (3) bekezdésével és Bszi. 41/C. §-ával összhangban megerősíti, hogy a Kúria jogegységi panaszt elutasító döntése – a jogegységi panasz *sui generis* jellege révén – önállóan támadható alkotmányjogi panasszal {ld. 1/2024. (I. 9.) AB határozat indokolásának III. része (Indokolás [42] és köv.)}. Ezzel összefüggésben utal arra az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria jogegységi panasz tanácsának határozata elleni alkotmányjogi panaszt a Kúrián, míg a felülvizsgálati eljárásban hozott kúriai ítélet elleni alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróságon szükséges benyújtani.
- [29] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 30. § (4) bekezdése szerinti befogadási feltétel teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1878/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3014/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Zalaegerszegi Törvényszék Cégbírósága Cg.20-09-071642/126. számú végzése és a Zalaegerszegi Törvényszék Cégbírósága Cg.20-09-071642/142. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (2) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Zalaegerszegi Törvényszék Cégbírósága 2022. december 8. napján kelt, Cg.20-09-071642/126. számú (a továbbiakban: végzés1.), és Cg.20-09-071642/142. számú (a továbbiakban: végzés2.) végzései alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó 20%-os részesedéssel rendelkezik egy külföldi gazdasági társaságban (a továbbiakban: LLC), amely kizárólagos tulajdonosa volt a támadott cégbírósági döntésekkel érintett gazdasági társaságnak (a továbbiakban: Kft.). Az LLC-nek két további magánszemély is a tulajdonosa, egyikük (a továbbiakban: magánszemély1.) 50%, másikuk (a továbbiakban: magánszemély2.) 30%-os arányban, utóbbi 2019. július 8-tól 2022. május 2-ig a Kft. önálló képviseleti joggal rendelkező vezető tisztségviselője volt.
- [4] A Kft. 2022. május 4. napján változásbejegyzési kérelmet nyújtott be a Zalaegerszegi Törvényszék Cégbíróságához. A cégbíróság Cg.20-09-071642/75. számú végzésével (a továbbiakban: nem támadott végzés) a kérelemnek helyt adott, s a Kft. 2022. május 2. napján kelt létesítő okirata alapján törölte a magánszemély2. vezető tisztségviselői minőségére vonatkozó adatot, vezető tisztségviselőként magánszemély1.-t bejegyezte, továbbá módosította az LLC kézbesítési megbízottjának személyét.
- [5] A magánszemély2. a nem támadott végzés hatályon kívül helyezése iránt először 2022. május 18. napján előterjesztett keresetével pert indított a Kft. ellen, a bejegyzés jogsértő jellegére hivatkozással kérte a vezető tisztségviselő törlésére vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezését és a korábbi adat visszajegyzését. A Zalaegerszegi Törvényszék 10.P.20.587/2022/9. sorszámú ítéletével a végzést hatályában fenntartotta, ezen túlmenően a keresetet elutasította.
- [6] A másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla az elsőfokú döntést 2023. január 30-án kelt ítéletével helybenhagyta.
- [7] A Kft. 2022. május 10. napján újabb változásbejegyzési kérelmet terjesztett elő. A cégbíróság a kérelemnek helyt adott és a végzés1.-el bejegyezte a törzstőke-felemelésével, új tag belépésével és az új ügyvezető kinevezésével kapcsolatos változásokat. Az új tag belépésével a Kft. kétszemélyes társasággá alakult, az LLC üzletrészesének aránya 40%-ra csökkent, és a magánszemély1. mellett egy a társaságon kívüli személy is a Kft. önálló képviseleti joggal rendelkező vezető tisztségviselőjévé vált.
- [8] 2022. augusztus 30-án és 2022. augusztus 31-én a Kft. nevében a magánszemély2. két változásbejegyzési kérelmet terjesztett elő. A 2022. augusztus 30. napján előterjesztett beadványával visszavonta a törzstőke felemelésével kapcsolatos kérelmet, a 2022. augusztus 31. napján benyújtott kérelme pedig a magánszemély1. vezető tisztségviselői minőségének törlésére, s az ő vezető tisztségviselőként történő bejegyzésére irányult. A cégbíróság e változásbejegyzési eljárásokat a nem támadott végzés hatályon kívül helyezése iránt folyamatban volt előzőekben említett peres eljárásra tekintettel felfüggesztette.
- [9] Az eljárás felfüggesztésének megszüntetését követően a Kft. a cégbíróság felhívására benyújtotta a 2023. február 22. napján kelt – az újonnan belépő tag és az LLC ügyvezetőjeként a magánszemély1. által aláírt – taggyűlési határozatot, amelyben visszavonta a 2022. augusztus 30-i és 2022. augusztus 31-i változásbejegyzési kérelmeket, ezért a cégbíróság a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi

V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 33. § (3) bekezdése alapján – 2023. március 21-én kelt, végzés2. a 2022. augusztus 30. napján indult, a Cg.20-09-071642/143. számú végzésével pedig a 2022. augusztus 31-én indult változásbejegyzési eljárást megszüntette.

- [10] 2.2. A fenti előzmények után előterjesztett alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt egyenlőségi elv, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz és tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogra hivatkozással kérte a végzés2. és a végzés3. alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Érvelése szerint az ügyben eljáró cégbíróság a magánszemély2. által benyújtott okiratokat figyelmen kívül hagyta, így egy olyan személy – a magánszemély1. – gyakorolta a tulajdonosi jogokat, aki erre nem volt jogosult.
- [11] Az indítványozó szerint a cégbíróság támadott döntései azért sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát, mert a törzstőke-emelés bejegyzése következtében az őt megillető társasági részesedés 20%-ról 8%-ra csökkent. Mindez olvasatában azt jelenti, hogy üzletrészenek több mint felét jogellenes, jöerkölcsbe ütköző módon elvonták és azzal az újonnan belépő tag gazdagodott.
- [12] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt egyenlőségi elv sérelmét arra alapítja az indítványozó, hogy a magánszemély2.-re kedvezőtlen döntések meghozatalával a közvetlen hátrányos megkülönböztetés rá is kihatással volt, azok jogait és kötelezettségeit hátrányosan befolyásolták. Álláspontja szerint a Ctv. szabályainak alkalmazásakor a magánszemély1. és a magánszemély2. összehasonlítható helyzetben voltak, ugyanis mindketten – okiratok előterjesztése mellett – hivatkoztak arra, hogy az LLC olyan bejegyzett képviselői, akik jogosultak eljárni a Kft. esetében is. A cégbíróság azonban – az indítványozó szerint – a magánszemély2. által benyújtott dokumentumokat érdemi és észszerű indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta. Az önkényes döntés véleménye szerint hátrányosan megkülönböztette a magánszemély2.-t, közvetetten pedig a vele „azonos oldalon álló” indítványozót is.
- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét elsődlegesen az észszerű határidő követelményének sérelmére alapítja az indítványozó. Álláspontja szerint azzal, hogy a cégbíróság a támadott végzéseket nem egyidejűleg hozta meg, – azok között több mint három hónap eltelt – nem csupán a Ctv.-ben előírt ügyintézési határidőt lépte túl, hanem eljárása az észszerűség követelményének sem tett eleget. Olvasatában a felhívott alapjogainak sérelmét eredményezi továbbá a cégbíróság részrehajló és diszkriminatív eljárása, amely nem felelt meg a pártatlanság követelményének, mert önkényesen döntött arról melyik kérelmet fogadja el, és melyiket nem. Utalt arra is, hogy a cégeljárás specialitása okán az Alaptörvény XXIV. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdése felhívásának egyaránt helye van.
- [14] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] Az indítványozó a végzés1. és végzés2. alapjául szolgáló eljárásokban nem vett részt, ezért az Alkotmánybíróságnak azt kellett megítélnie, hogy az indítványozó érintettnek minősül-e az adott egyedi ügyben, pusztán azon az alapon, hogy a Kft. (egyik) külföldi jog alapján működő tagjában (LLC) részesedése van.
- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti érintettséget és jogosultságot megalapozza, ha az indítványozó az alapügyben félként vagy beavatkozóként részt vett, vagy ha igazolja, hogy az eljárás és az annak során hozott döntés közvetlenül érinti valamely Alaptörvényben biztosított jogát, és jogállása más személyektől egyértelműen megkülönböztethető {lásd hasonlóan 3273/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [17] E feltétel vizsgálata körében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott végzések az indítványozót közvetlenül nem érintik, azok a Kft.-re és a magánszemély2.-re vonatkozóan tartalmaznak rendelkezéseket. Utóbbi viszont nem élt alkotmányjogi panasszal. Az Alkotmánybíróság e helyütt rögzíti: önmagában az a tény, hogy a Kft. egyik jogi személy tagjában az indítványozó részesedéssel bír, a változásbejegyzési eljárás során hozott cégbírósági végzés tekintetében nem alapozza meg az indítványozó Abtv. 27. §-a szerinti érintettségét.
- [18] E helyütt utal az Alkotmánybíróság arra is, hogy jelen alkotmányjogi panasz eljárásban való érintettségének hiányában is az indítványozó – a törvényi feltételek fennállása esetén – jogosult bírósághoz fordulni esetleges kárigénye vagy egyéb polgári jogi igénye érvényesítése érdekében.

- [19] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az indítványozó érintettségének hiánya miatt az nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1151/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3015/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.109/2022/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Schiffer András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó önkényuralmi jelkép használata miatt bejelentést tett a rendőrségen, akik azonban közölték, hogy nem kívánnak az ügyben intézkedni. Az indítványozó ezért bejelentette a segélyhívón, hogy önkényuralmi jelkép használata és az elmaradt rendőri intézkedés miatt „spontán demonstrációba” kezd olyan módon, hogy egy „STOP NAZISM” feliratot fest a járdára. A helyszínre érkezett a rendőrség két alkalmazottja, akik az indítványozóval szemben intézkedtek, hátulról megrántották, melynek következtében elszakadt a ruházata, mellkasra, majd hasra fordították és megbilincseltek. A Független Rendészeti Panasztestület az indítványozó által kezdeményezett eljárásában 2018. július 12-én hozott határozatában megállapította, hogy a rendőrök nem folytatták le a bejelentés alapján a szükséges eljárást, ezért sérült a tisztességes eljáráshoz való jog.
- [3] Ezt követően az indítványozó keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperes (a Budapesti Rendőrőfkapitányság) megsértette a személyiségi jogait, valamint személyes szabadságát. Keresetében kérte a jogsértés megállapításán túl az alperes eltiltását, levélben történő elnézés kérésre kötelezését, valamint az alperes sérelemdíj megfizetésére kötelezését. A Fővárosi Törvényszék 2021. december 16-án meghozott 65.P.22.585/2020/31. számú ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette az indítványozó felperes emberi méltóságát és személyes szabadsága védelméhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy az állományába tartozó rendőrök úgy intézkedtek, és alkalmaztak kényszerintézkedést, hogy arra a felperes nem adott okot. Eltiltotta az alperest a további jogsértéstől, kötelezte magánlevélben elnézés kérésére, és 600 000 forint sérelemdíj és késedelmi kamat megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2022. május 24-én meghozott 1.Pf.20.134/2022/5/II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította. A másodfokú bíróság több ponton kifogásolta az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelési és mérlegelési tevékenységét. A másodfokú bíróság megítélése szerint az alperes alkalmazásában álló rendőrök a törvénynek megfelelően jártak el a felperessel szemben.
- [4] A jogerős ítélet ellen a felperes indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helyben hagyását. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság iratellenesen, az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítási eljárásban alátámasztott tényállásával szemben, az ellentmondások feloldása nélkül tett megalapozatlan megállapításokat. Véleménye szerint a jogerős ítélet az iratellenesen felülmérlegelt bizonyítékok és a megalapozatlan megállapítások miatt sérti a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (4)–(5) bekezdését.
- [5] Az indítványozó felperes hivatkozott továbbá a Pp. 364. §-ának utaló rendelkezése alapján alkalmazandó Pp. 268. § (1) bekezdésére is, mert a jogerős ítélet közvetett bizonyítékokra hivatkozott. Kifogásolta továbbá azt is, hogy a fellebbezési tárgyaláson a tanácselnök a Pp. 378. § (2) bekezdését megsértve nem adott lehetőséget a felperes jogi képviselőjének a nyilatkozattételre.
- [6] A Kúria 2023. február 1-jén meghozott Pfv.IV.21.109/2022/4. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria megállapította, hogy a felperes tartalmilag a másodfokú bíróságnak a Pp. 279. § (1) bekezdésén alapuló, a bizonyítás eredményét mérlegelő tevékenységét sérelmezte, megsértett jogszabályhelyként azonban nem hivatkozott a Pp. 279. § (1) bekezdésének sérelmére. A Kúria ítéletének indokolásában rögzíti, hogy a felperes nem fejtette ki, hogy a megjelölt személyiségi jogsértések tárgyában miért és milyen anyagi jogi jogszabályt alkalmazott tévesen a másodfokú bíróság. A Kúria ezért a felülvizsgálati kérelmet ebben a részében figyelmen kívül hagyta. A felperes által hivatkozott eljárási szabálysértés kapcsán pedig utalt arra a Kúria, hogy

a felperes nem jelölte meg, hogy a nyilatkozattétel lehetőségének elmaradása miatt és hogyan hatott ki az ügy érdemi elbírálására. A Kúria hivatkozott arra, hogy a fellebbezési tárgyalásról készült jegyzőkönyv szerint a másodfokú bíróság tanácselnöke arról tájékoztatta a felperes jogi képviselőjét, hogy a tárgyaláson szóbeli ellenkérelem előterjesztésére nincs lehetőség, egyéb nyilatkozat megtételét nem tiltotta meg. Mindezekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy az ügy érdemi elbírálására kiható eljárási szabálysértés nem történt. A Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság kellő alapossggal, részletesen megindokolta a határozatát, döntése indokairól megfelelően számot adott. A Kúria – az Alkotmánybíróság indokolt bírói döntéshez való jogra vonatkozó gyakorlatát is figyelembe véve – azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelem által megjelölt jogszabályokat, ezért azt hatályában fenntartotta.

- [7] Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyben a Fővárosi Ítélet tábla 1.Pf.20.134/2022/5/II. számú jogerős ítéletét a Kúria Pfv.IV.21.109/2022/4. számú felülvizsgálati döntésével együtt támadta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában formálisan a Fővárosi Ítélet tábla jogerős döntését is támadja, de indítványában egyértelműen a Kúriai döntést kifogásolja, a felülvizsgálati eljárással összefüggésben hivatkozik alapjogainak sérelmére.
- [8] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a támadott felülvizsgálati ítélet indokolása hiányos. Az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét állította azon az alapon, hogy álláspontja szerint a Kúria nem indokolta meg, hogy a másodfokú ítélet miért nem sérti a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdését. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét alapozza meg az indítványozó véleménye szerint az, hogy az ítélet olyan személy közvetett tudomásán alapul, aki sem a perben, sem más bírósági vagy hatósági eljárásban tanúként nem lett meghallgatva. A másodfokú bíróság az indítványozó hátrányára változtatta meg az elsőfokú ítéletet, amely ellen már csak rendkívüli jogorvoslat állt az indítványozó rendelkezésére. Álláspontja szerint azzal, hogy a hivatkozott jogszabálysértések elbírálására nem került sor, sérült a jogorvoslathoz való joga.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint hatvan napon belül kell benyújtani. Az indítványozó a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria jogerős ítéletet hatályában fenntartó döntésével szemben nyújtotta be, amely az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint – mivel az indítványozó a jogerős ítéletet alkotmányjogi panasszal nem támadta meg – az Abtv. 27. § szerinti ügy érdemében hozott vagy eljárás befejező egyéb döntésnek minősül [3358/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [12] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozat megjelölését, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [13] 2.2. Az Abtv. 52. §. (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem követelménye azt is magában foglalja, hogy az indítványnak egyértelműen elő kell adnia az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért elmentés az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint visszautasításra ad okot, ha az indítványozó érvelése nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást. Az alkotmányossági összefüggéseket tehát be kell mutatnia az indítványozónak [lásd például: 3231/2018. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [13]; 3327/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]; 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]; 3077/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [17]; 3461/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [8]].
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem adott elő olyan indokolást, amely alkotmányjogilag értékelhető módon támasztja alá a támadott

bírói döntések és az Alaptörvény megjelölt rendelkezésének vélt sérelme közötti összefüggést. Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog sérelmét azon az alapon állítja, hogy bizonyos kérdések érdemi elbírálása álláspontja szerint nem történt meg a felülvizsgálati eljárásban, nem indokolta azonban részletesen, hogy a kifogásolt bírói döntések miért és mennyiben állnak ellentétben a jogorvoslathoz való joggal. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadályá {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]}. Mivel az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában megjelölt kritériumainak nem felel meg, így azt az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta.

- [15] 2.3. Az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére vonatkozó része kapcsán megállapította, hogy az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítványozó megjelölte ugyanis az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését és ezek tekintetében meg is indokolta sérelmének mibenlétét.
- [16] 3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott azal összefüggésben, hogy a bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, valamint kifogásolta, hogy az ítélet egy olyan személy közvetett tudomásszerzésén alapul, aki nem vett részt az eljárásban.
- [17] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {lásd pl. 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás {lsd. bővebben 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [18] 3.1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárással kapcsolatban a következőket állapította meg. Az indítványozó felperes felülvizsgálati kérelmében a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésének, a Pp. 268. § (1) bekezdésének, valamint a Pp. 378. § (2) bekezdésének megsértésére hivatkozott. A Kúria indokolásában kifejtette, hogy a felülvizsgálati indítvány tartalmilag a másodfokú bíróságnak a Pp. 279. § (1) bekezdésén alapuló bizonyítás eredményét mérlegelő tevékenységre vonatkozik, nem fejtette ki azonban a felperes, hogy a bíróság miért és milyen anyagi jogszabályt alkalmazott tévesen. A Kúria ezért a felülvizsgálati kérelmet ebben a részében figyelmen kívül hagyta.
- [19] 3.2. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alaptörvény 24. cikk bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [20] A jogértelmezés a bíróságok feladata: „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [21] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos)

jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}

- [22] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügy körülményeinek a vizsgálata során megállapította, hogy a Kúria részletesen kifejtette, hogy a felülvizsgálati indítványban megjelölt jogszabálysértések mennyiben szolgálhatnak felülvizsgálati eljárás alapjául. A Kúria úgy értelmezte, hogy a felülvizsgálati indítvány tartalmilag a Pp. 279. § (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott. A bíróság részletesen indokolta, hogy az indítványozó a bírói döntés indokolásával kapcsolatosan nem annak hiányos voltát, hanem a bizonyítás eredményének mérlegelését kifogásolta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában is a bizonyítékok mérlegelésének eredményét kifogásolta azzal összefüggésben, hogy az ítélet közvetett tudomásszerzésen alapul.
- [23] Jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {lásd hasonlóan például: 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]; 3493/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [24]}. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, okszerűtlennek és magára nézve sérelmesnek tartja, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem értékelhető alkotmányossági kérdésnek. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]; 3493/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [25]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Az indítványozó által előadott érvek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem vetik fel a Kúria Pfv.IV.21.109/2022/4. számú döntését érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/963/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3016/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.226/2020/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Stanka Gergely ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria Gfv.VII.30.226/2020/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel véleménye szerint ezen ítélet ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglaltakkal.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és lényege az ügyben előterjesztett beadványok és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az indítványozó gazdasági társaság a perben felperesként vett részt.
- [5] A per alperese végrehajtási eljárásokat kezdeményezett az indítványozóval szemben. Az indítványozó véleménye szerint az alperes az engedményezés folytán bekövetkező alanyváltozás következtében évek óta nem volt a végrehajtani kívánt követelések jogosultja. A végrehajtási eljárások megindítására tekintettel az indítványozó végrehajtás megszüntetése, valamint negatív megállapítási pereket indított.
- [6] Az alkotmányjogi panaszt a nemleges megállapítási perrel összefüggésben terjesztette elő az indítványozó. E perben az indítványozó annak megállapítását kérte, hogy az alperesnek nem áll fenn joga a korábban létrejött kölcsönszerződésekből eredő, a keresetlevélben írott összegek és azok járulékainak az indítványozótól történő követelésére.
- [7] Keresetének ténybeli alapja körében előadta, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 259. § (1) bekezdése értelmében a kölcsönszerződésekből eredő követelés a felhasznált óvadék erejéig az óvadékot nyújtó alperesre szállt, aki a követelését engedményezte a V.E.-re, aki azt átruházta a B. Kft.-re. Az engedményezés alanycserét eredményez, a szerződés megkötésével a követelés átszáll az engedményesre, a jogügylet teljesedésbe megy. Az engedményezőnek a követelésre vonatkozó igénye megszűnik, az igényérvényesítés joga az engedményes oldalán jelenik meg, így ez a jog az engedményezés láncolata folytán a B. Kft.-t illeti meg, különös figyelemmel arra, hogy az engedményes az engedményezés tényét bejelentette.
- [8] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az engedményes B. Kft. a követelés érvényesítése érdekében választottbíróági eljárást is kezdeményezett vele szemben, amelyben *res iudicata* hatályával megállapítást nyert az a jogi tény, hogy az engedményes megtérítési igénye nem alapos, mert a jelen per felperese az érvényesíteni kívánt igényt meghaladó követeléssel rendelkezik. Az alperes által kezdeményezett végrehajtási eljárásban a közjegyző megállapította ugyan az alperes jogutódlását, azonban a követelés engedményezése miatt nem áll fenn joga, hogy a felperestől követelje a kölcsönszerződésből eredő összegeket és járulékait.
- [9] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdésébe foglalt jogvédelmi szükséghelyzet fennállása körében arra hivatkozott, hogy a jogviszony természete folytán marasztalás nem kérhető, ezért egy negatív megállapítási keresetet érvényesít, a per tárgya annak megállapítása, hogy az alperes által a felperessel szemben érvényesített követelésnek nem az alperes a jogosultja. A keresetben kért megállapítás szükséges és alkalmas is a felperes jogainak az alperessel szembeni megóvására. Az alperes végrehajtási eljárást indított vele szemben, a végrehajtó a követelést behajtotta, de még nem fizette ki. A Pp. 528. § (2) bekezdése nem szabályozza a jelen perbeli esetet, míg a negatív megállapítási kereset eredményessége a végrehajtás megszűnéséhez vezethet a Vht. 56. § (1) bekezdése alapján.
- [10] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2019. szeptember 19-én kelt 19.G.41.399/2018/36-II. számú ítéletével a keresetnek arra tekintettel adott helyt, hogy a végrehajtást kérő alperes korábban írásban harmadik személyre engedményezte követelését, és így már nem volt a követelés jogosultja.

- [11] Az alperes fellebbezése alapján a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 12.Gf.40.653/2019/10. számú 2020. március 25-én kelt ítéletével helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [12] A jogerős ítélettel szemben a végrehajtást kérő mint alperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet nyújtott be. A felülvizsgálat engedélyezését követően a felülvizsgálati kérelmet elbíráló Kúria a 2021. február 23-án kelt Gfv.VII.30.226/2020/12. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította.
- [13] A Kúria szerint az alperes a felülvizsgálati kérelmében helytállóan hivatkozott arra, hogy a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 56. § (1) bekezdés *b*) pontjának helyes nyelvtani értelmezése szerint az olyan perekben meghozott ítéletek lehetnek alkalmasak arra, hogy azok alapján nemperes eljárásban a végrehajtás megszüntethető legyen, amelyekben a megállapítás tárgya a végrehajtásban érvényesített követelés vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony létre nem jötte vagy érvénytelensége. A Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti megállapítási kereset indítása a Vht. 56. § (1) bekezdés *b*) pontjára, mint a megállapítási kereset feltételét képező jogvédelmi szükséghelyzetre való hivatkozással kizárólag abban az esetben lehetséges, ha a megállapítási kereset tárgya a követelés vagy az alapját képező jogviszony érvényes létrejöttének a hiánya.
- [14] A Kúria szerint ez a megállapítás nem csupán a normaszöveg nyelvtani értelmezéséből, hanem a szabályozás céljából is következik. A végrehajtási záradékkal ellátott okirattal elrendelt végrehajtás esetén ugyanis a közokiratba foglalt kötelezettség létrejöttét és érvényességét a közjegyző nem vizsgálhatja. Ezért a nemzetközi egyezményekben hangsúlyozott azon elv érvényesítése érdekében, hogy bírósági végrehajtással csak azt a követelést lehet behajtani, amelyet a bíróság érdemi jogvitában megvizsgált, a polgári eljárásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) is lehetővé tette, és a Pp. is lehetővé teszi, hogy az adós bíróság előtt vitassa, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt végrehajtani kívánt követelés vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony egészben vagy részben érvényesen nem jött létre. A jogviszony létrejötte és érvényessége ennek megfelelően a régi Pp. szabályozási rendszerében a régi Pp. 369. §-ában foglalt végrehajtás megszüntetési perben volt érdemben vizsgálható, míg a Pp. szabályai alapján ezt egy az általános szabályok szerint megindított önálló megállapítási perben lehet vizsgálat alá vonni. Abban ugyanakkor a szabályozás az érdemét tekintve nem változott, hogy a végrehajtás megszüntetésére csak akkor kerülhet sor, ha a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött volna létre. Ebben a körben a BH2010. 330. számú jogesetben közzétettek változatlanul irányadóak.
- [15] A Kúria hivatkozott arra, hogy a felperes keresetében nem a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt végrehajtani kívánt követelés vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony létrejöttét vagy érvényességét vitatta, hanem azt állította, hogy az engedményezések folytán a vele szemben érvényesített követelésnek nem a végrehajtást kérő a jogosultja. A perben eljáró bíróságok tévesen jutottak arra a következtetésre, hogy az utóbbi hivatkozás alapján is helye lehet a végrehajtás megszüntetésének a Vht. 56. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint. Önmagában az engedményezés ténye alapján annak megállapítása ugyanis, hogy nem az alperes a végrehajtani kívánt követelés jogosultja, nem feleltethető meg a Vht. 56. § (1) bekezdés *b*) pontjában szabályozott azon megállapításnak, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt végrehajtani kívánt követelés vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony egészben vagy részben érvényesen nem jött létre. A végrehajtani kívánt követelés vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony létrejöttétől és érvényességétől eltérő, attól teljesen független esetkör az engedményezéssel a kötelelem jogosulti oldalán bekövetkezett alanyváltozás. A Vht. 56. § (1) bekezdés *b*) pontja pedig kizárólag az előbbi esetben teszi lehetővé a végrehajtás megszüntetését, az utóbbi esetben nem.
- [16] A Kúria szerint ezen utóbbi jogi következtetésre kell jutni nem csupán a fent kifejtettek alapján, hanem más megközelítésből is. A fenti szabályozás ilyen tartalmú értelmezését támasztja alá ugyanis az is, hogy a Kúria régóta fennálló és teljesen egységes gyakorlata szerint az engedményezési szerződés esetleges érvénytelensége az engedményezési szerződés alanyainak a jogviszonyára hat ki, az érvénytelenség jogkövetkezményeit a közöttük fennálló jogviszonyban kell levonni. Az érvénytelenség az adós fizetési kötelezettségét nem érinti (EBH2003. 868.; BH2015. 157.; BH2010. 330.). Az e határozatokban kifejtettek szerint az adóst az engedményezési szerződés esetleges érvénytelensége esetén is csupán egyszeri fizetési kötelezettség terheli. Ebből, illetve az engedményezés jogi lényegéből következően nem csupán az engedményezési szerződés esetleges érvénytelensége, de maga az engedményezés ténye sem befolyásolja az adós fizetési kötelezettségének fennállását. A végrehajtás megszüntetésének eltérést nem engedő törvényi szabályozása következtében az adós sem a régi Pp., sem a Pp. szabályozási rendszerében nem szabadulhat az ellene indított végrehajtás alól önmagában a követelés engedményezése, illetve a követelés engedményezésére vonatkozó megállapodás érvénytelensége esetén. Az itt kifejtetteknek megfelelően, mivel az engedményezés ténye nem érinti az adós fizetési kötelezettségét, ezért a felperes oldalán olyan anyagi jogi jogosultság sincs, amely védelemre szorulna a keresetben hivat-

kozott ténybeli alapon, a felperes oldalán önmagában emiatt tehát nincs jogvédelmi szükséglet, ezért a megállapítási kereset törvényes előfeltételei ez okból sem állnak fenn.

- [17] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyben a Kúria Gfv.VII.30.226/2020/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Kérelmében alapjogi sérelmét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglaltakra vonatkozó indokolással kívánta alátámasztani.
- [18] Kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Pp. 426. § (2) bekezdése alapján hívja fel az elsőfokú bíróságot a végrehajtás felfüggesztésére.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében a jogalkotói szándéktól, illetve a régi Pp. hatálya alatt kialakult bírói gyakorlattól eltérve arra az álláspontra helyezkedett, hogy az első- és másodfokú bíróságok tévesen jutottak arra a következtetésre, hogy Pp. 172. § (3) bekezdése, valamint a Vht. 56. § (1) bekezdés *b*) pontja együttes alkalmazásával a végrehajtás megszüntethető azon indítványozói hivatkozás alapján, hogy a végrehajtási eljárásban nem a követelés anyagi jogi jogosultja támaszt igényt. Az indítványozó szerint a Kúria ezzel az adóssal szemben jogosulatlanul megindított végrehajtási eljárást lényegében egy elszámolási kérdéssé degradálja, mellyel megsérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, a bírósághoz fordulás jogától és a jogorvoslathoz való alapjogától is megfosztva az indítványozót.
- [20] Az indítványozó érvelése szerint a Kúria támadott ítélete lényegi tartalmától megfosztja az Alaptörvény XXVIII cikk (1) bekezdésében biztosított a bírósághoz fordulás jogát, ami egyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság sérelmeként is megjelenik.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [22] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [23] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjára [Abtv. 27. § (1) bekezdés] alapította.
- [24] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [25] A Kúria Gfv.VII.30.226/2020/12. számú ítéletét 2021. március 16-án kézbesítették elektronikus úton az indítványozó ügyvédjének. Az alkotmányjogi panaszt 2021. március 31-én elektronikus úton nyújtotta be az elsőfokú bíróságon.
- [26] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Gfv.VII.30.226/2020/12. számú ítéletével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [27] Az indítvány az 27. § (1) bekezdés *b*) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [28] 3.2. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozatokkal összefüggésben megállapítható.
- [29] 3.3. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát [lásd hasonlóan pl. 3326/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [2], [9], [10], [13]; 168/2018 (V. 16.) AB végzés, Indokolás [33]].
- [30] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványoknak az Abtv. tárgyi hatályra vonatkozó rendelkezéseinek történő megfelelését vizsgálta.
- [31] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében ho-

zott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a] pont első fordulat].

- [32] A Kúria ítélete az ügy érdemében hozott döntés.
- [33] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó által támadott ítélet a tárgyi hatály szempontjából megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek.
- [34] 3.5. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [35] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* pontja szerint a kérelem határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [36] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére is csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [37] Az indítványban nem szerepelt hivatkozás a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban nem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* pontjában írott feltételnek – az ismertetett vonatkozásban – nem felel meg.
- [39] Az indítványozó alkotmányjogi panasz a támadott ítélet tekintetében a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [40] 4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [41] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [42] 4.1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében írott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében vizsgálta a bíróság határozatával szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [43] Az indítványozó XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással a Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletével összefüggésben a bírósághoz való fordulás joga sérelmét állította.
- [44] A panasz szerint a Kúria a Pp. indokolásában *expressis verbis* megjelenő jogalkotói céllal szembe helyezkedve éppen a bírósághoz fordulás jogát kívánja elvonni a végrehajtási eljárás adósától azon indokolás mentén, hogy a végrehajtást kérő anyagi jogi jogosultságának kérdése az adós fizetési kötelezettségét nem befolyásolja, ennél fogva nincs jelentősége annak, hogy az adós a végrehajtási eljárás keretében olyan személynek fizet ki közel egymilliárd forintot, akit a követelés engedményezés folytán már nem illet meg. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria indokaival szemben a végrehajtási eljárások adósainak méltányolható érdeke fűződik ahhoz, hogy velük szemben olyan személy érvényesíthessen csak igényt az állami kényszer eszközeivel, aki a követelés jogosultja is egyben.
- [45] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy meglátása szerint különösen igaz ez abban az esetben, ha a jogosult személyét írásba foglalt engedményezési megállapodások, valamint az engedményes igényérvényesítése folytán közokiratnak minősülő jogerős határozatok tartalmazzák.
- [46] Az indítványozó érvelése szerint a Pp. 172. § (3) bekezdésének valamint a Vht. 56. § (1) bekezdés *b)* pontjának egymásra épülő alkalmazása éppen azt a jogot biztosítja az indítványozónak, hogy eredményesen léphessen fel azon személlyel szemben, aki a végrehajtási eljárásban anyagi jogi jogosultság hiányában kíván igényt érvényesíteni. A Kúria támadott ítélete így kiüresíti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított a bírósághoz fordulás jogát.
- [47] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog illetve annak egyik részjogosítványa a bírósághoz fordulás joga állított sérelmén keresztül valójában a bírói törvényértelmezés helyességét, a bíróság ezekből levont következtetéseit vitatja.
- [48] 4.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kúria ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti kérelmét vizsgálta.

- [49] Az indítványozó a támadott döntéssel összefüggésben a jogorvoslathoz való jog sérelmét arra hivatkozással állította, hogy a Kúria ítélete akként is értelmezhető, hogy Pp. 172. § (3) bekezdése alapján az indítványozó ugyan formálisan nincs elzárva attól, hogy a követelés jogosultja személyét megállapítási perben vitássá tegye, ez a jogvédelmi eszköz azonban jogérvényesítésre nem alkalmas. A Kúria ítélete elzárta az indítványozót attól, hogy a jogosult személyének vitatásán keresztül vehessen igénybe jogorvoslatot a vele szemben folyamatban lévő végrehajtási eljárással szemben, ekként a támadott ítélet alaptörvény-ellenessége az indítványozó megítélése szerint a jogorvoslathoz való jogának sérelmén keresztül is megállapítható.
- [50] A panasznak a fentiek szerinti részét vizsgálva az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [51] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jogalkotó joga és felelőssége, hogy olyan jogorvoslati eljárásokat alakítson ki, és azokat azok céljának megfelelő módon szabályozza, amelyek az egyes jogsérelmek, jogsértések esetén a megfelelő jogvédelmet biztosítani tudják. A panaszos által benyújtott beadvány időpontjában létező jogorvoslatok összetett rendszert képeztek, és képeznek ma is.
- [52] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere {3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [53] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a bíróság által alkalmazott jogszabályi rendelkezéseknek a bíróságtól eltérő jogértelmezése miatt kérte a támadott ítélet megsemmisítését.
- [54] 4.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [55] Az Alkotmánybíróság – az irányadó gyakorlata értelmében – az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.
- [56] „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.” {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [57] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [58] Az Alkotmánybíróság ezúton is hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint „[a] bírósági joggyakorlat egységének biztosítása sem az Alkotmánybíróság, hanem a bíróságok, kiemelten pedig a Kúria feladata [Alaptörvény 26. cikk (3) bekezdése, bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény III. fejezete], ezt az Alkotmánybíróság a jogbiztonságra és az alapjogokra figyelemmel sem vonhatja magához. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [59] A jelen ügyben – a panaszban foglaltak alapján – nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy az Abtv. 29. §-ában írott feltételek a panaszra okot adó esetben a Kúria ítéletével összefüggésben fennállnak.
- [60] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz indokolása nem támasztotta alá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét, és a panaszban megvalósuló indokolás sem vetett fel azok tekintetében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [61] 5. A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi

panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* pontjában továbbá a 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

- [62] Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/835/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3017/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.249/2022/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó társasházi lakás ½ részének tulajdonosa, korábbi alperes. Az ingatlanban a távhőszolgáltatást a felperesi jogelőd nyújtotta. A társasház 2010. február 1. napján – a közös képviselő útján – egységes szerkezetű hőenergia-szolgáltatási általános közüzemi szerződést kötött távhőszolgáltatás nyújtására vonatkozóan. A társasház közgyűlése 2010. május 28. napján hatalmazta fel a közös képviselőt a szerződéskötésre.
- [3] A távhőszolgáltatást az alperes huzamosabb ideig nem fizette meg, így tartozása keletkezett. Erre tekintettel a távhőszolgáltató felperes a távhőszolgáltatás nyújtását felfüggesztette. A fennálló követelés engedményezése útján fizetési meghagyást bocsátottak ki az indítványozóval szemben, amely ellentmondás folytán perré alakult.
- [4] 1.2. A felperes keresetében a tőketartozás valamint a távhődíj tartozás, továbbá egyéb költségek és késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes indítványozó ellenkérelmében a kereset elutasítását, az eljárás megszüntetését kérte.
- [5] Hivatkozott arra, hogy a felperes valótlan adatokat állított a befizetésekkel kapcsolatban, valamint kifogásolta a jegyzőkönyv mellékelése kapcsán annak hiányosságát is. Álláspontja szerint a távhőszolgáltatás kikapcsolása törvényes jogviszony hiányában történt, mivel ő nem minősül sem felhasználónak, sem díjfizetőnek. Álláspontja alapján a közös képviselő nem lett volna jogosult a távhőszolgáltatási szerződés megkötésére. Ezt azzal kívánta bizonyítani, hogy a megkötött szerződés mellől hiányzik a közgyűlési határozat és/vagy a társasház szervezeti és működési szabályzata, amely igazolná a jogosultságot. Hivatkozott a társasházról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tht.) 28. § (1) bekezdés b) pontjára, miszerint a közgyűlés kizárólagos hatáskörben határoz a közös tulajdonban álló épületrészek használatáról és a rendes gazdálkodás körét meghaladó kiadásokról. Ezen felül a nevezett bekezdés további alpontjai is hangsúlyozzák, a kizárólag a közösséget terhelő döntések megkötése, valamint arra, hogy a közgyűlés hatásköre minden olyan döntés is, amit a társasház szervezeti és működési szabályzata (a továbbiakban: SZMSZ) nem utal más hatáskörbe. Mivel ezek közül egyikkel sem rendelkezett a közös képviselő a vonatkozó szerződés megkötésére nem volt jogosultsága, még akkor sem, ha képviseleti jogosultsággal rendelkezik bíróság, valamint más hatóság előtt. Érvelését korábbi kúriai állásfoglalásokkal, a vonatkozó kormányrendelettel, illetve egyéb jogszabályhelyekkel igyekezett alátámasztani.
- [6] 1.3 Az eljáró Dunaújvárosi Járásbíróság a keresetet részben alaposnak találta és az alperest 189 170 forint, továbbá a késedelmi kamatok felperes részére történő megfizetésére kötelezte.
- [7] Utalt az bíróság e körben arra, hogy az alperes kifogásait a felek között már több esetben vizsgálták más korábbi eljárásokban, különböző bíróságok, ahol egyértelműen megállapították, hogy bár a szerződéskötés idején a közös képviselő ugyan nem rendelkezett felhatalmazással, a társasház a 2010. május 28. napján meghozott közgyűlési döntésével egyértelműen kinyilvánította szerződéskötési akaratát. Erre tekintettel a korábbi vizsgálatok során a már kifejtették, hogy a távhőszolgáltatási szerződés a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján érvényesen létrejött, ugyanis a közös képviselő a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény (a továbbiakban: Tszt.) 50. § (1) bekezdése értelmében jogosult a közösség képviseletének ellátására bíróság és más ható-

ság előtt is, e jogkörének korlátozása harmadik személlyel szemben semmis. Ezen felül a mellékletek elégtelen voltával kapcsolatos és a további kifogásokat sem találta alaposnak a bíróság.

- [8] 1.4. A másodfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.249/2022/12. számú ítéletével az elsőfokú döntést helybenhagyta annak helyes indokaira tekintettel. E körben hivatkozott a másodfokú bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 221. § (1) bekezdése szerinti álképviselői nyilatkozat utólagos jóváhagyására, amely alapján a megkötött szerződés, a megkötésének napjára visszamenőlegesen hatályos. Utalt arra is, egyezően az elsőfokú döntéssel, hogy a Tht. 56. § 3. pontja szerinti értelmező rendelkezésből nem vezethető le az, hogy közüzemi szerződés megkötése rendes gazdálkodás körét meghaladó kiadás lenne.
- [9] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Dunaújvárosi Járásbíróság 8.P.20.600/2021/17. számú ítélete, valamint a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.249/2022/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az M) cikk (2) bekezdését, a II. cikket, a VI. cikk (3) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikket, továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében – lényegileg a bírósági eljárások során előadottakat megismételve – kifejtette, hogy nem volt megfelelő meghatalmazása a közös képviselőnek a távhőszolgáltatási szerződés megkötésére, így az érvénytelen. Utalt a Kúria gyakorlatára, miszerint a társasház közös képviselőjének képviseleti joga nem korlátlan, ha olyan szerződést köt, amelyről csak a közgyűlés dönthet. Amennyiben a társasház részéről nem áll fenn a szerződési akarat, ennek hiányában a szerződés tehát nem jön létre. Kifogásolta e körben tehát a közgyűlési határozatok jogosságát. Álláspontja szerint a közüzemi szerződés megkötéséhez szükséges közgyűlési határozatok meghozatalának módja, amelyet a közös képviselő hívott össze a szerződéskötési képesség sérülésével járt a rosszul megválasztott időpontok miatt, így ez nem felel meg a jogállamiság Alaptörvényben garantált elvének sem. Továbbá az Alaptörvény XV. cikkében foglalt egyenlő bánásmód tilalmába ütközőnek vélte azt, hogy a közgyűlésen nem mindenki volt jelen, így nem is mindenki szavazhatott ezáltal a hátrányos megkülönböztetés megvalósult, miután lehetetlenné tették ezen személyek tulajdonuk feletti joggyakorlását.
- [11] A távhő-szolgáltatási szerződés megkötése a Tht.-ből levezetve álláspontja alapján egyértelműen meghaladja a rendes gazdálkodás körét, amely szerződés megkötése így kizárólag a közgyűlés hatáskörébe tartozik. A rendes gazdálkodás körét meghaladó kiadásokhoz a törvény egyhangú közgyűlési határozat hozatalát írja elő, alapul fekvő esetben ugyanakkor a 74 lakásból csupán 17 szavazta meg. Így – szerinte – el lehet(ne) érni egyhangú döntést úgy is, hogy az indítványozó tulajdona nem képezi a szerződés tárgyát.
- [12] Álláspontja alapján a támadott bírósági döntések ezáltal a szerződéskötési szabadságát is korlátozzák és olyan kötelezettségeket támasztanak vele szemben, amelyek alapján nem tudja gyakorolni és érvényesíteni jogait a társasházzal kapcsolatos kérdésekben. Ez szükségtelenül és aránytalanul korlátozza, így sérti az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való jogát. Ezen alapjog kiterjed olyan további jogokra is, amelyek szorosan nem tartoznak a tulajdon fogalma alá. Kiemelte ezzel kapcsolatban, hogy a tartozás miatt jelzálog került bejegyzésre a tulajdonára a téves bírósági döntések miatt.
- [13] A bírósági ítéletek mindezekre figyelemmel mellőzik a demokratikus jogállam elveit.
- [14] Végezetül utalt alkotmányjogi panaszában az indítványozó a magánszféra védelmének jogára, amely az emberi méltóságból eredeztethető különleges védelmet élvező alapjog. Ezt az Alkotmánybíróság több határozatában is megerősítette. Véleménye szerint az, hogy a távhő-szolgáltató felperes az adatait kezelte a hozzájárulása nélkül, nem vezethető vissza a közérdekre, ellentétben azzal, ahogy a korábbi eljárások során megállapították a bíróságok. Mindez sérti az Alaptörvény VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez és az információs önrendelkezéshez fűződő alapjogát.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [16] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [17] 3.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett ítéletekkel zárult ügyben alperes volt, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező eként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [18] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezésnek megfelelően a kérelem többek között akkor határozott, ha tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]; továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]. E rendelkezéseknek megfelelően nem elegendő az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseire hivatkozni, hanem az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezeknek a feltételeknek csak részben tesz eleget.
- [19] A hivatkozott Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, amely szerint a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {lásd például: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az indítványozó a jogállamiság sérelmére hivatkozott panaszában, bármilyen releváns alapjogi összefüggést mellőzve. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos panaszszöveget nem vizsgálhatta.
- [20] Az indítványozó az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének sérelmét felsorolja ugyanakkor azzal kapcsolatosan semmilyen indokolást nem adott elő panaszában, így nem teljesítette az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában foglalt indokolási kötelezettséget. Mindezekre tekintettel a panasz ezen része nem felel meg a határozott kérelem követelményének, így az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálta. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [21] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megjegyzi ezzel kapcsolatban, hogy „[a]z Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi szakaszok címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre az előírásokra alapítani [lásd: 3267/2014. (XI. 4.) AB végzés]” {7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [22] Az indítványozó továbbá tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét állítva hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére is. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárások vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, ennél fogva a támadott bírósági végzések és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincsen összefüggés.
- [23] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény II. cikk, VI. cikk (3) bekezdése, a XIII. cikk (1) bekezdése, valamint a XV. cikke vonatkozásában – az Abtv. az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [24] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az

Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.

- [26] 4. Az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg ezzel kapcsolatban: az indítványozó alkotmányjogi panasz indokolásában lényegileg azokat az érveket ismétli meg, amelyeket a bírósági eljárás során kérelmeiben előadott, azaz e tekintetben egy újabb fórumot szeretne megnyitni annak érdekében, hogy sérelmei valamilyen módon orvoslást nyerjenek. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hangsúlyozza, hogy állandó gyakorlatának megfelelően nem rendelkezik hatáskörrel rendes bíróságok törvényességi vizsgálata körében értékelendő kérdések megválaszolására, így nem hivatott annak vizsgálatára sem, hogy a nevezett közgyűlési határozat és a később megkötött távhó-szolgáltatási szerződés érvényes-e, illetve történt-e bármilyen jogsértés annak megkötése folytán. Az említettek mind olyan szakjogi jellegű és gyakorlati kérdések, amelyeket az eljáró bíróságok hivatottak eldönteni. Az alkotmányjogi panaszokban felvetett kérdésekre az eljáró bíróságok döntéseikben igen részletesen és megalapozottan választ adtak, erre tekintettel az előadottak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel, így nem teljesítették a befogadhatóság és az érdemi elbírálás feltételét.
- [27] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában, valamint az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1161/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3018/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény 3. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Pf.20.002/2023/8. számú ítélete, valamint a Váci Járásbíróság 1.P.20.717/2021/43. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjai, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Pf.20.002/2023/8. számú ítélete, a Váci Járásbíróság 1.P.20.717/2021/43. számú ítélete, továbbá a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 3. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó az alapul fekvő kölcsöntartozás megfizetése iránt indított per alperese volt. Az indítványozó mint adós és a felperes mint hitelező között kölcsönszerződés jött létre gépjárművásárlás finanszírozása céljából. A felperesi jogelőd az 1 460 000 Ft-ot kiutalta, az indítványozó a szerződésben megjelölt gépjárművet 2008. június 13. napján birtokba vette és a kölcsön törlesztését megkezdte. Az indítványozó, előadása szerint, miután felismerte „(egy drasztikus törlesztőrészlet emelést követő utánajárás során), hogy szerződése jogszabályban rögzítetten teljes semmis, teljes egészében érvénytelen” és „túlfizetésben van az akkor hatályos jogszabályok szerint”, beszüntette a törlesztést. Álláspontja szerint ugyanis a kölcsönszerződése a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütközött. Mivel az indítványozó a fizetési kötelezettségének nem tett eleget, a felperes jogelődje a szerződést felmondta. A felperesi jogelőd a kölcsönszerződésből eredő követelését felperesre engedményezte. A felperes kérelmére fizetési meghagyásos eljárás indult, mely ellentmondás folytán perré alakult. Az ügyben első fokon eljáró Váci Járásbíróság 1.P.20.717/2021/43. számú – kiegészített – ítéletével tőke és késedelmi kamatai, valamint perköltség megfizetésére kötelezte az indítványozót, melyet a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Pf.20.002/2023/8. számú ítéletével helybenhagyott.
- [4] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Pf.20.002/2023/8. számú ítélete, a Váci Járásbíróság 1.P.20.717/2021/43. számú ítélete, továbbá a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírósági döntések és a támadott rendelkezés az Alaptörvény számos rendelkezését, így a B) cikk (1) bekezdését, az E) cikk (1)–(3) bekezdését, az M) cikk (2) bekezdését, a Q) cikk (2) bekezdését, az R) cikk (2)–(3) bekezdését, a T) cikk (3) bekezdését, az I. cikk (1) bekezdését, a II. cikket, a XV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, a 25. cikk (1) bekezdését, a 26. cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikket sértik.

- [5] 3.1. Az indítványozó arra hivatkozott az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában, hogy a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az E) cikk (3) bekezdését, II. cikkét, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését, az alábbiak szerint. Álláspontja szerint a támadott rendelkezés megalkotásával a jogalkotó a visszaható hatály tilalmának elvét sértő módon „meggyógyította” a semmis szerződést, emiatt pedig a – DH1 törvény hatályba lépését követő – bírói gyakorlat elutasította a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára történő hivatkozást. Az indítványozó szerint a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése éppen a fentiek miatt ellentmond a *lex specialis derogat lege generali* elvnek is, hiszen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezésével szemben a régi Hpt. fenti rendelkezése szerinti, a fogyasztót megillető döntés szabadságát – diszpozitivitását nem engedő rendelkezése folytán – elvonja. A jogszabályi rendelkezés továbbá kogenciája folytán sérti az Alaptörvény II. cikkét, azzal, hogy az indítványozó jogkövető magatartását megkérdőjelezi, jogszerűtlennek minősíti az eljárását. Sérülni véli az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogát is azért, hogy a perben olyan rendelkezés alapján járt el a bíróság, melyet az indítványozó nem ismert a szerződés megkötésekor. A fentiekben túl úgy véli, hogy a DH1 törvény kötelező ereje ellentétes az EU fogyasztóvédelmi irányelveivel, valamint az Európai Bíróság egyes ítéleteivel, köztük éppen azzal is, mely többek között magának a DH1 törvénynek is a megalkotásához vezetett. Ennek megfelelően a támadott rendelkezés ellentétes az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdésével is.
- [6] 3.2. Az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány alcímekre tagoltan sorolja fel a támadott bírósági döntéseknek az indítványozó szerint sérelmes vonatkozásait.
- [7] Eszerint a bíróság azért, hogy a szerződésben fel nem tüntetett, de a törlesztés során megfizettetett költségekre tekintettel nem nyilvánította semmisnek a szerződést, megkerülve a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontját, megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlanság követelményét, valamint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, és M) cikk (2) bekezdését. Érvelése szerint az elsőfokú bíróságnak helytállóan kellett volna tekintenie az indítványozó által hivatkozott semmisség fennállását, a jogszabály megkerülése, illetőleg mellőzése helyett. Álláspontja szerint azzal, hogy a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja kötelező alkalmazását mellőzték, az emberi méltóságát is megsértették.
- [8] Az indítványozó szerint továbbá a szerződés megszűnését követően a fennmaradó követelésre megítélt kamat minden jogalapot nélkülöz, ami az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XV. cikk (1) bekezdését sérti.
- [9] Kifogásolja azt is, hogy a bíróságok figyelmen kívül hagyták a felperesi jogelőd pénzügyi szolgáltató szerződéses kötelezettségeinek elmaradását, ami az indítványozó szerződés szerű teljesítését ellehetetlenítette. Ez szintén az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XV. cikk (1) bekezdését sérti.
- [10] Sérül a tisztességes eljáráshoz való joga azért is, hogy a bíróságok a DH1 törvény támadott kogens rendelkezésének alkalmazását – annak az uniós joggal való ellentétére tekintettel – nem tették félre, vagyis nem követték az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdése szerinti szabályt.
- [11] Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok megvalósították a joggal való visszaélést is, amikor az általános szerződési feltételeket az indítványozó szerződési nyilatkozatának tekintették, anélkül, hogy azok tisztességtelenségét vizsgálták volna. Ez az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésben foglalt magatartási szabály mellőzése által szintén sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát. Álláspontja szerint az Alaptörvény 28. cikkével is ellentétesek a bírói döntések, tekintettel arra, hogy figyelmen kívül hagyták a régi Ptk. 205/A. § (1)–(2) bekezdésével összefüggésben az előterjesztői indokolásában az általános szerződési feltételekre vonatkozóan írtakat, ami szintén a tisztességes eljáráshoz való jogát sérti.
- [12] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével ellentétesnek tartja az indítványozó az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás esetében a kockázat fogalma meghatározásának hiányát, véleménye szerint a „definíció mellőzése a szubjektív tartalmi megítélést előtérbe helyezve” nem felel meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés szerinti jogállamiság elvének, és sérti a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát.
- [13] A fentiekben túl a másodfokú ítélet – az elsőfokú ítélet árfolyamkockázatot megfelelően minősítő rendelkezésére vonatkozó indokolása helyben hagyásával – sérti az Európai Bíróság egyes ítéleteiben, valamint a Kúria jogegységi határozatában foglalt követelményeket, ezáltal a tisztességes eljáráshoz való jogát, illetőleg az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését is.
- [14] 3.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság keresse meg az ügyben eljáró bíróságot a per iratainak megküldése érdekében, és az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján függessze fel az ítélet végrehajtását.

- [15] 3.4. Az igazságügyi miniszter *amicus curiae* beadványában kifejtette álláspontját a DH1 törvény támadott rendelkezése vonatkozásában.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [17] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [18] 4.1. Az Alkotmánybíróság először az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta, és a következőket állapította meg.
- [19] Az indítványozó a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése tekintetében a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelmét állította, továbbá sérülni vélte az Alaptörvény az E) cikk (3) bekezdését, II. cikkét, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az Alkotmánybíróság a 7/2015. (III. 19.) AB határozatban már vizsgálta a DH1 törvénynek a jelen alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezését az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben, ezért vizsgálnia kellett azt, hogy fennáll-e ítélt dolog.
- [20] Az Abtv. 31. § (1) bekezdése alapján, ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszoknak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának.
- [21] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal a 7/2015. (III. 19.) AB határozatban foglaltakra, melyben a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmának sérelmére alapított indítványt elutasította (lásd: Indokolás [34]–[43]). A jelen ügyben az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az állapítható meg, hogy a panaszban nem szerepel olyan új érv a támadott jogszabályi rendelkezést illetően, amely a korábbiaktól eltérő alkotmánybírói döntést indokolna a konkrét esetben. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezen vonatkozása ítélt dolognak minősül, ezért érdemben nem vizsgálható. Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a tisztességes bírói eljárásból való joga sérelmére vonatkozóan előadott indítványozói érvek tartalmilag szintén a támadott rendelkezés visszamenőleges hatályát kifogásolják, ezért erre tekintettel sem volt mód a támadott rendelkezés érdemi alkotmányosság vizsgálatára.
- [22] Az indítványozó a fentiekén túl az Alaptörvény további rendelkezéseire is hivatkozott, melyekkel összefüggésben ítélt dolog megállapításának nem volt helye: az indítványozó sérelmezte, hogy a támadott rendelkezés az Alaptörvény II. cikkében deklarált emberi méltóságát sérti, mert jogkövető magatartását megkérdőjelezi. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat: az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezésnek megfelelően a kérelem többek között akkor határozott, ha tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. E rendelkezéseknek megfelelően nem elegendő az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseire hivatkozni, hanem az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit a megsemmisíteni kért rendelkezés miért és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz az Alaptörvény II. cikke tekintetében alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [23] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozónak a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése elleni beadványa az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdésével való ellentétét illetően is tartalmaz érvelést. Az Alaptörvény e rendelkezése ugyanakkor nem tartalmaz

Alaptörvényben biztosított jogot, arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {lásd például: 3450/2023. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [16]}.

- [24] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz – az ítélt dolog fennállta, az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint az 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában meghatározott feltételek teljesítése hiányában – nem fogadható be.
- [25] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti panaszszemet vizsgálta meg, mindenekelőtt abból a szempontból, hogy az indítvány eleget tesz-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményeinek. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal a határozott kérelem követelményei tekintetében fentebb írtakra.
- [26] Az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg: az indítványozó felsorolta az Alaptörvény számos rendelkezését, azonban említésükön túl egyes rendelkezések, nevezetesen az E cikk (1) bekezdése, a Q) cikk (2) bekezdése, az R) cikk (2)–(3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése, valamint a 25. cikk (1) bekezdése vonatkozásában semmilyen indokolást nem adott elő.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy az indítványozó egyes további kérelmeit bővebb indokolással látta ugyan el, de valójában nem a megjelölt cikkek [E cikk (3) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdése, 28. cikke, I. cikk (1) bekezdése, II. cikke, XV. cikk (1) bekezdése] sérelmét, hanem azokon keresztül a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állította. Ezek tekintetében tehát az indítványozó önálló indokolást nem adott elő [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Azokat az érveket azonban, amelyeket az indítványozó az Alaptörvény e rendelkezései sérelme vonatkozásában hozott fel, az Alkotmánybíróság a befogadhatóság tartalmi vizsgálata körében, a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben előadottak értékelésekor figyelembe vette.
- [28] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha a döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó által hivatkozott egyes alaptörvényi rendelkezések [így a B) cikk (1) bekezdése, az E) cikk (3) bekezdése, az M) cikk (2) bekezdése, a 26. cikk (1) bekezdése, a 28. cikke, az I. cikk (1) bekezdése] Alaptörvényben biztosított jogot nem tartalmaznak, így azokra alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [29] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben utal állandó gyakorlatára: eszerint kizárólag a jogállamiság részeként értelmezett visszamenőleges hatály tilalma, vagy a jogszabályok hatálybalépésével kapcsolatos kellő felkészülési idő hiánya szolgálhat alkotmányjogi panasz alapjául. Mivel a jelen esetben az alkotmányjogi panasz a bírósági döntésekkel összefüggésben ilyen irányú indokolást nem tartalmaz, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme a jelen alkotmánybírósági eljárásban nem volt érdemben vizsgálható {lásd például 3278/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [30] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [31] Az Abtv. 29. §-ában írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően {lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. A jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná. A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [32] Az indítványozó által előadottakkal kapcsolatban az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – hangsúlyozza: az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy tartózkodik a jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról történő állásfoglalástól {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírósági ítélet

érvelését tévesnek, magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}

- [34] A másodfokú bíróság a támadott ítéletben azt állapította meg, hogy az érvényesen létrejött kölcsönszerződésből eredően az indítványozónak tartozása áll fenn. Az indítványozó a szerződés érvényességét sikerrel nem tudta vitatni, így a bíróság tartozása megfizetésére kötelezte. Az alkotmányjogi panaszban felvetett érvek nem alkotmányossági, hanem törvényességi jellegűek, az indítványozó a bírósági döntéssel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletekben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [35] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [36] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz – az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, az 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában, valamint a 29. §-ban meghatározott feltételek teljesítése hiányában – nem fogadható be.
- [37] 5. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), b) és h) pontja alapján, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt pedig az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.
- [38] Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, ezért az indítványozó azon kéréséről, hogy az Abtv. 61. § (1) bekezdés b) pontja alapján hívja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, nem kellett döntenie {hasonlóan lásd: 3328/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [23]; 3117/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [24]}.

Budapest, 2023. december 12.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1959/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3019/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 386. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék 6.Pf.20.093/2023/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Csitos Eszter ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó – az alapügy alperese – deviza alapú kölcsönszerződést kötött a felperes jogelődjével 2008. június 30-án személygépkocsi megvásárlása céljából. A szerződésben megállapodtak a havonta esedékes törlesztőrészlet összegében, valamint arról, hogy a deviza alapú finanszírozás esetén a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyam és kamat alakulásától függően változhat. Az erre vonatkozó tájékoztatót a szerződés, valamint az aktuális Üzletszabályzat is tartalmazta. Az indítványozó aláírásával kijelentette, hogy az Üzletszabályzatot átvette, megismerte, az abban foglaltakat kötelezőnek ismerte el. Az indítványozó által fizetendő törlesztőrészletek folyamatosan, hónapról hónapra emelkedtek. A felperesi jogelőd megállapította a tisztességtelenül felszámolt összeget, majd 2015. november 20-án kelt levelében a szerződés forintosítását ajánlotta fel, mely szerint a szerződés rögzített kamatozása, forintalapú lenne a jövőben. Az indítványozó a számára megismerhetővé tett ajánlatra nem válaszolt, így a szerződés módosítása hatályba lépett. Tekintettel arra, hogy az indítványozó 2016. március, április és május hónapra vonatkozóan nem tett eleget fizetési kötelezettségének, a felperesi jogelőd a szerződést azonnali hatállyal felmondta, a felmondásban közölt határidőn belül a panaszos tartozását nem egyenlítette ki. A felperesi jogelőd követelését az alapügy felperesére engedményezte, mely engedményezésről a felperes és a felperesi jogelőd közös nyilatkozatukban az indítványozót értesítették.
- [4] 1.2. A felperes kölcsön és járulékainak megfizetése iránt indított eljárást a Kecskeméti Járásbíróságon. Az indítványozó ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, melyben – többek között – hivatkozott arra, hogy a szerződésből nem tűnt ki az, hogy a kölcsön deviza alapú finanszírozású, így a kamatemelés tisztességtelen volt a felperesi jogelőd megtévesztő tájékoztatása alapján. Az indítványozó tévedését állítása szerint maga a szerződés szövegezése okozta. A kérelem vitatta az összecszerűséget is, az nem volt összhangban az elszámolás adataival, a felperes jogosulatlanul számolt el bizonyos költségeket. Végezetül az alperesi ellenkérelem azt tartalmazta, hogy az utolsó teljesítésig, 2016 februárjáig túlfizetésben volt az eredetileg megkötött vételár összegéhez képest, a szerződés felmondása tehát meglátása szerint jogellenes volt.
- [5] Az elsőfokú bíróság a keresetet a 14.P.20.845/2021/37. számú ítéletében elutasította, és kötelezte az indítványozót a tőke, az ezen összeg után járó ügyleti és késedelmi kamat, valamint a perköltség megfizetésére. A bíróság indokolásában kifejtette, hogy az indítványozó megtévesztésre vonatkozó megtámadási kifogása nem volt megalapozott, a szerződés nem havi fix törlesztőrészletű volt, a szerződés szövege tartalmazta, hogy a törlesztőrészlet összege változhat. A bíróság ítéletében áttekintette a szerződés összecszerűségére vonatkozó kimutatásokat, mely alapján megállapította, hogy a felperesi jogelőd az elszámolást megfelelően végezte el.

- [6] 1.3. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék a 6.Pf.20.093/2023/4. számú ítéletében az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. Indokolásában rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság az irányadó tényállást helytállóan állapította meg, az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó tájékoztatása megfelelt a törvényi feltételeknek. Az elsőfokú ítéletben kifejtett jogi indokokkal teljes mértékben egyetértett, a fellebbezés alaptalan volt.
- [7] 2. Az indítványozó a fent ismertetett előzményeket követően fordult alkotmányjogi panaszával az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint az ügyében született bírósági döntés sérti az Alaptörvény I. cikk (1), II. cikk, XV. cikk (1), XXIV. cikk (1), XXVIII. cikk (1), (2), (7), valamint 25. cikk (1), 26. cikk (1), valamint a 28. cikk rendelkezéseit. Az alkotmányjogi panasz hivatkozik továbbá arra, hogy az ügyben alkalmazott polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 386. § (4) bekezdése sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az indítványozó a Pp. 386. § (4) bekezdésével – mely lehetővé teszi a másodfokú bíróság számára az elsőfokú bíróság indokaira történő utalás mellett a saját indokolás mellőzését – összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikk (1), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét a következőkre hivatkozva állította. Ha az indokolási kötelezettséget a támadott jogszabályhely mellőzni engedi a jogorvoslati eljárásokban, akkor a pert kezdeményező személyek Alaptörvényben biztosított azon joga sérül, hogy megismerhessék a „bíróságok gondolkodását, jogi indokolását”. Meglátása szerint az „indokolási kötelezettség kiváltása az elsőfokú bíróság döntésére utalással, vagy más precedensképes határozatra utalással nem szolgálja a jogértelmezés fejlődését, a jogvitának nem enged teret, ezáltal sérül a tisztességes eljárás joga.” Az indítványozó a Pp. érintett szakaszának megsemmisítésétől azt várja, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságokat érdemi munkára „kényszerítse”, így „elvárt lehessen a szakmai szempontból is profin alátámasztott döntés és indokolás”.
- [9] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alaptörvény I. cikk, II. cikk, XV. cikk XXVIII. cikk (1), (2), (7), valamint a 25. cikk (1) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdése, és 28. cikk sérelmével összefüggésben a következőkre hivatkozik. A másodfokú bíróság eljárása meglátása szerint érdeminek nem mondható, az ítéletnek érdemi indokolása nincs, az nem idézi pontosan az elsőfokú bíróság döntését, sem a panaszos érveit. Az ügyben eljáró másodfokú bíróság felületessége és részlehlajlása nyomon követhető abból, hogy olyan kúriai ítéletre utal, mely szerinte „nem tartozik a tényleges, vitatott kérdéskörhöz”, „ez nem minősül igazságszolgáltatási tevékenységnek, ez pusztán csak látszat”.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [11] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [12] 3.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapítja meg. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerint, ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybíróági eljárásnak nincs helye. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróságnak abban kellett döntenie, hogy az indítvány ezen része az Abtv. 31. § (1) bekezdése alapján ítélt dolognak (*res iudicata*) minősül-e a Pp. 386. § (4) bekezdése tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében. Az Alkotmánybíróság a 3133/2020. (V. 15.) AB határozatában érdemben bírálta el az érintett jogszabályi rendelkezést az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog vonatkozásában. Az AB határozat az indítványozó által felvetett problémával összefüggésben megállapította, hogy „az egyszerűsített indokolás is a másodfokú bíróság indokolása, amely azonban érdemben azonos az elsőfokú bíróság indokolásával. Az tehát éppúgy a fellebbezés elbírálása, mintha a másodfokú bíróság indokai eltérnének az elsőfokú határozat indokolásától. Az egyszerűsített indokolás – habár önálló, saját indokokat nem tartalmaz, de együtt olvasandó az elsőfokú döntés indokolásával – egyik felet sem zárja el a döntés indokainak

- megismerésétől.” {3133/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [18]} Tekintettel a fent kifejtettekre, ítélt dolog állapítható meg, amely így az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatának akadályát képezte.
- [13] Az indítványozó a Pp. 386. § (4) bekezdésével összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére is. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárások vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, ennél fogva a támadott jogszabályhely és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincsen összefüggés.
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság az indítványozó Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítványával összefüggésben a következőket állapítja meg. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezésnek megfelelően a kérelem többek között akkor határozott, ha tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]; továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés vagy miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az indítvány – az alábbiak szerint – csak részben felel meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kecskeméti Törvényszék 6.Pf.20.093/2023/4. számú ítélete alkotmányossági vizsgálatát kérte: megjelölte a támadott ítéletet, valamint hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (1), II. cikk, XV. cikk (1), XXIV. cikk (1), XXVIII. cikk (1), (2), (7), valamint 25. cikk (1), 26. cikk (1) bekezdésének, valamint a 28. cikk sérelmére. Az indítványozó azonban a támadott ítélet vélt alaptörvény-ellenességére vonatkozóan semmilyen alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adott elő. E tekintetben tehát az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában felsorolt kritériumoknak nem felel meg, így azt az Alkotmánybíróság a támadott ítélet állított alaptörvény-ellenességét érdemben nem vizsgálta. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek {3065/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [17]; 3400/2023. (VII. 27.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}. Hasonlóan a 25. cikk (1), a 26. cikk (1) bekezdése sem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a részében sem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, mert a mondott alaptörvényi szabályok nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. szerinti feltételnek [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja], így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [16] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdésében, valamint az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1462/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3020/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.VIII.10.049/2023/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Simonka Csaba ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt.
- [3] A jelen alkotmányjogi panasz alapját képező ügy előzménye, hogy az indítványozót egészségi állapota miatt a Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: alperes) elnökének kezdeményezésére Magyarország köztársasági elnöke 2015. március 24-én felmentette bírói tisztségéből. Az indítványozó a munkáltatói intézkedéssel szemben keresetet terjesztett elő. A per a kereset jogerős elutasításával végződött, a jogerős ítéletet a Kúria felülvizsgálati eljárása során hatályában fenntartotta. Az Alkotmánybíróság a 3035/2021. (II. 10.) AB határozattal megsemmisítette a Kúria felülvizsgálati ítéletét. A megismételt eljárás – az Alkotmánybíróság határozatában foglalt szempontokra figyelemmel – a szolgálati jogviszony jogellenes megszüntetésének megállapítására irányuló kereset jogerős részítéletben történő elutasításával végződött.
- [4] A Kúria rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság az eljárást a sérelemdíj tekintetében folytatja.
- [5] Az indítványozó azt kérte a bíróságtól, hogy kötelezze sérelemdíj megfizetésére korábbi munkáltatóját, a Fővárosi Törvényszéket. Kérelmében a következő tényállításokat tette:
 - már az indítványozó kórházi kezelése alatt kezdeményezték az egészségügyi alkalmatlansági eljárás megindítását, ami az eljárás koncepciózusságára utal;
 - a titkárságvezető az indítványozó betegségét pszichiátriai jellegűnek vélelmezte és a tudta nélkül kezdeményezte az egészségügyi alkalmatlansági eljárás lefolytatását, amivel a munkáltató megsértette a munkajogi együttműködési és tájékoztatási kötelezettségét;
 - a 30 napot meghaladó keresőképtelenség esetén jogszabály írja elő a soron kívüli munkaköri alkalmassági vizsgálat elvégzését, az alperes azonban e kötelezettség teljesítését elmulasztotta, az, hogy az indítványozóval szemben mégis elrendelte a vizsgálatot, hátrányos megkülönböztetést valósított meg;
 - a foglalkozás-egészségügyi orvosi vizsgálat elvégzésre felkért üzemorvos törvényes alap nélkül követelte az indítványozótól különleges személyes adatokat tartalmazó zárójelentését, majd szintén törvénytörő módon nem végezte el a vizsgálatot, hanem pályaalkalmassági vizsgálatot javasolt;
 - az alperes elnöke az indítványozót a kórházi kezelésére vonatkozó egészségügyi adatai közlésére próbálta kényszeríteni, illetve azt részben ki is kényszerítette;
 - az alperes hivatalos feljegyzése valótlanul rögzíti, hogy az üzemorvosi vizsgálatról készült iratot tartalmazó borítékot az indítványozó felbontotta, majd azt újból lezárt állapotban adta át a munkáltatónak – ez az állítás az alperes rosszhiszeműségét bizonyítja;
 - az alperes az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.), valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) előírásaiba ütköző módon rendelkezett úgy, hogy az indítványozó nem ismerheti meg a saját személyére vonatkozó elnöki iratot;
 - az alperes lemondásra felszólító intézkedése nem felelt meg a jogszabályoknak.
- [6] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék ítéletében rögzíti, hogy felhívta az indítványozót, hogy előkészítő iratához csatolja mellékletként azokat az okiratokat, illetve indítványozza azon bizonyítékok beszerzését, amelyek alátámasztják a tényállításait. Az indítványozó ezt elmulasztotta. A Székesfehérvári Törvényszék elutasította a keresetet.

- [7] Az indítványozó egyik fő állítása az volt, hogy miután az üzemorvosi vizsgálatról készült iratot tartalmazó lezárt borítékot átadta a munkáltatójának, az alperes azt állította, hogy jogosulatlanul felbontotta, majd visszazárta azt. Ezzel kapcsolatosan a törvényszék arra mutatott rá, hogy az alperes nem állította egyértelműen, hogy az indítványozó bontotta fel a borítékot, mindössze azt jegyezte meg, hogy az felbontott, majd visszazárt állapotban került hozzá. Bár a körülmények alapján elképélhető és életszerű, hogy úgy gondolta, az indítványozó volt az, aki felbontotta a borítékot, erre irányuló kijelentést az alperes nem tett, az indítványozó pedig nem tudta bizonyítani, hogy a sérelmezett állítás kifejezetten az ő személyét érintette.
- [8] A törvényszék egyebekben arra alapította a kereset elutasítását, hogy az indítványozó az állításait felhívás ellenére sem támasztotta alá bizonyítékokkal, illetve nem indítványozta a szükséges bizonyítást. Ezen túlmenően azt sem adta elő, mi volt az az őt ért nem vagyoni sérelem, ami a személyhez fűződő jogának megsértéséből következett. A jogsérelem állítása önmagában nem alapozza meg a sérelemdíj iránti követelést, ahhoz az is szükséges, hogy az indítványozót ebből származó, nem vagyoni sérelem érje.
- [9] A Bjt. bírói személyi nyilvántartásról szóló rendelkezéseinek sérelmével kapcsolatban a törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Bjt. 147. és 148. §-ai pontosan és eltérést nem engedően meghatározzák, milyen adatokat tartalmazhat a nyilvántartás és azokhoz ki férhet hozzá. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a bíróság a bírókról nem vezethet egyéb nyilvántartást a szolgálati jogviszonnyal összefüggésben, az Infotv. rendelkezéseinek betartásával. Az alperes adatkezelése nem felelt meg maradéktalanul az Infotv. követelményeinek, azonban ez a szabálysértés nem volt olyan súlyú, hogy megalapozná a személyiségi jogsértést.
- [10] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Győri Ítéltábla helybenhagyta az elsőfokú ítéletet, annak indokolásával teljeskörűen egyetértett.
- [11] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztette elő. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban hozott, Mfv. VIII.10.049/2023/5. számú ítéletével hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet.
- [12] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz – hiánypótlással utóbb kiegészített – alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, II. cikkének, VI. cikk (1) és (3) bekezdésének, XXIV. cikkének, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének a Győri Ítéltábla és a Székesfehérvári Törvényszék ítéleteire kiterjedő megsemmisítését.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint az alperes jogosulatlanul fért hozzá az adataihoz és kezelte azokat. Az eljáró bíróságok maguk is elismerték, hogy az adatkezelés nem volt minden tekintetben szabályszerű, ezért tévesen állapították meg, hogy nem megalapozott a sérelemdíj iránti követelése. Az alperes az indítványozó adatait kezelte és korlátozta őt abban, hogy a nyilvántartott adatokhoz hozzáférjen, és ennek során nem az Infotv. vonatkozó szabályai szerint járt el. Emellett az az állítás, amely azt sugalmazta, hogy az indítványozó volt az, aki felbontotta, majd visszazárta a lezárt borítékot, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. § d) pontjába, valamint 2:45. § (1) bekezdésébe ütközően sértette az indítványozó becsületét és jóhírnevét.
- [14] Az alperes e törvénysértő eljárása következtében sérültek az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében, valamint VI. cikk (1) és (3) bekezdéseiben biztosított jogai.
- [15] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt alapvető jogainak sérelmeként értékelte azt, hogy a sérelemdíj megállapítása iránti követelését a Győri Ítéltábla ugyanazon összetételű tanácsa bírálta el másodfokon, mint a szolgálati jogviszony megszüntetése jogellenességének megállapítására irányuló követelést.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [17] Az indítványozó jogi képviselője 2023. június 28-án vette át a Kúria ítéletét, majd augusztus 28-án, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határidőn belül nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróságon. A hiánypótlási felhívást 2023. szeptember 18-án vette kézhez, majd a hiánypótlást október 18-án nyújtotta be, az Abtv. 55. § (3) bekezdése szerinti 30 napos határidőn belül.
- [18] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [19] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmaz

za az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Az Alaptörvény II. cikke és VI. cikk (1) és (3) bekezdései tekintetében tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel, továbbá kifejezett kérelmet ad elő a sérelmezett bírói döntés, valamint jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére.

- [20] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jogának sérelmét állította. Az Alaptörvény e rendelkezése a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot tartalmazza és a közigazgatási hatóság eljárásának tisztességességét biztosítja. Ettől különbözik a XXVIII. cikk (1) bekezdése, amely a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogról rendelkezik. A jelen ügyben a sérelemdíj iránti követelés tárgyában bírságok jártak el, az indítványozó a bíróságok eljárását sérelmezte.
- [21] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését sértő körülményként jelöli meg azt, hogy a másodfokon eljáró Győri Ítéltábla a szolgálati jogviszony megszüntetésének jogellenessége tárgyában született jogerős részíteletet meghozó tanáccsal megegyező összetételű tanácsban járt el a sérelemdíj iránti követelés tárgyában. Az alapperben alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) nem tartalmaz olyan kizárási okot, amelynek értelmében a fél valamely keresetét elbíráló bírót ki kellene zárni ugyanazon fél másik keresetének elbírálásából. Az indítványozó a rendelkezésre álló iratok alapján nem jelölt meg olyan körülményt, ami kizárt bírói részvételét valószínűsítene. Ezért a panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslati joghoz való jog tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.
- [22] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti [a) pont], továbbá az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [b) pont].
- [23] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján tehát az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: a támadott bírói döntés az ügy érdemében hozott, vagy eljárást lezáró döntésnek minősül-e, az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, illetve Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.
- [24] Az indítványozó a fellebbezéssel kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségét, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával.
- [25] A Kúria támadott ítélete, továbbá a Győri Ítéltábla és a Székesfehérvári Törvényszék ítéletei az ügy érdemében születtek, ezért megfelelnek az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglalt követelménynek.
- [26] Az indítványozó az egyedi ügy felpereseként érintettnek minősül.
- [27] Az Alaptörvény II. cikke, valamint VI. cikk (1) és (3) bekezdései az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek. Ezzel szemben az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése nem nevesít Alaptörvényben biztosított jogot, hanem általánosságban rögzíti az alapvető jogok tiszteletben tartásának és védelmének állami kötelezettségét.
- [28] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett panaszos által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírósági eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott kúriai ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.
- [29] Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ának való megfelelés szempontjából is. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [30] Az Alkotmánybíróság részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlattal rendelkezik az Alaptörvény egyedi üggyel érintett II. cikke, valamint VI. cikk (1) és (3) bekezdése tartalmát érintően. Az emberi méltóság és a magánszférához való jog egymással szorosan összefüggő tartalmát a 32/2013. (XI. 22.) AB határozatban bontotta ki [Indokolás [84]; később megerősítette: 11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [51]; 3167/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [26]]. Ugyanebben a határozatban rögzítette a jelenleg hatályos Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében – korábban a (2) bekezdésben – foglalt információs önrendelkezési jog tartalmát [Indokolás [86]–[88]; újabban megerősítette: 3378/2023. (VII. 27.) AB határozat, Indokolás [33]]. A jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.

- [31] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét érintően a következőkre kell rámutatni. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírálatába.
- [32] Az alkotmányjogi panaszban előadottak egyértelműen az alapperben felmerült, a sérelemdíj iránti követelés megalapozottságával összefüggő tényállás-megállapítási és törvényértelmezési kérdések felülbírálatára irányulnak. Az indítványozó megismétli a rendes bíróságok előtti eljárásban előadott álláspontját azzal kapcsolatban, hogy az alperes jogosulatlanul kezelte a személyes adatait, ez az adatkezelés ellentétes a Bjt. 147–148. §-aiban foglalt követelményekkel, továbbá hogy őt a felbontott, majd újra lezárt boríték ügyében megrágalmazták. Az eljáró bíróságok mindezeket a kérdéseket részletesen megválaszolták. Döntéseikben számot adtak arról, miért nem követelhető alappal a sérelemdíj, rámutattak arra, hogy a Bjt. által pontosan szabályozott személyi nyilvántartás nem zárja ki a szolgálati jogviszonnyal összefüggő más adatok kezelését.
- [33] Az eljáró bíróságok abban a tekintetben is világos álláspontra helyezkedtek, hogy a követelés megalapozottságához szükséges lett volna a nem vagyoni sérelem bemutatása és bizonyítása. Az elsőfokú ítélet indokolása nemcsak az indítványozó fő tényállításainak részletes felsorolását tartalmazza, hanem azt is egyértelművé teszi, hogy ezen állítások bizonyítására az indítványozó a bíróság többszöri felhívása ellenére nem tett indítványt, nem nyújtott be további előkészítő iratot, a tárgyaláson pedig szabályszerű idézés ellenére sem jelent meg. Összességében a bíróságok álláspontja szerint egyrészt az alapperben megállapítható, nem jogszerű adatkezelés nem ad alapot a sérelemdíj követelésére, másrészt a bizonyítási indítványok elmulasztása, illetve hiányosságai – a régi Pp. 3. § (3) bekezdéséből fakadóan – az indítványozó terhére esnek. Az alkotmányjogi panasz mindennek fényében nem tartalmaz a tényállás-megállapítási és törvényértelmezési kérdéseken túlmutató, az ügy érdemére kiható és alkotmányjogilag releváns érvelést.
- [34] 4. Az indítvány részben nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést és nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, részben pedig nem felelt meg a törvényi feltételeknek. Ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Abtv. 29. §-a, 27. § (1) bekezdés a) pontja, 52. § (1b) bekezdés e) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1909/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3021/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Dunakeszi Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló Dunakeszi Város Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2018. (V. 31.) önkormányzati rendelete 60. §-a, annak „kizárólag birtokközpont területén” szövegrésze, a (3) bekezdés c) pontja, valamint a Dunakeszi Város Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2018. (V. 31.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzata módosításáról szóló Dunakeszi Város Önkormányzata Képviselő-testületének 19/2022. (X. 26.) önkormányzati rendelete 15. § és 19. § c) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján.
- [2] A panasz arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Dunakeszi Város Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2018. (V. 31.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzatának (a továbbiakban: HÉSZ) a 19/2022. (X. 26.) önkormányzati rendelettel (a továbbiakban: HÉSZ Módr.) módosított 60. §-a, annak a módosító rendelettel több helyre is beiktatott „kizárólag birtokközpont területén” szövegrésze, illetve a (3) bekezdés c) pontja, továbbá a HÉSZ Módr. 15. § és 19. § c) pontja alaptörvény-ellenes, és ezért ezeket az Alkotmánybíróság semmisítse meg. Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése és a XIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozott.
- [3] 1.1. Az Alkotmányjogi panaszra okot adó körülmények lényege a következők szerint foglalható össze.
- [4] Az indítványozó Dunakeszi általános mezőgazdasági területén több egymás melletti telken folytat földművesként gazdálkodást, melyek összterülete meghaladja az egy hektárt. A szántó művelési ágú telkek indítványozó 1/1 arányú kizárólagos tulajdonát képezik, melyeknek egyben bejegyzett földhasználója is az indítványozó. A telkek közül a legnagyobb egy 6619 m²-es telek, melyen régóta tervezte a gazdálkodáshoz nélkülözhetetlen létesítmények elhelyezését.
- [5] Az indítvány szerint az indítványozó korábban két alkalommal is kérelmezte településképi bejelentési eljárás keretében egy építési engedély nélkül építhető 20 m³ alatti pince létesítésének engedélyezését, amit – az indítványozó megfogalmazásában – „az önkormányzat egymilliós bírsággal fenyegetőzve az akkor hatályban lévő változtatási tilalomra hivatkozva megtiltott.”
- [6] Az indítványozó a második tiltó határozat ellen keresetet nyújtott be a Budapest Környéki Törvényszékre, amit az alaposnak talált, és az önkormányzat határozatát a 8.K.700.835/2022/17. számú ítéletével megsemmisítette. A harmadik, azonos tartalommal benyújtott településképi bejelentését az önkormányzat már a támadott jogszabállyal (HÉSZ Módr.) módosított HÉSZ alapján („kizárólag birtokközpont területén helyezhetők el építmények”) utasította el. Az indítvány szerint ez ellen az indítványozó szintén keresetet nyújtott be 2023. március 10-én, melynek a tárgyalása a panasz benyújtásának időpontjában – elmondása szerint – még nem került kitűzésre.
- [7] Az indítványozó 2022. december 22-én településképi bejelentési eljárást kezdeményezett egy 24 négyzetméteres fóliasátor létesítése érdekében, melyet az önkormányzat megszüntetett, mert településképi rendeletének tételes felsorolása „nem tartalmazza a [...] fóliasátor építését és bővítését így az építési tevékenység megkezdése előtt nem kell településképi bejelentési eljárást lefolytatni”. A végzésben az önkormányzat ugyanakkor felhívta az indítványozó figyelmét, hogy a „hatályos HÉSZ-ben foglalt előírások szerint az érintett ingatlanon nem lehet fóliasátrat elhelyezni”.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz fordult, kérve a HÉSZ 60. §-a, annak „kizárólag birtokközpont területén” szövegrésze, a (3) bekezdés c) pontja, valamint a HÉSZ módr. 15. § és 19. § c) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspont-

ja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, valamint a XIII. cikk (1)–(2) bekezdését.

- [9] Az indítványozó azt kifogásolja, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés hatályba lépése előtt a HÉSZ alapján lehetősége volt akár fóliasátor vagy pince, gyümölcsös művelési ágra váltás esetén pedig akár más egyéb növénytermesztés és az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás, -tárolás (mezőgazdasági hasznosítás) építményeinek elhelyezésére. Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) a mezőgazdasági területek tulajdonosainak a tulajdonuk részjogosítványként határozza meg a mezőgazdasági területen a növénytermesztés, az állattartás, az állattenyésztés és a halgazdálkodás, továbbá az ezekkel kapcsolatos termék feldolgozására, tárolására és árusítására szolgáló épületek elhelyezésének lehetőségét. Ezt a részjogosítványt üresítette ki az önkormányzat a „bárminemű építés tiltása” szándékával, az építés teljesíthetetlen feltételeinek – a birtokközpont és a hozzá tartozó 10 hektáros birtoktest meglétének – előírásával. Az indítványozó szerint „[a] tulajdonhoz kapcsolódó részjogosítványt, az építési lehetőséget korlátozza, szünteti meg, mindenféle kompenzáció nélkül, szükségtelenül és aránytalanul, összességében milliárdos nagyságrendű kárt okozva számomra és több tucatnyi földtulajdonos szomszédom számára, úgy hogy az Önkormányzat oldalán ez pillanatnyilag semmilyen előnnyel nem jár és semmilyen közérdekkel nem igazolható.” Az indítványozó szerint nincs valóságalapja a támadott jogszabály alapjául szolgáló 205/2021. (X. 28.) számú határozatban „a felelős városvezetők által” megjelölt közérdekű célnak.
- [10] 1.3. Az Alkotmánybíróság főtákkára levelében hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, melyben kérte, hogy az indítványozó pontosítsa, illetve jelölje meg egyértelműen a támadni kívánt rendelkezést. Az alapindítvány ugyanis tartalmilag a HÉSZ 60. §-át sérelmezte, azonban az indítványozó a HÉSZ Módr. 15. §-a és 19. § c) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte az Alkotmánybíróságtól, ez utóbbi módosító rendelkezés azonban a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 12. §-ában foglaltak szerint a hatályba lépését követő napon hatályát veszítette. Az indítvány továbbá nem tartalmaz részletes, alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [11] Az indítványozó a főtákkari hiánypótlási felhívást 2023. június 14-én vette át, az indítvány-kiegészítését 2023. július 10-én, határidőben, egységes szerkezetbe foglaltan nyújtotta be.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi feltételeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek.
- [13] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A sérelmezett jogszabályi rendelkezések 2022. november 10-én léptek hatályba, az alkotmányjogi panaszt 2023. május 5. napján – határidőben – nyújtotta be az indítványozó.
- [14] 2.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [15] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést, valamint indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [16] Az indítványozó a következőképpen jelölte meg a vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket. Egyrészt megjelölte a HÉSZ 60. §-át, külön megjelölte annak „kizárólag birtokközpont területén” szövegrészeit és a HÉSZ 60. § (3) bekezdés c) pontját. Végül pedig megjelölte a HÉSZ módr. 15. § és 19. § c) pontja rendelkezéseit is.
- [17] Az indítvány indokolása azonban ezt követően már végig egységesen a „támadott jogszabályi rendelkezés” tekintetében fejt ki a vélt alaptörvény-ellenesség indokait. Az indítvány indokolásából így nem derül ki egyértelműen, hogy az előterjesztett indokolás a több támadott jogszabályi rendelkezés közül konkrétan melyikre vonatkozik.
- [18] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése alapján az indítványból ki kell derülnie, hogy mely jogszabályi rendelkezést mely alkotmányos jog sérelme miatt tart a panaszos alaptörvény-ellenesnek, és milyen indokok alapján. Az indítvány

ugyanis csak akkor tekinthető határozottnak, ha a panaszos minden egyes konkrét rendelkezésre nézve bemutatja azt a logikai kapcsolatot, mely az adott alkotmányos jog sérelmére vezethetett.

- [19] Az indítványozó a HÉSZ és a HÉSZ Módr. több rendelkezésével kapcsolatban is állította azok alaptörvény-ellenességét, ám az alaptörvény-ellenességet az egyes rendelkezések vonatkozásában nem egyenként indokolta, hanem csak összességében, a „támadott jogszabályi rendelkezés” vonatkozásában állította a HÉSZ és a HÉSZ Módr. több rendelkezésének az alaptörvény-ellenességét.
- [20] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban a támadott rendelkezésekkel kapcsolatban a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelmény teljesítéséhez elsősorban azt kellett volna megindokolnia, hogy a támadott rendelkezések egyenként miért ellentétesek az Alaptörvénnyel.
- [21] Ez azért bír jelentőséggel, mert az Alkotmánybíróságnak az egyes petitumokról egyenként kell döntenie, az indítványozó viszont nem támasztotta alá, hogy az egyes támadott rendelkezések egyenként pontosan miért alaptörvény-ellenesek.
- [22] Erre tekintettel az indítvány nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételeknek.
- [23] 2.3. Az indítványozó „a HÉSZ 2. melléklet 21. számú táblázatának a módosító rendelettel történő hatályon kívül helyezését” is „alaptörvény-ellenesnek kívánta nyilvánítani”, és ezáltal a korábbi állapotot „helyreállítani”, a korábbi szabályozást „feltámasztani”.
- [24] Az indítvány ezen eleme a HÉSZ Módr. 19. § c) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozza. Ez a jogszabályi rendelkezés hatályon kívül helyezte a HÉSZ 2. mellékletének 21. számú táblázatát. Ugyanakkor ez a hatályon kívül helyező rendelkezés is hatálytalan már, ugyanis – ahogy arra már az Alkotmánybíróság főtárgya is felhívta a figyelmet – a Jat. 12. § (2) bekezdése automatikusan hatályon kívül helyezte.
- [25] A 3032/2023. (I. 13.) AB végzés már foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az automatikusan hatályukat veszítők hatályon kívül helyező (deregulációs) szabályok elleni panaszkelem vizsgálható-e az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban.
- [26] A végzés rámutatott arra, hogy „[a] deregulációs normák jogi természetéhez az tartozik hozzá, hogy jogi hatások kifejtését követően automatikusan kiíródnak a tételes jogból; tartalmukkal nem terhelik tovább az egyébként is komplex és terjedelmes jogrendszert. Az ilyen normák ugyanis sehová sem épülnek be jogtechnikai természetüknek megfelelően. Ebből az következik, hogy esetükben nem alkalmazható az Alkotmánybíróság azon gyakorlata [ezt lásd például: 8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.; 32/2014. (XI. 3.) AB határozat [19]], miszerint a sérelmezetről az inkorporáló jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatára térhet át a testület. Nincs ugyanis inkorporáló jogszabály, valamint a deregulációs normák nem hoznak létre új normatartalmat, hanem éppen ellenkezőleg eltörlik a régit.” (Indokolás [48])
- [27] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta továbbá, hogy „az Alkotmánybíróság normakontroll hatáskörében eljárva a normával és nem általában véve a deregulációs norma által létrehozott, sérelmesnek tartott jogi helyzettel szemben tudja lefolytatni a közvetlen alkotmányjogi panaszeljárást. A deregulációs normák vonatkozásában az Abtv. 41. § (3) bekezdése alkalmazására sem nyílt lehetőség, mert nem állhat elő olyan helyzet, hogy a teljességbe ment deregulációs normákat egy konkrét esetben még egyszer alkalmazni kellene.” (Indokolás [49])
- [28] Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban a már hatályon kívül helyezett rendelkezések esetében a dereguláló norma nem, hanem csak a hatályon kívül helyezett normatartalom vonható vizsgálat alá [lásd például: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]; 3108/2020. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3032/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [50]].
- [29] Jelen ügyben azonban az indítványozó kifejezetten a dereguláló norma megsemmisítését indítványozta, ennek vizsgálatára azonban – az Alkotmánybíróság fentebb ismertetett gyakorlatának megfelelően – jelen eljárásban sem volt lehetőség.
- [30] 3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti ún. közvetlen alkotmányjogi panasz eljárás kivételesen akkor kezdeményezhető, ha „az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [31] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett panasz esetében tehát igazolni kell – többek közt – a támadott szabályok közvetlen hatályosulását [3/2019. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [3]].
- [32] Az indítványozó maga ismeri el, hogy a támadott jogszabályt a hatálybalépése óta eltelt rövid idő alatt az önkormányzat hatóságai jogkörében már többször is alkalmazta vele szemben.

- [33] Az indítványozó elmondása és a csatolt iratok tanúsága alapján az általa benyújtott településképi bejelentését az önkormányzat már a támadott jogszabállyal módosított HÉSZ alapján („kizárólag birtokközpont területén helyezhetők el építmények”) utasította el. Ez ellen az indítványozó keresetet nyújtott be 2023. március 10-én, a bírósági eljárás tehát még folyamatban van.
- [34] Az indítványozó ingatlanán fóliasátor építésére vonatkozóan indult településképi bejelentési eljárást pedig az önkormányzat ugyan megszüntette, és indítványozó elmondása szerint e végzés ellen, amelyben az önkormányzat – az indítványozó megfogalmazása szerint – „a fóliasátor építését lényegében megtiltotta”, nincs jogorvoslati lehetősége.
- [35] Ehhez képest ugyanakkor az indítvány 6. számú mellékleteként becsatolt, eljárást megszüntető végzés azt tartalmazza, hogy a döntés ellen Dunakeszi Város Önkormányzat Képviselő-testületéhez lehetett volna fellebbezni.
- [36] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvánnyal támadott normák nem közvetlen hatályosuló normák, nem felelnek meg annak a törvényi feltételnek, hogy további jogalkalmazói döntés közbejött nélkül érvényesülnének. Épp az indítványozó elmondása és az indítványhoz becsatolt mellékletek által tartalmazott határozatok igazolják ezeknek a „további jogalkalmazói döntéseknek” a meglétét.
- [37] Az Alkotmánybíróság eljárásának lefolytatására a még folyamatban lévő bírósági eljárásnak a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 126. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti felfüggesztése mellett az Abtv. 25. §-a szerinti bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránti esetében lenne csak lehetőség.
- [38] Ennek kezdeményezésére azonban csak a bíróság jogosult, az eljárás felperese nem. Amennyiben a folyamatban lévő bírósági eljárás során az Abtv. 25. §-a szerinti bírói kezdeményezésre nem kerül sor, úgy az Alkotmánybíróságnak a jogorvoslati lehetőségek kimerítését követően, az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz keretében van hatásköre az alkalmazott jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára.
- [39] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti feltételeknek sem.
- [40] 4. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában és az Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/961/2023

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3022/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 408. § (2) bekezdése, valamint a Kúria Gfv.I.30.129/2023/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, személyesen eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt. Az ügyben benyújtott kereset jelzálog jog bejegyzésének ingatlan-nyilvántartásból való törlésére irányult. A kereset előterjesztését az alábbi események előzték meg.
- [3] Az I. rendű alperes jogelődje, valamint az adós gazdasági társaság (a továbbiakban: adós) – melynek ügyvezetője és tulajdonosa az indítványozó volt házastársa volt – által megkötött kölcsön-, váltó-, faktoring-, készfizető kezességi szerződések és egyéb hitelügyletek alapján az I. rendű alperesnek mindösszesen 67 607 676 Ft követelése állt fenn az adóssal szemben. Az I. rendű alperes jogelődje, valamint az indítványozó 2003. április 7-én keretbiztosítéki jelzálogszerződést kötöttek 20 000 000 Ft értékben az indítványozó tulajdonában álló, lakóház, udvar megnevezésű nyíregyházi ingatlanra. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztálya (a továbbiakban: földhivatal) a keretbiztosítéki jelzálogjogot 20 000 000 Ft kölcsöntőke és járuléka erejéig bejegyezte az I. rendű alperes jogelődjének javára.
- [4] Az I. rendű alperes jogelődje 2004. március 17-én az adós felszámolásának elrendelésére hivatkozással felszólította az indítványozót mint jelzálogkötelezettet 20 000 000 Ft megfizetésére.
- [5] 2004. augusztus 12-én aláírt megállapodásuk értelmében az I. rendű alperes jogelődje a III. rendű alperesre engedményezte a követelést. A földhivatal a III. rendű alperes javára bejegyezte a keretbiztosítéki jelzálogjogot.
- [6] A II. rendű alperes, a III. rendű alperes, valamint egy Kft. 2009. augusztus 10-én közös kérelmükkel kérték, hogy a földhivatal a keretbiztosítéki jelzálogjogot a II. rendű alperes és a Kft. mint jogutódként a helyébe lépett jogosultak javára $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ arányban jegyezze be. A földhivatal a keretbiztosítéki jelzálogjogot a kérelemnek megfelelően bejegyezte.
- [7] 2017-ben a földhivatal törölte a Kft. és a II. rendű alperes javára szóló bejegyzést és a keretbiztosítéki jelzálogjogot a II. rendű alperes javára jegyezte be.
- [8] A jelzálogról szóló bejegyzéseknél szereplő megjegyzés az adóst dologi kötelezettként jelöli meg.
- [9] Időközben az I. rendű alperes jogelődjének helyébe az I. rendű alperes lépett.
- [10] Az indítványozó a jelen alkotmányjogi panasz eljárás előzményét képező eljárást megelőzően több eljárásban, több jogcímen támada a keretbiztosítéki jelzálogjogról szóló bejegyzéseket, illetve az azok alapjául szolgáló megállapodásokat.
- [11] Az indítványozó a Budai Központi Kerületi Bíróságtól (a továbbiakban: BKKB) a keretbiztosítéki jelzálogjogok törlését kérte. Követelését az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvt.) 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára, valamint az eredeti jogszerző I. rendű alperes javára történő bejegyzés időpontjában hatályban volt 63. § (1) és (2) bekezdésére alapította. Előadta, hogy soha nem adott bejegyzési engedélyt a 20 000 000 Ft személyes adósság és háromszor 20 000 000 Ft dologi kötelezettség bejegyzéséhez. Az ingatlan-nyilvántartás tartalma nem egyezik meg a perben becsatolt keretbiztosítéki jelzálogszerződésben foglaltakkal. Nem járult hozzá ahhoz, hogy személyes adóssággal terhelje meg az ingatlana tulajdoni lapját, és az adóst sem kérte, hogy a – nem létező – adósságért dologi kötelezettséget vállaljon; ilyesmire az adós akkori törvényes képviselőjének szándéka sem terjedt ki. Hivatkozott arra, hogy a bejegyzés alapját képező szerződés nem jött létre. Az ingatlan-nyilvántartásba benyújtott szerződési példányokon szereplő aláírás nem az indítványozótól származik.

- [12] Az I. rendű alperes jogelődje a jó erkölcsbe ütköző módon járt el, amikor az adóst dologi kötelezettként való feltüntetését kérte, mert ebből csak az következhet, hogy az indítványozó a személyes adós.
- [13] Mivel az I. rendű alperes javára történt eredeti bejegyzés érvénytelen, ezért a rosszhiszeműen eljáró, közvetett jogszerző II. rendű és III. rendű alperesekkel szemben az Inyvtv. 63. § (2) bekezdése szerinti keresetindítási határidő nem alkalmazható.
- [14] A BKKB megállapította, hogy az alperesek nem vitatták az indítványozónak azt az állítását, miszerint nem állt hitelezési jogviszonyban az I. rendű alperes jogelődjével, illetve nem kérte az adóst, hogy adósságáért dologi kötelezettséget vállaljon. Az indítványozó pedig nem vitatta azt, hogy a valamennyi fél által becsatolt keretbiztosítéki jelzálogszerződést aláírta. A BKKB az indítványozó bizonyítási indítványára beszerezte a földhivaltól a jelzálogjog bejegyzése alapjául szolgáló okiratokat, és ennek alapján megállapította, hogy nincs olyan, a csatoltaktól eltérő szerződés vagy okirat, amelyre az indítványozó hivatkozott.
- [15] A 2003. április 7-én létrejött szerződés alapján egyértelműen megállapítható, hogy az indítványozó dologi kötelezett, nem személyes adós. A téves tartalmú bejegyzéssel szemben – ami az adóst tüntette fel dologi kötelezettként – külön jogorvoslatnak volt helye, ennek határideje nem nyitható meg újból. Ez nem változtat azon, hogy a kötelelem kötelezettje az adós, az indítványozó pedig dologi kötelezett. Mindemellett maga az indítványozó sem állította, hogy vele mint személyes adóssal szemben érvényesítettek volna bármilyen követelést az alperesek.
- [16] Az indítványozó az I. rendű alperes bejegyzés iránti kérelmében sem szerepel személyes kötelezettként, és az adós sem dologi kötelezettként.
- [17] A II. és III. rendű alperesek rosszhiszeműsége nem volt megállapítható, mert a rájuk átruházott jelzálogjog bejegyzése az indítványozó által is csatolt és aláírt szerződés alapján történt.
- [18] Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó élt fellebbezéssel. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a jogerős ítéletben hangsúlyozta, hogy az indítványozó törlési keresetet terjesztett elő, nem a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet; azonban a per folyamán, majd a fellebbezésben nem volt ennyire következetes, mert a szerződés érvénytelenségére vonatkozóan is tett hivatkozásokat.
- [19] A földhivatal a megküldött iratmásolatokon feltüntette, hogy azok az eredetivel mindenben megegyező, hiteles másolatok, és a törvényszék is megerősítette, hogy perben becsatolt szerződések és a földhivatal által benyújtott másolatok szövegszerűen megegyeznek egymással. A szöveg tanúsága szerint az indítványozó hozzájárulását adta a keretbiztosítéki jelzálogjog bejegyzését a tulajdonában álló ingatlan terhére.
- [20] A törvényszék kitért arra is, hogy a Siófoki Járásbíróság jogerősen kötelezte az indítványozót arra, hogy a II. rendű alperes a keretbiztosítéki jelzálogjog által biztosított összeg erejéig kielégítést keressen az ingatlanból és arra végrehajtást vezessen. Ezzel jogerős állásfoglalás született arról, hogy a szerződés létrejött és érvényes.
- [21] A törvényszék nem értett egyet az indítványozó bizonyítási indítványainak elutasítását sérelmező kifogásaival, mert álláspontja szerint sem az indítványozott tanúkihallgatásra, sem a szakértői bizonyításra nem volt szükség.
- [22] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet, valamint azzal egybeszerkesztve felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő a jogerős ítélettel szemben. A Kúria visszautasította a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, mert a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 408. § (2) bekezdésére tekintettel nem volt helye a felülvizsgálatnak, ezen túlmenően pedig nem különíthető el a felülvizsgálati, valamint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem, nem teljesültek a Pp. 410. §-ában foglalt feltételek.
- [23] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1)–(2) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria végzésének megsemmisítését a Fővárosi Törvényszék és a BKKB ítéleteire kiterjedően. Kérte továbbá a Pp. 408. § (2) bekezdésének megsemmisítését is.
- [24] Az indokolt bírói döntéshez való jog tekintetében az indítványozó azt sérelmezte, hogy álláspontja szerint a bíróság nem mutatott rá arra, mely beszerzett bizonyítékot miért fogadta el. Hangsúlyozta, hogy a bizonyítékok tanúsága alapján nem állt hitelezési jogviszonyban az I. rendű alperes jogelődjével. Az eljáró bíróságok irreleváns módon adtak számot arról és tekintették irányadónak azt, hogy a földhivatal és a becsatolt szerződések tartalma egyezik. A földhivatal által megküldött szerződés szövege ellentétes az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés szövegével.
- [25] Az indítványozó előadta, hogy a bírósági ítéletek nem felelnek meg a tisztességes bírósági eljárásnak, mert létre nem jött szerződés alapján nyilvánították érvényessé a jelzálogjogot tartalmazó bejegyzést.
- [26] A bíróságok indokolási kötelezettségüket megszegve, törvénysértő (*contra legem*) módon hagyták figyelmen kívül az indítványozó által felvetett, releváns kérdést a bizonyítékok értékelését illetően. Ez a mulasztás a fel-

lebbviteli eljárásban is megmaradt, ezért a jogorvoslathoz való joggal is összefügg. Az Alaptörvény 28. cikkében foglalt szempontokat figyelmen kívül hagyó bizonyítási eljárás a bírói döntéseket alaptörvény-ellenes (*contra constitutionem*) jellegűvé teszi.

- [27] A Kúria támadott végzése tévesen állította, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem felel meg a törvényi feltételeknek, valójában ugyanis az indítványozó mind tartalmában, mind szerkezetében két különálló beadványt nyújtott be. Emellett a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a Kúria közzétett határozatától, a felülvizsgálatot tehát a 409. § (3) bekezdése alapján kötelezően engedélyezni kellett volna.
- [28] Az indítványozó előadása szerint a Kúria végzése elvonta őt a jogorvoslás lehetőségétől. Ez az Alaptörvénnyel ellentétes jogértelmezés, amit legutóbb a 11/2023. (VI. 20.) AB határozat erősített meg, amely rögzítette, hogy hatékony jogorvoslat csak a jogorvoslati kérelem érdemi elbírálása esetén valósul meg. A Kúria tulajdonképpen érdemi indokolás nélkül utasította vissza a felülvizsgálati kérelmet.
- [29] A tulajdonhoz való joggal összefüggésben az indítványozó arra hivatkozott, hogy a jelzálogjog létrejöttéhez szükséges lett volna az ő tulajdonosként való hozzájárulása a bejegyzéshez. A bíróságok semmibe vették az indítványozó rendelkezési jogát, amikor nem voltak figyelemmel arra, hogy az ő akarata nem irányult a bejegyzésre. Nem vették tudomásul, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló okirat valójában nem létezik, ezért maga a bejegyzés sem történhetett volna meg. Eljárásuk önkényes kisajátítást valósított meg.
- [30] Az indítványozó a Pp. 408. § (2) bekezdésével kapcsolatosan előadta, hogy az sérti a hatékony jogorvoslathoz való jogot, valamint a bírósághoz fordulás jogát. A bíróságnak képesnek kell lennie arra, hogy teljes körűen eldöntse a jogvitát és ténylegesen orvosolja a felmerült jogsérelmet. A támadott rendelkezés ezt kizárja. Emellett diszkriminál is a perfajták között azzal, hogy a vagyoni jogi perek tekintetében tartalmazza a korlátozást.
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [32] Az előzményi perben eljáró jogi képviselő 2023. május 28-án töltötte le a Kúria végzését, majd a személyesen eljáró indítványozó július 26-án, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határidőn belül adta postára az alkotmányjogi panaszt.
- [33] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [34] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést, jogszabályi rendelkezést és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés, illetve jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel, továbbá kifejezett kérelmet ad elő a megsemmisítésre.
- [35] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése, valamint 27. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, a támadott jogszabályi rendelkezéseket alkalmazták-e az ügyben, a támadott döntés az ügy érdemében hozottnak vagy a bírósági eljárást befejezőnek minősül-e, illetve az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.
- [36] Az indítványozó a fellebbezéssel kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségét, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával.
- [37] A Fővárosi Törvényszék és a BKKB ítéletei az ügy érdemében születtek. A Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a Pp. 410. § (4) bekezdése alapján utasította vissza, mert az nem felelt meg a törvényi feltételeknek. Ezért az nem minősül az ügy érdemében hozott döntésnek {vö. 3112/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [16]}. Azonban az indítványozó a jogerős ítélettel szemben az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amit az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva, a IV/394-6/2022. ügyszámú végzéssel, a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárás miatt visszautasított. Erre tekintettel, az Ügyrend 32. § (4) bekezdése alapján az indítványozó a Kúria végzésének kézhezvételétől számított határidőben benyújtott alkotmányjogi panasszal a jogerős ítéletet és a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott határozatát is támadhatja.
- [38] Az indítványozó az egyedi ügy felpereseként, az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéssel érintett ingatlan tulajdonosaként érintettnek minősül.

- [39] A Pp. 408. § (2) bekezdését alkalmazták az indítványozó ügyében.
- [40] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdései, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja, illetve 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek. Ezzel szemben az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése nem nevesít Alaptörvényben biztosított jogot, hanem az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelező erejét deklarálja. Ezért e vonatkozásban a panasz nem felel meg az Abtv. 26. és 27. §-ainak.
- [41] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírósi eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott kúriai ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.
- [42] 4. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ának való megfelelés szempontjából is. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [43] *Contra constitutionem* jelleget elérően önkényes jogalkalmazást illetően az Alkotmánybíróság következetesen azt a mércét alkalmazza, hogy annak megállapításához három feltétel együttes fennállása szükséges. Egyrészt a bíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indoklási kötelezettséget sértő módon nem indokolta meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta. Másrészt a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe. Harmadrészt a bíróság a döntését olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó az új jogszabály hatálybalépésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezte {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; megerősítette: 3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [44] Az indítványozó a tulajdonában álló ingatlanra bejegyzett jelzálogjog törlését kezdeményezte az egyedi ügyben, ezért az eljáró bíróságoknak mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az Inytv. 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján sérti-e nyilvántartott jogát a jelzálogjog bejegyzése. Erre következetesen azt a választ adták, hogy ennek állítása azért nem megalapozott, mert a bejegyzés alapját képező dokumentáció áttanulmányozásából kitűnően nem merült fel kétség az okiratok valóságát, valamint a bejegyzés jogalapját illetően, ezen túlmenően pedig egy másik eljárásban hozott jogerős – tehát a konkrét ügyben már nem felülbíráható – ítélet is megállapította a keretbiztosítéki jelzálogszerződés létrejöttét.
- [45] A bejegyzés téves tartalma kapcsán – amire az indítványozó fő állítása vonatkozott – a bíróságok egyrészt következetesen rámutattak arra, hogy e tárgyban más eljárásban, önálló jogorvoslatnak lett volna helye, amivel az indítványozó nem élt, másrészt tisztázták, hogy a téves bejegyzés ellenére az indítványozó nem személyi kötelezett, hanem dologi kötelezett.
- [46] Az indítványozó táblázatos formában hivatkozik a Kúria több közzétett határozatára, amelyben azt törekszik alátámasztani, hogy a jelen ügyben támadott ítéletek eltérnek azoktól, ezért a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján a Kúria köteles lett volna engedélyezni a felülvizsgálatot. A megnevezett határozatok, illetve a bennük megfogalmazott iránymutatások azonban nem alkalmasak az alkotmányjogi panaszban foglalt alátámasztására, mert az ügy érdemében született bírói döntések a fent kifejtetteknek megfelelően választ adtak azokra a kérdésekre, amelyekben az indítványozó álláspontja szerint eltérnek a közzétett határozatoktól; a hivatkozott közzétett határozatok nem állnak ellentétben a jelen ügyben támadott érdemi ítéletekkel.
- [47] A fentiek alapján a panasz a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatosan nem mutat rá olyan összefüggésre, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélyét vetné fel.
- [48] Mindezek fényében a jogorvoslatihoz való jog sem vet fel az Abtv. 29. §-a szerinti, a befogadást szükségessé tevő körülményt. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy a tényleges és hatékony jogorvoslat követelménye nemcsak a jogalkotót, hanem a jogalkalmazót is kötelezi {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]}. A Fővárosi Törvényszék megválaszolta a fellebbezésben foglalt kifogásokat és a jogerős ítéletben is megjelölte azokat az okokat, amelyek miatt az indítványozó keresete nem megalapozott. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat lehetőségének biztosítása nem következik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből, jöllehet a törvényalkotó rendelkezik hatáskörrel a rendes jogorvoslaton túlmenő lehetőségek biztosítására {vö. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}, az ily

módon biztosított lehetőség igénybevétele pedig feltételekhez kötheti. A Kúria e feltételeket alkalmazta {újban: 3480/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [46]}.

- [49] A panaszban hivatkozott 11/2023. (VI. 20.) AB határozat előzményi tényállása szerint egy takarékszövetkezet végelszámolása során a végelszámoló fizetési kötelezettséget írt elő a tagok számára, amellyel szemben az indítványozó mint a takarékszövetkezet tagja végelszámolási kifogással élt. Ennek elbírálását tagadta meg a cégbíróság az eljárás megszüntetésével. Az Alkotmánybíróság úgy foglalt állást, hogy a jogorvoslathoz való joggal ellentétes, hogy a cégbíróság csak a felszámolás elrendelését követően foglalkozik a végelszámolási kifogással, holott ez utóbbi az előbbi előkérdését képezi (Indokolás [45], [52]). A végelszámolási kifogás érdemi elbírálásának megtagadása arra hivatkozással, hogy a felszámolási eljárást már elrendelték, kiüresíti a jogorvoslathoz való jogot. A 11/2023. (VI. 20.) AB határozat előzményi ügyében tehát eleve nem született érdemi döntés, jóllehet azt az Alaptörvény megkövetelte volna. Ezzel szemben a jelen ügyben az első- és másodfokú bíróság érdemben vizsgálta az indítványozó keresete tárgyát képező kérdést. A hivatkozott alkotmánybírósági határozat ezért nem analóg a jelen ügygel.
- [50] Ezen okok miatt a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatban előadottak ezért nem indokolják az Abtv. 29. §-a szerinti befogadást.
- [51] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog sérelmét illetően az indítványozó azt adta elő, hogy az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett keretbiztosítéki jelzálogjog tartalma alapján, a sikertelen per következményeként az indítványozó elveszíti a tulajdonát képező ingatlant. Az indítványozó tehát ezt a sérelmét az eljárás állított tisztességtelenségével, valamint a jogorvoslat lehetőségétől való eleséssel hozta összefüggésbe. A fent kifejtettek értelmében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel kapcsolatosan nem merült fel olyan összefüggés, ami az Abtv. 29. §-a szerinti befogadást indokolta teszi, ezért a tulajdonhoz való jog alapján sem befogadható a panasz.
- [52] 5. Az indítványozó a Pp. 408. § (2) bekezdésének megsemmisítését annak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe, valamint XV. cikk (1) és (2) bekezdésébe ütközésére hivatkozással kérte.
- [53] Az Alkotmánybíróság a rendkívüli jogorvoslat biztosításának kivételességét azzal magyarázza, hogy a törvényalkotó az anyagi igazság biztosítása és a jogerő védelme között mérlegel {vö. 2/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [60]}. A rendes jogorvoslat(ok) körét meghaladó speciális (rendkívüli) jogorvoslatok kapcsán tehát az érdemi, ügydöntő határozat tekintetében a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségének biztosítása {vö. 9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]} mellett további nyomós szempontként jön számításba az az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és a jogbiztonságból is fakadó követelmény, hogy a jogerős döntésben foglaltak ne legyenek tetszőleges okból felülbíráhatóak. Az Alkotmánybíróság az e szempontok közötti mérlegelést következetesen a jogalkotó hatáskörében tartja, és főszabály szerint nem törekszik azt felülbírálni. Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy az Alaptörvény nem követeli meg a felülvizsgálat korlátlan biztosítását. A panasz a Pp. 408. § (2) bekezdésére alapított döntésnek az indítványozóra nézve kedvezőtlen jellegén túl nem mutat rá olyan összefüggésre, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetné fel, és amelyre tekintettel indokolt lenne a támadott törvényhely érdemi alkotmányossági vizsgálata.
- [54] A rendelkezésre álló iratokból nem tűnik ki olyan körülmény, amely azt valószínűsítene, hogy a Pp. 408. § (2) bekezdésének alkalmazása folytán sérült az indítványozó ahhoz fűződő joga, hogy „egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el” {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [20]}. Ezért a törvényes bíróhoz való jog mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványa tekintetében sem merül fel a befogadás indokoltsága.
- [55] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését egymással szorosan összefüggő rendelkezésekként értelmezi. Gyakorlata értelmében e rendelkezések kapcsán három feltételt kell vizsgálni. Először azt kell megállapítani, hogy fennáll-e az érintett hátrányára eltérő bánásmód. Másodsorban azt kell megvizsgálni, hogy az indítványozó a XV. cikk alapján milyen tartalmú sérelmet állít: a törvény előtti egyenlőség megsértésére hivatkozik [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése], vagy arra, hogy egy védett tulajdonságra tekintettel tett alapjogi különbségtételről van szó [Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése]. Végezetül a megkülönböztetés típusához igazodóan az észszerűségi, illetve a szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával mérlegelni kell, hogy az azonosított hátrányos megkülönböztetés igazolható-e, összeegyeztethető-e az Alaptörvénnyel {vö. 22/2023. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [22]}. A jelen ügyben sem a rendes bíróságok – érdemi döntéssel végződő – eljárásában, sem a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem visszautasítása kapcsán nem merült fel a törvény előtti egyenlőség sérelme. Az indítványozó nem jelölt meg olyan védett tulajdonságot, ami az Alaptörvénybe ütköző megkülönböztetést eredményezett vele szemben. Mindebből kifolyólag nem merült olyan hátrányos meg-

különböztetés sem, ami a befogadást és az érdemi vizsgálatot indokoltá tenné. Összességében tehát az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseire alapított részében sem fogadható be az Abtv. 29. §-ára tekintettel.

- [56] 6. Az indítvány részben nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést és nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, részben pedig nem felelt meg a törvényi feltételeknek. Ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Abtv. 29. §-a, 27. § (1) bekezdés a) pontja, 26. § (1) bekezdés a) pontja, 52. § (1b) bekezdés e) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1703/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3023/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.283/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Hock Gyula ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy alperese volt, akinek testvérével, a felperessel 1/2-1/2 arányú osztatlan közös tulajdonában állt az egyedi ügy tárgyát képező ingatlan. A felperes keresetet nyújtott be a bírósághoz a közös tulajdon megszüntetése iránt azzal, hogy a bíróság adja a felperes tulajdonába az indítványozó 1/2 arányú tulajdoni illetőségét 25 000 000 Ft megváltási ár ellenében. Az indítványozó ellenkérelmében az eljárás megszüntetését kérte arra hivatkozással, hogy a COVID-19 járvány miatt az ingatlanárakban nagymértékű zuhanás következett be, ezért a közös tulajdon megszüntetése a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:83. § (2) bekezdése szerinti alkalmatlan időre esik, az vagyoni hátrányt jelentene a számára. Azt is állította, hogy a felperes joggal való visszaélést valósít meg és zsarolási, megfélemlítési szándék vezérli.
- [3] A Budapest II. és III. Kerületi Bíróság a keresetnek helyt adva rendelkezett a közös tulajdon megszüntetéséről és 26 120 000 Ft megváltási ár megfizetése ellenében a felperes tulajdonába adta az indítványozó 1/2 arányú tulajdoni illetőségét. A Ptk. 5:84. § (3) és (4) bekezdései alapján kötelezte az indítványozót az ingatlan elhagyására. Az indítványozó alkalmatlan időre vonatkozó érvelését azzal utasította el, hogy az alkalmatlan idő – figyelemmel az 1/2017. (IX. 11.) PK véleményre – csak kivételesen korlátozhatja a tulajdonostárs közös tulajdon megszüntetésére irányuló erős jogosítványát. Az alkalmatlan idő kifogására csak időlegesen fennálló, azaz belátható időn belül megszűnő körülmények adhatnak alapot, a COVID-19 járvány pedig nem sorolható ebbe a körbe. A pandémia vége nem jósolható meg, a perben kirendelt szakértő véleménye szerint pedig nem következett be jelentős változás az ingatlanárakban. A joggal való visszaélés nem állapítható meg, ugyanis az, hogy a felperes az indítványozóval fennálló egyéb vitái rendezésének előfeltételül szabta a közös tulajdon megszüntetését, sem a társadalomban általánosan elfogadott erkölcsi normákkal, sem a jogszabályi rendelkezésekkel nem ellentétes.
- [4] A felperes és az indítványozó egyaránt fellebbezést terjesztettek elő az elsőfokú ítélettel szemben. Az indítványozó elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kötelezését kérte, másodlagosan pedig azt, hogy a másodfokú bíróság részben változtassa meg az elsőfokú ítéletet és a megváltási ár mérséklése mellett alapítson a perbeli ingatlan 1/2 tulajdoni hányadára kiterjedő használati jogot az indítványozó javára. A fellebbezési kérelmet arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság nem tájékoztatta őt a közös tulajdon megszüntetésének a Ptk. 5:84. §-a szerinti egyes módjairól, ezért nem nyilatkozhatott arról, hogy számára a Ptk. 5:84. § (4) bekezdése szerinti használati jog alapítása lenne a közös tulajdon megosztásának legmegfelelőbb módja. Sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta azt, hogy a pénzen kívül milyen egyéb „megfelelő ellenérték” szolgálhat a megváltandó tulajdoni hányad ellenértékéül.
- [5] A Fővárosi Törvényszék helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. Az indítványozó megfelelő ellenértékre vonatkozó érvelésével szemben arra mutatott rá, hogy a bíróság kizárólag a perbe vitt dologról hozhatott döntést, ezért csak a felperes által követelt tulajdoni hányad jogi sorsáról rendelkezhetett. A használati jogra vonatkozó érveléssel szemben azt hangsúlyozta, hogy a Ptk. 5:84. § (4) bekezdése értelmében főszabály szerint a tulajdonjogát elvesztő bennlakó tulajdonostársat az ingatlan elhagyására kell kötelezni, és a bíróság csak kivételes esetben rendelkezhet úgy, hogy a tulajdonjog elvesztése ellenére bennmaradhat, amennyiben az ingatlan elhagyására kötelezés a tulajdonostárs méltányos érdekét sérti. A perben tisztázásra került, hogy az indítványozó rendelkezik saját tulajdonú lakással (beköltözhető társasházi ingatlannal). Az indítványozó csak azt adta elő, hogy nem kíván kiköltözni a perbeli ingatlanból, olyan körülményre azonban nem mutatott rá, ami a méltányos érdek sé-

relmét alátámaszthatta volna. A törvényszék a felperes fellebbezését is alaptalannak ítélte, egyebekben pedig egyetértett az elsőfokú ítélet indokaival, jogi érvelésével.

- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a jogerős ítélettel szemben. A Kúria a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 415. § (1) bekezdés e) pontja alapján visszautasította a felülvizsgálati kérelmet, mert a Pp. 408. § (2) bekezdése értelmében a vagyoni jogi perben az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyta helyben, és az indítványozó nem terjesztett elő felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz hiánypótlással kiegészített alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria végzésének megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó mindenekelőtt azt kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok nem voltak figyelemmel a – fellebbezési kérelemben is hivatkozott – BH2017.222. számú eseti döntésre (a továbbiakban: BH), amely úgy értelmezte a Ptk. 5:84. §-át, hogy a közös tulajdon megszüntetése iránti perben a kereseti kérelemhez kötöttség speciális szabályai miatt a bíróság valamennyi megszüntetési módot köteles vizsgálni, és ezekről tájékoztatást kell adnia. A BH értelmében ez a tájékoztatási kötelezettség fokozottan érvényes a jogi képviselő nélkül eljáró, a keresettel szemben védekező alperesek esetében, amilyen az indítványozó is volt. A használati jog alapításának okai halmozottan fennállnak az indítványozó esetében, ugyanis a perbeli ingatlan a szülőháza, ahol egész életében lakott, és idős korában már nem tud más helyhez kötődni. A kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesült, mert a bíróság nem adott számot a közös tulajdon megszüntetésének minden módjáról. Az elsőfokú ítélet semmilyen utalást nem tartalmaz a használati jog lehetőségére.
- [9] Az indítványozó abban látta az Alaptörvény VI. cikkének sérelmét, hogy az ügy eredményeként az otthonát veszítette el, amihez egy életen át tartó, személyes kötődése volt. Az otthonhoz fűződő jog alapvető és védendő alkotmányos érték. A társasházi lakóingatlanra az indítványozó és rokonai mindig csak befektetésként tekintettek. Az oda történő kiköltöztetéssel az indítványozó a gyökereit veszíti el, ami egy 70. életévét betöltött emberre nézve tragikus súlyú esemény, ilyen korban az ember nehezen viseli a környezetváltozást.
- [10] A bíróság tévesen alkalmazta a Pp. 408. § (2) bekezdését, mert valójában nem azonos az első- és a másodfokú ítélet indokolása, ezért a Kúriának érdemben kellett volna foglalkoznia a felülvizsgálati indítvánnyal. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése nem tesz különbséget rendes és rendkívüli jogorvoslat között, ezért az alkotmányjogi panasz akkor is alapos, ha a Kúria olyan esetben utasítja vissza a felülvizsgálati kérelmet, amikor a Pp. szabályainak helyes alkalmazása esetén azt be kellett volna fogadnia. A két bíróság ítélete nem volt egybehangzó, mert az elsőfokú bíróság a használati jog alapításának lehetőségét egyáltalán nem vizsgálta.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [12] Az indítványozó jogi képviselője 2023. február 20-án vette át a Kúria végzését, majd április 21-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határidőn belül nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt.
- [13] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [14] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést, jogszabályi rendelkezést és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel, továbbá kifejezett kérelmet ad elő a megsemmisítésre.
- [15] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, a támadott döntés az ügy érdemében hozott-e vagy a bírósági eljárást befejezőnek minősül-e, illetve az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.
- [16] Az indítványozó a fellebbezéssel kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségét, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával.

- [17] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet azért utasította vissza, mert a Pp. 408. § (2) bekezdésének nem megfelelő felülvizsgálati kérelem mellett az indítványozó nem nyújtott be felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, így a beadvány nem felelt meg a Pp. 415. § (1) bekezdés e) pontjának. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a végzés a bírósági eljárást befejező végzésnek minősül {3462/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [18] Az indítványozó kifejezetten a Kúria végzését támadta a panaszban, azt nem terjesztette ki a Fővárosi Törvényszéknek és a Budapest II. és III. Kerületi Bíróságnak az ügy érdemében hozott ítéleteire, mert a támadott végzés megsemmisítése esetén a Kúria hivatalból köteles a felülvizsgálati eljárás lefolytatása iránt intézkedni. A befogadhatósági vizsgálat ennek megfelelően kizárólag a Kúria végzését érinti.
- [19] Az indítványozó az egyedi ügy alpereseként, a perbeli közös tulajdont képező ingatlan tulajdonosaként érintettnek minősül.
- [20] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek.
- [21] Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, az ugyanis „az (1) bekezdéshez kapcsolódó intézményvédelmi rendelkezés, amely alapján az állam olyan jogi környezet és gyakorlat kialakítására köteles, amely az otthon védelmét ténylegesen is biztosítja. Ez a bekezdés nem formál alanyi jogot az otthon védelmére, de alapot adhat arra, hogy az állam az otthon nyugalma érdekében fellépjen. A jogalany a magánéletének színhelye (otthona) nyugalmanak védelmét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése alapján kérheti” {3308/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [24]; 3438/2023. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [32]}.
- [22] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett panaszos által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírói eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott kúriai ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.
- [23] Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ának való megfelelés szempontjából is. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [24] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzése az otthon tiszteletben tartásához való jogát sérti, amiért megakadályozta őt abban, hogy érdemi felülvizsgálati döntéshez jusson. A Kúria azt állapította meg, hogy a beadvány nem felelt meg azoknak a törvényi rendelkezéseknek, amelyek a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatának előfeltételei. Ennek vizsgálata nem áll közvetlen alkotmányos összefüggésben az otthon tiszteletben tartásához való joggal, annak sérelme az ügy érdemi megítéléséhez kapcsolódik. Mindemellett ki kell emelni, hogy az első- és a másodfokú bíróság foglalkozott azzal a kérdéssel, törvényes-e arra kötelezni az indítványozót, hogy a perbeli ingatlanból kiköltözzön, és indokát adták annak, miért megalapozott a felperes keresete. Emellett egyértelműen kiderült az is – és az indítványozó sem vitatta –, hogy van rendelkezésre álló ingatlan, ahová az ingatlan elhagyására kötelezett indítványozó költözhet. Ezért a Kúria végzése akkor sem lenne aggályos, ha közvetlen összefüggésben állna az ügy érdeméhez tartozó kérdés alapjogi – az otthon tiszteletben tartásához való joggal kapcsolatos – vetületével. Ezért a panasz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [25] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseibe ütközőnek tartotta azt, hogy a Kúria nem az általa helyesnek tartott módon értelmezte a Pp. 408. § (2) bekezdését, ezért úgy ítélte meg, hogy az első- és a másodfokú ítélet megegyezik, így az alapper vagyoni jellege folytán a felülvizsgálat kizárt. A Kúria álláspontjával szemben a két ítélet különbözőségét arra alapította, hogy az elsőfokú ítéletben nem volt szó a használati jog kérdéséről, arra csak a másodfokú bíróság tért ki. Arra is hivatkozott, hogy a rendkívüli jogorvoslat lehetőségétől való megfosztás szükségképpen ellentétes a jogorvoslathoz való joggal.
- [26] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírói eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [27] E gyakorlat fényében nem tekinthető alkotmányjogilag releváns, érdemi alkotmányossági vizsgálatot igénylő érvelésnek az, hogy a támadott bírói döntés nem egyezik az indítványozó jogi álláspontjával, illetve rá nézve ked-

vezőtlen következménnyel jár. A használati jog lehetőségével a másodfokú bíróság az indítványozó fellebbezésében foglaltakra reagálva foglalkozott. A Fővárosi Törvényszék egyértelműen kifejezésre juttatta, hogy egyetért az elsőfokú ítélet indokolásával (52.Pf.633.255/2022/4. számú ítélet, Indokolás [36]), egyebekben a fellebbezésekben foglalt kérelmeket válaszolta meg, ami a kérelemhez kötöttség eljárási elvéből következően szükséges. Ez nem ellentétes a Pp. 408. § (2) bekezdésével, és a panasz nem mutat rá olyan körülményre, ami arra engedne következtetni, hogy a törvény e rendelkezését a Kúria az Alaptörvénybe ütköző módon alkalmazta volna. Ezért a panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított részében sem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, továbbá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételvét sem.

[28] Az Alkotmánybíróság a jogorvoslati jog lényeges tartalmát és határait illetően következetesen arra az álláspont-ra helyezkedett, hogy a jogorvoslati jog követelményét az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőséget is adhat {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság a rendkívüli jogorvoslatok szigorúbb szabályozásának igazolhatóságát abban látta, hogy a törvényalkotónak mérlegelnie kell az anyagi igazság biztosítása és a jogerő védelme között, vagyis figyelemmel kell lenni arra a szempont-ra, hogy a már eldöntött – és esetleg a fellebbviteli eljárás során másodjára is értékelt – kérdések véglegesen lezáruljanak, azokat csak különlegesen indokolt esetben lehessen megnyitni {vö. 2/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [60]}. E következetes gyakorlat fényében alaptalan az indítványozónak az az érve, hogy a jogorvoslati jogból kényszerítő szükségszerűséggel következik az érdemi felülvizsgálat lehetősége. Olyan körülményt, illetve érvet azonban a panasz nem vet fel, ami alapján az Alaptörvény szempontjából aggályos lenne a Kúria jogalkalmazása. Ezért a panasz a jogorvoslati jogra alapított részében sem teljesíti az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek egyikét sem.

[29] 4. Az indítvány részben nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést és nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, részben pedig nem felelt meg a törvényi feltételeknek. Ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Abtv. 29. §-a, 27. § (1) bekezdés a) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/945/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3024/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.349/2019/5. számú végzése, valamint a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény 124. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Szabó-Nagy Péter ügyvéd) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *c* és *d*) pontja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Fővárosi Törvényszék 24.Fpk.918/2015/250. számú végzése, a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 15.Fpkf. 43.493/2019/2. számú jogerős végzése, a Kúria Gfv.VII.30.349/2019/5. számú végzése, valamint a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) 124. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben foglaltak szerint a következőképpen foglalhatók össze.
- [3] 2.1. A Fővárosi Törvényszék 2015 márciusában elrendelte egy befektetési vállalkozásként működő zártkörű részvénytársaság felszámolását, felszámolóként egy nonprofit kft.-t (a továbbiakban: Kft.) jelölt ki. 2016 februárjában az indítványozó a Fővárosi Törvényszéken kifogást terjesztett elő a felszámoló mulasztására hivatkozással, valamint a csőd eljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 39. § (5) bekezdése alapján kérte a felszámoló felmentését. A bíróság előbb a felmentés iránti kérelmet, majd a kifogást külön-külön végzéssel elutasította. A Fővárosi Ítéltábla a kifogást elutasító végzést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A megismételt eljárásban az indítványozó a kifogását fenntartotta és kiegészítette, valamint újabb, a felszámoló felmentésére irányuló kérelmet terjesztett elő a Cstv. 39. § (5) bekezdése és 27/A. § (7) bekezdése alapján.
- [4] A bíróság végzésével a kifogást és a felszámoló felmentése iránti kérelmet elutasította, ez utóbbit azzal az indokkal, hogy az indítványozó nem hitelező, illetve e minőségét nem igazolta, ezért a Cstv. 39. § (5) bekezdése alapján a felszámoló felmentése iránti kérelmet nem terjeszthet elő. A Fővárosi Ítéltábla a végzést a kifogás elutasítására vonatkozó részében helyben hagyta, a felszámoló felmentése iránti kérelem elutasítása tekintetében hatályon kívül helyezte, mivel indoka miatt érdemben nem tartotta vizsgálhatónak ezt a döntést és e körben a bíróságot újabb határozat hozatalára utasította. A bíróság megállapította, hogy az indítványozó hitelezői minősége nem vitás, ezért ezen okból nem volt helye a Cstv. 39. § (5) bekezdésére alapozott kérelem elutasításnak; ezen rendelkezés alkalmazása az indítványozó hitelezői minősége okán nem mellőzhető. Hangsúlyozta, hogy a Cstv. 39. § (5) bekezdésére alapított felszámoló felmentése iránti kérelem ismételt eldöntése során az elsőfokú bíróságnak szem előtt kell tartania, hogy az indítványozó ezen indítványának kezelése nem a kifogásolási eljárás keretei közé tartozik, hanem az adós elleni felszámolási eljárás mint alapügy keretében vizsgálandó és bírálendő el. A felszámoló felmentése iránti kérelem a kifogáshoz képest kívül áll, az a felszámolási eljárás során, önállóan terjeszthető elő az arra jogosult részéről.
- [5] 2.2. Ezen megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék a felszámoló felmentését azon okból utasította el, hogy a Cstv. 39. § (5) bekezdése szerint a felszámoló felmentésével egyidejűleg a bíróságnak új felszámolót is ki kell jelölnie. A Bszt. 124. § (2) bekezdése alapján azonban a felszámolás alatt álló gazdasági társaság tevé-

kenységi körére (befektetési vállalkozás) tekintettel „kizárólag az MNBtv.-ben meghatározott szervezetek felszámolását végző, nonprofit gazdasági társaság rendelhető ki”, amely gazdasági társaság az aktuális felszámoló, a Kft. A felszámoló felmentése esetén tehát nem kerülhetne sor más felszámoló kijelölésére. A bíróság megállapította, hogy a felszámolási eljárás lefolytatására kizárólagosan jogosult felszámoló szervezet felmentése a jogszabálynál fogva kizárt, így felmentése sem a Cstv. 27/A. § (7) bekezdésére, sem a 39. § (5) bekezdésére alapítottan nem kezdeményezhető. Mivel a bíróság a felmentés iránti kérelmet a Bszt. 124. § (2) bekezdése alapján utasította el, ezért a Cstv. 39. § (1)–(4) bekezdésében foglaltak teljesülése körében a vizsgálatot mellőzte azzal, hogy az indítványozó hitelezői minőségét megvizsgálta és megállapította annak fennálltát. A bírósági eljárás során az indítványozó kérte, hogy a bíróság az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását; a bíróság ezt a kérelmet is elutasította.

- [6] 2.3. Az indítványozó fellebbezésében részletezte a felszámoló jogsértőnek tartott mulasztásait, amelyekről az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményt kihirdető 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Egyezmény), valamint az Alaptörvény rendelkezései alapján úgy vélte, a bíróságnak akkor is meg kellene állapítania a jogsértést, ha az ügyben valóban csak a Kft. járhat el. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság – álláspontja szerint kellően nem indokolt – döntésével kapcsolatban sérelmezte, hogy a felhívott jogszabályok egyike sem tartalmazza az adott felszámoló megnevezését, ha van is ilyen jogszabály, az ellentétes a Cstv. 39. § (5) bekezdésében foglaltakkal, a bíróságnak pedig arra nincs jogköre, hogy mérlegelje, két törvény közül melyiket alkalmazza. Arra az esetre, amennyiben a másodfokú bíróság azt állapítaná meg, hogy a felszámoló felmentését jogszabály kizárja, ismételten kérte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését. Az Ítéletábra az elsőfokú bíróság döntését – annak helytálló indokai alapján – helybenhagyta. A bíróság hangsúlyozta, hogy a befektetési vállalkozónak minősülő adós esetében a Bszt. 124. § (2) bekezdése alapján kijelölt felszámolóhoz képest másik (új) felszámoló szervezetet kijelölni nem lehetséges, így szükségképpen a felszámoló felmentéséről sem hozható döntés; a felszámoló szükség esetén (akár többször is) pénzbírsággal sújtható. Az Alkotmánybíróság megkeresését nem tartotta indokoltnak.
- [7] 2.4. A végzéssel szemben az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a Kúriához. Kérelmében az indítványozó arra hivatkozott, hogy a bíróságnak a felszámoló felmentése körében a Cstv. és a Bszt. alapján vizsgálnia kell az állított jogszabálysértéseket, és ha megállapítja azokat, akkor le kell vonnia annak következményét, azaz fel kell mentenie a felszámolót. A jogszabálysértés vizsgálatára és azok megállapítására akkor is köteles a bíróság, ha a következményeket nem tudja levonni. Álláspontja szerint az Alaptörvényt, a – 2007. évi CLXVIII. törvény 4. §-ával a magyar jog részévé tett – Európai Unió Alapjogi Chartáját (a továbbiakban: Charta) és a befektetővédelemre vonatkozó uniós irányelveket is sérti a jogerős végzés azzal, hogy nem vizsgálta az állított jogszabálysértéseket. Javasolta, hogy a Kúria kezdeményezzen egyedi normakontrolli eljárást az Alkotmánybíróságon a Cstv. 39. § (5) bekezdésének az ügyben való alkalmazhatatlansága miatt, valamint kérte „az ügygel összefüggésbe hozható” uniós jogi előírások értelmezéséről az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését.
- [8] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet elutasította. Az egyedi normakontroll eljárásra irányuló kérelem kapcsán hangsúlyozta, hogy a Cstv. rendszerében a hitelezők Alaptörvényben is meghatározott jogainak védelmére a felszámoló tevékenységének felügyelete kapcsán a bíróság jogosult, mely vonatkozásban különböző szankciókkal élhet, melyek közül csak egy a felszámoló felmentése. „A felszámoló felmentésének kezdeményezése nem alapjog, a hitelező – amennyiben a felszámoló a tevékenységével kárt okozott a számára – kártérítési perben érvényesítheti az igényét, így a tulajdon védelméhez való jogának sérelme sem állhat fenn”. A Kúria egyetértett a jogerős végzésben kifejtett azon állásponttal, hogy a Cstv. 39. § (5) bekezdése – és így a Cstv. 27/A. § (7) bekezdése – nem alkalmazható olyan esetben, amikor a felszámolói tisztségre kizárólag a jogszabályban meghatározott egyetlen felszámoló szervezet kerülhet kirendelésre. Ilyenkor az általános rendelkezésnek minősülő Cstv. szabályokhoz képest a különleges adósokra vonatkozó speciális rendelkezéseket kell figyelembe venni, s jóllehet a Bszt. szabályai kifejezetten nem zárják ki a felszámoló felmentését, a szabályozásból következően azonban, mivel nincs más, akit a bíróság új felszámolóként kirendelhetne, a felmentés nem lehetséges. Miután a felszámoló felmentése objektív okból nem lehetséges, a jogkövetkezménye levonhatóságának hiányában nincs helye a felszámoló jogszabálysértő tevékenysége megállapításának sem. A felszámoló magatartásának ellenőrzésére, jogszabálysértése szankcionálására a törvényben biztosított egyéb, a jogerős végzésben is említett jogintézmények alkalmazhatók. Mindezekre tekintettel a Kúria a felülvizsgálati kérelem elutasítása mellett nem tartotta indokoltnak sem az Alkotmánybíróság megkeresését, sem előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.

- [9] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, az Alkotmánybíróság főtítkárának hiánypótlási felhívását követően az indítványát kiegészítette.
- [10] Az indítványozó mind a bírósági végzések, mind a Bszt. 124. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte.
- [11] Álláspontja szerint a végzések és a kifogásolt jogszabályi rendelkezés sértik az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás 16. és 17. pontját, a B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (1), (2) és (3) bekezdését, az I. cikk (2), (3) és (4) bekezdését, a XIII. cikkét, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint a 28. cikkét. Sértik továbbá az Egyezmény 6. Cikk (1) bekezdését, 10. cikkét, 13. cikkét és az első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét, valamint a Charta 17. cikkét, 19. cikkét és 47. cikkét. Ennek következtében az indítványozó (mint hitelező) „alapvető jogai válnak érvényesíthetetlené, különösen sérelmes módon és emberi jogot is sértve érdemi bírósági jogvédelemtől is elzárva”. Nézete szerint sérül „a törvény által, a tulajdonuk feletti védelemre kijelölt felszámoló ellenőrizhetősége, [...] felelősségének megállapíthatósága, [...] eltiltása a jogsértő magatartás fenntartásától, [...] kötelezettsége arra, hogy állítsa helyre a jogszerű állapotot”. Az indítványozó az Alaptörvényt, illetve nemzetközi és európai uniós jogot sértőnek állította azt, hogy egy bírósági eljárásban ne lehessen megvizsgálni a felszámoló jogsértését és ne lehessen levonni annak kötelezően alkalmazandó jogkövetkezményét amiatt, mert a felszámoló az MNB által egyedülként kijelölhető gazdasági társaság.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelenti nézete szerint az, hogy az eljárás alapjául szolgáló kérelmét nem bírálták el a bíróságok egy, a kérelemmel nem érintett körülményre (új felszámoló kijelölésének kötelezettségére) hivatkozva, és nem indokolták meg megfelelően döntésüket. Nézete szerint ez a körülmény az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését is sérti. Az indítványozó álláspontja szerint alapjogai azért is sérültek, mert az Ítéletábrla korábban kötelezően előírta, hogy a Cstv. 39. § (5) bekezdésére alapított kérelmét a folyamatban lévő bírósági eljárásban ne kifogásként, hanem önálló kérelemként, más természetű jogkövetkezmény levonásával, érdemben bírálja el az elsőfokú bíróság; a felszámoló jogsértéseit azonban a korábbi bírósági kötelezés ellenére nem vizsgálták meg. Nézete szerint sérti a jogbiztonság és a tisztességes bírósági eljárás követelményét, hogy két, a Fővárosi Ítéletábrla által azonos ügyben hozott határozat ellentétes egymással. Álláspontja szerint „a jogkövetkezmény alkalmazásának mérlegelését minden esetben és szükségszerűen megelőzi a jogsértések vizsgálata és megállapítása, vagy jogsértés hiányának kimondása, amely az Alaptörvénybe illeszkedő módon nem is mellőzhető semmilyen indokkal”. Állította, hogy kérelmeiben nemcsak a felszámoló felmentését, hanem a jogsértések megállapítását is kérte; a jogsértések vizsgálatát, azok megállapítását, a felszámoló jogsértő magatartástól való eltiltását pedig abban az esetben sem mellőzhetik a bíróságok, ha a jogkövetkezmény (felszámoló felmentése) levonására nincs lehetőségük. A felszámoló tevékenységét ráadásul hivatalból is vizsgálniuk kell a bíróságoknak. Állítása szerint a kérelme előterjesztésének lehetősége csak formális volt, a bíróságok nem biztosítottak tisztességes bírósági eljárást, és hatékony bírói jogvédelmet részére, mivel az eljárás tárgyává tett jogsértésekről, ennek kapcsán jogvédelmi kérelméről az eljáró bíróságok érdemben nem döntöttek.
- [13] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott indítványában kifejtette, kéri a Bszt. 124. § (2) bekezdésében foglaltak kapcsán az alaptörvény-sértés fennállának megállapítását, „annak biztosítása érdekében, hogy a befektetési szolgáltatók esetében csak a jogszerűen működő, MNBtv.-ben meghatározott szervezetek felszámolást végző, nonprofit gazdasági társaság felszámolói kijelölésére kerülhessen sor, és minden esetben biztosított legyen jogsértés esetén a megfelelő jogvédelem és bírósághoz fordulás, tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint a jogsértő módon működő, tevékenykedő felszámoló felmentése és az alaptörvényben biztosított jogok védelme megfelelően érvényesüljön a jogállam és a jogbiztonság keretében.”
- [14] Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának 16. és 17. pontja, B) cikk (1) bekezdésének, illetve R) cikk (1)–(3) bekezdésének a sérelmére akként hivatkozott, hogy „[a] Bszt. törvény 124. § (2) által biztosított immunitás, valamint az ennek szellemében eljáró bíróságok végzéseiben foglaltak, így különösen a felelősség vizsgálatának mellőzésén alapuló elutasítás biztosan nem szolgálja, sőt tényként állíthatóan ellehetetleníti az igazság kiteljesedését”. Nézete szerint a Cstv. 39. § (1)–(4) bekezdésében foglaltak a tulajdonjogát és eljárási jogosítványait védik, ezért ennek korlátozására csak egy másik alapjog védelme érdekében lenne lehetőség. „A hitelezők jogainak súlyos megsértése esetére előírt jogkövetkezmény alkalmazásától egyébként nem lehet olyan szabályra hivatkozva eltekinteni, mely nem alapjogot véd, hanem csupán célszerűségi és eljárásjogi indokai vannak vagy lehetnek”.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a Charta 17., 19. és 47. cikkéből, valamint az Alaptörvény I. cikk (2)–(4) bekezdéséből az következik, hogy mivel a tulajdonhoz való jog és az igazság érvényesülése tényszerűen összekapcsolható a felszámolási eljárás törvényes lefolytatásával, ezért nincs olyan alkotmányos érdek, ami igazolná, hogy a felszámoló kizárólag a Kft. lehessen. Nézete szerint csak az Alkotmánybíróság dönthetett volna arról,

hogya a Cstv. 39. § (5) bekezdése és a Bszt. 124. § (2) bekezdése ütközése esetén melyik jogszabályt kell alkalmazni, de ha meg is illette volna a döntés joga a bíróságokat, akkor is a Cstv. rendelkezésének kellett volna elsőbbséget adnia. A bíróságok döntésükkel nemcsak az Alaptörvény és a Charta hivatkozott rendelkezéseit, hanem az Egyezmény 6. cikk (1) pontjában körülírt tisztességes tárgyaláshoz való jogot és Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikke szerinti, a tulajdon védelmét biztosító jogot is megsértették.

- [16] Állítása szerint, mivel a felszámolóknak a Cstv. 39. § (1)–(4) bekezdésében megfogalmazott jogsértő tevékenységei ellehetetlenítik a befektetők számára a hatékony jogvédelmet, a bírósági döntések érdemi vizsgálat és indokolás nélkül biztosítják a jogsértő helyzet fennmaradását.
- [17] Nézete szerint az Európai Unió kötelezővé teszi a befektetők és a fogyasztók védelmét, a Bszt. 124. § (2) bekezdése azonban a kizárólagosság megállapításával ellehetetleníti ennek alkotmányos teljesülését.
- [18] Nézete szerint a jogállamiságból az következik, hogy nemcsak egyetlen nonprofit vállalkozást hozhat létre az MNB a befektetési vállalkozások felszámolójának; az viszont nem, hogy ez a vállalkozás megváltoztathatatlanul a Kft. kell hogy legyen.
- [19] Álláspontja szerint „[n]incsen, az Alaptörvénnyel összeegyeztethető olyan jogszerű lehetőség, amely szerint a felszámoló felmentésével szankcionált jogsértés elbírálatlan maradjon, és a bíróság eltekintsen a jogalkotó által kötelezően elrendelt jogszabályi szankció alkalmazásától”. Nézete szerint a bíróságok „jogbiztonságot és jogállami előírást sértő módon tévedtek abban a tekintetben is, hogy a törvényi hely ellentmondásait képes pótolni, ha egy másik törvényi előírással élve a hitelező, egy másik peres eljárásban, kártérítés iránti perben kísérli meg vizsgálni a jelen panasszal érintett alapügyre tartozó, a felszámoló törvényességi felügyeletére kizárólagos hatáskörrel rendelkező bírósági bizonyítást vagy eljárást”. „[K]izárólag a Cstv. tartalmazza azon törvényi garanciákat, amely a jogvédelem által elvárt határidőkkel és a jogsértő tevékenység azonnali, hatékony megszüntetésének lehetőségével is bír. Bármely más eljárás, csak a már visszavonhatatlanul bekövetkezett károk valamely mértékű megállapíthatóságát tenné lehetővé, amely már nem jogvédelmet biztosít, csak esetleges kárfelelősséget állapít meg, annak jogkövetkezményei mellett” – fejtette ki.
- [20] „Két azonos szintű jogi norma ütközésének értelmezése kapcsán – a jogállami követelményekkel is összhangban – elsődleges szempont a jogállamiság és a jogbiztonság megőrzése, ezért elengedhetetlen, hogy amennyiben alkotmányos elvek vagy jogok valamelyike megsérül annak folytán, hogy a szabályozás ellentmondása jogszabály-értelmezéssel nem oldható fel, és ez anyagi alkotmányellenességhez vezet, vagy ha a normaszövegek értelmezhetlensége valamely konkrét alapjogi sérelmet okoz, akkor kizárólag az Alkotmánybíróság jogosult eljárni. A másodfokú és a Kúria végzéseiben meghatározott jogértelmezés nem alkalmas a normakollízió feloldására, mivel a jogértelmezése alapjogi sérelemhez vezet.”
- [21] Nézete szerint, ha helytálló az a kúriai álláspont, hogy a Cstv. 39. § (5) bekezdése alkalmazásának objektív akadályát jelenti a Bszt. 124. § (2) bekezdése, úgy ez utóbbi szabályozás „Alaptörvénnyel való összeegyeztethetősége kizárt”.
- [22] Álláspontja szerint a bíróságok azzal, hogy nem alkalmazták a Pp. 2. § (3) bekezdésében foglaltakat (nem hoztak döntést az indítványozó kérelmében foglaltakról), visszaéltek a saját függetlenségükkel és ezzel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozták. „Az eljárási bírói tanácsok egyike sem vizsgálta és bírálta el a kérelmem egészét, és így indoklással sem láthatta el az általam megjelölt jogsértő cselekményekkel összefüggő állításaim elutasítását. Sem a jogsértést, sem annak hiányát nem mondták ki, így azok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett bírósághoz fordulás jogát, és a határozatok indoklási kötelezettségét, amely szintén a jogerős határozat alaptörvényellenességét eredményezi.”
- [23] „A másodfokú bíróság és a Kúria támadott végzései a korábbi, 15.Fpkhf.44.563/2018/3. számú döntéssel ellentétesek, ez önmagában is lényeges alaptörvény-sértés. A másodfokú bíróság eljárása a valós és érdemi kérelmemet érdemben megvizsgáló és elbíráló majd indokolt határozattal lezáruló jogorvoslattól is megfosztott, így sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését, melyet a Kúria végzése is sért amiatt, mert nem biztosított jogvédelmet számomra.”
- [24] Nézete szerint mind a Bszt. 124. § (2) bekezdésének léte, mind az erre alapozó döntések ellentétesek az Alaptörvény 28. cikkével is.
- [25] Kérte, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból vizsgálja Bszt. 124. § (2) bekezdésének a Chartába, vagy az Egyezménybe ütközését; és esetlegesen vegye figyelembe azok olyan rendelkezéseit is, amelyekre az indítványozó nem hivatkozott.
- [26] Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéseket külön vonatkozó konkrét kérelem hiányában is vizsgálja felül alkotmányossági szempontból felülvizsgálni, mivel a testület az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve.

- [27] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [28] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és az ítélettel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége. Az indítvány formailag az Abtv. 52. § (1) bekezdésében és (1b) bekezdésében foglalt követelményeket is teljesíti.
- [29] 4.1. Mind az Abtv. 26. § (1) bekezdésének a) pontja, mind a 27. § (1) bekezdésének a) pontja szerint az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a Nemzeti Hitvallás, az Alaptörvény I. cikke, B) cikk (1) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdése, illetve 28. cikke nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot, ezért azokra alkotmányjogi nem panasz alapítható [a B) cikkre hivatkozni csak a visszaható hatály tilalma, illetve a kellő felkészülési idő sérelme esetén lehet] {vö. pl. legutóbb 3386/2023. (VII. 27.) AB végzés, Indokolás [36], [38]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság mindezekből következően azt vizsgálhatta csak, hogy az indítvány az Alaptörvény XIII. cikkének, illetve a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét állító részében megfelel-e a befogadhatóság követelményeinek.
- [31] 4.2. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem fogalmazott meg új, alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést sem az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséhez, sem a XXVIII. cikk (1) vagy (7) bekezdéséhez kapcsolódó, részletesen kidolgozott gyakorlatához képest. Ebből következően a testület a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek következtében felmerülhet-e olyan szempont, amely kétségesse teszi akár a Bszt. 124. § (2) bekezdésének, akár a kifogásolt bírói döntések alkotmányosságát.
- [32] 4.3. Az Alkotmánybíróság ezen vizsgálata során az alábbi tényekből indult ki.
- [33] Egrészt, a Cstv. 39. § (5) bekezdése kifejezetten a felszámoló felmentésének a hitelező általi kezdeményezése esetén alkalmazandó szabályokat és jogkövetkezményt tartalmazza. Meghatározza, hogy mely esetekben [a Cstv. 39. § (1)–(4) bekezdése szerinti kötelezettségek elmulasztása], kik (a hitelezői választmány, hitelezői képviselő vagy bármely hitelező) kezdeményezhetik a felszámoló felmentését (tehát nem a korábban felsorolt mulasztások megállapítását, hanem a lehetséges jogkövetkezmény, a felmentés alkalmazását). Határidőt állapít meg és kötelezi a bíróságot arra, hogy a felszámoló felmentése esetén új felszámolót jelöljön ki.
- [34] Másrészt, a Bszt. 124. § (2) bekezdése alapján befektetési vállalkozás esetén felszámolónak „kizárólag az MNBtv.-ben meghatározott szervezetek felszámolását végző, nonprofit gazdasági társaság rendelhető ki”. Ez a nevesített szervezet jelenleg a Kft., amely – a Hitelintézeti Felszámoló Közhasznú Társaság jogutódjaként –kizárólagos jogkörrel végzi a pénzügyi szervezetek felszámolását. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy korábban – a Hpt. 176/A. § (2) bekezdése alapján – ez a közhasznú társaság töltötte be a Kft. szerepét. Az Alkotmánybíróság 2010-ben hozott 56/B/2007. AB határozatában éppen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének megfeleltethető Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdésével kapcsolatban vizsgálta a szabályozás alkotmányosságát és nem állapított meg alkotmányellenességet.
- [35] Harmadrészt, a Cstv. rendelkezései alapján a jogszerűen kijelölt felszámoló léte elengedhetetlen feltétele a felszámolási eljárásnak; felszámoló hiányában a felszámolási eljárás sem folytatható le.
- [36] Negyedrészt, a Bszt. 124. § (1) bekezdése akként rendezi a Cstv. és a Bszt. viszonyát, hogy felszámolás esetén a Cstv. rendelkezéseit a Bszt.-ben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. Ebből az is következik, hogy amennyiben a két jogszabály rendelkezései között ellentét áll fenn, úgy a Bszt. rendelkezéseinek alkalmazása élvez elsőbbséget.
- [37] 4.4. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítványában az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint a XIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott, tulajdonhoz való joga sérelmét látta a Bszt. 124. § (2) bekezdésében foglalt szabályozásban amiatt, hogy ennek következtében a felszámoló nem menthető fel a Cstv. 39. § (5) bekezdése szerint.
- [38] A felszámoló tevékenysége jogszerűségének ellenőrzését a bíróságok látják el, az eljárás indulhat kérelemre (ld. pl. a Cstv. 51. §-ában szabályozott kifogás), de hivatalból is lefolytatható. A felszámoló jogszabálysértő eljárása

vagy mulasztása esetén a bíróság többfajta döntést (szankciót) hozhat (erre az ügyben eljáró bíróságok is utaltak), ezeknek csak egyike a felszámoló felmentése. Amennyiben a felszámoló eljárása következtében a hitelező tulajdonjoga sérül, úgy azt kártérítési perben érvényesítheti. A hitelező nem marad tehát eszköztelen abban az esetben sem, ha – álláspontja szerint – a felszámoló jogszabálysértő módon jár el vagy mulaszt el valamilyen cselekményt, de nem kezdeményezhető felmentése. Ez alapján nem állapítható meg közvetlen, alkotmányjogi-lag értékelhető és érdemben vizsgálható összefüggés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és XIII. cikk (1) bekezdése valamint aközött, hogy a befektetési vállalkozás felszámolójának kizárólag az MNBtv.-ben meghatározott szervezetek felszámolását végző, nonprofit gazdasági társaság (jelesül a Kft.) rendelhető ki.

- [39] 4.5. Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítványában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, illetve XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelméhez kapcsolódóan önállóként értékelhető érvelést nem adott elő, azt – az álláspontja szerint – több okból is az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) sérelmét okozó bírósági eljárásokkal összefüggésben látta megvalósulni.
- [40] Az indítványozó a bíróságok eljárását alapvetően két okcsoport miatt tartotta alaptörvény-ellenesnek: egyrészt amiatt, hogy megállapításuk szerint a felszámoló felmentésének törvényi akadálya van, másrészt pedig amiatt, hogy a bíróságok nem vizsgálták azt, hogy a felszámoló elmulasztotta-e a Cstv. 39. § (1)–(4) bekezdésébe foglalt cselekményeket.
- [41] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének”. Az Alkotmánybíróság „az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság nem látott rá módot vagy indokot, hogy e gyakorlatától jelen ügyben eltérjen.
- [42] Az indítványozó által állított normakollízió kérdése az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján alapvetően ebbe a körbe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság több határozatában vizsgálta a törvény törvénnyel való összeütközésének kérdését, ilyen esetekben az egyedi ügyben alkalmazandó jog kiválasztásának problémáját és arra a megállapításra jutott, hogy „meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes – vagy az értelmezéstől függően ellentétes – törvényi rendezése önmagában nem jelent alkotmányellenességet” {részletesen ld. 3155/2018. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [23]}. Ráadásul jelen ügyben a törvényalkotó a Bszt. 124. § (1) bekezdésében rendezte a Cstv. és a Bszt. egymáshoz való viszonyát; a bíróságok döntése pedig ezt visszatükrözi.
- [43] Ugyancsak a fenti, jog- és tényállásértelmezési kérdés körébe tartozik annak eldöntése, hogy ha az eljárás kifejezetten a felszámoló felmentésére irányul, azonban ennek törvényi szabályozás objektív akadályát képezi, akkor vizsgálhatóak-e vagy szükséges-e egyáltalán vizsgálni a hitelező által állított jogsértéseket, mivel a Cstv. 39. § (5) bekezdése csak a felszámoló felmentésére ad lehetőséget, pusztán a jogsértés megállapítására vagy más következmény levonására nem.
- [44] A fenti körbe tartozik annak eldöntése is, hogy a korábbi másodfokú döntés mennyiben kötelezi az elsőfokon eljáró bíróságot, illetve az ezen döntést felülbíró bíróságokat. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Ítéltábla döntése a fellebbezésnek a felszámoló felmentése iránti kérelmét annyiban találta alaposnak, hogy az elsőfokú bíróság döntését ebben a vonatkozásban nem tartotta érdemben felülbírálnak. Arra mutatott rá, hogy „a Cstv. 39. § (5) bekezdése az alkalmazása a kifogásoló hitelezői minősége hiányának okán nem mellőzhető”. Az Ítéltábla döntése ezek alapján nem értelmezhető akként, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság más okok miatt nem állapíthatná már meg a Cstv. 39. §-ának alkalmazhatatlanságát.
- [45] Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettséggel összefüggésben hivatkozik állandó gyakorlatára, mely szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből az a minimumkövetelmény vezethető le a bírósággal szemben, „hogy az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013.

- (III. 1.) AB határozatban, Indokolás [34]} Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettség határait kijelölve hangsúlyozza, hogy ezen Alaptörvényből fakadó követelményből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait ki-elégítő mélységű érvrendszer bemutatása [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [46] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróságok részletesen megindokolták döntéseiket; azt, hogy miért nem lehetséges a felszámoló felmentése, illetve, hogy miért nem tartják vizsgálhatónak az indítványozó által állított (mulasztásban megnyilvánuló) jogsértéseket. Nem értékelhető az indokolási kötelezettség megsértéseként az, hogy mivel a bíróságok nem folytatták le az indítványozó által kért vizsgálatot, ezért az abban felvetett kérdésekre sem adtak választ.
- [47] 4.6. Az indítványozó állította hogy a Bszt. 124. § (2) bekezdése ellentétes az Egyezmény 6. Cikk (1) bekezdésével, 10. cikkével, 13. cikkével és az első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkével, valamint a Charta 17. cikkével, 19. cikkével és 47. cikkével. Tekintettel arra, hogy a vizsgálat indítványozására nem jogosult, kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja, illetve az Abtv. 32. § (1) hivatalból vizsgálja a Charta, vagy az Egyezmény hivatkozott vagy esetlegesen más rendelkezéseibe való ütközését. Az Alkotmánybíróság a hivatalbóli eljárására nem talált indokot.
- [48] 4.7. Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéseket külön vonatkozó konkrét kérelem hiányában is vizsgálja felül alkotmányossági szempontból, mivel a testület az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Abtv. 51. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az „arra jogosult indítványa alapján jár el”, nincs tehát lehetősége arra, hogy – hacsak maga az Abtv. lehetővé nem teszi, pl. a nemzetközi szerződésbe ütközés észlelése kapcsán – *quasi* hivatalból, az indítvány keretein túlterjeszkedve járjon el.
- [49] Tekintettel arra, hogy a 4. pontban kifejtettek szerint az indítvány alapján nem merül fel a jogszabály alaptörvény-ellenességének, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatának a szükségessége, ezért az indítvány befogadásának a feltételei nem állnak fenn. Mindezeket figyelembe véve az
- [50] 5. Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 26. § (1) bekezdésének *a*) pontjára, 27. § (1) bekezdésének *a*) pontjára, 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2130/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3025/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.053/2023/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Séra Gergely ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kfv.I.35.053/2023/7. számú ítélete alaptörvény-ellenes, és ezért azt semmisítse meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelme miatt.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze az Alkotmánybíróság számára rendelkezésre bocsátott iratanyag alapján.
- [3] 1.1. Az indítványozó több üzletének épületén végzett felújítást, illetve átalakítást az üzletek 2013-ban történt újrainvitását megelőzően. A felújításra, illetve az átalakításra tekintettel az indítványozó az épületrészek részleges selejtezése címén összesen 84 230 347 Ft ráfordítást számolt el a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Sztv.) alapján. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fejér Megyei Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) a 2013. évre vonatkozóan valamennyi adóra és költségvetési támogatásra kiterjedően bevallások utólagos ellenőrzését folytatta le az indítványozónál. Az elsőfokú adóhatóság az indítványozó terhére több megállapítást tett 2016. december 27. napján meghozott 2112825219 számú határozatában. Ezek egyike az volt, hogy selejtezési költség nem számolható el, hanem helyette értékcsökkenés érvényesíthető. Az elsőfokú adóhatóság erre tekintettel az indítványozó 2013-ra vonatkozó adózás előtti eredményét és az adóalapját megfelelően korrigálta társasági adónemben, amelyek eredményeképpen az adózás előtti eredménye és az adóalapja is emelkedett.
- [4] Az indítványozó a részleges selejtezés elszámolásával kapcsolatban gyakorolta jogorvoslati jogát, az elsőfokú adóhatóság többi megállapítását nem vitatta. Az indítványozó fellebbezésére eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) 2017. május 24. napján kelt 2187919297 iktatószámú határozatával az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó keresettel támadta a másodfokú határozatot. A Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2019. április 5. napján meghozott 8.K.27.066/2019/4. számú ítéletével a keresetet elutasította.
- [6] Az indítványozó az előbbi ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria 2020. július 2. napján kelt, Kfv.I.35.508/2019/10. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és egyúttal az eljáró közigazgatási bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Végzése indokolásában a Kúria az indítványozó által beszerzett, nemperes eljárásban kirendelt szakértőtől származó szakvéleménnyel kapcsolatban utalt arra, hogy az a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) hatálya alatt sem rekeszthető ki a bizonyítékok sorából. A Kúria az új eljárásra nézve azt írta elő, hogy annak során az elsőfokú bíróságnak teljesítenie kell kitanítási és tájékoztatási kötelezettségét, ennek keretében nyilatkoznia kell a felperest, hogy kéri-e igazságügyi könyvszakértő bevonását az alkalmazott selejtezési módszer vagy más relevánsnak minősülő számviteli kérdés tekintetében. Az elsőfokú bíróság – szövege a Kúria indokolása – ezt követően lesz abban a helyzetben, hogy megalapozottan dönthessen a kereseti kérelemről.
- [7] 1.2. A megismételt bírósági eljárást a Veszprémi Törvényszék folytatta le, amelynek eredményeképpen 2022. október 18-án kelt, 8.K.701.128/2020/47. számú ítéletével a keresetnek helyt adva a másodfokú adóhatóság határozatát – az elsőfokú határozatra is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú adóhatóságot új eljárásra kötelezte. A törvényszék eljárása során igazságügyi könyvszakértői véleményt szerzett be, amelyre alapozva hozta meg fentiek szerinti döntését. Ítélete indokolásában részletezte a szakértő válaszait, elfogadta és

egyetértett a szakértőnek azzal a megállapításával, hogy az Sztv. a selejtezést, ebből következően a részleges selejtezést sem említi, erre vonatkozóan semmiféle előírást nem tartalmaz, következésképpen a részleges selejtezés nem tiltott. Vizsgálódása körébe vonta a közjegyző által kirendelt szakértőnek a szakvéleményében foglaltakat is. Hangsúlyozta, hogy ez a szakvélemény több ponton is alátámasztotta a perben kirendelt szakértő szakvéleményében szereplő megállapításokat.

- [8] A törvényszék összességében úgy ítélte meg, hogy a kirendelt szakértő alapszakvéleménye – annak kiegészítésére is figyelemmel – teljes körűen és hiánytalanul választ adott valamennyi, az ügyben felmerült jogvita keretében releváns szakkérdésre. Mindezekre figyelemmel a részleges selejtezésnek nem volt számviteli akadálya, az nem ütközött az Sztv.-be. A megismételt eljárásra előírta, hogy az elsőfokú adóhatóságnak abból kell kiindulnia, hogy az indítványozó jogszerűen számolta el a selejtezési költséget, erre tekintettel kell a további megállapításait megtenni.
- [9] A jogerős ítélet ellen a másodfokú adóhatóság terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Álláspontja szerint a törvényszék ítélete a régi Pp. 206. § (1), 221. § (1), 339. § (1) bekezdéseibe ütközik. A törvényszék az indokolási kötelezettségét súlyosan megsértette, a jogerős ítéletben a bizonyítékok, tények rögzítése és értékelése oly mértékben hiányos és téves alapokon nyugvó, hogy az önmagában a döntés megalapozatlanságát eredményezi.
- [10] A Kúria 2023. május 25-én kelt, Kfv.I.35.053/2023/7. számú ítéletével a Veszprémi Törvényszék fenti ítéletét hatályon kívül helyezte és az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria ítélete [30] bekezdésében rögzítette, hogy „[a]rra is helyesen utalt az alperes, hogy a perben vitatott kérdés megítélése nem igényel szakértői kompetenciát. Annak eldöntése ugyanis, hogy a felperes által végzett részleges selejtezés a számviteli törvény előírásainak megfelel-e, nem szakkérdés, hanem jogkérdés. Ebben a kérdésben a bíróságnak kellett volna állást foglalnia. Téves volt az elsőfokú bíróságnak az a kiindulása, hogy amit az Sztv. nem tilt, az lehetséges. Pont fordított a helyzet. Az Sztv. határozza meg a könyvelés legalapvetőbb szabályait, ennek következtében, amit nem szabályoz (nem engedélyez), azt nem lehet alkalmazni. A perben nem az volt a kérdés, hogy az Sztv. által szabályozott megoldást az adózó betartotta-e, mert ez valóban lehet szakkérdés. A perben az volt az eldöntendő kérdés, hogy az Sztv. által nem szabályozott adózói részleges selejtezési megoldás jogszerű-e. Márpedig ennek megválaszolása jogkérdés, mert az Sztv. hatályosulását kell értelmezni. Mindezekre tekintettel a Kúria döntése meghozatalakor mellőzte a szakértői vélemények értékelését, nem tekintette irányadónak az abban kifejtetteket.”
- [11] A Kúria összegző értékelése szerint a törvényszék helytelenül értelmezte a Kúria hatályon kívül helyező végzését, a Kúria nem rendelte el szakértő bevezetését a perbe, kizárólag eljárásjogi hiba miatt, a per érdemét nem érintve helyezte hatályon kívül a korábbi döntést. Tévesen ítélte meg a törvényszék a perben érintett vita jellegét. Jogkérdésben kellett állást foglalni, amely nem igényelte szakértői vélemény beszerzését. A szakértői véleményre alapított ítélet ebből következően megalapozatlan, helytelen megállapításokat tartalmaz. Jogszerűen hivatkozott a másodfokú adóhatóság arra, hogy a törvényszéki ítélet a régi Pp. 221. § (1) bekezdésébe ütközik (Kúria Kfv.I.35.053/2023/7. számú ítélet, Indokolás [42]).
- [12] 2. A Kúria sérelmezett ítéletével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Abtv. 27. §-a alapján. Az alkotmányjogi panasz lényege a következőképpen foglalható össze.
- [13] 2.1. Az indítványozó álláspontja szerint sérült a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog, mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] részjogosítványa. A Kúria ugyanis a támadott ítélet [30] indokolási bekezdésében arra a megállapításra jutott, hogy a perben vitatott kérdés megítélése nem igényel szakértői kompetenciát. Annak eldöntése ugyanis, hogy az indítványozó által végzett részleges selejtezés a számviteli törvény előírásainak megfelel-e, nem szakkérdés, hanem jogkérdés. A Kúria ezen megállapításával túlterjeszkedett a felülvizsgálati kérelem (és az ellenkérelem) keretein. A másodfokú adóhatóság ugyanis nem vitatta azt a felülvizsgálati kérelmében, hogy a részleges selejtezés megengedhetősége szakkérdés.
- [14] Az indítványozó azt is előadta, hogy a védekezéshez fűződő joga, mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog másik részjogosítványa is sérült. Amennyiben a másodfokú adóhatóság a felülvizsgálati kérelmében vitatta volna, hogy az indítványozó elszámolása szakkérdés, akkor az indítványozó csatlakozó felülvizsgálati kérelmet is benyújthatott és benyújtott volna, továbbá az írásos és szóbeli előadásában is kifejti az ezzel kapcsolatos véleményét. Azaz a védekezéshez fűződő alapjoga is sérült.
- [15] 2.2. Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét is állította. A felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló elsőfokú ítélet nem tett olyan megállapítást, hogy az indítványozó számviteli eljárásának helyessége jogkérdés lenne, a másodfokú adóhatóság felülvizsgálati kérelme pedig ezt nem

tartalmazta. Az indítványozó jogvitájában tehát először a Kúria ítélezett úgy, hogy az indítványozó számviteli eljárásának helyessége nem minősül szakkérdésnek. Mivel pedig a felülvizsgálati eljárásban hozott ítélete ellen jogorvoslatnak helye nincs, az indítványozónak nincs lehetősége felsőbb fórumhoz fordulni, így sérült az indítványozó jogorvoslatához való joga is.

- [16] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [17] 3.1. A kérelmező gazdasági társaság alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége fennáll, mivel a támadott ítélettel befejezett bírósági eljárásban felperes volt. Jogorvoslati jogát kimerítette, amikor keresetet nyújtott be a másodfokú adóhatóság határozatát vitatva. A támadott döntéssel (a Kúria ítéletével) szemben további jogorvoslati eljárás nem állt a rendelkezésére. Az indítvány felhívja az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó rendelkezést (Abtv. 27. §), kifejezett kérelmet tartalmaz a jogkövetkezmények megállapítására, valamint pontosan megjelöli a sérelmezett kúriai ítéletet, amelyhez képest az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be indítványát, amelyben alapjogok sérelmére hivatkozott alkotmányjogilag értékelhető indokolás előadásával. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány megfelel a határozott kérelemmel szemben támasztott törvényi feltételeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. A jogi képviselő meghatalmazását csatolta.
- [18] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát. E feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvet-e a jelen ügy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítványozó által felhívott két részjogosítványával (tárgyaláshoz való jog, védekezéshez való jog) vagy a jogorvoslatához való joggal kapcsolatban.
- [20] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, továbbá a szóban forgó két részjogosítványt érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]–[27]; 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]–[15]; 3157/2020. (V. 21.) AB határozat, Indokolás [48]–[50]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatára az indítványozó is hivatkozott, ezeket az alkotmánybírósági döntéseket megjelölte és idézte. Jelen alkotmányjogi panasz ezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná a tárgyaláshoz való joggal, illetve a védekezéshez való joggal összefüggésben.
- [21] Ugyancsak emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy állandó gyakorlatot folytat a jogorvoslatához való jogot illetően, aminek tartalmát több irányadó döntésében rögzítette már az utóbbi időben [lásd összefoglaló jelleggel például: 3004/2022. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [39]–[45]]. Ehhez képest az alkotmányjogi panasz nem vetett fel olyan elemet, amely új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lett volna értékelhető.
- [22] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben az alkotmányjogi panaszban írtak alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem azonosítható.
- [23] Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét ez az ügy felveti-e.
- [24] A tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy „következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [lásd: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta »szuperbíróságként«, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el” [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3011/2017. (II. 1.) AB végzés, Indokolás [8]; 3500/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [16]; 3134/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [35]].
- [25] A jelen ügyben a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítványozó által felhívott két részjogosítványa sérelme körében az volt megállapítható, hogy az indítványozó egyrészt valójában jogértelmezési kérdést vitatott

panaszában, mégpedig azt, hogy az Sztv. alkalmazási hatálya alatt a részleges selejtezés jogszerűségéről való döntés mennyiben jogkérdésnek és mennyiben szakkérdésnek minősül. Az Alkotmánybíróság másrészt rámutat arra, hogy a másodfokú adóhatóság felülvizsgálati kérelmében többek között azt állította, hogy a törvényszék ítélete sérti a régi Pp. 221. § (1) bekezdését. A Kúria támadott ítéletében pedig azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati kérelem azért alapos, mert a törvényszéki ítélet sérti a régi Pp. 221. § (1) bekezdését. A régi Pp. előbb megjelölt szabálya sérelmére tehát a másodfokú adóhatóság kétségkívül hivatkozott. A Kúria felülvizsgálati eljárása ennek a kérelemnek a tartalmi elbírálására korlátozódott. Ebben az értelemben tehát nem merült fel kétség a tekintetben, hogy Kúria a felülvizsgálati kérelem keretei között járt el. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy mivel alkotmányjogi panaszjárása során ténykérdésekben nincs hatásköre felülbírálni a Kúriát, annak vizsgálatába nem bocsátkozhatott, hogy a sérelmezett kúriai ítélet [30] bekezdése iratszerű megállapításokat tartalmaz-e.

- [26] A jogorvoslathoz való jog sérelmét azzal összefüggésben adta elő az indítványozó, hogy a másodfokú adóhatóság felülvizsgálati kérelme alapján meghozott kúriai ítélettel szemben további jogorvoslati lehetőség nem áll a rendelkezésére. A felülvizsgálat a rendkívüli jogorvoslatok közé tartozik. Ezért az Alkotmánybíróság röviden áttekintette a rendkívüli jogorvoslat és a jogorvoslathoz való jog egymáshoz való viszonyát. Szükséges emlékeztetni arra, hogy „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}, azonban a rendes jogorvoslati eszközök mindegyikére egyaránt, azonos tartalommal vonatkozik. Az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítania az érintett alapjog gyakorlását, ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.” {Lásd például: 3216/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [17]; 3226/2019. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [21]; 3383/2021. (IX. 24.) AB végzés, Indokolás [30]}. Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó ügyében az Abtv. 29. §-a szerinti második alternatív feltétel sem áll fenn a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] tekintetében, mert annak védelmi köre nem terjed ki a rendkívüli jogorvoslatnak minősülő felülvizsgálati eljárásra az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint.
- [27] 3.3. Összefoglalva a fentieket: az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése körében nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeknek, és ezért nem volt szükség, illetve lehetőség a befogadására.
- [28] 4. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján tanácsban eljárva az Abtv. 29. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1883/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3026/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Knk.I.39.095/2023/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó egy gazdasági társaság, amely jogi képviselője (dr. Sobor Dávid ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése és a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 30. § (5) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Knk.I.39.095/2023/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglaltak össze.
- [3] 2.1. 2023. június 29-én L. Gy. magánszemély, szervező azt a népszavazásra javasolt kérdést nyújtotta be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB), hogy „Egyetért-e Ön azzal, hogy ne kelljen a gazdasági kamarai közfeladatok ellátásához kötelezően kamarai hozzájárulást fizetni?”. Az NVB megállapította, hogy a kérdés az Alaptörvényben, és az Nsztv.-ben megfogalmazott követelményeknek megfelel, ezért az Nsztv. 11. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a 2023. augusztus 24-én kelt, 74/2023. számú határozatával hitelesítette az országos népszavazás kezdeményezésre irányuló kérdést.
- [4] 2.2. Az NVB határozatával szemben I. rendű kérelmezőként a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, II. rendű kérelmezőként egy magánszemély, III. rendű kérelmezőként az indítványozó bírósági felülvizsgálati kérelemmel élt, mindannyian az NVB határozatának megváltoztatását és a kérdés hitelesítésének megtagadását kérték.
- [5] Az I. rendű kérelmező álláspontja szerint a népszavazásra javasolt kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés b) pontja szerinti tiltott tárgykörbe ütközik, ezért az Nsztv. 11. § (1) bekezdés szerinti hitelesítésre nem lett volna lehetőség. E körben hivatkozott az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 3/A. § (1) bekezdésére, (2) bekezdés első mondatára, továbbá a (3) bekezdésére, a gazdasági kamarákról szóló 1999. évi CXXI. törvény (a továbbiakban: Gktv.) preambuluma. Mindezekből levezette, hogy amennyiben a Gktv. 9–12. §-ban rögzített közfeladatokat az állam látná el, azok pénzügyi fedezetének forrása Magyarország adott évi költségvetése lenne. Előadta, hogy a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatból következően a népszavazásra javasolt kérdést nem lehet hitelesíteni, ha közvetlen és érdemi kapcsolódás van a népszavazás és a költségvetési törvény között. Jelen esetben a népszavazásra feltenni kívánt kérdés a Gktv. 34/A. § módosítására bizonyosan irányul, melynek esetleges olyan módosítása pedig, amely eltörölné a kamarai hozzájárulást, pénzügyi, költségvetési kihatással jár. A kapcsolat tehát közvetlen és érdemi. A kamarai hozzájárulás mértékére vonatkozóan előadta, hogy a 2022. évi és a 2023. évi várható kamarai hozzájárulások összevetéséből megállapítható, hogy annak elmaradása évi 5 milliárd forintot is meghaladó többlet terhet jelentene a költségvetésnek. Ha a kamarai díj fizetése nem lenne kötelező, úgy a kamara, valamint rajta keresztül a gazdasági kamarák Magyarország költségvetésének támogatására válnának jogosulttá és az általuk ellátott közfeladatok központi költségvetési forrásból kerülnének finanszírozásra, tekintettel az Áht. 3/A. § (3) bekezdésére is.
- [6] Az indítványozó és a II. rendű kérelmező egységes indokolást adott elő. Eszerint az NVB által hitelesített kérdés az Alaptörvény módosítására, illetőleg a költségvetésre, mint az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) és b) pontjaiban rögzített, kizárt tárgykörökre irányul. Álláspontjuk szerint sérül az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti, a jogalkotói egyértelműségre vonatkozó követelmény is. A feltett kérdés ugyanis csak formálisan áll egy tagmondatból. Tartalmi szempontból azonban több logikai elemre (hozzájárulás befizetési kötelezettség és a befizetés cél-

ja) bontható, és ezek egymáshoz való viszonya nem derül ki a mondat logikai értelmezéséből. Az Országgyűlés számára nem lenne egyértelmű, hogy a népszavazás eredményeként a közfeladatok ellátásához való hozzájárulás mint cél, vagy a hozzájárulás befizetésének kötelezettsége tekintetében jelent módosítási kötelezettséget vagy tilalmat. Nem egyértelmű, hogy igen válaszok esetén egyáltalán el kell-e törölnie a kötelező kamarai hozzájárulást. A kérelmezők szerint az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti választópolgári egyértelműség követelménye is sérült. A jogintézmény fő tartalma az, hogy a választópolgárok számára világosnak kell lenni, hogy a kérdés pontosan mire irányul: az átlagosan tájékozott választópolgár számára azonban nem egyértelmű, hogy pontosan mely gazdasági kamaráról van szó. A Gktv. 2. § g) pontja alapján az agrárkamara is gazdasági kamarának minősül, ebből következően a kérdésben szereplő gazdasági kamara akár az agrárkamarat is jelölheti.

- [7] 2.3. A Kúria 2023. november 30. napján kelt, és aznap a Magyar Közlöny 2023. évi 171. számában közzétett Knk.I.39.095/2023/6. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmeket alaptalannak találta, ezért az NVB határozatát helybenhagyta.
- [8] A Kúria az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés b) pontjába foglalt tiltott tárgykör vonatkozásában a 11/2022. (VI. 2.) AB határozat és a 10/2016. (IV. 28.) AB határozat szerinti szempontokat értékelve megállapította, hogy maga a népszavazásra javasolt kérdés nem tartalmazza a költségvetési törvény módosítását, nem kívánja, hogy a választópolgárok meghatározzanak jövőbeli költségvetési törvényben szereplő kiadásokat. Így annak vizsgálatát végezte el, hogy a kérdésből okszerűen következik-e a tiltott tárgykörként megjelölt törvények – a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, központi adónemről, illetékről, járulékról, vámról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény – megváltoztatása. Ezért a Kúria a továbbiakban a kérdésben szereplő „kamarai hozzájárulás” népszavazás körében releváns jellemzőit és a költségvetés kapcsolatát elemezte.
- [9] A Kúria a 3149/2013. (VII. 24.) AB határozatban foglaltak alapján megállapította, hogy a kamarai hozzájárulás közteher, de az nem a központi adónemekre vonatkozó szabályozáson belül helyezkedik el, és nem tartozik közvetlenül a központi költségvetés bevételei körébe. A Gktv. 34. § (1) és 34/A. § (1) bekezdéséből azonban arra a következtetésre jutott, hogy ugyan a kamarai hozzájárulást a kamara kizárólag közfeladatok ellátásához veheti igénybe, de a közfeladatok ellátása a kamarai hozzájárulás mellett más bevételekből is fedezhető. A kérelmezők a kieső kamarai hozzájárulás teljes összegével terhelendőként hivatkozták a költségvetést, emiatt nem mutatták be a tagdíj/kamarai hozzájárulás átfedését, illetve a jelenlegi költségvetési megállapítással fedezett kamarai közfeladat ellátást, hogy ezek együttese mennyiben igényelne, illetve egyáltalán igényelne-e költségvetést érintő törvényalkotást. A rendelkezésre álló adatok alapján a Kúria nem észlelt olyan kapcsolatot, amely eredményes, és érvényes, az „igen” szavazatok többségét eredményező népszavazás esetén a tiltott tárgykörök módosítására vezetne, mivel a gazdasági kamarák több bevételből működnek, ezért a kötelező kamarai hozzájárulás megszüntetése nem vonja szükségképpen maga után a központi költségvetésben szereplő, a kamaráknak nyújtandó állami támogatás összegét.
- [10] A Kúria az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti követelménnyel kapcsolatban vizsgálta annak két aspektusát: a választópolgári és jogalkotói egyértelműséget. A Kúria azonosította a választópolgári egyértelműség körében a népszavazásra javasolt kérdés értelmezendő elemeit, ezek a „gazdasági kamarai”, a „közfeladatok”, a „kötelező” és a „kamarai hozzájárulás” voltak.
- [11] A „gazdasági kamara” fogalmával kapcsolatos aggályokkal kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezők által előadott érvelés olyan mélységben várja el az átlagosan tájékozott választópolgárok jogi-szakmai ismereteinek meglétét, amely elvárások alapján nem csak a Gktv. szerinti jogi definíció ismerete válik szükségessé, hanem egyáltalán azt kellene megállapítani, hogy a „gazdasági kamarának” nem létezik hétköznapi fogalma.
- [12] A „közfeladatok” Áht. 3/A. § (1) bekezdésén nyugvó definiálásával értelmezhetővé válik, hogy „gazdasági kamara”-ként olyan képviselőtről van szó, amely a gazdasági élet szereplőit tömöríti és ezen közösség érdekében ellát bizonyos, közérdeket szolgáló feladatokat. A szavak hétköznapi jelentése alapján így az is megállapítható, hogy a fizetési kötelezettség alanyai a közösség tagjai.
- [13] A „kötelezően” kifejezést a Kúria mindenki által értendőnek tekintette, és nem értékelte a választópolgári egyértelműség ellen hatónak azt a körülményt, hogy az átlagosan tájékozott választópolgárok nem ismerik a Gktv.-nek a II. és III. rendű kérelmező által felhívott, a kötelezettség keletkezésére, mentesülésére vonatkozó szabályait.
- [14] A „kamarai hozzájárulás” fogalmára a Gktv. 34/A. § (1) bekezdése által adott definíció azonos a népszavazásra javasolt kérdés előző elemeiből levonható hétköznapi következtetéssel: a kamarai közfeladatok ellátása érdekében történő, a gazdasági kamarához teljesített befizetés. Összességében megállapította a Kúria, hogy a kérdés-

ként megfogalmazott mondat szókészlete az átlagosan tájékozott választópolgárok számára érthető és világos, miáltal a kérdésre egyértelműen tudnak válaszolni.

- [15] A Kúria arra is kitért, hogy a kérdés alapján az átlagosan tájékozott választópolgár információt kap arról, hogy az érintett kamarai hozzájárulás befizetésére a közfeladatok ellátásával összefüggésben kerül sor. A kérdés alapján azonban arról már nem kell közvetlenül és konkrétan ismeretekkel rendelkeznie, hogy ez közvetve a nemzetgazdaság működéséhez történő fontos hozzájárulás, vagy sem. Minderre tekintettel arra konkludált, hogy a választópolgári egyértelműség Nsztv. 9. § (1) bekezdés szerinti sérelme nem áll fenn.
- [16] A Kúria a jogalkotói egyértelműséggel kapcsolatban rámutatott: a népszavazásra javasolt kérdés egyértelműen csak a kötelező kamarai hozzájárulás fizetésére irányul. Nem érinti a közfeladatok kamarai ellátását, így nem lehet arra sem következtetni, miszerint érvényes és eredményes népszavazást követően az Országgyűlésnek arról kellene dönteni, hogy azért nem kell hozzájárulást fizetni a továbbiakban, mert a kamarai közfeladatok ellátására nincs szükség. A Kúria értékelése szerint a népszavazási kérdés alapján a jogalkotó egyértelműen el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, ha igen, mely körben. Ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a jogalkotói egyértelműség Nsztv. 9. § (1) bekezdés szerinti sérelme sem áll fenn.
- [17] 2.4. A Kúriára 2023. december 8. napján elektronikus úton benyújtott alkotmányjogi panasz szerint a kúriai végzés ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal.
- [18] Az indítványozó ezt egyrészt azzal indokolta, hogy a Kúria akként ítélte meg a népszavazásra szánt kérdés választópolgári egyértelműségét, hogy a „gazdasági kamara” értelmezése során annak nem a törvényi, hanem a hétköznapi fogalmát vette figyelembe. A törvényi fogalmat ugyanis a Gktv. 2. § g) pontja adja meg. Eszerint „gazdasági kamara: a kereskedelmi és iparkamara területi és országos szervezetei, továbbá az agrárkamara”. Az indítványozó olvasatában a Kúria a népszavazásra szánt kérdésben szereplő „gazdasági kamara” fordulatot csak a kereskedelmi és iparkamarára vonatkoztatta. Ez az indítványozó szerint azzal a következménnyel jár, hogy egy esetleges érvényes és eredményes népszavazás során olyan eredmény is születhet – a nem szavazatok győzelme esetén – amely alapján akár új fizetési kötelezettség is keletkezhet – a hatályos szabályok szerint nem létező – agrárkamarai hozzájárulás képében. Ilyen következményt a választópolgárok nem feltétlenül ismerhetnek fel, a jogalkotó számára viszont alapvető egyértelműségi aggályt okozna. Az indítványozó szerint a Kúria a népszavazáshoz való jog érvényesülését veszélyezteti az egyértelműség *contra legem* értelmezésével. Az alapjogi vonatkozásokat fel nem ismerő, azokat figyelmen kívül hagyó bírósági értelmezés összeegyeztethetetlen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, és az *contra constitutionem*nek is minősül.
- [19] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azért is sérült, mert a bírósági felülvizsgálati kérelmet nem merítette ki. Az indítványozó előadása szerint a felülvizsgálati kérelmet a jogalkotói és választópolgári egyértelműségre vonatkozó részeit formálisan külön-külön címekre tagolta, de több helyen is utalt rá, hogy mindkét cím alatt előadott érvei ugyanúgy értelmezhetők a másikra, azaz ami sérti a választópolgári egyértelműséget az sérti a jogalkotóit is, és fordítva. Ezzel szemben – az indítványozó megítélése szerint – a Kúria egészen röviden, a fent idézett kérdéskört teljes egészében figyelmen kívül hagyva értékelte a jogalkotói egyértelműség kérdését, azaz alapvetően hiányosan döntött a felülvizsgálati kérelemben előadottakról. A Kúria végzésének indokolása tehát olyan mértékben hiányos, amely kihat a döntés érdemére és sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [21] 3.1. Az Nsztv. 30. § (5) bekezdése szerint a Kúriának az NVB népszavazásra szánt kérdést hitelesítő határozatával szemben előterjesztett felülvizsgálat tárgyában hozott döntése elleni alkotmányjogi panaszt a Kúria döntésének Magyar Közlönyben történt közzétételétől számított nyolc napon belül lehet benyújtani. E követelménynek az indítvány megfelel. A panasz a befogadás jogorvoslatok kimerítésével kapcsolatos feltételének is megfelel, mivel a Kúria végzésével szemben az Nsztv. 30. § (1) bekezdése értelmében a jogorvoslat kizárt. Az indítványozók jogi képviselője szabályszerű meghatalmazását csatolta.
- [22] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.

- [23] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló Kúria előtt folyamatban volt nemperes eljárás kérelmezője, nyilvánvalóan érintetteknek tekinthető.
- [24] Alkotmányjogi panasz csak az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogának sérelme esetén nyújtható be. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében szereplő tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megillet minden olyan jogalanyt, amely bírósági eljárásban félként vesz részt. E követelmény az indítványozó vonatkozásában teljesül.
- [25] 3.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében csak a határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panasz fogadható be, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltételek teljesülését is.
- [26] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezését, kifejezett kérelmet terjesztett elő a sérelmezett bírói döntések megsemmisítésére, valamint indokolást is előadott arra nézve, hogy az alapüggyel milyen kapcsolatba hozható az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezése.
- [27] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [28] Az indítvány két összefüggésben állítja a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, így az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálta meg, hogy az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek ezek megfelelnek-e.
- [29] 3.4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét részben arra alapítja, hogy a Kúria a „gazdasági kamara” törvényi fogalma helyett annak köznapi fogalmát fogadta el a népszavazásra szánt kérdés értelmezése során. Az Alkotmánybíróság emlékeztet töretlen gyakorlatára, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog elsősorban processzuális természetű alapjog, annak megsértése az anyagi jog értelmezésének valamely hibája miatt csak kivételes esetben, akkor következhet be, ha a bíróság valamely jogszabályt önkényesen, a hatályos jogot nyilvánvalóan figyelmen kívül hagyó módon értelmez [3405/2023. (VIII. 24.) AB végzés, Indokolás [67]].
- [30] A Kúria a „gazdasági kamara” fogalmát a választópolgárok szempontjából, tehát nem jogászai gondolkodásmódból kiindulva értelmezte. Ennek során figyelembe vette a „gazdasági kamara” Gktv.-ben szereplő fogalmát is, de a választópolgári egyértelműség vonatkozásában nem azt tekintette irányadónak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az értelmezés az Alaptörvénnyel ellentétes, önkényes, vagy a hatályos jogot nyilvánvalóan figyelmen kívül hagyó lenne, s ezért az alkotmányjogi panasz ezen elemének érdemi vizsgálatát megalapozná.
- [31] 3.5. Az indítványozónak a felülvizsgálati kérelem ki nem merítésével kapcsolatos érvelésével összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőkre utal. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből az a minimumkövetelmény vezethető le a bíróságokkal szemben, „hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” [7/2013. (III. 1.) AB határozatban, Indokolás [34]]
- [32] Az indítványozó szerint a választópolgári és jogalkotói egyértelműség vonatkozásában a felülvizsgálati kérelemben előadott érvei ugyanúgy értelmezhetők a másakra, azaz ami sérti a választópolgári egyértelműséget, az sérti a jogalkotóit is, és fordítva, ehhez képest a Kúria csak a választópolgári egyértelműséget vizsgálta részletesen, a jogalkotóinak viszont csak egy aspektusát. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria az egyértelműség körében a kérdés minden értelmezésre szoruló fordulatát külön-külön elemezte. Éppen az indítványozó által előadottakból – nevezetesen, hogy a választópolgári és jogalkotói egyértelműség kategóriájával kapcsolatban megfogalmazott, a felülvizsgálati kérelemben foglalt aggályok és érvek mindkét kategóriára vonatkozathatók – következik az, hogy ha ezeket a Kúria az egyik – konkrétan a választópolgári – kategóriában elemezte, akkor ennek megállapításai a másik – konkrétan a jogalkotói – kategóriára is vonatkozathatók. Ezen felül a Kúria elkülönítetten vizsgálta meg a kizárólag kategóriánként megítélhető aspektusokat: a választópolgári egyértelműség keretében azt, hogy a választópolgár felismerheti-e a döntésének következményeit a kérdés alapján,

a jogalkotói egyértelműség keretében pedig azt, hogy a kamarai közfeladatok ellátására vonatkozik-e a népszavazásra szánt kérdés.

- [33] Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panaszban az ezen indítványelemhez tartozó érvelés legfeljebb akként értelmezhető, hogy kifogásolja a jogalkotói egyértelműséggel kapcsolatban a kúriai döntés indokolását. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatára emlékeztet: „Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettség határait kijelölve hangsúlyozza, hogy ezen Alaptörvényből fakadó követelményből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; legutóbb lásd: 3511/2023. (XII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]}. Figyelemmel arra, hogy a jelen ügyben a Kúria az egyértelműség mindkét oldalát elemezte és az érveléséből következő konklúziót fogalmazott meg a választópolgári és jogalkotói egyértelműség fennállásáról, az Alkotmánybíróság nem azonosított olyan kérdést, amely a kérelem kimerítése, illetőleg az indokolás vonatkozásában az érdemi vizsgálatot megalapozná.
- [34] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2681/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3027/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Knk.I.39.095/2023/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Sobor Dávid ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése és a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 30. § (5) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Knk.I.39.095/2023/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglaltak össze.
- [3] 2.1. 2023. június 29-én L. Gy. magánszemély, szervező azt a népszavazásra javasolt kérdést nyújtotta be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB), hogy „Egyetért-e Ön azzal, hogy ne kelljen a gazdasági kamarai közfeladatok ellátásához kötelezően kamarai hozzájárulást fizetni?”. Az NVB megállapította, hogy a kérdés az Alaptörvényben, és az Nsztv.-ben megfogalmazott követelményeknek megfelel, ezért az Nsztv. 11. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a 2023. augusztus 24-én kelt, 74/2023. számú határozatával hitelesítette az országos népszavazás kezdeményezésre irányuló kérdést.
- [4] 2.2. Az NVB határozatával szemben I. rendű kérelmezőként a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, II. rendű kérelmezőként egy magánszemély, III. rendű kérelmezőként egy gazdasági társaság bírósági felülvizsgálati kérelemmel élt, mindannyian az NVB határozatának megváltoztatását és a kérdés hitelesítésének megtagadását kérték.
- [5] Az I. rendű kérelmező álláspontja szerint a népszavazásra javasolt kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés b) pontja szerinti tiltott tárgykörbe ütközik, ezért az Nsztv. 11. § (1) bekezdés szerinti hitelesítésre nem lett volna lehetőség. E körben hivatkozott az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 3/A. § (1) bekezdésére, (2) bekezdés első mondatára, továbbá a (3) bekezdésére, a gazdasági kamarákról szóló 1999. évi CXXI. törvény (a továbbiakban: Gktv.) preambuluma. Mindezekből levezette, hogy amennyiben a Gktv. 9–12. §-ban rögzített közfeladatokat az állam látná el, azok pénzügyi fedezetének forrása Magyarország adott évi költségvetése lenne. Előadta, hogy a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatból következően a népszavazásra javasolt kérdést nem lehet hitelesíteni, ha közvetlen és érdemi kapcsolódás van a népszavazás és a költségvetési törvény között. Jelen esetben a népszavazásra feltenni kívánt kérdés a Gktv. 34/A. § módosítására bizonyosan irányul, melynek esetleges olyan módosítása pedig, amely eltörölné a kamarai hozzájárulást, pénzügyi, költségvetési kihatással jár. A kapcsolat tehát közvetlen és érdemi. A kamarai hozzájárulás mértékére vonatkozóan előadta, hogy a 2022. évi és a 2023. évi várható kamarai hozzájárulások összevetéséből megállapítható, hogy annak elmaradása évi 5 milliárd forintot is meghaladó többlet terhet jelentene a költségvetésnek. Ha a kamarai díj fizetése nem lenne kötelező, úgy a kamara, valamint rajta keresztül a gazdasági kamarák Magyarország költségvetésének támogatására válnának jogosulttá és az általuk ellátott közfeladatok központi költségvetési forrásból kerülnének finanszírozásra, tekintettel az Áht. 3/A. § (3) bekezdésére is.
- [6] Az indítványozó és a III. rendű kérelmező egységes indokolást adott elő. Eszerint az NVB által hitelesített kérdés az Alaptörvény módosítására, illetőleg a költségvetésre, mint az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) és b) pontjaiban rögzített, kizárt tárgykörökre irányul. Álláspontjuk szerint sérül az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti, a jogalkotói egyértelműsége vonatkozó követelmény is. A feltett kérdés ugyanis csak formálisan áll egy tagmondatból. Tartalmi szempontból azonban több logikai elemre (hozzájárulás befizetési kötelezettség és a befizetés cél-

ja) bontható, és ezek egymáshoz való viszonya nem derül ki a mondat logikai értelmezéséből. Az Országgyűlés számára nem lenne egyértelmű, hogy a népszavazás eredményeként a közfeladatok ellátásához való hozzájárulás mint cél, vagy a hozzájárulás befizetésének kötelezettsége tekintetében jelent módosítási kötelezettséget vagy tilalmat. Nem egyértelmű, hogy igen válaszok esetén egyáltalán el kell-e törölnie a kötelező kamarai hozzájárulást. A kérelmezők szerint az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti választópolgári egyértelműség követelménye is sérült. A jogintézmény fő tartalma az, hogy a választópolgárok számára világosnak kell lenni, hogy a kérdés pontosan mire irányul: az átlagosan tájékozott választópolgár számára azonban nem egyértelmű, hogy pontosan mely gazdasági kamaráról van szó. A Gktv. 2. § g) pontja alapján az agrárkamara is gazdasági kamarának minősül, ebből következően a kérdésben szereplő gazdasági kamara akár az agrárkamarat is jelölheti.

- [7] 2.3. A Kúria 2023. november 30. napján kelt, és aznap a Magyar Közlöny 2023. évi 171. számában közzétett Knk.I.39.095/2023/6. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmeket alaptalannak találta, ezért az NVB határozatát helybenhagyta.
- [8] A Kúria az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés *b*) pontjába foglalt tiltott tárgykör vonatkozásában a 11/2022. (VI. 2.) AB határozat és a 10/2016. (IV. 28.) AB határozat szerinti szempontokat értékelve megállapította, hogy maga a népszavazásra javasolt kérdés nem tartalmazza a költségvetési törvény módosítását, nem kívánja, hogy a választópolgárok meghatározzanak jövőbeli költségvetési törvényben szereplő kiadásokat. Így annak vizsgálatát végezte el, hogy a kérdésből okszerűen következik-e a tiltott tárgykörként megjelölt törvények – a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, központi adónemről, illetékről, járulékról, vámról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény – megváltoztatása. Ezért a Kúria a továbbiakban a kérdésben szereplő „kamarai hozzájárulás” népszavazás körében releváns jellemzőit és a költségvetés kapcsolatát elemezte.
- [9] A Kúria a 3149/2013. (VII. 24.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglaltak alapján megállapította, hogy a kamarai hozzájárulás közteher, de az nem a központi adónemekre vonatkozó szabályozáson belül helyezkedik el, és nem tartozik közvetlenül a központi költségvetés bevételei körébe. A Gktv. 34. § (1) és 34/A. § (1) bekezdéséből azonban arra a következtetésre jutott, hogy ugyan a kamarai hozzájárulást a kamara kizárólag közfeladatok ellátásához veheti igénybe, de a közfeladatok ellátása a kamarai hozzájárulás mellett más bevételekből is fedezhető. A kérelmezők a kieső kamarai hozzájárulás teljes összegével terhelendőként hivatkozták a költségvetést, emiatt nem mutatták be a tagdíj/kamarai hozzájárulás átfedését, illetve a jelenlegi költségvetési megállapítással fedezett kamarai közfeladat ellátást, hogy ezek együttese mennyiben igényelne, illetve egyáltalán igényelne-e költségvetést érintő törvényalkotást. A rendelkezésre álló adatok alapján a Kúria nem észlelt olyan kapcsolatot, amely eredményes, és érvényes, az „igen” szavazatok többségét eredményező népszavazás esetén a tiltott tárgykörök módosítását eredményezné, mivel a gazdasági kamarák több bevételből működnek, ezért a kötelező kamarai hozzájárulás megszüntetése nem vonja szükségképpen maga után a központi költségvetésben szereplő, a kamaráknak nyújtandó állami támogatás összegét.
- [10] A Kúria az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti követelménnyel kapcsolatban vizsgálta annak két aspektusát: a választópolgári és jogalkotói egyértelműséget. A Kúria azonosította a választópolgári egyértelműség körében a népszavazásra javasolt kérdés értelmezendő elemeit, ezek a „gazdasági kamarai”, a „közfeladatok”, a „kötelező” és a „kamarai hozzájárulás” voltak.
- [11] A „gazdasági kamara” fogalmával kapcsolatos aggályokkal kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezők által előadott érvelés olyan mélységben várja el az átlagosan tájékozott választópolgárok jogi-szakmai ismereteinek meglétét, amely elvárások alapján nem csak a Gktv. szerinti jogi definíció ismerete válik szükségessé, hanem egyáltalán azt kellene megállapítani, hogy a „gazdasági kamarának” nem létezik hétköznapi fogalma.
- [12] A „közfeladatok” Áht. 3/A. § (1) bekezdésén nyugvó definiálásával értelmezhetővé válik, hogy „gazdasági kamara”-ként olyan képviselőtről van szó, amely a gazdasági élet szereplőit tömöríti és ezen közösség érdekében ellát bizonyos, közérdeket szolgáló feladatokat. A szavak hétköznapi jelentése alapján így az is megállapítható, hogy a fizetési kötelezettség alanyai a közösség tagjai.
- [13] A „kötelezően” kifejezést a Kúria mindenki által értendőnek tekintette, és nem értékelte a választópolgári egyértelműség ellen hatónak azt a körülményt, hogy az átlagosan tájékozott választópolgárok nem ismerik a Gktv.-nek a II. és III. rendű kérelmező által felhívott, a kötelezettség keletkezésére, mentesülésére vonatkozó szabályait.
- [14] A „kamarai hozzájárulás” fogalmára a Gktv. 34/A. § (1) bekezdése által adott definíció azonos a népszavazásra javasolt kérdés előző elemeiből levonható hétköznapi következtetéssel: a kamarai közfeladatok ellátása érdekében történő, a gazdasági kamarához teljesített befizetés. Összességében a Kúria megállapította, hogy a kérdés-

ként megfogalmazott mondat szókészlete az átlagosan tájékozott választópolgárok számára érthető és világos, miáltal a kérdésre egyértelműen tudnak válaszolni.

- [15] A Kúria arra is kitért, hogy a kérdés alapján az átlagosan tájékozott választópolgár információt kap arról, hogy az érintett kamarai hozzájárulás befizetésére a közfeladatok ellátásával összefüggésben kerül sor. A kérdés alapján azonban arról már nem kell közvetlenül és konkrétan ismeretekkel rendelkeznie, hogy ez közvetve a nemzetgazdaság működéséhez történő fontos hozzájárulás, vagy sem. Minderre tekintettel arra konkludált, hogy a választópolgári egyértelműség Nsztv. 9. § (1) bekezdés szerinti sérelme nem áll fenn.
- [16] A Kúria a jogalkotói egyértelműséggel kapcsolatban rámutatott: a népszavazásra javasolt kérdés egyértelműen csak a kötelező kamarai hozzájárulás fizetésére irányul. Nem érinti a közfeladatok kamarai ellátását, így nem lehet arra sem következtetni, miszerint érvényes és eredményes népszavazást követően az Országgyűlésnek arról kellene dönteni, hogy azért nem kell hozzájárulást fizetni a továbbiakban, mert a kamarai közfeladatok ellátására nincs szükség. A Kúria értékelése szerint a népszavazási kérdés alapján a jogalkotó egyértelműen el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, ha igen, mely körben. Ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a jogalkotói egyértelműség Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti sérelme sem áll fenn.
- [17] 2.4. A Kúriára 2023. december 8. napján elektronikus úton benyújtott alkotmányjogi panasz szerint a kúriai végzés ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal.
- [18] Az indítványozó ezt egyrészt azzal indokolta, hogy a Kúria akként ítélte meg a népszavazásra szánt kérdés választópolgári egyértelműségét, hogy a „gazdasági kamara” értelmezése során annak nem a törvényi, hanem a hétköznapi fogalmát rendelte alkalmazni. A törvényi fogalmat ugyanis a Gktv. 2. § g) pontja adja meg. Eszerint „gazdasági kamara: a kereskedelmi és iparkamara területi és országos szervezetei, továbbá az agrárkamara”. Az indítványozó olvasatában a Kúria a népszavazásra szánt kérdésben szereplő „gazdasági kamara” fordulatot csak a kereskedelmi és iparkamarára vonatkoztatta. Ez az indítványozó szerint azzal a következménnyel jár, hogy egy esetleges érvényes és eredményes népszavazás során olyan eredmény is születhet – a nem szavazatok győzelme esetén – amely alapján akár új fizetési kötelezettség is keletkezhet – a hatályos szabályok szerint nem létező – agrárkamarai hozzájárulás képében. Ilyen következményt a választópolgárok nem feltétlenül ismerhetnek fel, a jogalkotó számára viszont alapvető kérdéseyértelműségi aggályt okozna. Az indítványozó szerint a Kúria a népszavazáshoz való jog érvényesülését veszélyezteti az egyértelműség *contra legem* értelmezésével. Az alapjogi vonatkozásokat fel nem ismerő, azokat figyelmen kívül hagyó értelmezés összeegyeztethetetlen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, és az *contra constitutionem*nek is minősül.
- [19] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azért is sérült, mert a Kúria döntése a bírósági felülvizsgálati kérelmet nem merítette ki. A felülvizsgálati kérelem jogalkotói és választópolgári egyértelműségre vonatkozó részeit formálisan külön-külön címekre tagolta ugyan, de több helyen is utalt rá, hogy mindkét cím alatt előadott érvei értelmezhetők a másakra is, azaz ami sérti a választópolgári egyértelműséget az sérti a jogalkotóit is, és fordítva. Ezzel szemben – az indítványozó megítélése szerint – a Kúria egészen röviden, a fent idézett kérdéskört teljes egészében figyelmen kívül hagyva értékelte a jogalkotói egyértelműség kérdését, ezért a Kúria végzésének indokolása olyan mértékben hiányos, amely kihat a döntés érdemére és sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenképp azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [21] 3.1. Az Nsztv. 30. § (5) bekezdése szerint a Kúriának az NVB népszavazásra szánt kérdést hitelesítő határozatával szemben előterjesztett felülvizsgálat tárgyában hozott döntése elleni alkotmányjogi panaszt a Kúria döntésének Magyar Közlönyben történt közzétételétől számított nyolc napon belül lehet benyújtani. E követelménynek az indítvány megfelel. A panasz a befogadás jogorvoslatok kimerítésével kapcsolatos feltételének is megfelel, mivel a Kúria végzésével szemben az Nsztv. 30. § (1) bekezdése értelmében a jogorvoslat kizárt. Az indítványozó jogi képviselője szabályszerű meghatalmazását csatolta.
- [22] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján az alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [23] Az indítványozó, aki a Kúria előtt folyt eljárásban félként nem vett részt, érintettségét arra alapozta, hogy – mint kamarai hozzájárulás fizetésére kötelezett gazdálkodó – az idei évben e fizetési kötelezettségének eleget tett.

Csatolta az erre vonatkozó igazolást és e körben hivatkozott az Abh. indokolásának [12] bekezdésére. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel mérlegelte, hogy az ügy természetére is tekintettel a bírói döntés és az indítványozó jogi helyzete közötti kapcsolat a felhívott alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben megalapozza-e az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti érintettségét.

- [24] Az Alkotmánybíróság e helyütt utal arra, hogy az indítványozó által az érintettsége alátámasztására felhívott alkotmánybírósági döntés (Abh., Indokolás [12]) nem irányadó a jelen ügyben. A felhívott Abh. alapja ugyanis az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítvány volt, az alkotmányossági kérdés pedig a kamarai hozzájárulásnak mint újonnan bevezetett fizetési kötelezettség-típusnak az Alaptörvénnyel való összhangja volt. Az Alkotmánybíróság azért állapította meg abban az esetben az indítványozó érintettségét, mert a támadott norma közvetlenül keletkeztetett számára új kötelezettséget. Ilyen szoros kapcsolat azonban a jelen ügyben nem mutatható ki a bírói döntés és az indítványozó jogi helyzete között.
- [25] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „[a] tisztességes bírósági eljáráshoz való jog az eljárásban részt vevők, alapvetően a felek eljárási jogainak érvényesülését biztosítja, és ez az alapjog nem biztosít jogosultságot bárki számára, aki az eljárásnak nem résztvevője” {3125/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az indítványozó a Kúria előtt folyó eljárásban nem vett részt, abban fél nem volt, ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való joga nem sérülhetett.
- [26] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó érintettségének hiányában az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, ezért az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére visszautasította.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2682/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3028/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Knk.I.39.095/2023/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara jogi képviselő (dr. Pfeifer Tamás ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése és a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 30. § (5) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Knk.I.39.095/2023/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglaltak össze.
- [3] 2.1. 2023. június 29-én L. Gy. magánszemély szervező azt a népszavazásra javasolt kérdést nyújtotta be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB), hogy „Egyetért-e Ön azzal, hogy ne kelljen a gazdasági kamarai közfeladatok ellátásához kötelezően kamarai hozzájárulást fizetni?”. Az NVB megállapította, hogy a kérdés az Alaptörvényben, és az Nsztv.-ben megfogalmazott követelményeknek megfelel, ezért az Nsztv. 11. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a 2023. augusztus 24-én kelt, 74/2023. számú határozatával hitelesítette az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló kérdést.
- [4] 2.2. Az NVB határozatával szemben az indítványozó mint I. rendű kérelmező – továbbá II. rendű kérelmezőként egy gazdasági társaság és III. rendű kérelmezőként egy magánszemély – bírósági felülvizsgálati kérelemmel élt, mindannyian az NVB határozatának megváltoztatását és a kérdés hitelesítésének megtagadását kérték.
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a népszavazásra javasolt kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés b) pontja szerinti tiltott tárgykörbe ütközik, ezért az Nsztv. 11. § (1) bekezdés szerinti hitelesítésre nem lett volna lehetőség. E körben hivatkozott az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 3/A. § (1) bekezdésére, (2) bekezdés első mondatára, továbbá a (3) bekezdésére, a gazdasági kamarákról szóló 1999. évi CXXI. törvény (a továbbiakban: Gktv.) preambuluma. Mindezekből levezette, hogy amennyiben a Gktv. 9–12. §-ban rögzített közfeladatokat az állam látná el, azok pénzügyi fedezetének forrása Magyarország adott évi költségvetése lenne. Előadta, hogy a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatból (a továbbiakban: Abh.) következően a népszavazásra javasolt kérdést nem lehet hitelesíteni, ha közvetlen és érdemi kapcsolódás van a népszavazás és a költségvetési törvény között. Jelen esetben a népszavazásra feltenni kívánt kérdés a Gktv. 34/A. § módosítására bizonyosan irányul, melynek esetleges olyan módosítása pedig, amely eltörölné a kamarai hozzájárulást, pénzügyi, költségvetési kihatással jár. A kapcsolat tehát közvetlen és érdemi. A kamarai hozzájárulás mértékére vonatkozóan előadta, hogy a 2022. évi és a 2023. évi várható kamarai hozzájárulások összevetéséből megállapítható, hogy annak elmaradása évi 5 milliárd forintot is meghaladó többlet terhet jelentene a költségvetésnek. Ha a kamarai díj fizetése nem lenne kötelező, úgy a kamara, valamint rajta keresztül a gazdasági kamarák Magyarország költségvetésének támogatására válnának jogosulttá és az általuk ellátott közfeladatok központi költségvetési forrásból kerülnének finanszírozásra, tekintettel az Áht. 3/A. § (3) bekezdésére is.
- [6] A II. és III. rendű kérelmezők egységes indokolást adtak elő. Eszerint az NVB által hitelesített kérdés az Alaptörvény módosítására, illetőleg a költségvetésre, mint az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) és b) pontjaiban rögzített, kizárt tárgykörökre irányul. Álláspontjuk szerint sérül az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti, a jogalkotói egyértelműsége vonatkozó követelmény is. A feltett kérdés ugyanis csak formálisan áll egy tagmondatból. Tartalmi szempontból azonban több logikai elemre (a hozzájárulás befizetési kötelezettség és a befizetés célja) bontható, és ezek egymáshoz való viszonya nem derül ki a mondat logikai értelmezéséből. Az Országgyűlés

számára nem lenne egyértelmű, hogy a népszavazás eredményeként a közfeladatok ellátásához való hozzájárulás mint cél, vagy a hozzájárulás befizetésének kötelezettsége tekintetében jelent módosítási kötelezettséget vagy tilalmat. Nem egyértelmű, hogy igen válaszok esetén egyáltalán el kell-e törölnie a kötelező kamarai hozzájárulást. A kérelmezők szerint az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti választópolgári egyértelműség követelménye is sérült. A jogintézmény fő tartalma az, hogy a választópolgárok számára világosnak kell lenni, hogy a kérdés pontosan mire irányul: az átlagosan tájékozott választópolgár számára azonban nem egyértelmű, hogy pontosan mely gazdasági kamaráról van szó. A Gktv. 2. § g) pontja alapján az agrárkamara is gazdasági kamarának minősül, ebből következően a kérdésben szereplő gazdasági kamara akár az agrárkamarat is jelölheti.

- [7] 2.3. A Kúria 2023. november 30. napján kelt és aznap a Magyar Közlöny 2023. évi 171. számában közzétett Knk.I.39.095/2023/6. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmeket alaptalannak találta, ezért az NVB határozatát helybenhagyta.
- [8] A Kúria az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés *b*) pontjába foglalt tiltott tárgykör vonatkozásában a 11/2022. (VI. 2.) AB határozat és a 10/2016. (IV. 28.) AB határozat szerinti szempontokat értékelve megállapította, hogy maga a népszavazásra javasolt kérdés nem tartalmazza a költségvetési törvény módosítását, nem kívánja, hogy a választópolgárok meghatározzanak jövőbeli költségvetési törvényben szereplő kiadásokat. Így annak vizsgálatát végezte el, hogy a kérdésből okszerűen következik-e a tiltott tárgykörként megjelölt törvények – a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, központi adónemről, illetékről, járulékról, vámról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény – megváltoztatása. Ezért a Kúria a továbbiakban a kérdésben szereplő „kamarai hozzájárulás” népszavazás körében releváns jellemzőit és a költségvetés kapcsolatát elemezte.
- [9] A Kúria a 3149/2013. (VII. 24.) AB határozatban foglaltak alapján megállapította, hogy a kamarai hozzájárulás közteher, de az nem a központi adónemekre vonatkozó szabályozáson belül helyezkedik el, és nem tartozik közvetlenül a központi költségvetés bevételei körébe. A Gktv. 34. § (1) és 34/A. § (1) bekezdéséből azonban arra a következtetésre jutott, hogy ugyan a kamarai hozzájárulást a kamara kizárólag közfeladatok ellátásához veheti igénybe, de a közfeladatok ellátása a kamarai hozzájárulás mellett más bevételekből is fedezhető. A kérelmezők a kieső kamarai hozzájárulás teljes összegével terhelendőként hivatkozták a költségvetést, emiatt nem mutatták be a tagdíj/kamarai hozzájárulás átfedését, illetve a jelenlegi költségvetési megállapítással fedezett kamarai közfeladat ellátást, hogy ezek együttese mennyiben igényelne, illetve egyáltalán igényelne-e költségvetést érintő törvényalkotást. A rendelkezésre álló adatok alapján a Kúria nem észlelt olyan kapcsolatot, amely eredményes, és érvényes, az „igen” szavazatok többségét eredményező népszavazás esetén a tiltott tárgykörök módosítását eredményezné, mivel a gazdasági kamarák több bevételből működnek, ezért a kötelező kamarai hozzájárulás megszüntetése nem vonja szükségképpen maga után a központi költségvetésben szereplő, a kamaráknak nyújtandó állami támogatás összegét.
- [10] A Kúria az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti egyértelműségi követelménnyel kapcsolatban vizsgálta annak két aspektusát: a választópolgári és jogalkotói egyértelműséget. A Kúria azonosította a választópolgári egyértelműség körében a népszavazásra javasolt kérdés értelmezendő elemeit, ezek a „gazdasági kamarai”, a „közfeladatok”, a „kötelező” és a „kamarai hozzájárulás” voltak.
- [11] A „gazdasági kamara” fogalmával kapcsolatos aggályokkal kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezők által előadott érvelés olyan mélységben várja el az átlagosan tájékozott választópolgárok jogi-szakmai ismereteinek meglétét, amely elvárások alapján nem csak a Gktv. szerinti jogi definíció ismerete válik szükségessé, hanem egyáltalán azt kellene megállapítani, hogy a „gazdasági kamarának” nem létezik hétköznapi fogalma.
- [12] A „közfeladatok” Áht. 3/A. § (1) bekezdésén nyugvó definiálásával értelmezhetővé válik, hogy „gazdasági kamara”-ként olyan képviselőtről van szó, amely a gazdasági élet szereplőit tömöríti és ezen közösség érdekében ellát bizonyos, közérdeket szolgáló feladatokat. A szavak hétköznapi jelentése alapján így az is megállapítható, hogy a fizetési kötelezettség alanyai a közösség tagjai.
- [13] A „kötelezően” kifejezést a Kúria mindenki által értendőnek tekintette, és nem értékelte a választópolgári egyértelműség ellen hatónak azt a körülményt, hogy az átlagosan tájékozott választópolgárok nem ismerik a Gktv.-nek a II. és III. rendű kérelmező által felhívott, a kötelezettség keletkezésére, mentesülésére vonatkozó szabályait.
- [14] A „kamarai hozzájárulás” fogalmára a Gktv. 34/A. § (1) bekezdése által adott definíció azonos a népszavazásra javasolt kérdés előző elemeiből levonható hétköznapi következtetéssel: a kamarai közfeladatok ellátása érdekében történő, a gazdasági kamarához teljesített befizetés. Összességében a Kúria megállapította, hogy a kérdésként megfogalmazott mondat szókészlete az átlagosan tájékozott választópolgárok számára érthető és világos, miáltal a kérdésre egyértelműen tudnak válaszolni.

- [15] A Kúria arra is kitért, hogy a kérdés alapján az átlagosan tájékozott választópolgár információt kap arról, hogy az érintett kamarai hozzájárulás befizetésére a közfeladatok ellátásával összefüggésben kerül sor. A kérdés alapján azonban arról már nem kell közvetlenül és konkrétan ismeretekkel rendelkeznie, hogy ez közvetve a nemzetgazdaság működéséhez történő fontos hozzájárulás, vagy sem. Minderre tekintettel arra konkludált, hogy a választópolgári egyértelműség Nsztv. 9. § (1) bekezdés szerinti sérelme nem áll fenn.
- [16] A Kúria a jogalkotói egyértelműséggel kapcsolatban rámutatott: a népszavazásra javasolt kérdés egyértelműen csak a kötelező kamarai hozzájárulás fizetésére irányul. Nem érinti a közfeladatok kamarai ellátását, így nem lehet arra sem következtetni, miszerint érvényes és eredményes népszavazást követően az Országgyűlésnek arról kellene döntenie, hogy azért ne kelljen fizetni a továbbiakban, mert a kamarai közfeladatok ellátására nincs szükség. A Kúria értékelése szerint a népszavazási kérdés alapján a jogalkotó egyértelműen el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, ha igen, mely körben. Ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a jogalkotói egyértelműség Nsztv. 9. § (1) bekezdés szerinti sérelme sem áll fenn.
- [17] 2.4. A Kúriára 2023. december 8. napján elektronikus úton benyújtott alkotmányjogi panasz szerint a Kúria jogértelmezése figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat, s alkotmányos indok nélkül tért el az állandó ítélkezési gyakorlatról az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés *b)* pontjába foglalt tiltott tárgykör értelmezése kapcsán. Az indítványozó szerint a költségvetés érintettsége vonatkozásában a helyes megközelítést a Kúria Knk.IV.38.284/2018/2., a Knk.II.37.302/2020/3., a Knk.III.39.511/2022/2. és a Knk.VI.39.080/2023/2. végzései tartalmazzák, amiket a Kúria támadott végzése nem követett. Ezzel az indítványozó szerint a Kúria jogértelmezése *contra constitutionem* önkényessé vált, amely sérti az Alaptörvény XXVIII. (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogát, sérti továbbá a bíróságok kiszámítható, egységes értelmezésen alapuló joggyakorlatának, valamint az objektív és átlátható bírósági jogértelmezés követelményét.
- [18] Az indítvány szerint a támadott kúriai végzés azért is ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, mert tévesen ítélte meg azt, hogy egy érvényes és eredményes népszavazáson hozott döntés ne vezetne egy jövőbeli költségvetési törvény módosításához. A Gktv. 9–12. §-ai ugyanis olyan közfeladatokat rögzítenek, amelyeket az indítványozó és területi kamarái látnak el. Az Áht. 3/A. § (2) bekezdése szerint pedig „a közfeladatok ellátása költségvetési szervek alapításával és működtetésével vagy az azok ellátásához szükséges pénzügyi fedezet e törvényben meghatározott eszközökkel, részben vagy egészben történő biztosításával valósul meg.” E szabályokból arra jut az indítványozó, hogy ha a Gktv. 9–12. §-aiban rögzített közfeladatokat nem az indítványozó, hanem az állam látná el, akkor az költségvetési forrást igényelne. Ez pedig ellentétes az Abh. azon megállapításával, hogy „a költségvetési törvény, mint kizárt tárgykör nemcsak a hatályos költségvetési törvényt jelenti, hanem valamely jövőbeli kiadást is, vagy olyan kérdést, amelyből a hatályos költségvetési törvény módosítása következik” (Indokolás [31]).
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenképp azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [20] 3.1. Az Nsztv. 30. § (5) bekezdése szerint a Kúriának az NVB népszavazásra szánt kérdést hitelesítő határozatával szemben előterjesztett felülvizsgálat tárgyában hozott döntése elleni alkotmányjogi panaszt a Kúria döntésének Magyar Közlönyben történt közzétételétől számított nyolc napon belül lehet benyújtani. E követelménynek az indítvány megfelel. A panasz a befogadás jogorvoslatok kimerítésével kapcsolatos feltételének is megfelel, mivel a Kúria végzésével szemben az Nsztv. 30. § (1) bekezdése értelmében a jogorvoslat kizárt. Az indítványozó jogi képviselője szabályszerű meghatalmazását csatolta.
- [21] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján az alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [22] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló, Kúria előtt folyamatban volt nemperes eljárás kérelmezőjeként, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [23] Alkotmányjogi panasz csak az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogának sérelme esetén nyújtható be. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében szereplő tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megillet minden olyan jogalanyt, amely bírósági eljárásban félként vesz részt. E követelmény az indítványozó vonatkozásában teljesül.

- [24] 3.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében csak a határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panasz fogadható be, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltételek teljesülését is.
- [25] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezését, kifejezett kérelmet terjesztett elő a sérelmezett bírói döntések megsemmisítésére, valamint indokolást is előadott arra nézve, hogy az alapüggyel milyen kapcsolatba hozható az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezése.
- [26] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [27] Az indítvány két összefüggésben állítja a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, így az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálta meg, hogy az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek ezek megfelelnek-e.
- [28] 3.4. A Kúriának az állandó ítélkezési gyakorlattól való állítólagos eltérésén nyugvó indítványozói érvelés tartalmilag az egységes jogalkalmazás sérelmét jelenti. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet töretlen gyakorlatára, miszerint ha „a bírósági döntés eltér más bírósági döntéstől illetve a hasonló ügyekben hozott döntésekben általánosnak tekinthető jogértelmezéstől, azt nem alkotmányossági, hanem jogegységi kérdésnek tekinti, amelynek vizsgálatára nincsen hatásköre. E körben ld. pl. a 3180/2022. (IV. 22.) AB végzése indokolásának [18] bekezdését, mely szerint: »Az Alaptörvény XV. cikkének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a 25. cikk (3) bekezdésének egymással való összefüggése tárgyában azonban az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy ilyen tartalmú indítványozói hivatkozás nem alapozhatja meg az alkotmányjogi panaszok érdemi vizsgálatát. A 3510/2021. (XI. 30.) AB végzésben az Alkotmánybíróság kimondta: önmagában az nem alkotmányossági kérdés, hogy valamely kérdésben mennyire tekinthető egységesnek az eljáró bíróságok gyakorlata. A jogegység biztosítása ugyanis – ha annak szükségessége felmerül – a bíróságokra kötelező jogértelmezés keretében a Kúria feladata [lásd például: 3349/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]].«” {3401/2023. (VII. 27.) AB végzés, Indokolás [24]} Ebből következően a joggyakorlattól való állítólagos eltérést kifogásoló indítványelem érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [29] 3.5. Az indítványozó másik, ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító okfejtése szerint a Kúria kirívóan tévesen értelmezte az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés *b)* pontjában foglalt tiltott tárgykört, ugyanis előfordulhat olyan eset, hogy egy érvényes és eredményes népszavazáson hozott döntés egy jövőbeli költségvetési törvény módosítására vezetne, mivel az indítványozó által ellátott közfeladatot az államnak kellene átvennie. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a Kúria kifejtette: nem következik kényszerítően a népszavazásra szánt kérdésből – még egy érvényes és eredményes népszavazás esetén sem – az, hogy az indítványozó által ellátott feladatköröket az államnak kellene átvennie. A Kúria ezen felül azzal is foglalkozott, hogy az indítványozó nem kizárólag a kamarai hozzájárulásból és a költségvetési támogatásból gazdálkodik, vannak más bevételi forrásai is, amelyekből a rábízott közfeladatainak ellátását finanszírozhatja. A Gktv. 34. § (1) bekezdése ilyen egyéb forrásokként sorolja fel a tagdíjakat, a kamara szolgáltatásaiért fizetett díjakat, a kamarák által alapított társaságok tevékenységéből származó bevételt és az egyéb bevételeket, ideértve az önkéntesen felajánlott hozzájárulásokat is. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban sem utalt arra, hogy a kamarai hozzájárulástól való esetleges elesése miatt zárná ki azt, hogy az egyéb, elsősorban saját aktivitását igénylő bevételi formákra támaszkodjon a működésének finanszírozásához. A kúriai végzéssel kapcsolatban ezért nem merült fel olyan aggály, amely az Alaptörvény, vagy valamely jogszabály önkényes, a hatályos jogot nyilvánvalóan figyelmen kívül hagyó értelmezését alátámasztaná, így az alkotmányjogi panasz ezen elemének érdemi vizsgálatát megalapozná {3405/2023. (VIII. 24.) AB végzés, Indokolás [67]}.
- [30] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2683/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEK BEN HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 1/2024. (I. 12.) UTASÍTÁSA

az Alkotmánybíróság elnökének az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatáról szóló 1/2023. (VII. 5.) utasítása módosításáról

Az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatáról szóló 1/2023. (VII. 5.) elnöki utasítást (a továbbiakban: Iratkezelési szabályzatot) a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 3. §-a alapján felülvizsgáltam. Ez alapján – tekintettel az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 16. § (4) bekezdés *i*) pontjában kapott felhatalmazásra is – az Iratkezelési szabályzatot – a Magyar Nemzeti Levéltár egyetértésével – az alábbiak szerint módosítom:

1. Az Iratkezelési szabályzat 1. számú mellékletének (Iratári Terv) IX. és XII. főtételszámai a következők szerint módosulnak:

(Alkotmánybírósági ügyek)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja)
IX	A hatásköri összeütközés feloldása (Abtv. 36-36/B. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Állami szervek közötti hatásköri összeütközés		NS(15)
		2	Állami és önkormányzati szervek közötti hatásköri összeütközés		NS(15)
		3	Önkormányzati szervek közötti hatásköri összeütközés		NS(15)
		4	Az Országos Bírósági Tanács jogorvoslati kérelme az igazságügyi miniszter mulasztása kapcsán a bírói álláspályázatok elbírálásának részletes szabályairól és a pályázati rangsor kialakítása során adható pontszámokról szóló igazságügyi miniszteri rendelet tervezetének véleményeztetésére vonatkozóan	Bszt. 108/A. § (1) bekezdése és 103. § (3) bekezdés <i>q</i>) pontja	NS(15)

Főtételek-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altételek-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezettség időpontja)
		5	Az Országos Bírósági Tanács jogorvoslati kérelme a jogszabály előkészítéséért felelős szerv mulasztása kapcsán az OBH elnökének és a Kúria elnökének pályázat-elbírálási jogköre elveire vonatkozó jogszabály tervezetének véleményeztetésére vonatkozóan	Bszt. 108/A. § (9) bekezdése és 103. § (1) bekezdés b) pontja	NS(15)
		6	Az Országos Bírósági Tanács jogorvoslati kérelme az OBH jogait sértő jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés ellen	Bszt. 108/A. § (10) bekezdése	NS(15)

[...]

XII	Előzetes európai uniós értelmező véleményről szóló döntés (Abtv. 38/A. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Az Európai Unió Bírósága megkeresésére és az uniós alapító szerződésekben biztosított hatáskörének tiszteletben tartása mellett az Alaptörvény értelmezésére vonatkozó előzetes vélemény		NS(15)

2. A jelen utasítást az Alkotmánybíróság a hivatalos lapjában közzéteszi. Az utasítás a közzétételét követő napon lép hatályba.

Budapest, 2024. január 8.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/19/2024.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu
A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtárgyalója
layout: www.escom.hu
Kiadja az ORAC Kiadó Kft., 1037 Budapest, Montevideo u. 14.
Felelős kiadó: dr. Frank Ádám, a kft. ügyvezetője
Internet: www.orac.hu • E-mail: info@orac.hu
HU ISSN 2062–9273